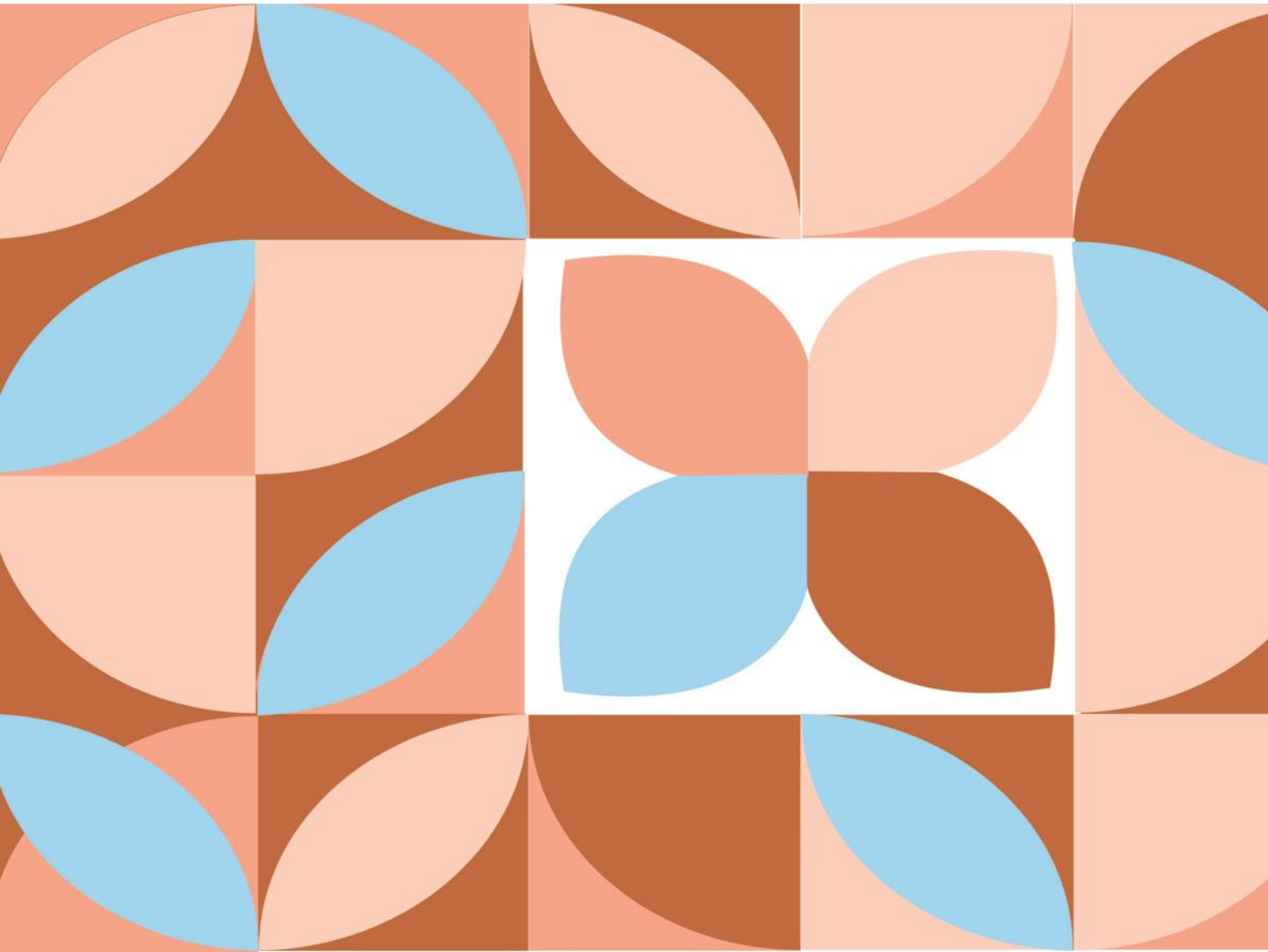

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

گزارش توصیفی و تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان

عنایت الله رئیسی
حسین اسحاقی مسعودی

الذميمة
الجميلة

گزارش توصیفی
و تحلیلی وضعیت
فرهنگی و هنری
جنوب استان کرمان

مجری طرح
عنایت الله ریسی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی راهبردی

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

عنوان: گزارش توصیفی و تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان

زیر نظر: داریوش مطلبی، نظام بهرامی کمیل

ناظر طرح: اسماعیل افقهی

مجری طرح: عنایت‌الله ریسی

صفحه‌آرا: فاطمه قیاسوند

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۴۰۰

شمارگان: برای مخاطبان خاص

این پژوهش با همکاری دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی راهبردی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام شده است.

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است.
در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی عصر (عج)، خیابان دمشق،

شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

صندوق پستی: ۶۲۷۴ - ۱۴۱۵۵

تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳. دورنگار: ۸۸۸۹۳۰۷۶

Email: nashr@ricac.ac.ir

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۳.....	پیشگفتار
۵.....	بخش اول: کلیات تحقیق
۵.....	مقدمه
۷.....	بیان مسئله
۸.....	اهداف پژوهش
۱۵.....	بخش دوم: سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جنوب استان کرمان
۱۵.....	مقدمه
۱۶.....	سیمای کلی
۴۴.....	معرفی گروه‌ها و جریان‌های برجسته و شاخص فرهنگی منطقه
۵۴.....	معرفی کوتاه برخی از چهره‌های برجسته فرهنگی و هنرمندان معاصر جنوب استان کرمان
۶۷.....	بخش سوم: گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان
۶۷.....	مقدمه
۶۸.....	وضعیت فعلی
۹۱.....	گزارش مهم‌ترین برنامه‌ها و اقدامات
۱۲۵.....	ظرفیت موجود فرهنگی و هنری
۱۳۱.....	بخش چهارم: گزارش تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان
۱۳۱.....	مقدمه
۱۳۲.....	نقاط ضعف و تهدیدهای فرهنگی و هنری
۱۴۳.....	نقاط قوت و فرصت‌های فرهنگی و هنری
۱۴۹.....	خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری
۱۵۶.....	ظرفیت‌های فرهنگی و هنری بومی

۱۶۱.....	خلاصه نتایج مصاحبه‌ها
۱۶۵.....	بخش پنجم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات با تمرکز بر بحث گسترش عدالت فرهنگی
۱۶۵.....	مقدمه
۱۶۷.....	بزرگ‌ترین نقاط ضعف حوزه فرهنگ و هنر در منطقه
۱۶۹.....	بزرگ‌ترین تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر در منطقه
۱۷۳.....	بزرگ‌ترین فرصت‌های حوزه فرهنگ و هنر در منطقه
۱۷۴.....	پیشنهادات و اولویت‌های فرهنگی و هنری کوتاه‌مدت
۱۷۵.....	پیشنهادات و اولویت‌های فرهنگی و هنری بلندمدت
۱۷۷.....	محدودیت‌های تحقیق
۱۷۸.....	پیشنهادات پژوهشی
۱۸۰.....	منابع

چکیده

این پژوهش، با هدف شناسایی وضعیّت و تحولات فرهنگی و هنری منطقه جنوب استان کرمان انجام شده است. بر همین اساس نخست، اطلاعات توصیفی از وضعیّت فرهنگی و هنری با تأکید بر اقدامات، برنامه‌ها و منابع فرهنگی تولیدشده جمع‌آوری و با مصاحبه با نخبگان فرهنگی و هنری و مدیران این حوزه، تحلیلی از وضعیّت فرهنگی و هنری منطقه مذکور با تکیه بر نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها و همچنین نیازها و خواسته‌های فرهنگی هنری و با تمرکز بر گسترش عدالت فرهنگی ارائه شده است. جامعه آماری برای انجام مصاحبه مشتمل بر کلیه مدیران و نخبگان فرهنگی جنوب استان کرمان بوده است که با نمونه‌گیری قضاوتی و طبقه‌ای و با در نظر گرفتن قابلیت دسترسی و تمایل به همکاری، تعداد بیست نفر انتخاب و مصاحبه با آنان انجام شده است. پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش اجرای تلفیقی از روش کتابخانه‌ای و مصاحبه نیمه‌ساختار یافته است. در این تحقیق، نوع روش مورد استفاده کیفی است و با توجه به اهداف آن برای تحلیل مصاحبه‌ها از تحلیل محتوای کیفی و رویکرد استقرایی استفاده شده است.

نتایج به دست آمده بیانگر آن است که در مجموع، بیشتر از سی مورد، به عنوان نقاط ضعف و بیشتر از سی مورد نیز به عنوان تهدیدهای فرهنگی و هنری مشخص شده‌اند که مهم‌ترین نقاط ضعف، «کمبود منابع مالی»، «نبود فرهنگ‌سرا» و «بی‌توجهی به آموزش در حوزه فرهنگ و هنر»، و مهم‌ترین تهدیدها «کمبود زیرساخت‌های ضروری حوزه فرهنگ»، «سیاست‌زدگی نهادهای فرهنگی» و «نبود وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی» است. درباره نقاط قوت فرهنگی و هنری بیش از ۱۰ مورد ذکر شده است که موارد سه‌گانه «وجود اداره کل ارشاد مستقل»، «افزایش توجه به مسائل فرهنگی و هنری در سال‌های اخیر» و «وجود زیرساخت‌های فرهنگی و هنری مناسب»، اصلی‌ترین آنها بوده‌اند. همچنین موارد «هنرمندان با استعداد و توانمند»، «هویت غنی فرهنگی» و «میراث و آثار فرهنگی و هنری» مهم‌ترین موارد از بیش از ده مورد فرصت‌های فرهنگی و هنری هستند. بین فهرست حدود پنجاه موردی نیازهای فرهنگی و هنری، «احداث فرهنگ‌سرا»، «توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر»، «توجه به زیرساخت‌ها و فضاهای فیزیکی هنری و فرهنگی»، «توجه به اقتصاد هنر و معیشت و امنیت شغلی هنرمندان» و «ضرورت بهبود منابع مالی و بودجه» مهم‌ترین موارد به شمار می‌روند. فهرست به دست آمده ظرفیت‌های

اساسی فرهنگی و هنری منطقه نیز بیشتر از بیست مورد بوده که «هنرمندان مستعد فراوان»، «پیشینه تاریخی و میراث فرهنگی غنی»، «موسیقی بومی و محلی»، «صنایع دستی بومی» و «بازی‌های بومی و محلی» در صدر این موارد جای گرفته‌اند. همچنین یافته‌های کمی با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی و ترسیم جدول و نمودار، تبیین شده‌اند.

واژگان کلیدی: فرهنگ، هنر، جنوب کرمان، فرصت‌ها، تهدیدها، نیازها، ظرفیت‌ها.

پیشگفتار

فرهنگ یک ملت نشان‌دهنده اندیشه‌ها، باورها، خواسته‌ها، رفتارها و ارزش‌های آن ملت است. فرهنگ و باور عمومی هر جامعه‌ای نخست در حفظ و تقویت هویت و موجودیت جامعه دارای جایگاه است و در وهله دوم زمینه‌ساز پیشرفت و توسعه همه‌جانبه جامعه است. امروزه، یکی از شاخص‌های اصلی توسعه پایدار جامعه، توسعه فرهنگی است. دستیابی به توسعه فرهنگی با توجه به وسعت این عرصه و تغییر و تحولات سریع آن، جز با مدیریت صحیح امکان‌پذیر نیست. جامعه‌شناسان معتقدند اگر فرهنگ یک جامعه به پویایی و پختگی لازم نرسیده باشد، پیشرفت، انکشاف و توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و... در آن جامعه میسر نخواهد بود. بنابراین، پاره‌ای چالش‌های فراروی توسعه فرهنگی عبارت‌اند از: شکاف‌ها و تعارضات قومی و مذهبی، پایین بودن سطح سواد ارزش‌ها و هنجارهای ضد توسعه فرهنگی و عدم برقراری مساوات و عدالت فرهنگی در جغرافیای مختلف. در واقع، توسعه اجتماعی، سیاسی و اقتصادی بدون توسعه فرهنگی و برقراری عدالت فرهنگی میسر و ممکن نخواهد شد. برای حصول به این امر در حوزه فرهنگ، نیازمند سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در دو فاز کوتاه‌مدت و بلندمدت هستیم.

یکی از دغدغه‌های مهم سیاست‌گذاران و محققان عرصه فرهنگ و هنر، نبود آمار، گزارش و داده‌های مرتبط در بخش‌های مختلف فرهنگی و هنری؛ همچنین تخمین و ارزیابی عملکرد این حوزه‌ها می‌باشد.

برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی حوزه فرهنگ نیازمند شناخت کافی وضعیت فرهنگی (با اتکا به آمار و ارقام موجود و همچنین درک نیازهای فرهنگی با توجه به ویژگی‌های مذهبی، قومیتی، جغرافیایی و...) هستیم. بدین منظور، توصیف و تحلیل وضعیت شاخص‌های فرهنگی از قبیل کتاب و نشر، مطبوعات و رسانه، هنر و سینما و حوزه قرآن از نیازهای ضروری حوزه فرهنگ و هنر کشور است.

ارزیابی اسناد و مدارک موجود در مجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ادارات تابعه در استان‌ها و شهرستان‌ها نشان می‌دهند که اطلاعات و آمار دقیقی از وضعیت تولید، توزیع و مصرف حوزه فرهنگ و هنر وجود ندارد و اگر هم گزارشی وجود داشته باشد، کمتر بر واقعیات و نیازهای فرهنگی و هنری استان‌ها متکی است. این در حالی است که برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مطلوب، توصیف و تحلیل وضعیت فرهنگی

و هنری استان‌ها ضروری است. بدین منظور، این پژوهش با هدف شناسایی وضعیت فرهنگی و هنری استان‌ها؛ شناسایی اقدامات و برنامه‌های انجام‌شده و در حال انجام فرهنگی و هنری؛ شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر؛ شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری؛ و سرانجام، شناسایی ظرفیت‌های بومی حوزه فرهنگ و هنر استان‌های کشور انجام شده است.

در این اثر و مجموعه تصویری از وضعیت فرهنگی و هنری هر استان با دید تاریخی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ارائه شده است، سپس شاخص‌های فرهنگی از ادارات کل فرهنگ و ارشاد استان‌ها و نهادهای فرهنگی مرتبط جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل شده‌اند. در ادامه برای رسیدن به چارچوبی مشخص از نقاط قوت، ضعف، فرصت، تهدید، خواسته‌ها و نیازها، مصاحبه‌هایی با نخبگان فرهنگی، متخصصان و مسئولان امور فرهنگی و هنری استان‌های مورد پژوهش انجام گرفته است.

جامعه تحقیق این پروژه عبارت است از چهارده استان کشور شامل: آذربایجان غربی، ایلام، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، خوزستان، زنجان، هرمزگان، کردستان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری، سیستان و بلوچستان، کرمان، (جنوب استان کرمان) و گلستان.

در بخش پایانی کلیه پژوهش‌ها، نتایج در دو محور کوتاه‌مدت و بلندمدت به صورت مبسوط تبیین و تحلیل شدند.

امید است نتایج این مجموعه پژوهش بتواند مورد استفاده مسئولان فرهنگی در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شامل معاونتها، ادارات کل ستادی و ادارات کل استانی قرار گیرد. در پایان، از همکاران معاونت پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، دفتر مطالعات راهبردی و مدیریت طرح، دکتر اسماعیل افقهی؛ همچنین پژوهشگرانی که در چهارده استان، فاز اول این طرح را به نحو مطلوبی انجام داده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

تیر ۱۴۰۰

دکتر محمد سلگی

رئیس پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

بخش اول: کلیات تحقیق

مقدمه

واژه فرهنگ، از ریشه *Cultura* گرفته شده که در زبان لاتین به معنای مراقبت از گیاهان و در مفهوم مجازی به معنای مراقبت از اندیشه است. زمانی که این واژه به ویژه در مورد انسان به کار می‌رود، میزان آموزش و پرورش یا میزان توجه به پرورش اندیشه و اشتغال‌های فکری را می‌رساند، اما هنگامی که این اصطلاح در انسان‌شناسی، مردم‌شناسی یا جامعه‌شناسی به کار می‌رود، معنای متفاوتی می‌پذیرد. در این معنا، فرهنگ عبارت است از هر آنچه که در یک جامعه معین کسب و آموخته می‌شود و می‌توان آنرا انتقال داد؛ بنابراین در فرهنگ به مجموع حیات اجتماعی از زیربنای فنی و سازمان‌های نهادی گرفته تا اشکال و صور بیان حیات روانی توجه می‌شود و تمامی آنان همچون یک نظم ارزشی به شمار می‌روند (بیرو، ۱۳۶۶: ۶-۷۵). «آنتونی گیدنز»^۱، جامعه‌شناس نامدار انگلیسی، فرهنگ را چنین تعریف می‌کند: ارزش‌هایی که یک گروه معین دارند، هنجارهایی که از آنها پیروی و کالاهای مادی که تولید می‌کنند. وی همچنین معتقد است که فرهنگ به مجموعه شیوه زندگی اعضای یک جامعه اطلاق می‌شود. چگونگی لباس پوشیدن آنها، رسم‌های ازدواج و زندگی خانوادگی، الگوهای کارشان، مراسم مذهبی و سرگرمی‌های اوقات فراغت، همه را در بر می‌گیرد (گیدنز، ۱۳۷۳: ۳۶). بدیهی است که فرهنگ ثابت و تغییرناپذیر نیست و در گذر زمان و تحت تأثیر عوامل مختلف به صورت تدریجی و گاهی به سرعت دچار

1. Anthony Giddens

تحول و تغییر می‌شود. به عبارت دیگر، تغییر یا تحول فرهنگی که «فرایندی است که از طریق آن، دسته‌ جدیدی از ویژگی‌ها، مجموعه‌ها، باورداشت‌ها، عقاید و جنبه‌های دیگر فرهنگ پدیدار شده و به‌صورت جزئی از جامعه درمی‌آیند» (خضرنجات، ۱۳۶۹: ۳۸) امری اجتناب‌ناپذیر است.

فرهنگ از لحاظ لغوی به معنای بالا، جلو، شکوه و جلال است و به مفاهیمی چون ادب، معرفت، خرد، آداب و رسوم، دانش و آموزش و پرورش نیز اطلاق می‌شود. دانشمندان برای فرهنگ، تعاریف مختلف و متعددی را ارائه داده‌اند تا جایی که «کروبر»، انسان‌شناس امریکایی، در کتاب فرهنگ: مروری بر مفاهیم و تعریف‌ها، ۱۶۴ تعریف را از این مفهوم درج کرده است. «تایلور» در سال ۱۸۷۱ یکی از نخستین تعریف‌های تقریباً جامع را ارائه کرده است. این مردم‌شناس انگلیسی اعتقاد داشت که فرهنگ، عبارت است از مجموعه‌ پیچیده‌ای از علوم، دانش‌ها، هنرها، افکار و اعتقادات، قوانین و مقررات، آداب و رسوم و سنت‌ها و به‌طور خلاصه، کلیه‌ آموخته‌ها و عاداتی که یک انسان به‌عنوان عناصر جامعه کسب می‌کند.

فرهنگ به معنای خاص، به سرمایه‌ معنوی یک قوم گفته می‌شود و همه‌ آثار ادبی و هنری و فکری را در بر می‌گیرد؛ همه‌ آنچه از درون او سرچشمه گرفته و در برون، تجلی خود را در سازندگی یافته است. این سازندگی، اگر بیشتر متوجه برآوردن نیازهای مادی و جسمانی اجتماع باشد، نام «تمدن» به خود می‌گیرد و اگر بیشتر ناظر به اقتناع نیازهای معنوی و غیرانتفاعی و غیرقابل تقویم او، نام «فرهنگ»، ولی اغلب این دو با هم پیوستگی می‌یابند.

فرهنگ مجموعه‌ای از بینش‌ها، باورها، گرایش‌ها و رفتارهای مادی و معنوی افراد یک جامعه است که از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود. بر اساس تعاریف مختلفی که از فرهنگ شده است، می‌توان سه ویژگی مهم را در فرهنگ لحاظ کرد:

۱. مشترک بودن؛ ۲. اکتسابی بودن و ۳. قابلیت برای انتقال.

فرهنگ در زندگی انسان چنان اهمیتی دارد که برخی از اندیشمندان، انسان را در میان موجودات زنده به «موجود فرهنگی» تعریف کرده‌اند. کمتر مقوله‌ای است که قدرت فرهنگ را در تأثیرگذاری و ایجاد تحول داشته باشد؛ زیرا مایه‌های فرهنگی را در درون هر کس بریزند، رفتارهای او را تغییر خواهد داد.

بنیانگذار جمهوری اسلامی (ره) در مورد نقش و اهمیت فرهنگ چنین نظر داده است: «بی‌شک بالاترین و والاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی

دارد، فرهنگ آن جامعه است. فرهنگ هر جامعه، هویت و موجودیت آن جامعه را نشان می‌دهد». نظر رهبر انقلاب نیز در مورد فرهنگ این چنین است که: «فرهنگ، مایه اصلی هویت ملت‌هاست. فرهنگ یک ملت است که می‌تواند آن ملت را پیشرفته، عزیز، توانا، عالم، فناور، نوآور و دارای آبروی جهانی کند. اگر فرهنگ کشوری دچار انحطاط شد و یک کشور، هویت فرهنگی خود را از دست داد، حتی پیشرفت‌هایی که دیگران به آن کشور تزریق می‌کنند، نخواهد توانست آن کشور را از جایگاه شایسته‌ای در مجموعه بشریت برخوردار و منافع آن ملت را حفظ کند. اگر در جایی فرهنگ ملی و بومی به دلیل کهن‌سال‌بودن، ریشه‌داربودن و برجسته‌بودن، مضمحل نشد و از بین نرفت، استعمارگران و اشغالگران نتوانسته‌اند مدت زیادی از آنجا، منافع خودشان را تأمین کنند و ناچار شده‌اند که آن منطقه را رها سازند (تقوی، ۱۳۸۵: ۶-۷۴).

بیان مسئله

فرهنگ یک ملت شکل‌دهنده باورها، ارزش‌ها، اصول اخلاقی، نمادها، زبان و در نهایت، سبک زندگی است که مردم در لایه‌های مختلف آن رویدادهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی را تعبیر و تفسیر می‌کنند و با فرهنگی که دارند به خود هویت می‌دهند و در گروه‌ها انسجام می‌یابند. فرهنگ بر سیاست، اقتصاد و مسائل اجتماعی اولویت دارد و جامعه‌ای که فرهنگ آن درست شود در سایر امور نیز موفق خواهد بود؛ بنابراین فرهنگ اهمیت بالایی دارد و نیازمند برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دقیق است.

سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی دقیق و همه‌جانبه برای فرهنگ، نیازمند دسترسی به آمار و اطلاعات دقیق از وضعیت فرهنگی و همچنین درک نیازهای فرهنگی با توجه به ویژگی‌های مذهبی، قومیتی، جغرافیایی، نژادی و... است. برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در این حوزه، بدون توجه به واقعیت جامعه و داشتن اطلاعات کافی، منجر به سطحی‌نگری در برنامه‌ریزی می‌شود و اثربخشی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی را با مشکل مواجه می‌کند. بررسی مستندات موجود در مجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و استان‌های کشور نشان می‌دهد، برخلاف اینکه تصور می‌شود، اطلاعات آماری دقیقی از وضعیت تولید، توزیع و مصرف حوزه فرهنگ و هنر وجود دارد، ولی متأسفانه اطلاعات موجود ناقص است و اطلاعات دقیقی از فعالیت‌ها و عملکرد فرهنگی و هنری استان‌ها وجود ندارد و گزارش‌های موجود، مبتنی بر واقعیات و نیازهای فرهنگی هنری استان‌ها نیست. این در حالی است که برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مناسب، تهیه و تحلیل وضعیت فرهنگی، نیازها و خواسته‌های فرهنگی-هنری استان‌ها ضروری است. از این‌رو در پژوهش

پیش‌رو، با هدف شناسایی تحولات فرهنگی و هنری منطقه جنوب استان کرمان، ابتدا اطلاعات توصیفی از وضعیت فرهنگی و هنری با تأکید بر اقدامات، برنامه‌ها و منابع فرهنگی تولیدی گردآوری شده است و با مصاحبه با نخبگان فرهنگی-هنری و مدیران این حوزه، تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری منطقه مذکور با تکیه بر نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها و همچنین نیازها و خواسته‌های فرهنگی-هنری این منطقه و با تمرکز بر گسترش عدالت فرهنگی ارائه شده است.

اهداف پژوهش

هدف اصلی

شناسایی وضعیت فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان.

اهداف فرعی

۱. توصیف وضعیت فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان؛
۲. شناسایی اقدامات و برنامه‌های انجام‌شده و در حال انجام فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان؛
۳. شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای حوزه فرهنگی و هنر جنوب استان کرمان؛
۴. شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان؛
۵. شناسایی ظرفیت‌های بومی حوزه فرهنگ و هنر جنوب استان کرمان.

سؤال‌های پژوهش

فرضیه پژوهش یا سؤال پژوهشی ابزاری قدرتمند برای کارهای علمی است. استفاده از پرسش تحقیقاتی، افزون بر دلالت آن بر تسلط به دانسته‌های علمی در زمینه مورد تحقیق، به معنی خلاقیت و ابتکار محقق در استفاده از دانسته‌ها و جهت‌دادن به کار پژوهش است. به همین دلیل، تدوین سؤال یا فرضیه در حیطه فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی معمول است (رضویه، ۱۳۹۰: ۹۱). دیدگاه مرسوم این است که یک یا چند سؤال یا فرضیه باید پژوهش اجتماعی را هدایت کنند. انتظار می‌رود که سؤال‌ها یا فرضیه‌ها، با دقت بسیار بیان شوند تا تحلیل و دسته‌بندی داده‌ها را تسهیل کنند (بلیکی، ۱۳۹۳: ۹۷). با توجه به دیدگاه‌های پیش‌گفته و اهمیت سؤال در پژوهش‌های اجتماعی، سؤال‌های این پژوهش را می‌توان به شرح زیر بیان کرد:

۱. هم‌اکنون، وضعیت فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان چگونه است؟
۲. چه اقدامات و برنامه‌های فرهنگی و هنری در جنوب استان کرمان انجام شده یا در

حال انجام است؟

۳. وضعیت فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان چه نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهایی دارد؟

۴. خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان کدام‌اند؟

۵. وضعیت فرهنگی و هنری جنوب استان کرمان از چه ظرفیت‌های بومی برخوردار است؟

روش تحقیق

روش‌شناسی در تحقیق علمی در حقیقت، پاسخگویی به این سؤال است که «چگونه می‌توانیم معرفت پایا و معتبر تولید کنیم؟» (ایمان، ۱۳۹۰: ۵۴). در این راستا در بخش حاضر، ابتدا روش تحقیق مورد استفاده به‌اختصار تشریح شده است، سپس جامعه و نمونه مورد پژوهش و همچنین ابزارهای سنجش و روش اجرا توضیح داده شده‌اند. درباره روش تحقیق، گفته شده است که مطالعات و تحقیقات اجتماعی را می‌توان بر اساس ملاک‌ها و معیارهای مختلفی دسته‌بندی کرد. انتخاب یک روش یا شیوه خاص همواره بستگی به شرایط دارد (رفیع‌پور، ۱۳۸۲: ۱۷). روش تحقیق، در هر پژوهش با توجه به نوع موضوع مشخص می‌شود.

در این تحقیق موضوع مورد مطالعه، گزارش توصیفی-تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری «جنوب استان کرمان» است. این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی است و از نظر روش اجرا، تلفیقی از روش کتابخانه‌ای و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته است. این طرح در دو مرحله اجرا می‌شود: مرحله اول از روش کتابخانه‌ای برای توصیف سیمای تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین وضعیت آماری فرهنگ و هنر جنوب استان کرمان استفاده می‌کند و مرحله دوم از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید و همچنین نیازهای فرهنگی منطقه را شناسایی می‌کند. در این تحقیق، نوع روش مورد استفاده، کیفی است و با توجه به اهداف آن برای تحلیل مصاحبه‌ها از تحلیل محتوای کیفی و رویکرد استقرایی استفاده شده است.

جامعه و نمونه پژوهش

جامعه این پژوهش با توجه به مراحل تحقیق به دو گروه تقسیم‌بندی می‌شود:

کتاب‌ها و مستندات، شامل:

– سالنامه آماری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر مطالعات راهبردی، ۱۳۹۷؛

– پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان؛

- پیمایش ملی مصرف کالاهای فرهنگی؛

- گزارش عملکرد استانی؛

- سایر کتاب‌ها و مستندات مرتبط با حوزه فرهنگ و هنر استانی؛

خبرگان فرهنگ و هنر شامل استادان، فرهیختگان، هنرمندان و نویسندگان برجسته، مدیران و کارشناسان شاغل در بخش فرهنگی سازمان‌های دولتی به خصوص اعضای شورای شهر، اعضای هیئت‌رئیسۀ تشکل‌ها و انجمن‌های فرهنگی و هنری و...

در این پژوهش معیارهای نمونه‌گیری هدفمند برای انتخاب خبرگان عبارت‌اند از:

الف) مدیر/ متخصص در حوزه فرهنگ و هنر؛

ب) فعالان فرهنگی، نویسندگان و هنرمندان؛

پ) عضو هیئت‌علمی دانشگاه یا مؤسسۀ پژوهشی در زمینه فرهنگ و هنر؛

ت) پژوهش‌گر یا روزنامه‌نگار در زمینه فرهنگ و هنر.

روش اجرا

برای جمع‌آوری داده‌ها از برگه‌های یادداشت‌برداری به‌منظور ثبت نتایج مصاحبه‌ها و سیاهه واریسی (پیوست ۲) استفاده شده است. برای اطمینان، تمام مصاحبه‌ها به‌صورت کامل ضبط، پیاده‌سازی و استفاده شد. در این پژوهش، اشباع نظری مبنا بوده و مصاحبه‌ها تا زمانی که احساس می‌شد که مطالب جدیدی ارائه می‌شود، ادامه یافت و بر همین اساس با تعداد بیست نفر از صاحب‌نظران و دست‌اندرکاران حوزه فرهنگ و هنر منطقه مصاحبه انجام شد. مصاحبه نیمه‌ساختاریافته که در این پژوهش استفاده شده مصاحبه‌ای است که در آن، سؤال‌های مصاحبه از قبل مشخص می‌شود و از تمام پاسخ‌دهندگان، پرسش‌های مشابه پرسیده می‌شود، اما آنها آزادند که پاسخ خود را به هر طریقی که می‌خواهند ارائه دهند. در روش تحلیل کمی مصاحبه‌ها که در این پژوهش به کار گرفته شده، متن نوشتاری پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان رمزگذاری و شمارش و در جدول توزیع فراوانی ثبت و سپس اطلاعات موجود در جدول با استفاده از روش‌های آمار توصیفی، متناسب با روش و هدف تحقیق، تجزیه و تحلیل شده است.

مشارکت‌کنندگان در پژوهش

همان‌طور که در قسمت جامعه و نمونه یادآوری شد، در حصول داده‌های مورد نیاز علاوه بر مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای از نتایج مصاحبه با تعدادی از صاحب‌نظران این حوزه نیز استفاده شده است. مصاحبه از فنون یا ابزارهای متداول گردآوری داده‌های پژوهشی است که با گسترش رویکردهای کیفی و تلفیقی در سال‌های اخیر به‌طور فزاینده‌ای بدان

توجه شده است. گرچه برخی از محققان در استفاده از مصاحبه، با وجود اهمیت و کاربرد وسیعش، تردید دارند و معتقدند نتایجی که از طریق یک مطالعه مبتنی بر مصاحبه به دست می‌آید، می‌تواند دامنه‌ای از داده‌های باارزش تا اطلاعاتی را که فاقد ارزشند در بر گیرد (دلاور، ۱۳۸۳: ۱۵۹)، به نقل از ویچ و بنزمن). در مقابل، برخی از محققان، مصاحبه را مطمئن‌ترین و بهترین ابزار گردآوری اطلاعات می‌دانند (کریمی و نصر، ۱۳۹۲: ۷۲). آنها تأکید می‌کنند که اگر مصاحبه طبق اصول و موازین صحیح انجام گیرد و با استفاده از تدابیر گوناگون قابلیت اعتماد داده‌های مصاحبه افزایش یابد، می‌توان از فواید فراوان این ابزار در پژوهش‌ها بهره گرفت. از طریق مصاحبه می‌توان اطلاعاتی در مورد امور عینی به دست آورد و انتظارات، نیازها، آرزوها و پیشنهادهای را به سنجش نهاد و آنها را شناسایی و تحلیل کرد. با این حال، باید توجه داشت که مصاحبه پژوهشی نیازمند هدف یا اهدافی است که باید از پیش تعیین شده باشند (ساروخانی، ۱۳۷۳: ۳-۲۱۲).

مصاحبه می‌تواند پیش از شروع فرایند اصلی پژوهش، به‌عنوان یک ابزار برای شناسایی متغیرها و روابط آنها و پیشنهاد فرضیه‌ها به کار رود. همچنین می‌تواند ابزار اصلی تحقیق باشد که در این صورت، مصاحبه، شامل پرسش‌هایی خواهد بود که مرتبط با هدف‌های تحقیق است و با فراهم کردن امکان دسترسی به آنچه در ذهن افراد است، زمینه اندازه‌گیری آنچه را که یک فرد می‌داند (آگاهی یا اطلاعات) و آنچه را دوست دارد یا ندارد (ارزش‌ها و ترجیحات) و آنچه را فکر می‌کند (نگرش‌ها و عقاید) ممکن می‌سازد. از طرفی، مصاحبه می‌تواند به‌عنوان مکمل سایر ابزارها در یک پژوهش در حال انجام، به کار رود.

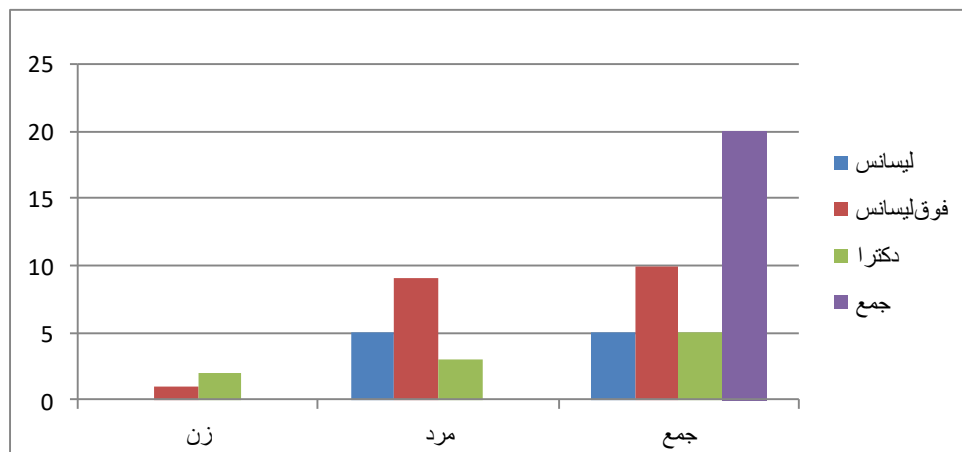
مصاحبه ابزاری متداول برای گردآوری اطلاعات از طریق تعامل مستقیم کلامی میان مصاحبه‌گر و مصاحبه‌شونده است. مصاحبه نیمه‌ساختاریافته که در این پژوهش از آن استفاده شده، مصاحبه‌ای است که در آن، سؤال‌های مصاحبه از قبل مشخص می‌شود و از تمام پاسخ‌دهندگان، پرسش‌های مشابه پرسیده می‌شود، اما آنها آزادند که پاسخ خود را به هر طریقی که می‌خواهند ارائه دهند. البته در راهنمای مصاحبه جزئیات مصاحبه، شیوه بیان و ترتیب آنها ذکر نمی‌شود و این موارد در فرایند مصاحبه تعیین می‌شوند (دلاور، ۱۳۸۳: ۸-۱۵۷).

متن پیاده‌شده مصاحبه‌ها را می‌توان با سه روش کمی، ساختاری و تفسیری، تجزیه و تحلیل کرد (حافظ‌نیا، ۱۳۷۷: ۱۹۹). در روش تحلیل کمی که در این پژوهش به کار گرفته شده است، متن نوشتاری پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان رمزگذاری و شمارش و در جدول

توزیع فراوانی ثبت می‌شود. سپس اطلاعات موجود در جدول با استفاده از روش‌های آمار توصیفی، متناسب با روش و هدف تحقیق، تجزیه و تحلیل می‌شود. بر همین اساس، داده‌های به‌دست‌آمده از مصاحبه با مصاحبه‌شوندگان بیست‌گانه استخراج، دسته‌بندی و تجزیه و تحلیل شده است. لازم به یادآوری است که بیست نفر افراد مصاحبه‌شونده از بین خبرگان و نخبگان مختلف فرهنگی و هنری منطقه، شامل مدیر و متخصص در حوزه فرهنگ و هنر، فعالان فرهنگی، نویسندگان، هنرمندان، اعضای هیئت‌علمی دانشگاه و پژوهش‌گران و روزنامه‌نگاران در زمینه فرهنگ و هنر و با توجه به در دسترس بودن و تمایل به همکاری انتخاب شده‌اند. جدول ۳۳ و نمودار شماره ۷ وضعیت مصاحبه‌شوندگان را به لحاظ مدرک تحصیلی و جنسیت آنان نشان می‌دهند.

جدول ۱: وضعیت مصاحبه‌شوندگان به تفکیک مدرک تحصیلی و جنسیت

مدرک تحصیلی جنسیت	لیسانس			فوق لیسانس			دکتر			جمع کل		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
تعداد	۵	۵	۰	۱۰	۹	۱	۵	۳	۲	۲۰	۱۷	۳

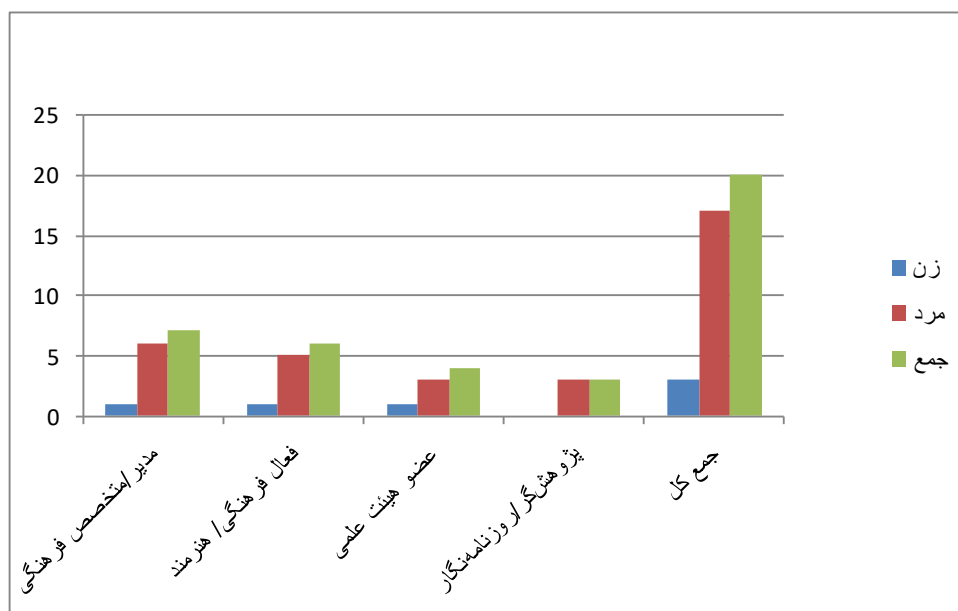
نمودار شماره ۱: وضعیت مصاحبه‌شوندگان بر اساس مدرک تحصیلی و جنسیت

همان‌گونه که در جدول و نمودار بالا مشاهده می‌شود، تعداد مصاحبه‌شوندگان بیست نفر، شامل سه زن و هفده مرد بوده است. از سه نفر خانم، یک نفر دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و دو نفر دیگر دارای مدرک تحصیلی دکتر بوده‌اند. هفده نفر مصاحبه‌شونده

مرد هم شامل پنج نفر لیسانس، نه نفر فوق لیسانس و سه نفر دکترا بوده‌اند. مصاحبه‌شوندگان از نظر تخصص و موقعیت شغلی بدین گونه بوده‌اند که از سه نفر خانم، یک نفر مدیر فرهنگی، یک نفر عضو هیئت علمی و یک نفر هم فعال فرهنگی و هنری بوده است. از هفده نفر مرد مصاحبه‌شونده نیز شش نفر مدیر و متخصص فرهنگی، پنج نفر فعال فرهنگی، نویسنده و هنرمند، سه نفر عضو هیئت علمی و سه نفر هم پژوهشگر و روزنامه‌نگار حوزه فرهنگ و هنر بوده‌اند (به جدول ۳۴ و نمودار ۸ رجوع شود).

جدول ۲: وضعیت مصاحبه‌شوندگان به تفکیک تخصص و جنسیت

تخصص	مدیر / متخصص فرهنگی			فعال فرهنگی، نویسنده، هنرمند			عضو هیئت علمی			پژوهشگر، روزنامه‌نگار		
	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع
تعداد	۱	۶	۷	۱	۵	۶	۱	۳	۴	۰	۳	۳

نمودار شماره ۲: وضعیت مصاحبه‌شوندگان بر اساس تخصص و جنسیت

بخش دوم:

سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جنوب استان کرمان

مقدمه

همان‌طور که در صفحات پیشین مطرح شد، هدف اصلی این پژوهش، شناسایی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه «جنوب استان کرمان» است و در راستای پیگیری این هدف کلی و اصلی، اهدافی همچون توصیف وضعیت فرهنگی و هنری، شناسایی اقدامات و برنامه‌های انجام‌شده و در حال انجام فرهنگی و هنری، شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر، شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری و سرانجام شناسایی ظرفیت‌های بومی حوزه فرهنگ و هنری در این منطقه مد نظر بوده است. پس از شرح بیان مسئله و چگونگی اجرای پژوهش در قسمت کلیات، در این بخش سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی منطقه جنوب کرمان بررسی خواهد شد. این بخش شامل سه فصل است: در فصل نخست، تاریخچه، وضعیت جغرافیایی، اقلیمی و اقتصادی، ویژگی‌های جمعیتی، ویژگی‌های قومیتی شامل نژاد، دین و مذهب و فرهنگ زبانی، جاذبه‌های گردشگری به تفکیک هفت شهرستان، اماکن زیارتی، قلعه‌ها و تُمب‌های تاریخی، برخی از رسوم سنتی ازدواج، باورهای عمومی غیرمتعارف، بازی‌های محلی، رقص‌های سنتی، ضرب‌المثل‌ها، وضعیت سواد و در نهایت گزارشی اجمالی از مسائل و مشکلات اجتماعی منطقه ارائه شده است. فصل دوم به معرفی گروه‌ها و جریان‌های برجسته و شاخص فرهنگی منطقه اختصاص یافته که در این رابطه تعداد نه مورد از این جریان‌ها و نهادها و مؤسسات و اهداف و عملکرد آنها به اختصار معرفی شده

و در فصل سوم معرفی کوتاه و اجمالی برخی از چهره‌های برجسته فرهنگی و هنرمندان معاصر منطقه ارائه شده که شامل یازده نفر از چهره‌ها و سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی است.

سیمای کلی

تاریخچه

منطقه «کرمان جنوبی» یا به عبارتی، جنوب استان کرمان در جنوب شرقی ایران قرار دارد. بیشتر مورخان، سیاحان و جغرافی‌نویسان، این منطقه را منطقه‌ای گسترده و حاصل‌خیز معرفی کرده‌اند و به دلیل همین حاصل‌خیزی کم‌نظیر، این منطقه در دهه‌های اخیر لقب «هند ایران» را به خود اختصاص داده است.

تمدن حاشیه هلیل‌رود و محوطه‌های باستانی کشف‌شده در منطقه و آثار به‌دست‌آمده با قدمت بیش از پنج‌هزار سال، جهانیان و به‌ویژه باستان‌شناسان و اندیشه‌ورزان را شگفت‌زده کرده و منجر به تحولی در تاریخ هنر و به‌طور کلی، تاریخ تمدن بشری شده است. آثار معماری، نوشتاری، سفالی و ظروف حجاری به‌دست‌آمده، بیانگر وجود تمدنی در این منطقه است که در شاخه‌های گوناگون به رشد و پیشرفت کم‌نظیری دست یافته‌اند.

یوسف مجیدزاده در مقاله‌ای تحت عنوان «کاوش‌های باستان‌شناختی جیرفت: اکتشافی افسانه‌ای» مدعی است که در دو دهه اخیر با انجام چند فصل بررسی‌های باستان‌شناختی که مناطقی از سرچشمه‌های کوهستانی هلیل‌رود در طول دشت‌های جیرفت و رودبار تا باتلاق جازموریان را در بر گرفته است، بیش از هفتصد تپه، محوطه و گورستان شناسایی و به ثبت رسیده است. تاریخ این محوطه‌ها بر اساس سفال‌های گردآوری‌شده از هزاره ششم و پیش از آن و تا دوره‌های اسلامی می‌رسد (چکیده مقالات، ۱۳۸۷: ۴۵)؛ بنابراین بی‌دلیل نیست که جنوب استان کرمان از سوی برخی باستان‌شناسان به‌عنوان مهد تمدن جهان نامیده شده است.

این منطقه گسترده با مساحتی بیش از پنجاه‌هزار کیلومتر مربع تا سال ۱۳۵۹ یک شهرستان بود و به‌عنوان شهرستان جیرفت نامیده می‌شد. «باقوت حموی» در کتاب معجم‌البلدان آن را جردوس و در جایی دیگر جیرفت نوشته و آورده است که از اقلیم سوم است و در آن مرکبات و نخل فراوان و میوه‌هاست. «باستانی پاریزی» بر این عقیده است که سرزمین گدروزیا باید نواحی جیرفت و رودبار باشد. «مقدسی» این منطقه را معدن میوه و گندم دانسته و یادآور شده است که مزایای اقلیم متضاد در اینجا در جوار هم دیده می‌شود (ضیاشهبابی، ۱۳۸۱: ۸۵). در کتاب جغرافیای کرمان که حدود یکصدوشصت

سال پیش نگاشته شده از این منطقه به عنوان منطقه‌ای دارای رودبندها، نهرها و قنوات بسیار و محصولات متنوع از جمله مرکبات، خرما، گندم، جو، برنج، ماش، لوبیا، کنجد، پنبه و... یاد شده است (وزیری، ۱۳۸۵: ۲۱۳-۲۱۱). در سال ۱۳۵۹ بخش کهنوج آن به شهرستان تبدیل شد و سپس در سال‌های بعد و در دهه‌های هفتاد و هشتاد ۵ شهرستان جدید در این منطقه ایجاد شد و اکنون هفت شهرستان دارد (صفا، ۱۳۹۰: ۱۸-۱۷). جنوب کرمان با در بر گرفتن حدود ۳/۵ درصد از وسعت ایران، مساحتی بیشتر از ۵۵ هزار کیلومتر مربع دارد که این گستره و مساحت، از بیست استان کشور بیشتر است و در مقایسه با استان‌ها در رتبه یازدهم قرار می‌گیرد. این منطقه به لحاظ تاریخی و کشاورزی نیز بسیار پراهمیت است. این منطقه، هم‌اکنون با هفت شهرستان جیرفت، رودبار جنوب، عنبرآباد، فاریاب، قلعه گنج، کهنوج و منوجان در مجموع شامل ۱۵ شهر، ۱۵ بخش، ۴۴ دهستان و بیش از ۲۶۶۰ آبادی است که بیشتر از شصت درصد آبادی‌های آن دارای سکنه است.

وضعیت جغرافیایی، اقلیمی و اقتصادی

این منطقه بر طول جغرافیایی ۵۶ درجه و ۱۷ دقیقه و عرض جغرافیایی ۲۶ درجه و ۴۳ دقیقه واقع شده است و از شمال به کرمان از جنوب به باتلاق جازموریان و استان هرمزگان، از شرق به استان سیستان و بلوچستان و از غرب به استان هرمزگان محدود شده است.

منطقه جنوب استان کرمان به لحاظ فرهنگی و تاریخی بسیار مهم تلقی می‌شود و در سالیان اخیر این فرضیه که کناره‌های هلیل رود آن خاستگاه تمدن بشری بوده است، به شدت قوت گرفته و از دید بسیاری از کارشناسان تأیید شده است. از سوی دیگر منطقه‌ای خاص، راهبردی و دارای تنوع آب‌وهوایی درخور توجه و به لحاظ کشاورزی بسیار حاصل خیز و پراهمیت است و انواع میوه‌جات و محصولات زراعی در چهارفصل در این منطقه تولید و برداشت و روانه بازار مصرف کشور و برخی کشورهای دیگر می‌شود. تنوع آب‌وهوایی و اقلیمی جالب و خاصی در این منطقه وجود دارد، به طوری که در نواحی جلگه‌ای، آب‌وهوای گرم و مرطوب و در برخی نواحی آب‌وهوای کوهستانی و بیابانی وجود دارد و در تابستان درجه حرارت به بیش از پنجاه درجه سانتیگراد می‌رسد. از طرفی، در برخی مناطق کوهستانی آن هوا معتدل و سرد است و حتی برای برخی مناطق در فصل زمستان، دمای بیست درجه سانتیگراد زیر صفر ثبت شده است. از جمله مهم‌ترین ویژگی‌هایی که بر پدیده‌های اقلیمی آن به‌ویژه بارندگی و دما تأثیر فراوانی دارد، اختلاف شدید ارتفاع

است که از ۳۶۹ متر در کناره‌های هامون جازموریان تا ارتفاعات بیش از ۳۸۸۶ متری قله بهرآسمان، متغیر است. ویژگی مهم دیگر این منطقه شیب تند کوهستان‌ها در بخش شرقی و شیب نسبتاً ملایم در قسمت شمالی و غربی آن است و این وضعیت بر حرکت‌های صعودی جریان‌های مرطوب و بارندگی در مناطق مختلف تأثیر می‌گذارد.

در شمالی‌ترین قسمت منطقه، یک گره بزرگ و پیچیده کوهستانی وجود دارد که از به هم آمیختگی چین‌خوردگی‌های زاگرس اصلی و رشته‌کوه‌های مرکزی به وجود آمده است. بین این قسمت و هامون، جلگه‌ها و دشت‌های وسیعی قرار دارد که ارتفاع آنها از ۲۴۰۰ متر در ساردوئیه تا ۵۰۰ متر در بهادرآباد و قسمت‌های انتهایی دشت سولان تغییر می‌کند. شواهد و قرائن تاریخی بسیاری در دست است که نشان می‌دهد، این منطقه از روزگار گذشته محل سکونت قبایل مختلف و مرکز عمده کشت و زرع بوده است. در آثار تاریخی به دست آمده از سه هزار سال قبل از میلاد، فعالیت‌های کشاورزی و دامپروری، روی اشیاء سنگی حک و حجاری شده است.

تولید بیش از ۴ میلیون تن انواع محصولات کشاورزی و دامی شامل ۸۵ گونه محصول زراعی و باغی با کیفیت مطلوب و زمینه مساعد برای افزایش سطح زیر کشت به ۵۸۰ هزار هکتار و رسیدن حجم تولید در آینده نزدیک به بیش از سه برابر وضعیت موجود، از ظرفیت‌های این منطقه زرخیز است و این ظرفیت توسعه در کمتر جایی از کشور دیده می‌شود.

این منطقه با سطح زیر کشت حدود ۲۴۲ هزار هکتار، ۲۹ درصد سطح زیر کشت و حدود ۶۷ درصد از کل تولید محصولات کشاورزی و دامی استان کرمان و حدود ۴ درصد از تولید کشور را به خود اختصاص داده و به تنهایی در ۱۰ محصول کشاورزی رتبه اول تا سوم تولید و سطح زیر کشت کشور را دارد.

منطقه زرخیز جنوب کرمان در بسیاری از محصولات از لحاظ میزان تولید در واحد سطح، رکوردهای جهانی دارد و از این نظر از معدود مناطق کشور و بلکه جهان به شمار می‌آید که در یک سال زراعی می‌توان در دو تا سه زمان مختلف، سیب‌زمینی، پیاز، خیارسیز، هندوانه، گوجه‌فرنگی، ذرت و... کاشت و برداشت کرد. همچنین مهم‌ترین منطقه در کشور است که عرضه و تقاضای سیب‌زمینی و پیاز طرح استمرار را کنترل کرده است و آینده درخشانی را در صادرات غیرنفتی کشور با توجه به وضعیت راهبردی خود نوید می‌دهد. مزیت مهم و مطرح محصولات جنوب کرمان به‌ویژه مرکبات و خرما سالم بودن آنهاست که این منطقه را از پیشگامان تولیدات ارگانیک در خاورمیانه قرار داده است.

هندوانه جنوب کرمان با تولید بیش از ۴۹۶ هزار تُن مقام نخست تولید و سطح زیر کشت را در کشور از آن خود کرده است و از طرف دیگر، به دلیل کیفیت بالا، شهرتی جهانی دارد. مرکبات جنوب کرمان با سطح زیر کشت ۳۳۴۰۰ هکتار و تولید بیش از ۴۹۰۳۹۹ تُن، مقام سوم کشور را دارد که به دلیل ارگانیک بودن سال‌هاست که به خارج از کشور صادرات می‌شود. خرما نیز به‌عنوان یکی دیگر از محصولات باغی غالب منطقه با قدمتی در حدود هزاره‌های قبل از میلاد است. این منطقه با سطح زیر کشت ۳۱۹۰۸ هکتار به تنهایی با وجود ۵ میلیون و ۵۰۰ هزار اصله نخل و بیش از ۷۰ رقم و با تولید سالیانه ۱۸۱۸۰۰ تن تولید در جایگاه دوم کشور قرار دارد که حدود ۸۰ درصد تولید منطقه به رقم مضافتی، گل‌وته و مُرداسنگ اختصاص دارد. ضمن اینکه به دلیل ارگانیک بودن در موارد بسیاری محصول خرما این منطقه به کشورهای اروپایی و آسیایی صادر می‌شود. به لحاظ وضعیت دامپروری و شیلات، جنوب استان کرمان دارای بیش از ۲/۶ میلیون واحد دامی است و سالیانه بیش از ۱۶۹۹۰۰ تُن تولیدات دام و طیور دارد که نشان از وجود قابلیت و شرایط مطلوب دامپروری از گذشته تاکنون است. با عنایت به ظرفیت‌های بخش کشاورزی منطقه، زیربخش دامپروری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین زیربخش‌ها، در توسعه و اشتغال منطقه، نقش مؤثر و مفیدی دارد. منطقه جنوب کرمان به‌عنوان یکی از قدرت‌های تولیدات دامی در جنوب و شرق کشور شناخته می‌شود و این صنعت به روند رو به رشد خود همچنان ادامه می‌دهد. همچنین این منطقه با داشتن منابع مستعد و عظیم آبی‌پروری (سد مخزنی جیرفت، ۱۷۰ بند خاکی و سنگ و سیمانی، بیش از ۱۵۰۰ رشته قنات و چشمه، بیش از ۲۰۰۰ باب استخر ذخیره‌آب و بیش از ۳۰۰ هکتار مزارع منفرد پرورش ماهیان گرمابی) ظرفیت تولید سالانه ده هزار تُن انواع آبزیان را دارد. منابع آبی جنوب کرمان نیز شامل آب‌های سطحی و زیرسطحی است که همگی آب‌های سطحی به‌صورت رودخانه‌های دائمی و فصلی و آب‌های زیرسطحی به‌صورت قنات، چاه و چشمه ظاهر می‌شوند. رودخانه‌های مهم جنوب کرمان عبارت‌اند از رودخانه هلیل با برآورد سالیانه حدود ۴۰۰ تا ۶۰۰ میلیون متر مکعب و رودخانه شور با برآورد سالیانه حدود ۱۰۰ میلیون متر مکعب. از دیگر رودخانه‌های مهم منطقه می‌توان به رودخانه‌های ملنتی در شرق جیرفت، چیل بلوک در غرب جیرفت، چیل کهنوج در شهرستان کهنوج، کم‌سفید و اورتین در شهرستان قلعه‌گنج، چیل مثل در شهرستان رودبار جنوب و موردان در شهرستان فاریاب اشاره کرد که اغلب فصلی و سیلابی هستند. منابع آب زیرزمینی جنوب کرمان نیز شامل ۲۰۷۷۶ حلقه چاه عمیق و نیمه‌عمیق با تخلیه سالیانه ۲/۷ میلیارد

متر مکعب و ۱۵۲۶ رشته قنات و چشمه با تخلیه سالانه ۰/۹ میلیارد متر مکعب که در مجموع سالانه حدود ۳/۶ میلیارد متر مکعب استحصال می‌گردد که قسمت عمده این آب در بخش کشاورزی مصرف می‌شود.

ویژگی‌های جمعیتی

جمعیت منطقه جنوب استان کرمان بر اساس آمار آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ نزدیک به هشتصد هزار نفر بوده است که این تعداد جمعیت از جمعیت چهار استان مستقل کشور بیشتر است (رجوع شود به جدول‌های ۳ تا ۶).

جدول ۳: جمعیت منطقه جنوب کرمان در سال ۱۳۹۵

سرشماری ۱۳۹۵		جنوب استان کرمان
درصد	تعداد	
۱۰۰	۷۶۹۳۳۶	کل
۵۰/۵۶	۳۸۸۹۶۵	جمعیت مردان
۵۰/۴۴	۳۸۰۳۷۱	جمعیت زنان
۳۷/۹۲	۲۹۱۷۷۲	شهری
۶۲/۰۸	۴۷۷۵۶۴	روستایی و غیر ساکن

مأخذ: محاسبه شده با استفاده از نتایج تفصیلی سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵

همان‌طور که مندرجات جدول‌های ۳ و ۴ نشان می‌دهند از جمعیت حدود هشتصد هزار نفری جنوب کرمان ۵۰/۵۶ درصد مرد و ۵۰/۴۴ درصد زن هستند و نسبت جنسی در این منطقه حدود ۱۰۲ است. حدود ۳۸ درصد جمعیت منطقه در شهرها و ۶۲ درصد باقیمانده در روستاها زندگی می‌کنند. البته میزان روستانشینی منطقه در سال ۱۳۹۰ و بر اساس نتایج سرشماری عمومی آن سال بیشتر از ۷۲ درصد بوده است (جدول ۳) و در مدت پنج سال تا سال ۱۳۹۵ حدود ۱۰ درصد کاهش یافته و به جمعیت شهرنشین منطقه اضافه شده است که این روند متأثر از تبدیل برخی مناطق روستایی به شهر و همچنین افزایش مهاجرت به شهرها به دلایل مختلف از جمله خشک‌سالی، در این مدت بوده است. این در حالی است که در سطح کشور و بر اساس نتایج سرشماری سال ۹۵ میزان شهرنشینی ۷۴ درصد اعلام شده است. روستانشینی بالای ۶۰ درصد در این منطقه وسیع و پراکندگی جمعیت و بالابودن تعداد روستاها و آبادی‌ها و وجود طیف وسیعی از روستاهای کم‌جمعیت، جمعیت متوسط و پرجمعیت (جدول ۴)، الزامات و اقتضائات خاص خود را به‌منظور خدمت‌رسانی و برنامه‌ریزی در حوزه‌های مختلف و از جمله حوزه بسیار مهم

بخش دوم: سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جنوب استان کرمان | ۲۱

فرهنگ و هنر می‌طلبند. رشد جمعیت در این منطقه از میانگین کشور بالاتر و بعد خانوار ۳/۵۳ است، در حالی که میانگین آن در کشور ۳/۳۰ است.

جدول ۴: جمعیت جنوب کرمان و شهرستان‌های آن به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۵

نام شهرستان	کل جمعیت	سهم از منطقه	شهری	سهم از منطقه	روستایی	سهم از منطقه
جیرفت	۳۰۸۸۵۸	۴۰/۱۴	۱۵۳۱۵۳	۵۲/۴۹	۱۵۵۶۹۸	۳۲/۶۰
رودبار جنوب	۱۰۵۹۹۲	۱۳/۷۸	۲۱۵۸۲	۷/۴۰	۸۴۴۱۰	۱۷/۶۸
عنبرآباد	۸۲۴۳۸	۱۰/۷۲	۲۵۱۸۵	۸/۶۳	۵۷۲۵۳	۱۱/۹۹
فاریاب	۳۴۰۰۰	۴/۴۲	۴۸۶۳	۱/۶۷	۲۹۱۳۷	۶/۱۰
قلعه گنج	۷۶۴۹۵	۹/۹۴	۱۳۱۶۹	۴/۵۱	۶۳۳۲۶	۱۳/۲۶
کهنوج	۹۵۸۴۸	۱۲/۴۶	۵۲۶۲۴	۱۸/۰۴	۴۳۲۲۴	۹/۰۵
منوجان	۶۵۷۰۵	۸/۵۴	۲۱۱۹۶	۷/۲۶	۴۴۵۰۰	۹/۳۲
کل منطقه	۷۶۹۳۳۶	۱۰۰	۲۹۱۷۷۲	۱۰۰	۴۷۷۵۶۴	۱۰۰
کل کشور	۷۹۹۲۶۲۷۰	-	۵۹۱۴۵۴۴۰	-	۲۰۷۸۰۸۳۰	-
سهم منطقه از کشور	۰/۹۶	-	۰/۴۹	-	۲/۳۰	-

مأخذ: محاسبه شده با استفاده از نتایج تفصیلی سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵

جدول ۵: توزیع روستاها و جمعیت روستایی جنوب کرمان در سال ۱۳۹۰

شهرستان	تعداد روستای دارای سگنه	درصد از کل نقاط روستایی	جمعیت روستایی	درصد از کل جمعیت روستایی	درصد جمعیت روستائین	تعداد کل جمعیت
جیرفت	۶۴۴	۳۸/۳	۱۵۵۷۶۰	۳۱/۹۲	۵۶	۲۷۷۷۴۸
رودبار جنوب	۲۹۲	۱۷/۳۵	۹۲۱۹۸	۱۸/۸۹	۸۸/۲	۱۰۴۴۲۱
عنبرآباد	۱۶۸	۹/۹۸	۶۰۵۴۵	۱۲/۴۱	۷۰/۴	۸۵۹۴۲
فاریاب	۱۳۵	۸	۲۸۳۹۲	۵/۸۱	۸۲/۴	۳۴۴۱۷
قلعه گنج	۲۰۰	۱۱/۸۸	۶۳۷۱۳	۱۳/۱۰	۸۳/۴	۷۶۳۷۶
کهنوج	۱۱۲	۶/۶۵	۴۲۳۱۳	۸/۶۶	۴۹	۸۶۲۹۰
منوجان	۱۳۲	۷/۸۴	۴۴۹۵۸	۹/۲۱	۶۹/۶	۶۴۵۲۸
کل منطقه	۱۶۸۳	۱۰۰	۴۸۷۸۷۹	۱۰۰	۷۱/۲۸	۷۲۹۷۲۲

مأخذ: محاسبه شده با استفاده از نتایج سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰

جدول ۶: طبقه‌بندی روستاهای مسکونی جنوب کرمان به تفکیک گروه‌بندی خانوار در سال ۱۳۹۰

تعداد کل آبادی‌های مسکونی	بالای ۱۰۰۰ خانواری		۱۰۰۰-۲۰۰ خانواری		۲۰۰-۱۰۰ خانواری		۱۰۰-۲۰ خانواری		۲۰-۱ خانواری		طبقه شهرستان
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۶۴۴	۰/۸	۵	۵	۳۲	۱۱	۷۱	۳۹/۷	۲۵۶	۴۳/۵	۲۸۰	جیرفت
۲۹۲	۰	۰	۱۲	۳۵	۱۳/۴	۳۹	۲۶/۷	۷۸	۴۷/۹	۱۴۰	رودبار جنوب
۱۶۸	۰	۰	۱۲/۵	۲۱	۱۸/۵	۳۱	۳۲/۱	۵۴	۳۶/۹	۶۲	عنبرآباد
۱۳۵	۰	۰	۵/۲	۷	۱۰/۴	۱۴	۵۳/۳	۷۲	۳۱/۱	۴۲	فاریاب
۲۰۰	۰	۰	۷/۵	۱۵	۱۷	۳۴	۴۷/۵	۹۵	۲۸	۵۶	قلعه گنج
۱۱۲	۰/۹	۱	۹/۸	۱۱	۲۰/۵	۲۳	۴۵/۶	۵۱	۲۳/۲	۲۶	کهنوج
۱۳۲	۰	۰	۱۳/۶	۱۸	۱۵/۹	۲۱	۴۳/۲	۵۷	۲۷/۳	۳۶	منوجان
۱۶۸۳	۰/۳۵	۶	۸/۲۶	۱۳۹	۱۳/۸۴	۲۳۳	۳۹/۳۹	۶۶۳	۳۸/۱۵	۶۴۲	کل منطقه

مأخذ: محاسبه‌شده با استفاده از نتایج سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰، جدول تعداد جمعیت و خانوار تا سطح آبادی؛ شناسنامه آبادی‌های استان کرمان، ۱۳۹۰

تقسیم‌بندی سنی جمعیت شامل سه گروه عمده زیر چهارده سال، پانزده تا شصت و پنج سال و بالای شصت و پنج سال (جدول ۷) است که گروه دوم جمعیت فعال و دو گروه دیگر غیرفعال یا سربار نامیده می‌شوند و به لحاظ کاربرد آن در مباحث اقتصادی و فرهنگی و همچنین تفاوت در نوع نیازها و خواسته‌ها بسیار حائز اهمیت و توجه است.

جدول ۷: جمعیت گروه‌های سنی بزرگ جنوب کرمان به تفکیک شهرستان ۱۳۹۵

۱۳۹۵			شهرستان
۶۵ و بیشتر	۱۵-۶۴	۱۴-۰ ساله	
۴/۹۳	۴۲/۷۰	۶۵/۲۴	جیرفت
۳/۵۷	۶۸/۶۱	۳۴/۷۵	رودبار جنوب
۴/۳۶	۶۶/۰۷	۲۹/۵۷	عنبرآباد
۴/۲۴	۶۵/۸۲	۲۹/۹۴	فاریاب
۴/۶۱	۶۳/۴۳	۳۱/۹۵	قلعه گنج

شهرستان	۱۳۹۵		
	۶۵ و بیشتر	۱۵-۶۴	۱۴-۰ ساله
کهنوج	۳/۵۹	۶۶/۶۵	۲۹/۷۶
منوجان	۵/۳۳	۶۶/۰۹	۲۸/۵۸
منطقه	۴/۳۷	۶۵/۷۴	۲۹/۹

الف) گروه سنی ۱۴-۰ ساله

در مباحث اقتصادی اغلب افراد این گروه سنی غیرفعال محسوب می‌شوند و نقشی در تولید ندارند و فقط مصرف‌کننده هستند. نیازهای این گروه سنی علاوه بر مباحث پوشاک، تغذیه، بهداشت و درمان، شامل آموزش، تعلیم و تربیت، مباحث فرهنگی و تربیتی است. سهم جمعیت این گروه سنی از کل جمعیت را تحت عنوان ضریب جوانی جمعیت می‌شناسیم. یکی از شاخص‌های توسعه، ضریب جوانی جمعیت است. بر اساس «تست ورتهایم» چنانچه نسبت جمعیت ۱۴-۰ ساله بر کل جمعیت بیشتر یا مساوی ۴۰ درصد باشد، آن منطقه دارای جمعیت جوان است و افزایش ضریب مذکور بیانگر سطح توسعه‌یافتگی پایین‌تر است. به عبارت دیگر، به هر میزان که سهم نسبی جمعیت جوان منطقه‌ای کمتر باشد، سطح توسعه‌یافتگی آن منطقه بالاتر است. بر اساس جدول بالا، میزان جمعیت ۱۴-۰ ساله در شهرستان‌های جنوب کرمان حدود ۳۰ درصد است که از میانگین کشور حدود ۵ درصد بیشتر و شاخصی به‌منظور نشان‌دادن کمتر توسعه‌یافتگی این منطقه است که در حوزه فرهنگ و هنر نیز باید به آن توجه شود.

ب) گروه سنی ۶۴-۱۵ ساله

این گروه سنی که به لحاظ اقتصادی افراد فعال اقتصادی (بالقوه فعال) را در بر می‌گیرد، اغلب در سن کار قرار دارند و جز زنان خانه‌دار، افراد معلول، دانش‌آموزان و دانشجویان واقع در این طبقه سنی، بقیه افراد به‌صورت جمعیت فعال خودنمایی می‌کنند که یا می‌توانند شغلی بیابند و به‌اصطلاح شاغل هستند یا به‌صورت افراد بیکار تلقی می‌شوند. افراد واقع در این گروه سنی، علاوه بر نیازها و تقاضاهای عمومی از قبیل تغذیه، پوشاک، بهداشت و درمان، دارای اساسی‌ترین تقاضا، یعنی شغل و مسکن هستند. بدون تردید، توجه به مسائل فرهنگی و هنری به‌ویژه در شرایطی که میزان بیکاری قابل توجه است، باید به‌طور ویژه مطمئن نظر باشد. جمعیت گروه سنی ۶۴-۱۵ ساله در شهرستان‌های

«جنوب کرمان» حدود ۶۶ درصد جمعیت تخمین زده شده که از میانگین کشور حدود ۴ درصد کمتر است.

ج) گروه سنی ۶۵ ساله و بالاتر

این گروه سنی به لحاظ نظری جزء بازنشسته‌ها و غیرفعال محسوب می‌شوند، اما در ایران و به‌ویژه در منطقه جنوب استان کرمان وضعیت افراد مذکور حکایت از فعالیت اقتصادی افراد تا زمان کهن‌سالی و ناتوانی دارد. این مسئله اغلب به دلیل ضعف در پوشش بیمه‌های حمایتی مناسب و همچنین مشکلات معیشتی خانوارها و در مواردی بر دوش داشتن بار اقتصادی فرزندان است که به هر دلیل، قادر به تشکیل زندگی مستقل اقتصادی نشده‌اند. میزان گروه سنی ۶۵ سال به بالا در کل جمعیت شهرستان‌های منطقه، ۴/۳۷ درصد است که از میانگین کشور حدود ۱/۷ درصد کمتر است که باز خود نشانه و دلیلی بر محروم بودن منطقه و ضرورت توجه بیشتر در ابعاد اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است.

ویژگی‌های قومیتی

نژاد

بیشتر مردم منطقه جنوب کرمان را نژاد سفید تشکیل می‌دهند. البته بر اثر شرایط آب‌وهوایی و گرمای شدید در بیشتر نقاط این حوزه، رنگ پوست بسیاری از مردم گندم‌گون است. اقلیتی از نژاد سیاه نیز در این منطقه زندگی می‌کنند که برخی از آنان با وصلت و ازدواج با سفیدپوستان نژاد دورگه‌ای را به وجود آورده‌اند. بخشی از جمعیت به‌ویژه در شهرستان‌های رودبار جنوب و قلعه گنج از نژاد و قوم بلوچ هستند و همچنین اقلیتی از نژادهای ترک و لر با رنگ و چهره روشن و سرخ و سفید در مناطقی از جنوب کرمان و به‌ویژه در شهرستان جیرفت زیست می‌کنند (صفا، ۱۳۹۰: ۲۵۴).

دین و مذهب

با اینکه ادعا شده است در نخستین سال‌های تسلط مسلمانان بر کرمان، منطقه جنوب کرمان نیز فتح شده است و ساکنان آن به اسلام گرویده‌اند، اما تا اواسط قرن سوم هجری ساکنان بخش‌هایی از این منطقه از جمله در جبالبارز و شرق جیرفت و جنوب رودبار آئین زردشتی را حفظ کرده‌اند؛ بنابراین تصرف این منطقه به دست اعراب را در دو زمان متفاوت نوشته‌اند: یکی دوران خلافت عمر و دیگر در دوران خلافت بنی‌عباس، اما فاتحان اصلی منطقه جیرفت و جنوب کرمان برای گسترش آئین اسلام یعقوب لیث صفاری و برادرش عمرو لیث بودند و زرتشتیان جبالبارز به وسیله آنان دین اسلام را پذیرفتند.

پس از استیلای مسلمانان بر این منطقه به دلیل بعد مسافت با مراکز حکومت عباسیان، پیروان برخی مذاهب منشعب از اسلام مانند ازارقه و قطریه این سرزمین را پناهگاهی مطمئن برای فعالیت‌های خود قرار دادند و طرفدارانی پیدا کردند. در نتیجه، کشمکش‌ها و درگیری‌های زیادی میان حکام اسلامی این منطقه و گروه‌های یادشده به وجود آمد و سرانجام سران و پیروان فرق مذکور تار و مار شدند. از دوره تسلط آل بویه بر منطقه، مذهب رسمی مردم تشیع بود و البته در دوره‌های بعد مانند دوره سلاجقه یا در مواردی از دوره‌های تسلط حکومت‌های محلی در مذهب مردم این منطقه هم افت‌وخیزهایی وجود داشته که با روی کار آمدن صفویه و اعزام مبلغان مذهب شیعه رواج بیشتری یافت (همان: ۲۵۵). امروزه، بیشتر جمعیت جنوب کرمان مسلمان و اغلب آنان شیعه دوازده امامی هستند و اقلیتی از اهل سنت (حدود ۴ درصد جمعیت منطقه) در شهرستان‌های منوجان، قلعه گنج و رودبار جنوب حضور دارند. از پیروان سایر ادیان و اقلیت‌های دینی هم اگر وجود داشته باشد، تعدادشان بسیار اندک است. در سالیان اخیر از جانب برخی گروه‌های متعصب همچون وهابیون تحرکاتی به ویژه در نقاط سنی‌نشین منطقه انجام شده که نتیجه جدی و آشکاری در پی نداشته است.

فرهنگ زبانی

زبان مردم جنوب استان کرمان فارسی است، اما گویشی که در بخش عمده‌ای از مناطق جنوبی استان کرمان وجود دارد تا حد زیادی متفاوت و متمایز از گویش سایر مناطق این استان است. این گویش تحت عنوان گویش رودباری شناخته می‌شود و برخی به عنوان گویش حوزه هلیل رود از آن یاد می‌کنند و به جز بخش‌هایی از شهرستان‌های جیرفت و عنبرآباد در سایر قسمت‌های جنوب استان کرمان به کار می‌رود. گرچه باید یادآور شد که گونه‌های کم‌وبیش متفاوتی از این گویش در شهرستان‌های جنوب کرمان وجود دارد. البته شباهت‌ها در جنوب استان کرمان مختص زبان نیست، بلکه به لحاظ فرهنگی نیز، این مناطق دارای هم‌پوشانی معناداری هستند که می‌توان از آنها تحت عنوان یک جامعه زبانی فرهنگی یاد کرد و همان‌طور که پیش‌تر توضیح داده شد، این منطقه وسیع ابتدا یک شهرستان بوده است و مردمان این خطه، تجانس فرهنگی بالایی دارند.

با پیدایش و کشف تمدن باستانی حوزه هلیل در دهه‌های اخیر، توجه به این گویش‌ها اهمیت دوچندانی می‌یابد؛ زیرا این زبان و به تبع آن گویش است که به عنوان یک عامل ارتباطی، گنجینه و ذخیره ارزشمندی از رسوم، آداب و فرهنگ‌هایی است که به مرور زمان از بین رفته‌اند و رسوب و ته‌مانده‌ای از آنها در برخی واژگان به جا مانده است.

می‌توان اشتراکات فراوانی بین این گویش‌ها و زبان ایرانی باستان و میانه یافت و با تسری این اشتراکات به تمدن هلیل، به شفاف‌سازی گوشه‌ای از این تمدن بزرگ پرداخت. با رویکردهای جامعه‌شناختی، مردم‌شناختی و فرهنگی در گویش حوزه هلیل رود می‌توان زمینه بازسازی گوشه‌ای از این تمدن کهن و دستیابی به برخی ویژگی‌های آوایی و نحوی زبان‌های باستان و میانه را فراهم کرد. با این نگاه، گویش‌های حوزه هلیل رود هویت‌ساز خواهند بود و با انجام این پژوهش‌ها و شناخت گویش محلی جنوب کرمان به‌عنوان یکی از برجسته‌ترین اشتراکات این حوزه، می‌تواند ترسیم‌کننده جامعه زبانی و فرهنگی در جنوب ایران باشد.

برخی پژوهشگران مدعی هستند که در مقایسه گویش‌های شمال و جنوب استان کرمان مشخص شده که گویش‌های جنوب بیشتر تحت تأثیر گویش‌های اقوام مهاجر بوده و به فارسی میانه نزدیک‌تر است و گویش‌های شمال استان تحت تأثیر فارسی معیار قرار دارند. گویشوران شمال استان تمایل بیشتری برای افزایش ارتفاع زبان در تولید واژه دارند؛ در حالی که گویشوران جنوب استان ارتفاع زبان را در سطح پایین‌تری قرار می‌دهند. همچنین میزان استفاده از واژه‌های مرکب، بسامد بیشتری نزد گویشوران شمال در مقایسه با جنوب دارد. گویشوران شمال استان کرمان از افعال و واژگان فارسی رسمی یا معیار استفاده می‌کنند، به‌طوری که واژه‌های آنان برای سایر گویشوران فارس‌زبان قابل درک و فهم است، اما گویشوران جنوب استان کرمان از افعال و واژه‌هایی استفاده می‌کنند که نسبتاً بدون تغییر از فارسی میانه باقی مانده و همچنین برخی لغات یا عبارات از زبان بلوچی وام‌گرفته شده‌اند (نرسیسیانس، میراحمدی‌پور و شهریاری راد، ۱۳۹۵).

در سال‌های اخیر تقاضاهای بسیاری از جانب شهروندان و فرهنگ‌دوستان جنوب استان کرمان درباره استفاده از این گویش در برنامه‌های صدا و سیمای استانی یا استقلال صدا و سیما در این منطقه به‌منظور پاسداشت فرهنگ بومی مطرح بوده و وعده‌هایی از جانب مسئولان داده شده که تا به حال محقق نشده است. توجهی درخور به این حوزه فرهنگ منطقه جنوب استان کرمان نیز از جانب متولیان امور فرهنگی و پژوهشگران و اندیشمندان و اصحاب رسانه ضرورت دارد.

جاذبه‌های گردشگری

از جاذبه‌های طبیعی و تاریخی جنوب کرمان می‌توان موارد متعدد و متنوعی را در هفت شهرستان این منطقه برشمرد. از مهم‌ترین آثار و بناهای تاریخی می‌توان به محوطه باستانی کُناَرصندل، شهر قدیم جیرفت، مشهور به شهر دقیانوس، قلعه منوجان، قلعه ضرغام، قلعه

گلاشکرد و مدارس قدیمی فردوس و دولت‌آباد اسفندقه اشاره کرد. به لحاظ اهمیت موضوع، اماکن زیارتی و همچنین قلعه‌ها و تُمب‌های تاریخی منطقه در دو عنوان جداگانه و در ادامه ارائه خواهند شد و در اینجا به سایر جاذبه‌های گردشگری جنوب کرمان به تفکیک هفت شهرستان اشاره می‌شود.

در شهرستان جیرفت به‌عنوان بزرگ‌ترین شهرستان و مرکز جنوب کرمان می‌توان از مصادیق پرشماری از جاذبه‌های گردشگری و فرهنگی نام برد. از جمله غار شُعیب، آرامگاه امیرحیدر، کاروان‌سرای مسکون، موزه باستان‌شناسی جیرفت، مسجد شهر قدیم جیرفت، محوطه باستان‌شناسی کُنارصنَدل (تصویر شماره ۱ در پیوست ۳)، شهر دقیانوس، آستانه امامزاده سلطان سیدمحمد در ساردوئیه، سد جیرفت و دریاچه آن (تصویر شماره ۲ در پیوست ۳)، طبیعت زیبا و رشته‌کوه‌های جبالبارز، منطقه مدیترانه‌ای دلفنارد، آبشار سرنکوه، آبشار دره گلم دخترکش، چشمه‌های آب گرم انجیرسیاه، گُور، مُغو و درگُرج و همچنین گلخانه‌ها، باغ‌ها و نخلستان‌های فراوان نام برد.

جنگل هزار کهور، دشت سرسبز و هامون جازموریان (تصویر شماره ۳ در پیوست ۳)، زیارتگاه پنج تن، دو آب گرم تاج محل و چالی گان و بیش از ۱۵۰ رشته قنات، چشمه‌سار، نخلستان‌ها، مزارع و باغ‌های زیبا از دیگر جاذبه‌های دیدنی و گردشگری شهرستان رودبار جنوب است.

از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری و فرهنگی در شهرستان عنبرآباد می‌توان به قلعه سَموران، آرامگاه سالاررضا، آبشار ژروار (که از آن به‌عنوان مرتفع‌ترین آبشار خاورمیانه نام برده می‌شود)، قلعه فرق، قلعه سالاررضا، چشمه آب معدنی رود فرق (تصویر شماره ۴ در پیوست ۳)، روستای خوش آب‌وهوا و گردشگری آمجز، دره سرسبز گمرکان، چشمه بُندر دوساری، نخلستان‌ها، باغ‌های زیبای مرکبات و گلخانه‌های متعدد اشاره کرد.

پناهگاه حیات وحش مهر وئیه^۱ (تصویر شماره ۵ در پیوست ۳)، کلات دهنه‌شیرین، قلعه تُمب حصار، قبرستان متعلق به گبرها، روستای زیبای سبزان، قنات‌ها، رودها، نخلستان‌ها، باغ‌های مرکبات و مزارع زیبا و پرشمار در شهرستان فاریاب نیز از جذابیت‌های ویژه‌ای برخوردارند.

نخستین هتل کپری جهان، چشمه آب گرم با رنگ قرمز در دل کویر جازموریان، شهر باستانی نهرندگان، نقاشی‌های قدیمی روی سنگ در رودخانه مارز، تپه‌های باستانی تم‌سرخ، گنج‌آباد، چهل منی و عباس‌آباد، روستاهای کپری و فرهنگ کپرنشینی، بقعه

۱. مشترک با شهرستان‌های جیرفت و کهنوج است.

متبرکه شاهزاده ابوالقاسم معروف به زیارت بچه با امکانات رفاهی و آلاچیق‌های سنتی، صنایع دستی مانند سُواس^۱، قندان، جالیوانی، سبد، حصیر و سایر مصنوعات تولیدشده از درخت خرما و پوشش لباس متفاوت و محلی از جاذبه‌های شهرستان قلعه گنج است.

قلعه تاریخی کهنوج معروف به قلعه ضرعام، پناهگاه حیات وحش مهریویه با جنگلی قدیمی از درختان کهور، کُنار، اسکنبیل و قیچ و پرندگان بومی از جمله دراج و مرغ جیرفتی که از گونه‌های حمایت‌شده هستند، طبیعت و سدهای گشکندر و تنگ حنایی از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری و فرهنگی در شهرستان کهنوج هستند.

در شهرستان منوجان نیز می‌توان از قلعه تاریخی منوجان که قدمت آن به بیش از هزار سال قبل برمی‌گردد، بقعه متبرکه امامزاده فضل ابن عباس، باغ روضه ارم که پوشیده از درختان قدیمی تنومندی همچون انبه، جم، نخل‌های خرما، پرتقال، لیموترش و نارنگی است، روستاهای دیدنی و گردشگری کُندر، نودژ، خسروآباد، گشمیران و... به‌عنوان برخی از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری و فرهنگی نام برد.

لازم به ذکر است که بخشی از اشیای باستانی کشف‌شده در سال‌های اخیر از محوطه‌های باستانی حاشیه هلیل رود به‌ویژه در تپه کنارصندل و شهر دقیانوس در تنها موزه باستان‌شناسی منطقه جنوب استان کرمان که در بلوار هلیل شهر جیرفت واقع است، نگهداری و در معرض دید گردشگران و به‌ویژه علاقه‌مندان به فرهنگ و هنر قرار گرفته است. در سال‌های اخیر به‌طور مکرر از سوی مسئولان وعده ساخت یک موزه بزرگ و متناسب با جایگاه تمدنی منطقه و حجم اشیای باستانی مکشوف داده شده که تاکنون به جایی نرسیده است.

اماکن زیارتی

در منطقه جنوب کرمان و در شهرستان‌های هفت‌گانه این منطقه، اماکن زیارتی و زیارتگاه‌های متعددی وجود دارد که مورد توجه و احترام مردم هستند. البته در برخی از این زیارتگاه‌ها مقبره‌ای وجود ندارد و مردم بر اساس اعتقادات راستین یا خرافی این اماکن را بنا نهاده‌اند.

برخی از مهم‌ترین زیارتگاه‌های منطقه جنوب استان کرمان به نقل از کتاب تاریخ جیرفت و کهنوج (صفا، ۱۳۹۰: ۲۵۷-۲۵۶) عبارت‌اند از:

۱. مقبره سلطان سیدصغیر از اعقاب امام موسی کاظم (ع) در ساردوئیة جیرفت؛

۱. یک نوع کفش که با برگ درخت نخل درست می‌شود.

۲. زیارت‌گاه پنج تن در نزدیکی شهر رودبار جنوب.
۳. زیارت‌گاه بچه در شهرستان قلعه گنج؛
۴. زیارت‌گاه کُت گرگ در شهرستان عنبرآباد؛
۵. زیارت‌گاه حضرت علی در شهرستان کهنوج؛
۶. زیارت‌گاه بی بی شهربانو در شهر جیرفت؛
۷. زیارت‌گاه شاهزاده عباس در زه کلوت شهرستان رودبار؛
۸. زیارت‌گاه شعیب روی تپه بهجرد در نزدیکی شهر جیرفت؛
۹. زیارت‌گاه شیخ بختیار در دلفارد جیرفت؛
۱۰. مقبره سید عبدالله از نوادگان امام موسی کاظم (ع) در روستای نورک دهستان مردهک شهرستان عنبرآباد؛
۱۱. مقبره باباخالص در روستای کنارزاغان شهرستان عنبرآباد؛
۱۲. مقبره باباسعید در روستای غیک شهرستان عنبرآباد؛
۱۳. زیارت‌گاه حضرت علی در کوه‌شاه جبالبارز جنوبی شهرستان عنبرآباد؛
۱۴. زیارت‌گاه میرمقداد در شهرستان رودبار جنوب؛
۱۵. بقعه متبرکه امامزاده فضل ابن عباس در منوجان؛

قلعه‌ها و ثَمب‌های تاریخی

قلعه یا دژ، کاخ یا مجموعه ساختمانی است که دارای استحکامات نظامی است. یکی از معدود مکان‌های امن برای شاهان و حکام و بزرگان در پشت دیوارهای ضخیم، قلعه‌های مستحکم بوده است. ساکنان قلعه‌ها در آنجا می‌توانستند به روش جنگ و گریز با نیروهای مهاجم مقابله کنند و در برابر محاصره‌های طولانی، دوام بیاورند. با گذشت زمان این قلعه‌ها وسیع‌تر و مجهزتر شدند. به جای تجمع تمام ساکنان در ساختمان اصلی و در یک محل، درون قلعه، کلبه‌ها و ساختمان‌های مختلف به صورت دهکده‌های پراکنده و کوچک برای آنان ساخته می‌شد. قلعه هنگام جنگ‌ها استفاده می‌شد و مردم تا زمانی که بیم حمله دشمن وجود داشت درون دژ می‌ماندند و اغلب در آن آذوقه زندگی برای چندین ماه وجود داشت. برای حمله به قلعه‌های بسیار مستحکم از شیوه‌های مختلف و وسایل تهاجمی بسیار زیادی استفاده می‌شده است. برای محافظت از ساختمان و استحکامات و قسمت‌های مختلف قلعه بارو ساخته می‌شده است. در دوران پیش از تاریخ و اوایل دوران تاریخی، نوع استحکامات تابع مقتضیات ناشی از محل قلعه یا دهکده و اوضاع طبیعی سرزمین بوده است. قلعه‌ها را در همه دوره‌ها، در دورافتاده‌ترین و مرتفع‌ترین نقاط بنا

می‌کردند تا به سبب وجود شیب‌های تند تپه یا کوه، دستیابی به آن دشوار باشد و مدافعان نیز در بالا قرار گیرند و از لحاظ دید مسلط باشند. طرح‌های ساختمانی بیشتر قلعه‌ها بر اساس معلومات و تجربه کلی در حمله و دفاع ریخته و در هر دوره‌ای، روش‌های آزموده و مقبول برای ایجاد استحکامات انتخاب می‌شد. در طول تاریخ ایران، استحکامات، بیشتر برای محافظت از قلعه‌ها ساخته می‌شدند؛ زیرا قلعه، هم اقامتگاه شاهان و حاکمان و درباریان بود و هم مردم محل می‌توانستند با اغنام و احشام خود در آنجا پناه بگیرند. در سراسر منطقه جنوب استان کرمان بقایای حصارهای محکم، دهکده‌ها و قلعه‌های مسکونی را می‌توان یافت که متعلق به دوره‌های تاریخی مختلف است.

تُمب یا تُنب به تپه‌هایی گفته می‌شود که در گذشته قلعه‌هایی عظیم یا متوسط و کوچک بوده‌اند و با گذشت زمان و بی‌توجهی به نگهداری و مرمت آنها تخریب و به‌صورت تپه ماهورهایی درآمده‌اند و از ویرانه‌های آنها گنج‌ها، اشیاء و آثار باستانی بسیاری به تاراج رفته‌اند. فهرستی از تُمب‌ها و قلعه‌هایی که در این منطقه هنوز پابرجا هستند یا کم‌وبیش آثاری از آنها باقی است، در جدول‌های ۸ و ۹ ارائه شده است.

جدول ۸: فهرست و مشخصات برخی از تُمب‌های مهم منطقه

ردیف	نام تُمب	مکان	دوره	وضعیت
۱	تل آتشی	نزدیک عنبرآباد	پیش از تاریخ	موجود
۲	تل شیراز	نزدیک عنبرآباد	پیش از تاریخ	موجود
۳	خضرآباد	خضرآباد عنبرآباد	پیش از تاریخ	موجود
۴	دارویی	دارویی جیرفت	پیش از تاریخ	موجود
۵	دقیانوس	نزدیک جیرفت	تاریخی اسلامی	موجود
۶	سعیدآباد	سعیدآباد رودبار جنوب	پیش از تاریخ	گورستان
۷	کم‌سرخ	رودبار جنوب	پیش از اسلام	موجود
۸	کُنارصندل	کنارصندل جیرفت	تاریخی اسلامی	در حال کاوش
۹	گاوان	تمب گاوان جیرفت	تاریخی اسلامی	در حال کاوش
۱۰	میانده	میانده جیرفت	پیش از تاریخ	تخریب

جدول ۹: فهرست و مشخصات برخی از قلعه‌های مهم منطقه

ردیف	نام قلعه	مکان	دوره	وضعیت
۱	آبشور	اسفندقه جیرفت	پیش از تاریخ	موجود
۲	اسفندقه	اسفندقه جیرفت	اسلامی	موجود
۳	امجز	امجز عنبرآباد	اسلامی	تخریب
۴	رستم	دلفارد جیرفت	پیش از اسلام	موجود
۵	زاخت	زاخت عنبرآباد	پیش از اسلام	تخریب
۶	سالار رضا	گرم سالار رضا عنبرآباد	اسلامی	موجود
۷	سعیدخان	شهرکهنوج	اسلامی	موجود
۸	سلیمان	غرب جیرفت	تاریخی اسلامی	موجود
۹	سموران	رودفرق عنبرآباد	تاریخی - اسلامی	موجود
۱۰	کویز	کویز عنبرآباد	تاریخی اسلامی	موجود
۱۱	گیرها	شمال جیرفت	تاریخی اسلامی	موجود
۱۲	مرجان	مرجان جیرفت	تاریخی اسلامی	تخریب
۱۳	منوجان	شهر منوجان	تاریخی اسلامی	موجود
۱۴	هزار مردی	مظفرآباد رودبار جنوب	تاریخی اسلامی	موجود

منبع: (صفا، ۱۳۹۰: ۲۳۸-۲۳۶)

برخی از رسوم سنتی ازدواج

آداب و رسوم و فرهنگ هر منطقه‌ای در امور اجتماعی و فرهنگی مختلف از جمله در موضوع مهم ازدواج و تشکیل خانواده می‌تواند متفاوت و متمایز از دیگر مناطق و خرده‌فرهنگ‌های یک فرهنگ کلی و ملی باشد. گرچه این سنت حسنه این روزها با برخی سخت‌گیری‌ها و تکلفات آمیخته شده است، اما در زمانی نه چندان دور رسم‌های زیبایی که از هر پیرایش و تفاخری به دور بود به این سنت حسنه رنگ و بوی زیبا و پسندیده‌تری می‌داد و خوشبختانه بسیاری از این آداب و رسوم سنتی و پسندیده و بی‌آلایش به‌ویژه در مناطق روستایی همچنان رواج دارد و به نظر می‌رسد از جمله حوزه‌هایی است که متولیان فرهنگ باید به آن عالمانه و کارشناسانه توجه کنند و در مورد احیاء و ترویج این سنن ارزشمند همه‌تدبیر و تلاش خود را به کار گیرند. در اینجا به برخی از آداب و سنن قدیمی ازدواج در جنوب

استان کرمان اشاره می‌کنیم.

داراچینی: به معنای جمع‌آوری هیزم به منظور پخت‌وپز غذای مراسم عروسی است. این مراسم یک هفته قبل از عروسی انجام می‌شود و به این شکل است که چند نفر از جوانان و دوستان داماد برای جمع‌آوری هیزم به جنگل‌های اطراف می‌روند و هیزم‌های خشک را برای پخت غذای عروسی جمع‌آوری می‌کنند و به منزل داماد می‌آورند.

لباس‌پرون: دو یا یک روز قبل از مراسم عروسی انجام می‌شود. در این مراسم خانواده داماد، رخت‌ها و لباس‌های عروس را آماده و کادو می‌کنند و با تعدادی از زنان طایفه به خانه عروس می‌برند و به خانواده عروس تحویل می‌دهند که این مراسم همراه با شادی و سرور است.

شب حنابندان: در این شب که اغلب یکی دو شب قبل از مراسم عروسی است، زنان و مردان طایفه دور هم جمع می‌شوند و با خواندن سرودها و شعرها و آوازهای محلی به جشن و شادی می‌پردازند و بعد از شادی، روی دست و پای عروس و داماد حنا می‌گذارند.

سرتراش (آرایشگاه رفتن داماد): عصر عروسی مراسم سرتراش وجود دارد که به اصلاح موی سر و صورت داماد اختصاص دارد. در این مراسم نزدیکان و اقوام، جلوی درب منزل به دور داماد جمع می‌شوند و با شادی و سرور و هلهله آرایشگر را که کار اصلاح موی سر و صورت داماد را انجام می‌دهد، همراهی می‌کنند و خانواده داماد پولی را به‌عنوان دستمزد با سنجاق قفلی روی جیب پیراهن آرایشگر نصب می‌کنند.

سرآب یا سر یو^۲ (حمام کردن داماد): به جای حمام رفتن داماد، خویشان و مهمانان جمع می‌شوند و با رقص‌های سنتی و چوب‌بازی و شادی و هلهله، داماد را تا سر موتور پمپ یا رودخانه و چشمه همراهی و بعد از استحمام و شستشوی داماد که به کمک چند نفر از بستگان و دوستان جوان وی انجام می‌شود، رخت نو و دامادی را بر تن او می‌کنند و سپس در مواردی او را سوار بر اسب یا شتر می‌کنند و به خانه عروس می‌برند (مراسم سوار بر شتر شدن داماد تا حدودی از بین رفته است) و تا منزل عروس همراهی می‌کنند و مادر عروس هم با شربت و شیرینی به پیشواز داماد می‌آید.

بذل دادن: در اغلب مناطق جنوب استان کرمان در شب عروسی از طرف هر یک از اعضای خانواده و بستگان و دوستان مبلغی یا به صورت وجه نقد یا به صورت چک و رسید به داماد پرداخت می‌شود که از آن به‌عنوان بذل یاد می‌شود. مبالغ پرداختی هر فرد به‌وسیله دو تا سه نفر دریافت و جمع‌آوری و در دفتری ثبت می‌شود. داماد در آینده باید

۱. واژه «دار» در اصطلاح محلی جنوب کرمان به هیزم گفته می‌شود و چیدن هم در اینجا به معنای جداکردن و جمع‌آوری است.

۲. در بسیاری از مناطق جنوب کرمان به جای کلمه آب در گویش محلی از کلمه «یو» استفاده می‌شود.

این وجوه را به تدریج و در زمان جشن ازدواج یا جشن تولد فرزند هر یک از بذل‌دهندگان بازپرداخت کند و متناسب با زمانی که تا هنگام بازپرداخت می‌گذرد به دلخواه، مبلغی به آن اضافه می‌کند یا حداقل اصل آن را بر می‌گرداند. در گذشته در زمان جمع‌آوری بذل، داماد را بر تختی می‌نشاندند و مبلغ و میزان بذل هر فرد با صدای بلند اعلام می‌شد که اکنون این مورد منسوخ شده است. در سال‌های اخیر برای عروس و در سالن یا محل استقرار خانم‌ها به‌طور جداگانه هدایایی به‌صورت وجه نقد جمع‌آوری و اعلام و ثبت می‌شود. بذل‌دادن و گرفتن در جنوب استان کرمان فقط مربوط به مراسم ازدواج نیست، بلکه در جشن‌هایی با عنوان «ختنه‌سوران» و جشن تولد که پیوسته هم انجام می‌شود، بذل رد و بدل می‌شود و اغلب متناسب با شمار فامیل، دوستان و آشنایان جشن‌گیرنده و تمکن و اعتماد آنها در سرجمع مبالغ چندده یا چندصد میلیون تومانی جمع‌آوری می‌شود که از جهاتی در آغاز زندگی‌های مشترک یا در موارد نیاز خانواده‌ها بسیار گره‌گشا و کارساز است. البته این پدیده قابل بررسی و پژوهش است و باید به برخی از آسیب‌های احتمالی و چالش‌های آن نیز توجه شود که این سنت ارزشمند کارکرد منفی پیدا نکند.

دعوت کردن عروس و داماد: دو سه شب که از عروسی گذشت، خانواده داماد و خانواده عروس و برخی از فامیل‌ها به نوبت عروس و داماد را دعوت و میهمان می‌کنند و در هنگام ورود آنها اسفند و کُندر بر آتش می‌ریزند و متناسب با وسع‌شان پذیرایی و در مواردی گاو و گوسفند برایشان ذبح می‌کنند.

برخی باورهای عمومی غیرمتعارف رایج بین مردم منطقه

مردم منطقه جنوب کرمان همچون مناطق دیگر، در گذشته دارای فرهنگ و عقاید گاهی عجیب و غیرمتعارف بوده‌اند که با خرافات همراه بوده و پاره‌ای از آنها امروزه نیز کم‌وبیش مرسوم است. به بعضی نحوسات معتقد بوده‌اند و برخی از روزهای هر ماه و ایام هفته را نیز نحس می‌دانستند و در آن روزها از انجام هر کار یا رفت و آمدی پرهیز می‌کردند؛ برای مثال، مواردی این‌چنینی را می‌توان بازگو کرد (برگرفته از: چمنی، ۱۳۹۸):

- در روزهای شنبه و چهارشنبه نباید نزد کسی که مصیبت‌زده است، بروند؛
- اعتقاد به رفتن برکت و روزی در صورت گرفتن ناخن‌های دست و پا در خانه و اعتقاد به اینکه باید ناخن‌های دست را در خانه و ناخن‌های پا را در کنار رودخانه گرفت؛
- باور داشتن به اینکه اگر لبه‌های قیچی بدون ضرورت به هم زده شوند، جنگ و دعوا می‌شود؛

- اعتقاد به اینکه اگر روباه یا شغال در شب کنار آبادی زوزه بکشد، خبر مرگ کسی می‌رسد؛
 - اگر هنگام صرف چای قند به‌طور ناگهانی در استکان چای بیفتد، نشانه این است که به‌زودی مهمان از راه می‌رسد؛
 - اگر بلبل در نزدیکی خانه آواز بخواند، نشانه این است که مسافری از راه می‌رسد یا خبر خوشحال‌کننده‌ای به آنها داده می‌شود؛
 - همچنین برخی پیشگویی‌های خرافی نیز در منطقه وجود داشته و هنوز هم کم‌وبیش وجود دارد که می‌توان مواردی از آنها را برشمرد (همان):
 - سنگ به سنگ زدن در آینده باعث جنگ و درگیری می‌شود؛
 - نگهداری ناخن دست زن و پای مرد باعث زیادی روزی می‌شود؛
 - ماستی که به‌عنوان مایه شیر به همسایه داده می‌شود، باید کم باشد و اگر زیاد باشد، باعث کم‌شدن شیر آن حیوان می‌شود؛
 - سوت زدن در خانه و مغازه موجب کم‌شدن روزی می‌شود؛
 - اگر غذا در گلوی کسی گیر کند، نشانه گرسنگی یکی از نزدیکان آن فرد است؛
 - اگر زن حامله خوراکی را ببیند و آن خوراکی را به او ندهند، باعث کج‌بینی چشم بچه او می‌شود؛
 - آویزان بودن یک تار موی زن در صورت او نشانگر آمدن عزیزی از سفر است؛
 - پرش عضلانی چشم راست را به فال نیک می‌گیرند؛
 - پرش عضلانی چشم چپ را نحس می‌دانند؛
 - خارش کف دست چپ نشان از این دارد که کسی در همان حین به بدگویی آن فرد مشغول است؛
 - ته دیگ خوردن دختران و پسران مجرد باعث وزش طوفان در روز عروسی آنان می‌شود؛
 - تیره‌بودن شانه گوسفند نحس است، زیرا خبر مرگ، فقر و حوادث ناگوار برای صاحب مال و طایفه او می‌دهد.
- یکی دیگر از پر رمز و رازترین باورهای عامیانه مردم جنوب کرمان در گذشته اعتقاد به پرنده‌ای به نام «مرغ شو» یا همان مرغ شب بوده است. مردم این ناحیه می‌پنداشتند که این مرغ زرد طلایی دارد و قادر است اندازه خود را تغییر دهد. به‌طور معمول در شب ظاهر می‌شود و با مکیدن خون نوزاد سبب مرگ او می‌شود. داستان‌های مربوط

به مرغ شو در گذر زمان، با واقعیت و خیال درهم آمیخته‌اند. این پرنده که به گونه‌ای با موجودات اساطیری پیوند دارد، در باور مردم، به مرغی شگرف و هراسناک تبدیل شده است.

این مرغ در باور مردم شهرها و مناطق جنوبی استان کرمان، انسانی بوده است که به دلیل آزار رساندن به مردم، با دعای پیامبر زمان تبدیل به مرغ خون‌خوار شده است. این پرنده با سر و چشمانی درشت شبیه سر و چشم انسان و پای نظیر پای انسان توصیف شده است. پنداشت دیگر مردم این بوده است که مرغ شو بال‌های بزرگ و منقاری بلند دارد، در تاریکی و سکوت مطلق به سر می‌برد و تنها در شب پرواز می‌کند. بنا به اعتقاد مردم منطقه، این مرغ خون‌خوار قبل از شبیخون‌زدن، ده مهره جادویی خود را در آب قنات یا در میان مشک، یا در دمپایی پدر و مادر نوزاد قرار می‌داد و همین امر سبب می‌شد که آنها به خوابی سنگین فرو روند تا به راحتی بتواند خون نوزاد را بمکد و موجب مرگ او شود. این مرغ قادر بود از سوراخی هر چند کوچک، وارد خوابگاه نوزادان شود؛ به همین دلیل، در گذشته کپرنشینان پس از گرفتن تمامی درزها باز هم آرام نمی‌گرفتند؛ چون معتقد بودند که این مرغ هراسناک قادر است با سوراخ کردن زمین وارد خانه شود. آنان می‌پنداشتند که مرغ شو پس از وارد شدن، به سراغ نوزاد می‌رود و پاهایش را روی دهان نوزاد می‌گذارد و از بال‌هایش مانعی می‌سازد تا کودک تکان نخورد و منقارش را وارد بینی نوزاد می‌کند و خون او را می‌مکد. مرغ پس از تغذیه از خون کودک مهره‌های خود را از درون آب یا دمپایی پدر و مادر نوزاد برمی‌دارد و به تاریکی شب می‌پیوندد. نقل است که مَلائی موفق شده بود، این مرغ را ببیند و با خواندن دعا و قسم‌دادن، مانع آن شود که به وارث او آسیب برساند. بر اساس این روایت، ملا در نیمه‌های شب، پرنده را تا کوهستان نزدیک آبادی بدرقه می‌کند؛ زیرا به باور او، کشتن این مرغ خوش‌یمن نیست و باعث می‌شود تا نزدیکان قاتل به بلایی هولناک گرفتار آیند. بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که هر قبیله‌ای گرفتن و قسم‌دادن این مرغ را به جد خود نسبت می‌دادند تا به نوعی، از خود و وارثشان در برابر آسیب‌رسانی این مرغ محافظت کنند.

بر اساس روایتی دیگر، فردی از اهالی، کدخدای روستایی را که تازه صاحب فرزندی شده و جشن شب‌نشینی را در میان همسایگان برگزار کرده بود، از نشستن مرغی بزرگ بر یکی از کُتارهای ده باخبر می‌کند. کدخدا نیز بی‌درنگ تفنگ خود را برمی‌دارد و مرغ را از

۱. کُتار از درختان و درختچه‌های تیغ‌دار از تیره عنابیان است. حدود چهل گونه کنار وجود دارد که بیشتر در مناطق گرمسیری پراکنده هستند. میوه این درخت نیز کنار نام دارد و خوردنی است. این درخت در عربی و گاه فارسی سدر هم نامیده می‌شود و در ایران اغلب برگ‌های کوبیده آن را سدر می‌گویند. چند گونه از این درخت در منطقه جنوب کرمان به وفور یافت می‌شود و میوه، برگ و سایه آن استفاده بسیار دارد.

پای درمی آورد. کدخدا که قدی بلند دارد، برای نشان دادن توان خود و به شکرانه پیروزی، در میان میهمانان یک بال مرغ را زیر پا می گذارد و بال دیگر را بالای سرش قرار می دهد. این شخص پس از گذراندن چند صبحی، تاوان خون مرغ را با ازدست دادن همسر و دو تن از نزدیکانش می پردازد (جعفری قریه و احمدی زاده، ۱۳۹۶).

بازی های محلی

در منطقه جنوب کرمان انواع متعددی از بازی های بومی و محلی از دیرباز وجود داشته و بسیاری از آنها همچنان کم و بیش رونق و رواج دارد و همان گونه که در قسمت معرفی جریان های مؤثر فرهنگی منطقه خواهد آمد، در سال های اخیر جشنواره هایی در این رابطه طراحی و اجرا شده و برای سال های آتی نیز پیش بینی شده است. این بازی ها بستر مناسبی برای تعاملات فرهنگی و همچنین تزییق نشاط و شادابی و سرزندگی به جامعه است. فهرست این بازی ها در گستره وسیع جنوب استان کرمان و در هفت شهرستان این منطقه دربرگیرنده موارد متعدد و پرشماری است که از جمله می توان هفت سنگ، چهارخونه، مجولا، چوب کشی، کبدی، استکا، پت پتوکا، طناب کشی، دال پلان، تیر و کمان محلی، سنگ اندازی با دوشاخه، وسط بازی، کشتی محلی، دوهای سرعت و استقامت، چپه بازی، ماچلوسی، دارچوبا، سرچاکا، رمازا، یارگیر و تی تلنگ جو را نام برد. در اینجا سه مورد از بازی های بومی و محلی یاد شده به اختصار معرفی می شوند.

جولا: نوع بازی گروهی است و رقابت در آن فردی است و برای بازیکنان تعداد مشخصی مد نظر نیست. میدان بازی دایره ای است به قطر دو تا سه متر و خطی با فاصله هفت متر از آن دایره به منزله خط شروع بازی مشخص می شود. وسیله بازی چندین مهره از مفصل استخوان پای گوسفند (در گویش محلی به آن مجول می گویند) و یک عدد سنگ تخت است. نحوه بازی بدین صورت است که هر یک از بازیکنان مهره های خود را به هوا می اندازند. مهره هر کسی که به صورت عمودی بر زمین قرار گیرد، شروع کننده بازی می شود. برای شروع بازی مهره ها را در وسط دایره در یک ردیف می چینند. بازیکن شروع کننده از سر خط با سنگ مهره را هدف می گیرد؛ اگر سنگ به مهره ها برخورد کند، پس از آن می تواند بازی را از نزدیک دایره شروع کند و با هر ضربه می تواند یک یا دو مهره را هدف بگیرد. اگر بیش از دو مهره را بزند، آنها را دوباره داخل دایره قرار می دهد و بار دیگر خود آنها را هدف می گیرد و اگر نتوانست، بازیکنی دیگر آنها را هدف قرار می دهد. اگر با هر ضربه ای نتوانست یک مهره را بزند، بازی به وسیله همان نفر ادامه پیدا می کند و اگر نتوانست مهره ای را بزند، نوبت نفر بعد می شود و بازی همچنان ادامه پیدا

می‌کند تا اینکه مشخص شود چه کسی مهره بیشتری را هدف گرفته و برنده است. **پت پتوکا:** این نوع بازی هم گروهی و رقابت در آن فردی است و برای بازیکنان تعداد مشخصی مد نظر نیست. میدان بازی محیط اطراف يك نشانه است که به آب معروف است. برای انتخاب نگهبان آب، سرگروه بازی با يك سلسله اسم‌هایی شامل بيلك، بيلك، ترکن، تميلك، می‌پر، تازی، کلم، کچو، بشمار، ودم، تاسك، توسك، مردك و روسك، بازیکنان را می‌خواند. آخرین اسم، نام هر کس شد، او باید نگهبان آب باشد. نحوه بازی بدین ترتیب است که يك نفر نگهبان نقطه آب می‌شود و بقیه بازیکنان می‌خواهند به‌طور مخفیانه و سریع خود را به آب برسانند. نگهبان قبل از اینکه بازیکنان به آب برسند، باید آنها را با دست لمس کند یا با یک وسیله ضربه‌ای به آنها بزند. بازیکن لمس شده یا ضربه‌خورده از بازی حذف می‌شود. هنگام اجرای این بازی در شب لازم است نگهبان فقط بازیکنان را ببیند و افرادی را که می‌بیند باید به کمک او بیایند و زودتر دیگر بازیکنان را پیدا کنند.

استکا: در این بازی که مخصوص شب‌های مهتابی است، افراد به دو گروه تقسیم می‌شوند: یک گروه سر دکه می‌ایستند و یک استخوان (به گویش محلی «استک») می‌چ دست یا پای گوسفند را پرتاب می‌کنند و گروهی که در مقابل قرار گرفته‌اند، باید آن را پیدا کنند و بیاورند. تا هنگامی که «استک» پیدا نشود، افراد گروه بالا می‌توانند به دکه پایین بروند و بیایند. اگر «استک» پیدا شود، افراد گروه در حال حرکت که به دکه می‌رسیدند، حذف و بازنده می‌شوند. این بازی برای تقویت حس کاوشگری و پیدا کردن اشیاء در شب و همچنین تقویت قدرت بدنی اجرا می‌شود.

رقص‌های سنتی

منطقه جنوب کرمان رقص‌های سنتی خاص خود را دارد که به اقتضای شرایط و موقعیت در مراسم ازدواج و سایر جشن‌ها و شادی‌ها اجرا می‌گردند. مهم‌ترین این رقص‌ها شامل چوچاپ، چاپ دستی، سرکنگی، شیلی، دستمال بازی، فاطمی سلیمانی، چاپر مشکی، کلمپر و سه چاپ بلوچی است که از این رقص‌ها سه رقص شیلی، دستمال بازی و فاطمی سلیمانی بیشتر مخصوص خانم‌هاست، در اینجا موارد چوچاپ، چاپ دستی و شیلی را به اختصار شرح می‌دهیم:

چوچاپ: رقص سنتی و نمایشی است که اغلب در جشن‌های عروسی اجرا می‌کنند و رقصی مردانه است که به‌صورت گروهی انجام می‌شود و از نظر شرکت‌کننده محدودیتی ندارد. در این رقص ابتدا افراد دایره‌وار می‌ایستند؛ در حالی که هر کدام چوبی به طول

یک متر در دست دارند. سپس دهل زن به همراه فردی که ساز می‌نوازد در وسط دایره قرار می‌گیرد و با ریتم خاصی که مخصوص این رقص است، شروع به نواختن می‌کند. افراد شرکت‌کننده باید با هم زوج باشند و هنگام نواختن دهل و ساز باید هم‌زمان چوب‌هایشان را با فرم و فن خاص خود به هم بزنند؛ بدین ترتیب که هر نفر در حالی که نفر سمت راست چوبش را پایین می‌گیرد باید چوب خود را پایین بگیرد تا فرد سمت چپ عین عمل او را تکرار کند. این عمل را باید تمام افراد در یک زمان واحد و هم‌نوا با صدای خاص ساز و دهل انجام دهند. در حالی که با هر جهش نمایشی همگام با هم، همان خط دایره را به آرامی دور می‌زنند، هر چه از زمان بگذرد جهش عمل رقص هم‌نوا با صدای دهل شتاب و سرعت بیشتری می‌گیرد و هر نفری که خسته شد یا چوبش شکست از دور خارج می‌شود. رقاصان با سرعتی که هر لحظه بر آن افزوده می‌شود، به شکلی تماشایی و هیجان‌انگیز دور می‌زنند که این دور زدن همراه با جهش‌ها و رقص‌های ویژه‌ای هم‌نوا با ریتم دهل است و تماشاگران نیز هر یک به نوعی (مردها با دست‌زدن و زن‌ها با هل‌هل کردن) آنها را تشویق می‌کنند تا اینکه در اوج هیجان و سرعت با قطع شدن صدای دهل و ساز این رقص سنتی به پایان می‌رسد.

چاپ دستی: این رقص سنتی را گروهی از مردان اجرا می‌کنند که به شکل دایره‌وار و به حالت ایستاده قرار می‌گیرند و همانند رقص چوچاپ این رقص را انجام می‌دهند و تنها فرقی که این رقص با رقص چوچاپ دارد در این است که افراد از چوب استفاده نمی‌کنند. اجراکنندگان این رقص هم‌نوا با نواختن ساز و دهل با جهش‌ها و رقص خاصی به طرف‌های چپ و راست خم می‌شوند و همگام با هم به آرامی کف دو دستشان را به هم می‌زنند، در این رقص باید دست و پای چپ و دست و پای راست هم‌زمان با هم حرکت داده شود که انجام این حرکات موزون با هم، فرمی تماشایی و هیجان‌انگیز به خود می‌گیرد و سپس در اوج هیجان و در حال دور زدن رقص تمام می‌شود.

شی‌لی: رقص شی‌لی رقصی است که ویژه بانوان جنوب کرمان است. هنگامی که داماد را به حمام می‌برند، خانم‌ها در حالی که در جلو وسیله‌ی حامل داماد در حال راه رفتن هستند، می‌رقصند و دست‌ها را نیمه‌باز به هوا بلند می‌کنند و پایین می‌آورند و پاها را هم به شکل خاصی مانند پریدن می‌جنبانند. به این حرکات نسبتاً موزون، رقص شی‌لی می‌گویند.

ضرب‌المثل‌ها

ادبیات محلی و عامیانه که روح هنری هر ملتی است، شامل عناصری همچون ضرب‌المثل،

چیستان، ترانه، متل، تمثیل، اشعار محلی و... است. اشعار و ترانه‌های محلی، از منابع غنی فرهنگی هر قوم و ملتی هستند که تصویری از زندگی گذشتگان و نیاکان آن قوم را در برابر دیده‌گان نسل امروز قرار می‌دهند و یادگاری از هویت ملی و فرهنگی جامعه را مشخص می‌کنند و دربردارنده عقاید، افکار، باورها، نگرش و نوع زندگی آن جامعه‌اند. در میان اقوام مختلف ایرانی، مردمان منطقه جنوب استان کرمان از فرهنگ، ادبیات و آداب و رسوم خاصی برخوردارند و فرهنگ عامه این منطقه درخور توجه و بررسی است. به تعبیر یک نویسنده «فرهنگ عامه، بهترین عاملی است که ملت‌ها را به یکدیگر نزدیک می‌کند و پیوند دوستی و رابطه معنوی آنها را مستحکم می‌سازد و آشنایی و دوستی ملت‌های جهان با هم، وثیقه صلح و آشتی آنها با یکدیگر و نابودکننده یا دست‌کم، تخفیف‌دهنده دشمنی‌هاست» (همایونی، ۱۳۷۱: ۲۲). با توجه به اینکه امثال و حکم، جایگاه خاصی در ادبیات شفاهی مردم ایران دارد و هر جا که گوینده بخواهد مخاطب را به امتناع و سکوت بکشانند از ضرب‌المثل به‌عنوان چاشنی زبان خویش استفاده می‌کند و همان‌طور که احادیث و آیات قرآنی مورد پسند هستند، امثال نیز مورد استقبال قرار می‌گیرند؛ این امثال هم به نوبه خود، مشکل‌گشای مخاطبان خاص و عام می‌شوند.

ضرب‌المثل‌های منطقه جنوب استان کرمان وقتی با گویش محلی به کار می‌روند، زیبایی خاصی پیدا می‌کنند. البته ممکن است ضرب‌المثل‌های یک اقلیم این منطقه با دیگر اقلیم‌های آن تفاوت داشته باشد؛ چون سنت‌ها، آداب و رسوم، نحوه زندگی اجتماعی و ادبیات هر اقلیم بر ضرب‌المثل‌های آن تأثیر بسزایی گذاشته است. به عبارتی، فرهنگ جنوب کرمان که در فرهنگ ایرانی، خرده‌فرهنگ تلقی می‌شود، به نوبه خود خرده‌فرهنگ‌هایی دارد. هر ملتی که بخواهد به غنای فرهنگی برسد باید در حفظ ضرب‌المثل‌ها که بیانگر طرز تفکر، معتقدات مذهبی، تلاش و کوشش، فرهنگ و هویت ملی و روابط اجتماعی است، بکوشد.

می‌توان ضرب‌المثل‌های این منطقه را به دو نوع تقسیم کرد: نوع اول، ضرب‌المثل‌هایی که معادل واژگانی در فارسی معیار دارند و نوع دوم، ضرب‌المثل‌هایی هستند که معادل واژگانی فارسی ندارند و می‌شود گفت که از لحاظ ساختارهای صرفی و نحوی، با زبان فارسی معیار، تفاوت دارند. ضرب‌المثل‌هایی که در فارسی معیار، معادل واژگانی دارند، وقتی که با واژگان این گویش به کار برده می‌شوند و در صامت‌ها و مصوت‌های آنها تغییرات اندکی از قبیل حذف یا ابدال یا قلب صورت می‌گیرد، ظرافت و زیبایی خاصی پیدا می‌کنند. در این نوع ضرب‌المثل‌ها، تأثیرپذیری از ادب فارسی و اشعار برخی شاعران

دیده می‌شود. بیشتر این نوع مثل‌ها در لباس استعاره یا کنایه یا در کلامی موزون و دلنشین بیان می‌شوند و دربرگیرنده اندیشه‌های عمیق و سودمند یا انتقادی شدید و طنزآمیز از گفتار آدمیان و نابسامانی‌های اجتماعی است.

ضرب‌المثل‌های نوع دوم مواردی هستند که معادل واژگانی فارسی ندارند و می‌توان گفت از لحاظ ساختارهای صرفی و نحوی با زبان فارسی تفاوت دارند. البته این نوع ضرب‌المثل‌ها بیشتر نشئت گرفته از زندگی مردمان منطقه و به وسایل زندگی و آداب و معاشرت آنها بستگی دارند. در این نوع ضرب‌المثل‌ها که مختص گویش و فرهنگ منطقه هستند، گاهی جای فعل، فاعل و مفعول عوض می‌شود و کل جمله از نظر نحوی به هم می‌ریزد و گاهی از کلماتی که از نظر صرفی و تغییرات واژگانی، معادل فارسی ندارند، استفاده می‌شود؛ چنان‌که برای شنوندگان غیر آن لهجه، قابل درک نیست. مهم‌ترین مضامین این ضرب‌المثل‌ها، روی گردانی از معشوق، تهدید، طنز، آرزو و امید، صلۀ رحم، شکایت، پند و نصیحت و وسایل امرار معاش است. در اینجا از هر کدام از ضرب‌المثل‌های نوع اول و دوم سه مورد به‌عنوان نمونه، همراه با برگردان و کاربرد آنها، ذکر می‌شود (برگرفته از مقاله مظفری و رستمی ابوسعیدی، ۱۳۹۷: ۱۴۰-۱۳۶).

نوع اول:

۱. آشی بیشت بپزم که ی وجو روغن روش بُو.

âŠi biŠet bepazom ke ya wajow roġen ruŠ bobo

برگردان: آشی برای پبزم که یک وجب روغن رویش باشد.

کاربرد: برای تهدید افراد به کار می‌رود.

۲. به گرگ گُفشَن مال مردم مخو، گفتی ولم کنین، رمه رو.

.ba gorg gofšon mal mardom mařow gofti velom kanin, rama row

برگردان: به گرگ گفتند: مال مردم را نخور، گفت: [چشم] رهایم کنید که گله دور شد.

کاربرد: در مورد کسانی صادق است که به نصیحت دیگران گوش نمی‌دهند.

۳. فلانی مثل پیرلته، نه کور اکنه، نه شفا ادهه.

.felâni mesle pir lete, na kor akane, na Šafâ adahe

برگردان: فلانی مثل پیرلته^۱ است، نه کور می‌کند، نه شفا می‌دهد.

کاربرد: این ضرب‌المثل در مورد آدم‌های بی‌خاصیت گفته می‌شود.

۱. در قدیم، عوام منطقه از روی خرافات به بعضی از درختان کهن‌سال اعتقاد قلبی داشتند و آنها را مظهر نوعی قدرت ماورائی می‌دانستند؛ به همین دلیل، برای خشنودی درخت پیر، تکه پارچه‌ای که به گویش محلی به آن لته می‌گویند به درخت می‌بستند، اما بعد از مدتی برای آنها مسلم و روشن شد، درختی که پارچه‌ها را به آن بسته‌اند (پیرلته)، خاصیتی ندارد.

نوع دوم:

۱. ما که شو کفتین، ای تاریکیشم نا ترسمون.

mâ ke Šow kaftin ai târikiŠam nâtersemun

برگردان: ما که به شب افتادیم، از تاریکیش هم نمی ترسیم.

کاربرد: نترس بودن در هنگام بروز حوادث و دردها.

۲. بارشت ولی داده، کاوار ول نادهه.

bâreŠt veli dâde, kâvâr vel nâdaha

برگردان: باران تمام شده و ما را رها کرده، ولی هنوز از کوار آب می ریزد و رهایمان

نمی کند.

کاربرد: در مورد افرادی که در عین هیچ کاره بودن، مانع اصلاح امور می شوند؛ به

عبارت دیگر، طرف‌های اصلی گذشت کرده‌اند، ولی اطرافیان قبول نمی کنند.

۳. چغوک پاری، یاد پیراری ادهه^۱.

čoyok pâri yâde pirâri adaha.

برگردان: گنجشک پارسالی، [تجارب و کارها را] به گنجشک بزرگ‌تر از خود یاد

می دهد.

کاربرد: اشاره به انسان‌های کم‌تجربه‌ای دارد که قصد دارند افراد مجرب‌تر از خود را

راهنمایی کنند.

کپرنشینی در جنوب کرمان

کپر به آلونک‌ها و سایبان‌هایی گفته می‌شود که در مناطق گرمسیری جنوب با شاخه و برگ درخت نخل ساخته می‌شود و روی آن‌ها با حصیر می‌پوشانند. در لغت مردم بلوچ، خانه‌ای است از نی و بوریا و مانند آن و همچنین به خانه‌هایی اطلاق می‌گردد که اسکلت آنها از چوب خرماست و اطراف آنها با حصیر بسته می‌شود.

در سال‌های اخیر برخلاف اینکه تعداد زیادی واحد مسکن روستایی در جنوب استان کرمان احداث شده است، اما محرومیت به‌خصوص در مناطق دورافتاده این منطقه چنان ریشه دوانده که روستاهای کپری که از شاخ و برگ نخل‌ها احداث می‌شوند، همچنان تنها سرپناه برخی محرومان است. کپرنشینی واقعیتی انکارنشدنی در منطقه جنوب استان کرمان و به‌ویژه جنوبی‌ترین نقاط این منطقه است و با اینکه بارها جشن پایان کپرنشینی برپا شده است، اما هنوز هم هستند روستاهایی که مردمانش در کپرهای ساخته شده از شاخ

۱. در گویش منطقه جنوب کرمان، چغوک به معنی «گنجشک»، پاری به معنی «پارسالی» و پیراری به معنی «دو سال پیش» است.

و برگ درختان زندگی می‌کنند. سیاست‌های بی‌منطق و کمتر کارشناسی شده کپرزدایی از دهه ۸۰ اجرا شده است، اما نتیجه‌اش برای آدم‌های فقرزده منطقه، بار سنگین اقساط ماهانه غیرقابل پرداخت و سبزشدن سازه‌های آجری و سیمانی بدقواره ناتمام، کنار کپره‌های فرسوده‌شان بوده است.

برخی معتقدند که کپرنشینی، ناشی از شرایط خاص اقلیمی و آب‌وهوایی مناطقی از جنوب و جنوب‌شرق کشور است و کپرها خنک‌تر از ساختمان‌ها و چادرها هستند و خانه‌های کپری تحمل گرمای شدید این مناطق را آسان‌تر می‌کنند. این گروه همچنین ادعا می‌کنند که کپر نماد فرهنگ سنتی منطقه است و لزوماً نشانه و دلیل محرومیت محسوب نمی‌شود و اضافه می‌کنند که کپر نماد سنت و تاریخ آنهاست و با فرهنگ مردم برخی مناطق ایران عجین شده و شاید امکان حذف آن از چرخه زندگی ممکن نباشد و حذف کپرها به نوعی دخالت در فرهنگ بومی منطقه عنوان می‌شود. اینکه کپرنشینی نشان فقر و فلاکت تلقی شود یا نماد فرهنگ بومی منطقه و اقتضای شرایط آن، در جای خود محل بحث و بررسی و کارشناسی دقیق است و به نظر می‌رسد آمیزه‌ای از هر دو مورد است و می‌توان با تدبیر صحیح هم فقرزدایی نمود و ساکنان را صاحب مسکن مناسب کرد و هم کپرها در برخی مناطق یا روستاهای هدف گردشگری، به عنوان جذابیت‌های فرهنگی و بومی حفظ شوند.

بر اساس آخرین آماري که مدتی قبل از سوی رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در سفر به این منطقه اعلام شد، هنوز حدود ده هزار واحد مسکونی کپری در منطقه جنوب استان کرمان وجود دارد و هم‌اکنون بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و کمیته امداد امام خمینی در حال فعالیت برای ساخت واحدهای مسکونی مورد نیاز برای این منازل کپری هستند.

وضعیت سواد در منطقه و شهرستان‌های آن

چون سواد، شاخص‌ها و مراتب مربوط به آن نقش و ارتباط مهمی با فرهنگ و مباحث فرهنگی دارند و به عبارتی، سواد یکی از عناصر برجسته و ارکان اصلی فرهنگ است و از طرفی، منطقه جنوب استان کرمان با توجه به برخی ویژگی‌ها همچنان جزء مناطق کمتر برخوردار و محروم تلقی می‌شود، لازم است در اینجا به بررسی وضعیت سواد منطقه و شهرستان‌های آن و شاخص‌های این موضوع پردازیم و گزارش لازم و ضروری این مبحث فرهنگی مهم داده شود. بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ از حدود ۶۷۰ هزار نفر جمعیت بالای شش سال منطقه جنوب استان کرمان تعداد ۵۳۲۹۵۶ نفر از نعمت

ارزشمند سواد بهره‌مند و نرخ باسوادی کل جمعیت منطقه در حدود ۷۹/۵ درصد بوده که در مقایسه با میانگین کشور حدود ۸ درصد کمتر است و بدون شک، توجه بسیار بیش از پیش به حوزه تعلیم و تربیت و فرهنگ را می‌طلبد. مستقل شدن اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی این منطقه در سال‌های اخیر اقدام شایسته‌ای بوده است و به نظر می‌رسد، اقدام مشابهی درباره آموزش و پرورش منطقه نیز بسیار ضروری است. نرخ باسوادی در مناطق شهری منطقه حدود ۸۳/۷ و در مناطق روستایی حدود ۷۵/۱ درصد بوده است. مردان از میزان باسوادی حدود ۸۱/۷ و زنان حدود ۷۴/۸ درصد برخوردار بوده‌اند. تفاوت حدود ۹ و ۷ درصدی بین شهر و روستا و مردان و زنان نیز موضوعی است که مسئولان و برنامه‌ریزان باید به آن توجه کنند.

نرخ باسوادی کل جمعیت بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ در شهرستان جیرفت ۸۳/۸، نرخ باسوادی زنان ۸۲/۱۱ و نرخ باسوادی مردان ۸۵/۴۹ درصد، در شهرستان رودبار جنوب نرخ باسوادی کل ۷۱/۴۴، نرخ باسوادی زنان ۶۸/۴۱ و نرخ باسوادی مردان ۷۴/۴۷ درصد و در شهرستان عنبرآباد نرخ باسوادی کل ۷۷/۰۵، نرخ باسوادی زنان ۷۵/۱۳ و نرخ باسوادی مردان ۷۸/۹۵ درصد بوده است. همچنین نرخ باسوادی کل جمعیت در شهرستان فاریاب ۷۸/۳۵، نرخ باسوادی زنان ۷۳/۶۶ درصد و نرخ باسوادی مردان ۸۷ درصد، در شهرستان قلعه گنج نرخ باسوادی کل جمعیت ۷۰/۷۸، نرخ باسوادی زنان ۶۷/۲۸ و نرخ باسوادی مردان ۷۴/۳۶ درصد، در شهرستان کهنوج نرخ باسوادی کل جمعیت ۸۳، نرخ باسوادی زنان ۷۹/۹۴ و نرخ باسوادی مردان ۸۷/۵۳ درصد و در نهایت نرخ باسوادی کل جمعیت در شهرستان منوجان ۸۰/۷۶، نرخ باسوادی زنان ۷۷/۱۹ و نرخ باسوادی مردان ۸۴/۳۲ درصد گزارش شده است.

برخی مسائل و مشکلات اجتماعی منطقه

منطقه جنوب استان کرمان برخی مسائل و مشکلات اجتماعی خاص خود را دارد که بدون تردید، علاوه بر ارتباط تنگاتنگ آنها با مسائل اقتصادی و معیشتی، ارتباط بسیاری هم به مباحث فرهنگی و خلأهای موجود در این رابطه دارند. آمارها به این مسئله بسیار مهم و حیاتی اشاره دارند که طلاق هر سال سیر صعودی دارد و میزان طلاق در منطقه جنوب استان کرمان به‌مثابه جامعه ایران، رو به افزایش است. طلاق مهم‌ترین عامل از هم‌گسیختگی ساختار خانواده، یعنی بنیادی‌ترین بخش جامعه است و به همین علت است که متفکران و جامعه‌شناسان بالارفتن آن را نشانه بارز اختلال در اصول اخلاقی و به‌هم‌خوردن آرامش خانوادگی و در مجموع، هنجارهای اجتماعی می‌دانند. فقر و مشکلات مالی، نداشتن توافق

اخلاقی و ناسازگاری‌های جنسی، نبود علاقه، دخالت اطرافیان به‌خصوص خانواده‌ها، سوءظن، تمکین نکردن، پایبند نبودن به مذهب، بی‌مسئولیتی، نداشتن مهارت‌های اجتماعی، اعتیاد، زیاده‌طلبی و فزون‌خواهی، ناآگاهی و بی‌سوادی، سن کم، تفاوت فرهنگی، ازدواج مجدد و بیکاری از مهم‌ترین علل طلاق است. طلاق پیامدها و عواقب سوء فراوانی دارد که از آن جمله می‌توان بزهکاری کودکان و نوجوانان، فحشا، اعتیاد، فرار و ولگردی کودکان، افت تحصیلی، خودکشی زن یا شوهر و حتی کودکان، کاهش به میل ازدواج در اطرافیان به‌خصوص بچه‌های طلاق، افسردگی، مشکلات شخصیتی و سایر بیماری‌های روانی را نام برد. اغلب زنان از طلاق بیش از مردان زیان می‌بینند، اما فرایندهای سازگاری روانی و اجتماعی برای مردان و زنان تفاوت چندانی ندارد. باید توجه کرد که طلاق و گسستگی خانواده تأثیری مستقیم و قطعی در بروز رفتار بزهکارانه در جوانان دارد، به‌خصوص از این بابت که جدایی از والدین به‌ویژه مادر، موجب ناتوانی در برقراری رابطه عاطفی سالم و صحیح به هنگام بلوغ فرزندان می‌شود.

طبق آمار به‌دست‌آمده از سرشماری سال ۱۳۹۵ از تعداد ۲۱۷۸۶۸ خانوار منطقه جنوب استان کرمان تعداد ۳۳۵۲۳ خانوار (حدود ۱۵/۵ درصد)، سرپرست زن داشته است. اشتغال پایین زنان و مشکلات متعدد زنان سرپرست خانوار بارها و بارها بازگو و احصاء شده است و در این مجال ضرورتی برای برشمردن مکرر آنها نیست. بیکاری با نرخ دورقمی، فقر و نداری، قاچاق و توزیع مواد مخدر و اعتیاد به آنها، پایین بودن سرانه فضاهای ورزشی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی و... آسیب‌ها و چالش‌هایی است که شرح آنها مفصل است. همچنین افزایش آمار جرایم و بزهکاری می‌تواند نشانه‌ای از تزلزل در وفاق هنجاری جامعه باشد و دلالت بر این دارد که شاخص‌های سرمایه اجتماعی نظیر اعتماد اجتماعی و شبکه روابط اجتماعی دچار بحران است. همه این موارد ایجاب می‌کند که به حوزه‌های مختلف این منطقه به‌خصوص حوزه فرهنگ و هنر التفات ویژه‌ای شود.

معرفی گروه‌ها و جریان‌های برجسته و شاخص فرهنگی منطقه

فرهنگ، عرصه‌ای از حیات اجتماعی انسان و به عبارتی، بخش اعظم حیات اجتماعی اوست که تولیدکننده و نیز مصرف‌کننده آن، آحاد جامعه بشری هستند. مجموعه نیازهای فرهنگی است که عموم جامعه با آن روبه‌رو و مبتلا به آن هستند. جریان و گروه‌های شاخص فرهنگی و نهادهای تربیتی و فرهنگی فعال، پویا و کارآمد در یک جامعه می‌توانند نیروی انسانی تربیت‌یافته، ماهر، متخصص و فرهنگ‌مدار را به‌منظور دستیابی به تحول در راستای ارتقای فرهنگ جامعه و توسعه و بالندگی آن پرورش دهند. در این میان، جریان‌ها

و رخدادهای فرهنگی و هنری و همچنین مؤسسات و انجمن‌های فرهنگی، هنری و ادبی به‌منظور تحقق اهداف و اجرای وظایف می‌توانند با شیوه‌های آموزشی، نشست‌های تخصصی و برنامه‌های متنوع و مفید خود در ارتقای فرهنگ جامعه و فرهنگ عمومی شهروندان همچون دیگر نهادها و سازمان‌های فرهنگی و آموزشی، نقش داشته باشند. در این قسمت به معرفی اجمالی برخی از این گروه‌ها، جریان‌ها و مؤسسات فرهنگی و هنری در منطقه جنوب استان کرمان می‌پردازیم. این معرفی مواردی را در بر گرفته است که اطلاعاتی از فعالیت‌های مؤثر آنها در حوزه فرهنگ و هنر منطقه در دست بوده و مسئولان آنها حاضر به همکاری و ارائه اطلاعات در این زمینه شده‌اند. چه بسا موارد دیگری نیز وجود داشته باشد که عملکرد و فعالیتشان شایان توجه و انعکاس باشد و ناخواسته از قلم افتاده‌اند که از این بابت عذر خواهیم.

جشنواره سراسری شعر فارسی یادمان ولایت

هر ساله به مناسبت یادآوری دوران تبعید مقام معظم رهبری در جیرفت، جشنواره شعری با عنوان «جشنواره سراسری شعر فارسی یادمان ولایت» در این شهرستان برگزار می‌شود. در این جشنواره که هر سال موضوع و عنوانی برای شعرهای شرکت‌کننده، از سوی دبیرخانه جشنواره انتخاب و از قبل اعلام می‌شود، صدها شاعر از سراسر کشور با ارسال اشعار خود شرکت می‌کنند. پس از بررسی و داوری اشعار ارسالی، آثار برگزیده برای بخش نهایی انتخاب و سرانجام در روز برگزاری جشنواره که با حضور شاعران راه‌یافته به بخش نهایی و برخی شخصیت‌های فرهنگی کشوری، استانی، اصحاب فرهنگ و رسانه منطقه و مردم علاقه‌مند اجرا می‌شود، برای هر موضوع سه اثر منتخب و برنده، جایزه و همچنین آثار قابل تقدیر، مشخص می‌شوند.

دهمین جشنواره سراسری شعر فارسی یادمان ولایت در آبان ۱۳۹۸ برگزار شد. بر اساس اعلام دبیر جشنواره تعداد ۱۱۲۷ اثر از شاعران سراسر کشور با دو محور و موضوع «ولایت و رهبری» و «ایشان و شهادت» به دبیرخانه جشنواره ارسال شد. از این تعداد، شصت اثر به بخش نهایی جشنواره راه یافت که هیئت داوران پس از بررسی، سه اثر را در بخش ولایت و رهبری و سه اثر را در بخش ایشان و شهادت به‌عنوان آثار منتخب برگزیدند و چهار اثر را در بخش ایشان و شهادت به‌عنوان آثار قابل قدردانی انتخاب کردند. این جشنواره در توسعه فرهنگی منطقه، به‌ویژه در حوز، شعر و ادب تأثیر قابل توجهی دارد.

جشنواره بازی‌های بومی و محلی

برگزاری جشنواره بازی‌های بومی و محلی فرصتی برای احیای فرهنگ‌های بومی و محلی

مناطق مختلف است که می‌توان از این فرصت برای معرفی و ثبت فرهنگ‌های خاص هر منطقه استفاده کرد. بازی‌های بومی و محلی نشئت گرفته از فرهنگ و آداب هر منطقه هستند و ریشه در تاریخ و سنت آن دارد؛ از این رو، باید از این فرصت به‌منظور ثبت، احیا و ترویج این فرهنگ‌ها بیشترین بهره‌برداری را کرد. مردم‌شناسان همواره بر این مسئله تأکید می‌کنند که ورزش و بازی از اجزاء اجتناب‌ناپذیر زندگی اجتماعی انسان‌ها به‌شمار می‌روند و با توجه به شرایط اقلیمی و جغرافیایی هر منطقه، ورزش و بازی‌هایی رواج داشته که در بسیاری از موارد، نفوذ و نمود بیشتری در سرزمین‌های دیگر پیدا کرده‌اند.

در سال‌های اخیر برگزاری سالانه مسابقات و بازی‌های بومی محلی مردان و زنان در منطقه جنوب استان، اقدام شایسته‌ای بود که آغاز شده و تداوم خواهد داشت. بی‌تردید، این ظرفیت مغفول که در گذشته مورد بی‌مهری و بی‌توجهی دست‌اندرکاران بوده است، می‌تواند نقش مؤثری در توسعه و بالندگی فرهنگ و آداب و سنن منطقه داشته باشد.

مسابقات یادشده در رشته‌های مختلفی همچون طناب‌کشی، دال پلان، تیر و کمان محلی، وسط‌بازی، دوهای سرعت و استقامت، هفت‌سنگ مهارتی و چوب‌کشی و... در دو بخش مردان و زنان و در اوزان مختلف و همچنین رده‌های سنی متفاوت و در نقاط مختلف شهری و روستایی منطقه برگزار می‌شود. رخدادهای فرهنگی متنوعی همچون اجرای موسیقی محلی، برپایی غرفه‌های سیاه‌چادر، گلیم‌بافی، صنایع دستی و پخت غذاهای سنتی نیز از برنامه‌های جنبی این جشنواره است. ضمن اینکه جشنواره بازی‌های بومی و محلی، فرصت مناسبی را پدید می‌آورد تا ضمن احیای این بازی‌های سالم و کم‌هزینه ولی پربرار، سطح سلامت و شادی در منطقه توسعه پیدا کند و در حد مطلوبی ترویج و ارتقا یابد. همچنین احیای بازی‌های بومی و محلی در قالب برگزاری جشنواره‌ها می‌تواند نقش بسیار مهمی در احیای فرهنگ سنتی مردم داشته باشد و علاوه بر آن مردم را در فضایی امیدبخش و بانشاط در کنار هم جمع کند و به‌ویژه جان تازه‌ای به روستاها ببخشد. با توجه به وجود بازی‌های متعدد و متنوع بومی و محلی در منطقه جنوب کرمان، برگزاری این جشنواره با اجرای تعداد بیشتری از انواع بازی‌ها و مسابقات محلی می‌تواند تأثیرگذاری افزون‌تری داشته باشد و بر رونق جشنواره بیفزاید.

جشنواره‌های ملی «مرکبات» و «خرمای گلوتۀ» جنوب کرمان

با توجه به اینکه منطقه جنوب استان کرمان یکی از مهم‌ترین مناطق کشاورزی و باغداری کشور است و نقش مثال‌زدنی در تأمین نیازهای کشور در مورد محصولات زراعی و باغی دارد و دو محصول عمده منطقه به لحاظ کمی و کیفی مرکبات و خرما است در سال‌های

اخیر دو جشنواره ملی با عناوین «جشنواره ملی مرکبات جیرفت» و «جشنواره ملی خرماي کلوته جنوب کرمان» طراحی، برنامه‌ریزی و اجرا شده است و در سال‌های آینده نیز اجرا خواهد شد. موارد اخیر این دو جشنواره در سال ۹۸ علاوه بر اینکه مهمانان پرشمار داخلی داشته با حضور جمع قابل توجهی از سفرای سایر کشورها برگزار شده است. گرچه ممکن است به این دو رویداد بیشتر از دیدگاه اقتصادی نگریسته شوند، اما به دلیل وجود و اجرای برنامه‌های متنوع فرهنگی جانبی با تکیه بر فرهنگ بومی و آداب و رسوم منطقه، از منظر فرهنگی نیز می‌توانند پراهمیت و تأثیرگذار تلقی شوند.

مؤسسه فرهنگی و هنری یادمان ولایت

مؤسسه فرهنگی و هنری یادمان ولایت یکی از نهادهای تأثیرگذار بر جریان‌های فرهنگی منطقه جنوب کرمان در دهه اخیر بوده است. نخست درباره اهداف و چگونگی شکل‌گیری این مؤسسه باید یادآور شویم که مقام معظم رهبری در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ به مدت ۲۸۵ روز در شهرهای ایرانشهر و جیرفت در تبعید به سر برده‌اند که دو و نیم ماه آخر این دوران در تابستان ۱۳۵۷ در شهر جیرفت بوده است. شهادت میزبانی وی در آن زمان و با فشارهای گسترده عوامل رژیم گذشته، کاری ستودنی بود که از عهده کمتر کسی برمی‌آمد. خانه حاج نجف افشارمنش از بازاریان و معتمدان شهر جیرفت در یکی از کوچه‌های قدیمی شهر قرار داشت. خانه‌ای باصفا که درش به روی مهمانان دینی و مذهبی باز بود. خاطرات ناگفته زیادی از آمد و رفت‌های مردان بزرگ در شب‌های تیره و تار آن تابستان گرم جیرفت به این خانه قدیمی و آن کوچه‌ها وجود دارد. همین خانه بود که به‌عنوان نخستین میزبان، درب‌های خود را به روی تبعیدی جدید آن روزهای جیرفت گشود و جوانان زیادی در همین کوچه قدیمی ساعت‌ها منتظر می‌ماندند تا پاسبان‌ها خواب به چشمشان بیاد و بتوانند برگی از روشنگری‌های مهمانشان را دست به دست کنند و پیام انقلاب را در خاموشی و سکوت فریاد بزنند. رهبر معظم انقلاب نیز آن روزها و میزبانی مردم آن دیار را هنوز به خاطر دارند؛ آن‌گونه که در سفر خود در سال ۸۴ به جیرفت در جمع مردم بیان داشتند: «تقریباً بیست و هفت سال قبل در یک روز گرم تابستانی بنده با چند مأمور ژاندارمری وارد شهر جیرفت شدم. در شهر هیچ کس را نمی‌شناختم. در ابتدای ورود، مأموران، بنده را به شهربانی جیرفت راهنمایی کردند. با این وضعیت وارد جیرفت شدم، اما هنوز چند روزی از ورود من به این شهر نگذشته بود که احساس کردم در میان خویشاوندان، برادران و عزیزان خود هستم. مردم جیرفت آغوش محبت خود را روی این بنده ضعیف و دیگر افرادی که آن روز در این شهر به وسیله رژیم طاغوت تبعید شده

بودند، باز کردند».

آیت‌الله خامنه‌ای با مردم جنوب استان کرمان در آن مدت ارتباطات مؤثری برقرار کرده بودند و در مدت قریب به دو ماه و نیم حضورشان در میان مردم قسمت‌های مختلف آن منطقه حاضر شدند و سخنرانی می‌کردند و ارتباطی بسیار خوب، گرم و صمیمی به‌ویژه با جوانان داشتند و آنها را توصیه به کتاب‌خوانی می‌کردند و با اینکه در آن دوران ممنوع‌المنبر بودند، اما شب‌ها در مسجد جامع جیرفت سخنرانی می‌کردند و به‌صورت ایستاده تفسیر می‌گفتند. این خاطرات و سپس سفر رهبری در سال ۱۳۸۴ به جنوب استان کرمان و جیرفت بهانه‌ای شد که جمعی از دست‌اندرکاران و متخصصان حوزه فرهنگ تصمیم به راه‌اندازی «مؤسسه فرهنگی و هنری یادمان ولایت» در جیرفت بگیرند و این مؤسسه که ساختمان آن در محوطه مصلاهی بزرگ این شهر واقع شده است، فعالیت‌های خود را در حوزه‌های فرهنگ، هنر و قرآن از سال ۱۳۸۹ آغاز کرده و ادامه داده است و منشأ فعالیت‌های مؤثری در این حوزه‌ها در دهه اخیر در جنوب استان کرمان بوده است.

بر اساس ماده ۹ اساسنامه مؤسسه فرهنگی هنری یادمان ولایت، کلیه فعالیت‌ها و اقدامات مؤسسه در چارچوب قوانین و مقررات و سیاست‌های فرهنگی نظام جمهوری اسلامی و هماهنگ با برنامه‌های فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌پذیرد. همچنین بر اساس ماده ۱۰، هرگونه تغییر در موضوع و اهداف مؤسسه باید قبل از ثبت تغییرات، با اطلاع و تأیید هیئت رسیدگی به امور مراکز فرهنگی انجام گیرد. بر این اساس، عمده فعالیت‌های مؤسسه مذکور بنا به اظهارات مسئول آن عبارت‌اند از:

۱. طراحی و اجرای دوره‌های کوتاه‌مدت آزاد فرهنگی در زمینه آموزش بصیرت، معرفت‌شناسی، ولایت‌شناسی و مسائل سیاسی و مذهبی؛
۲. تحقیقات و پژوهش‌های دینی و اسلامی و برگزاری ویژه برنامه‌های دینی مذهبی در راستای مبارزه با فرقه‌های ضاله؛
۳. تهیه و توزیع آثار دینی و مذهبی به‌ویژه به‌منظور شناخت ویژگی‌های شخصیتی، علمی، فرهنگی و مذهبی بنیانگذار جمهوری اسلامی و مقام معظم رهبری؛
۴. برگزاری همایش‌ها، جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و سمینارهای مختلف با محوریت اعتقادات و باورهای دینی و ولایی؛
۵. چاپ و نشر خاطرات مقام معظم رهبری به‌خصوص خاطرات ایشان با مردم جیرفت و جنوب استان کرمان؛
۶. معرفی و بزرگداشت عالمان و متفکران عرصه فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی؛

۷. کمک و همکاری برای گسترش تحقیقات و پژوهش‌های فرهنگی و هنری و گردآوری و تدوین مجموعه‌های مستند درباره مسائل و مشکلات فرهنگی و اجتماعی ایران و سایر کشورها؛

۸. طراحی و تشکیل نظام‌های اطلاع‌رسانی و بانک‌های اطلاعاتی در موضوعات و فعالیت‌های دیجیتال؛

۹. تهیه و توزیع محصولات رایانه‌ای قرآنی، فرهنگی و هنری، ادبی و شعر در زمینه ولایت، دفاع مقدس و علوم قرآنی؛

۱۰. انجام مبادلات فرهنگی و هنری از قبیل کتاب و مطبوعات و نرم‌افزارهای رایانه‌ای و فیلم‌های تلویزیونی متناسب با اهداف مؤسسه و همچنین تولید فیلم کوتاه و مستند و پویانمایی.

انجمن شعر کهنوج

این انجمن در دهه شصت هجری شمسی تأسیس شده است، اما ثبت رسمی آن در سال ۱۳۹۷ انجام گرفته و با شماره شناسه ۳۹۷۱۴۱۲ با نام «انجمن شعر هوای آزاد کهنوج» به دبیری آقای اسماعیل جلائی به‌طور رسمی به ثبت رسیده است. این انجمن فعالیت‌های چشمگیری در حوزه فرهنگ و ادب جنوب استان کرمان داشته است. یکی از این فعالیت‌ها برگزاری جشنواره‌ها بوده است که می‌توان موارد زیر را نام برد:

– جشنواره شعر رضوی در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۹؛

– جشنواره شعر طنز و محلی استانی در سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴؛

– جشنواره شعر و طنز محلی منطقه‌ای در سال ۱۳۸۷؛

– جشنواره شعر بسیج در سال ۱۳۸۴؛

– کنگره شعر شهید شهسواری در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۴.

برگزاری شب شعرهای مختلف و متعدد در سال‌های اخیر نیز از سوی این انجمن پیگیری و انجام شده است. از جمله شب شعرهای اجرا شده طنز و محلی، دفاع مقدس، دهه فجر و آتش‌نشان‌ها را می‌توان ذکر کرد.

حضور اعضای انجمن در جشنواره‌های مختلف استانی و کشوری از دیگر فعالیت‌هاست که می‌توان به این موارد اشاره کرد:

– جشنواره شعر آزاد بردسیر در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۹۷؛

– جشنواره آئینی خورشید بر نیزه، جیرفت، محرم ۱۳۹۴؛

– جشنواره کشوری شعر فارسی یادمان ولایت در جیرفت و برگزیده شدن شعر خانم

مرضیه میرزایی در سال ۱۳۹۷ در این جشنواره.

حضور در بخش جنبی نمایشگاه کتاب استانی جنوب کرمان در جیرفت و شعرخوانی اعضای انجمن در سال‌های ۹۵ تا ۹۷ در این رخداد فرهنگی و حضور در جشنواره «شعر بلوچ» در شهرستان جاسک استان هرمزگان در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۷ نیز از دیگر فعالیت‌های فرهنگی انجمن محسوب می‌شود.

فعالیت و اقدام فرهنگی دیگر این انجمن در سال‌های اخیر، حضور و مشارکت جدی اعضای آن در کارگاه‌های مختلف شعر از جمله حضور در کارگاه شعر دفاع مقدس ۱۳۹۶ کرمان با حضور استاد علیرضا قزوه و کارگاه شعر دفاع مقدس ۱۳۹۷ جیرفت با حضور استاد سعید میرزایی بوده است. این انجمن تلاش کرده است تا در چاپ و نشر آثار فرهنگی، هنری و ادبی منطقه نیز در حد توان مشارکت، همراهی کند که از جمله می‌توان به کتاب‌های مجموعه شعر شوباد به قلم برادران دانشور (عبدالرضا و عبدالحمید) در دهه هفتاد شمسی، غزل‌های خانم مژگان صالحی نسب در سال ۱۳۸۶، شعرهای محلی همیرگ سروده خانم نجمه محمودی در سال ۱۳۹۵ و همچنین کتاب‌های شعری آقای مسعود مالکی در سال‌های پایانی دهه ۹۰ شمسی اشاره کرد. این انجمن هم‌اکنون فعال است و جلسه‌های آن هفته‌ای یک بار در محل دفتر انجمن شعر و ادب پارسی اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان کهنوج با حضور شاعران، منتقدان و علاقه‌مندان تشکیل می‌شود.

مؤسسه ویدیویی-سینمایی آرمین فیلم

این مؤسسه که دفتر مرکزی و محل استقرار آن در شهر جیرفت است در سال ۱۳۸۱ با هدف کشف استعدادها و نسل جوان در حوزه فیلم‌سازی در جنوب کرمان فعالیت رسمی خود را با موضوعات و سرفصل‌های زیرآغاز کرد و تاکنون فعالیت‌های چشمگیری را در عرصه‌های مختلف فرهنگی و هنری در عرصه فیلم‌سازی در جنوب کرمان و هم‌راستا با سیاست‌های فرهنگی نظام جمهوری اسلامی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی داشته است:

۱. تهیه و تولید فیلم‌های ویدیویی-سینمایی طبق ضوابط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

۲. راه‌اندازی و احیای کانون و آرشیو فیلم؛

۳. اجرای پروژه‌های عکاسی؛

۴. راه‌اندازی نمایشگاه‌های عکس و راه‌اندازی جشنواره‌های فیلم؛

۵. مشارکت در جشنواره‌های استانی و کشوری با تولیدات ساخت مؤسسه؛

۶. تجهیز و راه‌اندازی استودیوهای فیلم‌برداری، صدابرداری، اتاق گریم، اتاق دوبله و

سایر تجهیزات؛

۷. برگزاری نشست‌های تخصصی هنری با حضور صاحب‌نظران و متخصصان؛
۸. سرمایه‌گذاری در اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای کلیه تولیدات سینمایی و ویدیویی؛
۹. سرمایه‌گذاری در امور نوشتاری فیلم‌سازی با رعایت کلیه ضوابط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
۱۰. سرمایه‌گذاری در تأسیس دفتر پخش فیلم‌های سینمایی، ویدیویی و دیسک‌ها با رعایت کلیه ضوابط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
۱۱. ایجاد کتابخانه تخصصی؛
۱۲. تهیه و تولید تیزرهای تلویزیونی؛
۱۳. راه‌اندازی و تجهیز سالن نمایش فیلم‌های ویدیویی با رعایت کلیه ضوابط و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
۱۴. برگزاری نمایشگاه‌های عکس.

انجمن هنرهای تجسمی جنوب کرمان

به همه هنرهایی که به صورت بصری ارائه و دیده می‌شوند و با تصویر سروکار دارند، هنرهای تجسمی می‌گویند و شاخه‌های آن شامل مجسمه‌سازی، نقاشی، گرافیک، خوشنویسی، طراحی لباس، معماری داخلی، طراحی صنعتی و... است. تاریخچه آغاز هنرهای تجسمی را می‌توان به عصر پارینه‌سنگی و هنر ابتدایی بشر و آنگاه که بر دیواره غارها حک و کنده‌کاری می‌کردند و تا عصر مفرغ که ظروف و اشیای ساخته‌شده به دست بشر مبتنی بر اعتقادات مذهبی و کاربردی شکل می‌گرفت، مرتبط دانست. در دوره اسلامی این هنر جان تازه‌ای گرفت و در خدمت اهداف دین اسلام رشد کرد. هنر معماری و به‌ویژه معماری مساجد از بارزترین دستاوردهای هنر اسلامی است. از طرفی، بدون تردید آثار و اشیای باستانی فراوان کشف‌شده در حوزه تمدنی چیرفت و کناره‌های هلیل‌رود در جنوب استان کرمان همچون ظروف سنگ صابونی و کتیبه‌ها و... که متعلق به چند هزار سال قبل از میلاد است، نشانه‌های مهمی از آغاز تمدن جهان در این منطقه و گستره و پیشینه هنرهای تجسمی در این خطه و هنرمندی و هنروری ساکنان این دیار دیرپاست؛ بنابراین توسعه فعالیت‌های مربوط به هنرهای تجسمی در این منطقه ضرورتی دوچندان داشته است. بر همین اساس، انجمن هنرهای تجسمی چیرفت در دهه ۱۳۷۰ تأسیس و ابتدا در حوزه شهرستان فعالیت داشت و پس از ایجاد اداره کل فرهنگ و ارشاد

اسلامی جنوب کرمان در سال ۱۳۸۹ به انجمن هنرهای تجسمی جنوب استان کرمان تغییر نام داد و ثبت شد. این انجمن به صورت غیردولتی و تحت نظر و نظارت معاونت هنری و سینمایی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان است و با هیئت مدیره و بازرسان منتخب اعضاء اداره می شود. در آغاز کار، بیشترین فعالیت های این انجمن تشکیل کلاس های آموزشی در حوزه هنرهای تجسمی بود و جذب علاقه مندان به هنر و امور آموزش هنر به نسل جوان را بر عهده داشت. به مرور زمان، علاوه بر امر آموزش هنر، این انجمن فعالیت های خود را افزایش و توسعه داد و در سطح جنوب کرمان به ترویج هنرهای تجسمی پرداخت و با ادارات و نهادهای دولتی و غیردولتی تفاهم نامه هایی منعقد کرد و فعالیت های متنوعی را در دستور کار خود قرار داد که برخی از مهم ترین این فعالیت ها را می توان شامل موارد زیر دانست:

- برگزاری کلاس های آموزشی هنر (نقاشی، مجسمه سازی، طراحی، تذهیب، مینیاتور و...)
- همکاری با شهرداری ها به منظور زیباسازی شهر و نقاشی دیواری؛
- ساخت مجسمه و نمادهای شهری در میادین؛
- برگزاری جشنواره های هنرهای تجسمی در جنوب کرمان؛
- شرکت در نمایشگاه ها و جشنواره های داخلی و خارج از کشور؛
- برگزاری کارگاه های تخصصی هنر؛
- برگزاری اکسپوهای هنری و خرید و فروش آثار هنرهای تجسمی؛
- برقراری ارتباط با ادارات و نهادها به منظور طراحی معماری داخلی؛
- اهدای آثار هنرهای تجسمی به نهادهای مردمی و دولتی؛
- برگزاری نمایشگاه های هنرهای تجسمی و دعوت از هنرمندان و پیشکسوتان عرصه هنر.

مؤسسه فرهنگی-هنری خانه فکر و توسعه جنوب کرمان

یکی از فعالان حوزه فرهنگ و رسانه منطقه جنوب استان کرمان در سال های اخیر این مؤسسه را با هدف دنبال کردن بحث توسعه فرهنگی این منطقه و شناخت ظرفیت های فرهنگی از طرق مختلف و از جمله برگزاری نشست ها و همایش های فرهنگی و تعقیب و مدد رسانی به موضوع چاپ و نشر آثار فرهنگی و ادبی نویسندگان و هنرمندان منطقه، ایجاد کرده است. فعالیت ها و اقدامات فرهنگی این مؤسسه با تکیه و تأکید بر ظرفیت های فرهنگ بومی و خرده فرهنگ های جنوب کرمان پیگیری و دنبال شده و می شود.

از مهم‌ترین فعالیت‌های مؤثر این مؤسسه در سال‌های اخیر برگزاری همایش پژوهشگران فرهنگ جنوب کرمان به تعداد سه دوره است که به‌زعم مسئول مؤسسه مذکور نتایج مفید و درخور توجهی برای مباحث فرهنگی منطقه و تبادل تجربه و هم‌افزایی پژوهشگران حوزه فرهنگ و هنر در پی داشته است. دیگر فعالیت مهم و قابل ذکر این مؤسسه فرهنگی، پیگیری و چاپ و نشر و رونمایی از بیست عنوان کتاب در حوزه فرهنگ و هنر به قلم نویسندگان و شعرای جنوب استان کرمان بوده است.

انجمن شعر و ادب جنوب استان کرمان

با هدف توسعه فرهنگی منطقه جنوب استان کرمان در حوزه شعر و ادب و با توجه به ظرفیت بسیار بالای منطقه در این رابطه و وجود و فعالیت صدها شاعر و ادیب و سراینده اشعار در مضامین و قالب‌های مختلف و شاعرانی دارای اشعار با‌گوش محلی و بومی منطقه، در سال‌های اخیر و پس از ایجاد اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان در حدود نه سال پیش، انجمن شعر و ادب استانی جنوب کرمان به نوعی از تجمیع انجمن‌های شهرستانی شکل گرفت. هم‌اکنون بیشتر از ۳۰۰ شاعر از هفت شهرستان منطقه جنوب کرمان شامل شهرستان‌های جیرفت، رودبار جنوب، عنبرآباد، فاریاب، قلعه گنج، کهنوج و منوجان عضو این انجمن هستند و با برنامه‌ریزی‌ها، پیگیری‌ها، اقدامات و فعالیت‌های خود خدمات و مساعی ارزشمندی به فرهنگ و هنر منطقه به‌ویژه در حوزه شعر و ادب نموده‌اند. آقای علیجان سلیمانی، رئیس این انجمن که خود از شعرا و طنزپردازان و روزنامه‌نگاران مشهور منطقه است، یکی از مهم‌ترین مشکلات انجمن‌های ادبی را نبود یا کمبود جلسات نقد و بررسی با حضور متخصصان و استادان برجسته می‌داند که علل چندی از جمله مشکلات مربوط به منابع مالی دارد. ایشان معتقد است تحقق این امر مهم می‌تواند موجب شکوفایی و بالندگی استعدادهای ادبی فراوان بالقوه منطقه شود. وی همچنین برخی از اقدامات مهم انجمن شعر و ادب جنوب استان کرمان در سال‌های اخیر را بدین شرح برشمرد است:

- برپایی شب شعرهای متعدد در سطح شهرها و بسیاری از روستاهای پرجمعیت منطقه جنوب کرمان؛
- برگزاری جلسات هفتگی انجمن‌های هر شهرستان و جلسات شعر و شعرخوانی؛
- برگزاری جلسات آموزشی متعدد در دفتر مرکزی انجمن و انجمن‌های تابعه در شهرستان‌ها؛
- برگزاری اردوهای شعری در سطح منطقه و کشور؛

- همکاری و مشارکت و پیگیری به منظور چاپ آثار شاعران عضو انجمن؛
- برگزاری کلاس‌های آموزش شعر برای افراد علاقه‌مند و شاعران مبتدی.

معرفی کوتاه برخی از چهره‌های برجسته فرهنگی و هنرمندان معاصر جنوب استان کرمان

پاسداشت بزرگان و مفاخر فرهنگی و هنری هر جامعه و منطقه‌ای موجب می‌شود که صفات بزرگی و فرهیختگی آنان و آثار و تأثیرات مفید و مؤثرشان مطرح و اثرگذار و باقی بماند و موجب آشنایی بیشتر نسل‌های جوان با داشته‌های فرهنگی خود می‌شود و الگوهای مناسبی در حوزه بسیار مهم و سرنوشت‌ساز فرهنگ و هنر به شهروندان معرفی می‌شود. در این قسمت به معرفی اجمالی چند تن از چهره‌های برجسته فرهنگ و هنر معاصر در منطقه جنوب استان کرمان می‌پردازیم. بدیهی است فرهیختگان و برجستگان حوزه فرهنگ و هنر در این منطقه فرهنگ‌خیز و تمدن‌ساز که از آن به‌عنوان مهد تمدن شرق و حتی جهان یاد می‌شود، منحصر و محدود به این تعداد معدود نمی‌شود و در اینجا برحسب شرایط و مجال محدود و دسترسی به اطلاعات دریافتی از خود افراد یا اطلاعات برگرفته از سایت‌های اینترنتی، تعدادی از فرهیختگان حوزه‌های مختلف فرهنگ و هنر منطقه به ترتیب حروف الفبای نام خانوادگی معرفی می‌شوند و از همه فرهیختگان و نخبگان فرهنگی و هنری که به دلایل مختلف از جمله عدم دسترسی یا نبود اطلاعات، ذکری از آنها نرفته است، پوزش می‌خواهیم. امیدواریم این امکان فراهم شود که در گزارش‌ها و پژوهش‌های آتی کاستی‌های احتمالی و ناخواسته این بخش جبران شود.

حسین امیری دوماری: نویسنده، کارگردان و بازیگر سینما و تلویزیون ایران است. این هنرمند جوان حدود بیست و پنج ساله و متولد سال ۱۳۷۳ در شهرستان جیرفت و دانش‌آموخته دانشگاه سوره در رشته سینما است. از مهم‌ترین آثار حسین امیری دوماری می‌توان به فعالیت در فیلم جان‌دار اشاره کرد. وی توانست با فعالیت در فیلم جان‌دار تجربه حرفه‌ای موفقی برای خود رقم بزند و همکاری در کنار بازیگران بزرگ و باتجربه‌ای نظیر فاطمه معتمدآریا، باران کوثری، حامد بهداد و جواد عزتی توانست سطح کاری او را متحول کند.

با اینکه او را بیشتر به‌عنوان نویسنده می‌شناسیم، اما درحوزه‌های دیگر هنری در عرصه سینما و تلویزیون نیز فعال بوده است و علاوه بر نویسنده به‌عنوان عضو گروه فنی فیلم‌برداری، دستیار کارگردان و کارگردان نیز در سینما و تلویزیون فعالیت داشته است. وی تاکنون در هفت فیلم روزی که زن شدم، سفر قندهار، تخته‌سیاه، دارا و ندار، سکوت، باد

و شقایق و اسکادران عشق به عنوان دستیار کارگردان و در سال ۹۷ در فیلم جان‌دار به عنوان کارگردان (به همراه پیدرام پورامیری) فعالیت داشته است. نویسندگی دو فیلم شنای پروانه و جان‌دار و بازیگری در فیلم داستان‌های جزیره، اپیزود دوم تست دموکراسی نیز از دیگر فعالیت‌های هنری اوست.

محمدرضا ایرانمنش: این هنرمند برجسته، متولد ۱۹ شهریور ۱۳۴۶ در جیرفت و دانش‌آموخته بازیگری از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران و فوق لیسانس کارگردانی از دانشگاه تربیت مدرس است. در سال ۱۳۶۹ مدرک فوق لیسانس کارگردانی خود را از دانشگاه تربیت معلم دریافت کرد و در بیش از ۶۰ فیلم سینمایی و مجموعه تلویزیونی حضور داشته و به ایفای نقش پرداخته است. در سال ۱۳۷۲ برای بازی در فیلم سجاده آتش، نامزد دریافت بهترین بازیگر نقش اول مرد در دوازدهمین جشنواره فیلم فجر شد. ایشان همچنین از جانبازان جنگ ایران و عراق است. وی در عملیات‌های متعددی حضور داشت و در عملیات والفجر ۸ به علت استشمام گاز خردل، جانباز شیمیایی شده است. وی در فیلم‌های سینمایی شاهد عینی، تلفن، ترور، کمین، دکل، آخرین شناسایی و سجاده آتش، ایفای نقش کرده و به هنرنمایی پرداخته است.

از جمله مجموعه‌های تلویزیونی که محمدرضا ایرانمنش در آنها نقش آفرینی کرده است، می‌توان مجموعه‌های بهاران در بهار، ترور، بر بال دوست، خبرنگار خارجی، مردان آنجلس، گالری ۹، لانه شیطان، روایت انقلاب، داستان یک شهر، نفس سنگ، پرونده‌های مجهول، روشنایی دشت، مدرسه خورشید و توپ گرد را نام برد. در گروه کودک و نوجوان نیز در مجموعه‌هایی شامل آخرین آواز ققنوس، گل مرداب، دیوانه در شهر، نسیم وصل، وفا، تا صبح، ستایش و پیشواز به ایفای نقش پرداخته است.

طهماسب بدرود: این شاعر و فعال اجتماعی در دوم فروردین سال ۱۳۴۲ در روستای باغبوئیه از توابع بخش مرکزی شهرستان جیرفت در یک خانواده محروم دیده به جهان گشود و از بدو تولد طعم تلخ محرومیت را چشید. تحصیلات ابتدایی را در مدرسه همان روستا و مقاطع راهنمایی و متوسطه را در شهر جیرفت سپری کرد. در این زمان در مبارزات با رژیم شاهنشاهی از طریق توزیع رساله و عکس امام خمینی در منازل روستایی و سپس شرکت در جلسات و راهپیمایی‌ها در مرکز شهر حضور داشت. مدتی پس از شروع جنگ بارها و بارها راهی جبهه‌ها شد و مدت ۵۷ ماه سابقه حضور در جبهه و ۵۰ درصد جانبازی دارد. سپس به استخدام آموزش و پرورش درآمد و در سال ۱۳۸۷ بازنشسته شد.

بر اساس اظهارات خودشان هنگام تحصیل در دوره راهنمایی در خود ذوق و قریحه شعری را

احساس کرد که در همان ابتدا علاوه بر اشعار کلاسیک به سرودن اشعار محلی و بومی نیز روی آورد. سرودن شعر را به صورت جدی از سال ۱۳۶۲ آغاز کرد و اشعار بسیاری در قالب‌های غزل، دوبیتی، چارپاره و مثنوی و بیشتر با مضامین اجتماعی و سیاسی سروده است. برخی از اشعار وی با گویش محلی جنوب استان کرمان سروده شده است. وی در کنگره‌های مختلف شعر دفاع مقدس از جمله تهران، دزفول، آبادان، ارومیه، کنگره شهید زین‌الدین قم، جشنواره شعر سوره، بچه‌های مسجد، جشنواره عاشورای شیراز و جشنواره‌های شعر رضوی استان کرمان شرکت که مقام اول شعر سوره و بچه‌های مسجد و ده مقام اول جشنواره شعر رضوی استان و شهرستان را به خود اختصاص داده است. مدت هفت سال مسئول کانون هنر شهرستان جیرفت و مدت ۱۲ سال داور شعر رضوی استان و سال‌های متوالی، داور شعر رضوی و شعر محلی در شهرستان‌های جیرفت، بم و کهنوج بوده است، کنگره شعر سبزواران سه سال متوالی به همت وی طراحی و اجرا شد.

برخی از اشعار وی در مجموعه یک حرف از آن هزاران همراه با برخی اشعار محلی شاعران دیگر به دست خود ایشان چاپ و برخی دیگر از اشعارش در کتاب‌های سمفونی باران از سوی مرکز کرمان‌شناسی، نخل‌های سوخته از سعید بیابانکی، بررسی گویش‌های محلی جیرفت و کهنوج از اسلام نیک‌نفس و شروگ ماه به همت منصور علیمزادی چاپ و منتشر شده است. غزل زیر که با گویش محلی است، از سروده‌های ایشان است:

سِگِدِه ندر چشمونت

نادونی که بیقرارم سِگِدِه ندر چشمونت

تو دلم غم تو دارم سِگِدِه ندر چشمونت

اویتوم خیلی گپون ای دل تنگم بزَنم

تو بِنند اتی کنارم سِگِدِه ندر چشمونت

دوشنه یهتی نهروم مو رفترم تو گندمی

که گلی بی تو بیارم سِگِدِه ندر چشمونت

مونو ای برکه‌ی میلاک تو دارم امروم

تو بیا سوی مزارم سِگِدِه ندر چشمونت

اگه مو هچی ندارم تو مکن سرزنشم

تو خو هستی احتبارم سِگِدِه ندر چشمونت

سر پیمونی که بسمون تو چطوری نادونوم

مو همیشه موندگارم سِگِدِه ندر چشمونت

لج مکن گفت اری خوبه پشیمون بیهی

بی تو مو بی کس و کاژم سگده ندر چشمونت

سفرت بخیر عزیزم مو ایام آتاک شهر

زو بیا چش انتظارم سگده ندر چشمونت

عبدالرضا دانشور وزیری: شاعر و فعال فرهنگی و ادبی است که در دهم شهریور ۱۳۴۴ شمسی در روستای دهکهان از توابع شهرستان کهنوج دیده به جهان گشود. مقطع ابتدایی را در همان روستا و مقاطع تحصیلی راهنمایی و متوسطه را در شهر کهنوج به پایان رساند. سپس با ورود به مرکز تربیت معلم کرمان، مدرک فوق دیپلم رشته پرورشی را در سال ۱۳۶۵ دریافت کرد و در همان سال به استخدام آموزش و پرورش شهرستان کهنوج درآمد. در سال‌های بعد و در حین اشتغال در آموزش و پرورش مدرک کارشناسی زبان و ادبیات فارسی را از دانشگاه شهید باهنر کرمان گرفت و در همین رشته تحصیلات تکمیلی را در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه آزاد اسلامی جیرفت و دکتری را در دانشگاه آزاد اسلامی بوشهر به پایان رساند. وی در سال ۱۳۸۸ طبق قانون بازنشستگی پیش از موعد، خود را بازنشسته کرد.

طبق اظهار خودشان گرایش به شعر و ادب و خوشنویسی در خانواده آنها به نوعی موروثی بوده است. برادر وی به نام عبدالحمید دانشور وزیری نیز در زمینه سرایش شعر فعالیت چشمگیری داشته و دارد. وی نیز از دوران دبیرستان در این زمینه فعالیت دارد، ولی اوج نمود و تبلور آن مربوط به دوران دانشجویی ایشان بوده است. نوع قالب‌هایی که وی ذوق و طبع خویش را با آنها آزموده بیشتر غزل و مثنوی بوده است. موضوع و درون‌مایه اشعار نیز بیشتر حماسی و اجتماعی و به نوعی تبیین و تشریح شرایط خاصی است که بر جامعه جنوب کرمان در طول تاریخ حکم فرما بوده و به تعبیر خودشان، ندای مظلومیت منطقه را فریاد زده است.

انتشارات مرکز کرمان‌شناسی، مجموعه کتاب شعر شوباد را که مشتمل بر اشعار وی و برادرش عبدالحمید دانشور وزیری است در سال ۱۳۷۸ چاپ کرده است. مقالات متعددی نیز در فصلنامه‌های ادبی و تطبیقی از جمله مقاله «بررسی زندگی حضرت یوسف در قرآن و ایرج در شاهنامه» و مقاله‌ای در مورد «بررسی نیک و بد» به چاپ رسانده است. از دیگر فعالیت‌های ادبی و فرهنگی وی می‌توان به سال‌ها تدریس در دانشگاه‌های آزاد و پیام نور، راهنمایی و داوری پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد، سخنرانی‌های متعدد در سمینارهای ادبی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی با رویکرد معرفی فرهنگ و هویت جنوب استان کرمان

با عناوینی همچون بدیهه‌سرایی و حاضر جوابی در جنوب استان کرمان، نقش نخبگان جنوب کرمان در توسعه و امنیت، منظور از بهار سیاه و سخنرانی در نمایشگاه کتاب تهران در رابطه با فرهنگ جنوب استان کرمان، اشاره کرد. همچنین داوری جشنواره طنز جنوب، جشنواره خلیج فارس، شرکت در جشنواره شعر رضوی و شرکت در کنگره شعر شهدای استان کرمان و دریافت تقدیرنامه از سوی سردار شهید سپهد قاسم سلیمانی، عضویت انجمن شعر و ادب و انجمن نویسندگان جنوب، عضویت شورای تحقیق و پژوهش جنوب کرمان و عضویت در شورای فرهنگ عمومی منطقه جنوب استان کرمان از دیگر سوابق فرهنگی و اجتماعی ایشان است. وی مسئولیت‌های متعدد اجرایی، اجتماعی و فرهنگی مانند ریاست دانش‌سرای تربیت معلم، معاونت آموزشی اداره آموزش و پرورش شهرستان کهنوج، ریاست اداره آموزش و پرورش شهرستان منوجان، ریاست شورای شهر کهنوج و فرمانداری شهرستان کهنوج را در کارنامه دارد و هم‌اکنون علاوه بر فعالیت‌های ادبی، فرهنگی و علمی به‌عنوان مدیرمسئول مؤسسه فرهنگی دیار شهبازان و همچنین نماینده معین اقتصادی در شهرستان کهنوج مشغول تلاش و خدمت است.

علی محمد رادمنش: نویسنده، کارگردان، بازیگر (سینما، تلویزیون، تئاتر، رادیو) و متولد ۲۴ فروردین ۱۳۵۸ در روستای حسین‌آباد جدید علیای جیرفت است. او دیپلم ریاضی فیزیک را در دبیرستان امیرکبیر جیرفت و سپس مدرک کارشناسی تئاتر را از دانشگاه تهران دریافت و فعالیت‌های هنری خود را از سال ۱۳۷۲ و در دوران دبیرستان شروع کرد. علی محمد رادمنش برنده شش دیپلم افتخار و شش تندیس نویسندگی، کارگردانی و بازیگری از جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر و برنده چندین دیپلم افتخار و تندیس از جشنواره‌های سراسری ماه، صاحب‌دلان، تولیدات حوزه‌های هنری کشور، بسیج، دفاع مقدس، مقاومت و پایداری، سوره، روبان قرمز، عصر انتظار، تئاتر تک، کوتاه جوان، تئاتر حضور، نمایشنامه‌نویسی حوزه هنری، تئاتر خرداد، سوگواره خمسه، مریوان و جشنواره تولیدات صدا و سیما شده است. او همچنین کارگردان برگزیده تئاتر خیابانی سال و کارگردان برگزیده در جشن خانه تئاتر شد.

فاطمه رادمنش: بازیگر، نویسنده و کارگردان تئاتر در یکم مرداد ۱۳۶۲ در شهرستان جیرفت متولد شده است. دانش‌آموخته مقطع کارشناسی بازیگری و کارگردانی از دانشگاه سینما تئاتر دانشگاه هنر تهران و کارشناسی ارشد بازیگری از دانشگاه تربیت مدرس تهران است. فعالیت هنری‌اش را از سال ۱۳۷۹ وقتی هفده‌ساله بود با حضور در انجمن اهل قلم در حوزه شعر و داستان‌نویسی شروع کرد.

از طریق یکی از دوستانش در انجمن اهل قلم که در تئاتر کار می‌کرد برای بازی در یک نمایش دعوت شد که با همان نخستین کار، جایزه بهترین بازیگر زن شهرستان جیرفت را دریافت کرد. همین جایزه باعث شد، وارد این عرصه شود و با وجود مخالفت شدید خانواده مسیر هنری‌اش را به سمت بازیگری سوق دهد.

نخستین بار به صورت جدی و حرفه‌ای با نمایشنامه توفیق‌الحکیم ترجمه فرهاد ناظرانی کرمانی روی صحنه رفت و حالا در کنار عرصه بازیگری در زمینه کارگردانی و نویسندگی نیز فعالیت می‌کند. وی چند سالی است با هنرمند خویشاوندش علی محمد رادمش ازدواج کرده که ثمره این پیوند، یک فرزند دختر به نام جانا متولد ۱۶ بهمن ۱۳۹۵ است. خانم رادمش در کنار عرصه بازیگری در ورزش‌های ووشو و شنا نیز فعالیت دارد و در زمان‌های بیکاری خود رمان می‌خواند و دیدن فیلم و سریال از علاقه‌مندی‌های اوست.

وی برنده سه تندیس و دیپلم افتخار بازیگری از جشنواره تئاتر فجر و برنده دهها دیپلم افتخار و تندیس در رشته‌های نویسندگی، کارگردانی و بازیگری از جشنواره‌های تئاتر سراسری در ایران است. از آثار شاخص این هنرمند در عرصه کارگردانی و بازیگری، نمایش «دوشیزگان باغ لیمو» است. این نمایش را که علی محمد رادمش، همسر ایشان و بر اساس نمایشنامه «خانه برناردا آلبا» لورکا نوشته با کارگردانی خانم رادمش در خانه نمایش اداره تئاتر روی صحنه رفته است. فاطمه رادمش حالا در فکر رسیدن به اهداف متعالی در هنر است و هدفش را کسب جوایز در جشنواره‌های جهانی تئاتر و فیلم، بازیگری و کارگردانی مطرح می‌کند.

حضور خانم رادمش به عنوان یکی از شرکت‌کنندگان تلنت شو عصر جدید و اجرای نمایشی از کتاب آن ۲۳ نفر در مورد جنگ بسیار دیده شد و مورد تحسین اهالی هنر و مردم واقع شد. وی یکی از شرکت‌کنندگان مسابقه عصر جدید بود که با اجرای توانمند و تأثیرگذارش توانست نظر داوران و تماشاگران را به خود جلب کند و به عنوان فینالیست قسمت ۲۱ برنامه عصر جدید انتخاب شود.

غلامرضا شهدادی: خوشنویس برجسته در سوم اردیبهشت سال ۱۳۴۶ در جیرفت متولد شد. تحصیلات خود را تا دریافت مدرک فوق دیپلم از تربیت معلم ادامه داد و به استخدام آموزش و پرورش درآمد و سال‌های بعد مدرک کارشناسی طراحی و صنایع دستی را از دانشگاه هنرهای زیبا در تهران دریافت کرد. وی از نوجوانی و جوانی علاقه شدیدی به حوزه فرهنگ و هنر پیدا کرد و استعداد سرشار خود را با تلاش، تمرین و ممارست بسیار، ترکیب و تلفیق کرد و در حوزه‌ها و رشته‌های متعددی به توفیقات بسیاری دست

یافت. به عبارتی، وی هنرمندی تک‌بُعدی نیست و در چندین زمینه سرآمد و ممتاز بود. وی قاری برجسته قرآن بود و در صوت و لحن، مهارت و استعداد بالایی داشت. خوشنویسی، نقاشی، طراحی و همچنین برجسته‌بودن در موسیقی و نواختن نی، سنتور، دف و تنبک از دیگر توانایی‌های این هنرمند چیره‌دست بود. البته شهرت و حوزه فعالیت اصلی هنری وی خوشنویسی است و از حدود بیست‌سالگی به‌طور جدی و حرفه‌ای وارد این حوزه شد و مدارک و مدارج این رشته را به ترتیب و یکی پس از دیگری و تا سطح فوق ممتاز خوشنویسی دریافت کرد. این هنرمند برجسته که از رزمندگان و جانبازان دفاع مقدس هم محسوب می‌شد، متأسفانه در هفتم دی ۱۳۹۷ و در حالی که فقط ۵۱ بهار از عمر هنرمندانه و پرثمرش سپری شده بود، به علت ایست قلبی با حیات دنیوی وداع و پیکرش در میان غم و اندوه و سوگواری خیل عظیم و پرشمار بستگان، دوستان، دوستاناران و شاگردانش و همچنین مسئولان و اهالی فرهنگ و هنر شمال و جنوب استان کرمان تشییع و در قطعه هنرمندان بهشت زهرای کرمان به خاک سپرده شد.

برخی از سوابق هنری و آثار وی به شرح زیر است:

- دارای مدرک فوق ممتاز خوشنویسی و مدرس رسمی انجمن خوشنویسان ایران؛
- دارای سه مجموعه آموزشی آماده چاپ شامل گرافیک در خط، شنیدنی‌های خوشنویسی و مجموعه نیستان دل (مساعدت ارشاد در چاپ)؛
- عضو خانه هنرمندان کرمان؛
- قاری حاذق قرآن کریم؛
- کتابت قرآن کریم به خط شکسته نستعلیق؛
- طراحی پته روی ضریح امام رضا (ع) که به دست زنان هنرمند کرمانی سوزن‌دوزی شد؛
- انجام صدها کار و آثار هنری ارزشمند از جمله تابلوهای خوشنویسی و طراحی؛
- مدیرگروه رشته هنر در مرکز آموزش عالی فرهنگیان استان کرمان؛
- مؤسس رشته‌های طراحی فرش و صنایع دستی برای نخستین بار در هنرستان‌های کرمان؛
- مدرس خوشنویسی و طراحی در مراکز آموزش عالی استان کرمان؛
- سرگروه رشته هنر آموزش و پرورش استان کرمان به مدت بیش از بیست سال؛
- بیش از دو دهه داور مسابقات خوشنویسی و طراحی دانش‌آموزان در سطوح استانی و کشوری؛
- نوازندگی و تدریس سازه‌های کوبه‌ای و بادی مثل سنتور، نی، تنبک و دف؛
- همکاری با صدا و سیما کرمان در نوازندگی نی و سنتور؛

– حدود سه دهه تدریس هنر خوشنویسی و تعلیم رایگان خط تحریری به بیش از دوهزار نفر؛

– تربیت ۴۱ استاد و مدرس خوشنویسی در سطح استان کرمان؛

– مرشد خوش صدای زورخانه در جیرفت و کرمان؛

– مسئول واحد هنری و معاونت کانون فرهنگی-تربیتی شهرستان جیرفت.

زمان صادقی: پژوهشگر حوزه فرهنگ و ادب و نویسنده و سراینده اشعار محلی جنوب استان کرمان و متولد مهر ۱۳۵۸ در قلعه گنج، جنوبی‌ترین شهرستان این منطقه است. وی دیپلم علوم انسانی را در سال ۱۳۷۶ در همین شهرستان گرفت و مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی را در دانشگاه‌های پیام‌نور بافت و آزاد اسلامی جیرفت تا سال ۱۳۸۳ به پایان رساند و از سال ۱۳۸۴ به عنوان دبیر زبان و ادبیات فارسی به استخدام آموزش و پرورش قلعه گنج درآمد و سابقه چندین سال تدریس دروس مرتبط با ادبیات فارسی را در دانشگاه‌های پیام‌نور و آزاد اسلامی کهنوج دارد. پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد وی با عنوان «فرهنگ عامیانه شهرستان قلعه گنج» بود که با اصلاحاتی در پاییز ۱۳۸۶ چاپ و منتشر شد و انگیزه و علاقه برای ادامه فعالیت در حوزه فرهنگ و ادب جنوب کرمان را در وی تقویت کرد. به طوری که کتاب فرهنگ واژگان جنوب کرمان را که در آن بیش از شش هزار واژه اصیل در حال فراموشی به شیوه علمی آوانویسی و تعریف‌نویسی شده، پس از هشت سال تلاش و پژوهش در پاییز ۱۳۹۴ به چاپ رساند و کتاب مصور بازی‌های محلی جنوب کرمان را در زمستان ۱۳۹۸ منتشر کرد.

زمان صادقی همچنین در حوزه سرودن شعر و به‌ویژه اشعار با گویش محلی نیز فعالیت دارد و از سال ۱۳۸۴ در انجمن شعر و داستان قلعه گنج عضویت و همکاری کرده است و یک مجموعه شعر با گویش محلی دارد که چاپ نشده و انتظار می‌رود با مساعدت مسئولان فرهنگی جنوب کرمان به زیور طبع آراسته گردد. کتابی تحت عنوان دستور زبان آرم نارم پیرامون گویش محلی جنوب کرمان نیز آماده چاپ دارد و هم‌اکنون در حال پژوهش و نگارش جلد دوم کتاب فرهنگ واژگان جنوب کرمان است که چاپ و انتشار این دو اثر نیز نیازمند مساعدت و همراهی مسئولان فرهنگی منطقه است.

وی برنده جایزه جشنواره شعر محلی منطقه جنوب شرق کشور بود که در سال ۱۳۹۶ در بندر جاسک برگزار شد. علاوه بر آن، نویسندگی فیلمنامه «لگار» را نیز به عهده داشته که به عنوان اولین فیلم داستانی جنوب کرمان در سال ۱۳۸۶ با کارگردانی مهدی میرزایی ساخته شده است.

منصور علیمرادی: شاعر، نویسنده و پژوهشگر و یکی از فعالان مؤثر فرهنگی و ادبی معاصر جنوب کرمان است. وی در سیزدهم شهریور ۱۳۵۵ در عنبرآباد که آن زمان از توابع جیرفت و اکنون از حدود شانزده سال پیش شهرستانی مستقل در جنوب کرمان محسوب می‌شود، متولد شد. تحصیلات مقطع ابتدایی را در زادگاهش روستای رودفرق، مقطع راهنمایی را در عنبرآباد و مقطع متوسطه را در جیرفت به پایان برد و موفق به دریافت دیپلم در رشته علوم تجربی شد. علیمرادی را می‌توان به‌عنوان یکی از پرکارترین و جدی‌ترین فعالان حوزه فرهنگ و ادب جنوب استان کرمان نام برد. فعالیت‌های جدی فرهنگی وی از سن ۱۸ سالگی و همزمان با پایان تحصیلات دبیرستان با سرودن شعر و نویسندگی شروع و با همکاری با نشریه استانی «رودبار زمین» از سال ۱۳۷۵ و در حوزه‌های طنز، نقد ادبی، پژوهش، گزارش، شعر و داستان ادامه یافت و این نوع همکاری با نشریات سراسری نیز آغاز و استمرار پیدا کرد. علاقه وافر وی به فرهنگ و آداب رسوم منطقه جنوب استان کرمان باعث شد، فعالیت‌های پر دامنه‌ای را در حوزه‌های مختلف فرهنگی از جمله پژوهش، داستان‌نویسی، سرودن شعر و... همزمان به پیش ببرد و کتاب‌ها و آثار ارزشمندی در این حوزه‌ها منتشر کند. در بخش شعر و شاعری، هم در قالب‌های نو و هم کلاسیک شعر سرود و مضامین اشعار ایشان بیشتر درباره عشق و هستی است. وی شغل اصلی خود را نویسندگی می‌داند و همچنان در این عرصه پرتلاش است.

منصور علیمرادی جوایز متعددی برای فعالیت‌ها و آثار فرهنگی و ادبی خود دریافت کرده است که می‌توان به این موارد اشاره نمود: جایزه نفر اول جشنواره داستان‌نویسی مهر و ماه شیراز، دو بار نفر اول جشنواره شعر رضوی کرمان، نفر اول جشنواره شعر بومی استان کرمان، سه سال متوالی نفر اول جشنواره طنز خارستان در حوزه‌های نثر، داستان و شعر، برنده جایزه ادبی شهید شهسواری در دو رشته شعر و نثر، نفر اول جشنواره خارستان در حوزه پژوهش سال ۹۲، جایزه رمان برگزیده سال ۹۳ ایران از جایزه هفت‌اقلیم به‌واسطه رمان تاریک‌ماه، برگزیده کتاب سال کرمان در سه حوزه پژوهش، داستان کوتاه و رمان و برنده جایزه بهترین اثر پژوهشی در حوزه فرهنگ عامه ایران (جایزه باستانی پاریزی). وی علاوه بر اینها برنده نشان صبا به اتفاق استاد علی نصیریان نیز بوده است.

علیمرادی داوری جشنواره‌ها و جوایز بسیاری را در سطح کشور نیز به عهده داشته است که می‌توان مواردی همچون جشنواره داستان‌کنام مشهد، جشنواره شعر رضوی، جشنواره طنز رادیو جوان، جشنواره طنز خارستان سه و چهار، جایزه شهید شهسواری،

جایزه ادبی گام اول، جشنواره شعر محلی کرمان، جشنواره داستان لیرا، جشنواره خارستان شش، جشنواره داستان منطقه‌ای چهار استان جنوبی سال ۹۵ مکران، جشنواره داستان کوتاه کشورهای فارسی زبان (هزار و یک شب)، داستان مکران ۹۶، جشنواره داستان مکتب جنوب (اهواز سال ۹۸)، جشنواره شعر بلوچ (جاسک سال ۹۸)، جشنواره ملی مجموعه داستان مازندران و جشنواره دوسالانه داستان شیراز را نام برد.

خلاصه‌ای از نتایج تلاش‌های بی‌وقفه وی در ابعاد مختلف فرهنگ و ادب کشور و به‌ویژه فرهنگ جنوب کرمان را می‌توان در آثاری به این شرح برشمرد: مجموعه شعر آوازه‌های عقیق باد، تألیف پنج جلد اثر داستانی در مورد زندگی شهدای گراندرد استان کرمان و کتاب‌های داستانی منتشر شده شامل: زیبای هلیل (مجموعه داستان، چاپ اول نشر آموت، چاپ دوم نشر نون)، نام دیگرش باد است (نشر نون)، رمان تاریک‌ماه (نشر روزنه)، قلعه سموران (بازآفرینی یک افسانه بومی برای نوجوانان، نشر نون)، ساندویچ برای حیدر نعمت‌زاده (رمان طنز نوجوان، نشر هوپا) و جن‌های برج کبوترخانه (رمان نوجوان).

همچنین می‌توان از تألیفات پژوهشی ایشان مواردی همچون لیکوهای رودبار جنوب، دفتر اول (پژوهشی در مورد یک نوع شعر کوتاه شفاهی)، لیکوهای رودبار جنوب، دفتر دوم، شروگ ماه (مجموعه شعر محلی شاعران جنوب استان کرمان)، شروگ ماه دفتر دوم، افسانه‌های مردمان کرانه‌های هلیل‌رود، جلد اول، اشعار و ترانه‌های شفاهی مردمان حوزه هلیل‌رود، جلد اول و فرهنگ بزرگ ضرب‌المثل‌های مردمان حوزه هلیل‌رود، جلد اول را نام برد. علمیرادی آثار آماده و در دست چاپ دیگری همچون نوحه‌ها و مراشی عاشورایی سرزمین‌های جنوب کرمان، تعزیه‌های مردمان حوزه هلیل‌رود، دفتر سوم لیکوها، آداب و رسوم و باورهای مردم حوزه هلیل‌رود و جلد اول فرهنگ لغت حوزه هلیل‌رود^۱ (حروف ا، آ، ب، پ، ت) را نیز دارد که چاپ و نشر آنها نیازمند حمایت مسئولان فرهنگی کشور و منطقه است. حمایتی که وی در هنگام مصاحبه با نگارنده، مدعی است که تاکنون آن‌گونه که باید و شاید و متناسب با ظرفیت‌های فرهنگی منطقه و تلاش‌ها و مساعی ایشان، نبوده است و امید می‌رود که در این مورد جبران شود.

کیومرث منشی‌زاده: شاعر و طنزپرداز بود و به واسطه کاربرد مفاهیم و نشانه‌های ریاضی در اشعارش از او به‌عنوان «شاعر ریاضی» یاد

۱. فرهنگ لغت حوزه هلیل‌رود مجموعه‌ای هفت‌جلدی است و واژه‌ها، اصطلاحات و تعابیر عامیانه جنوب کرمان را در بر می‌گیرد و بخشی از دایره‌المعارف بزرگ هفده‌جلدی فرهنگ حوزه هلیل‌رود خواهد بود که علاوه بر این فرهنگ لغت، افسانه‌ها، اشعار و ترانه‌ها، آداب و رسوم و باورهای جنوب کرمان را نیز شامل می‌شود.

می‌شود. وی در سال ۱۳۱۷ شمسی در جیرفت زاده شد. تحصیلات ابتدایی و دبیرستانی را در زادگاهش به پایان رساند و سپس عازم تهران شد و موفق به کسب لیسانس در رشته اقتصاد از دانشکده حقوق شد. سپس به امریکا رفت و تحصیلات خود را در زمینه ریاضیات و فیزیک اتمی دنبال کرد. پس از پایان تحصیلات به ایران بازگشت و در سازمان برنامه و بودجه در قسمت انرژی اتمی این سازمان مشغول به کار شد و همزمان با آن در دانشگاه هنر به تدریس جامعه‌شناسی هنر پرداخت. او از اعضای ارشد «کانون نویسندگان ایران» در دهه‌های ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ بوده است. وی استاد کرسی هنرشناسی دانشگاه مونپولیه فرانسه بود و از وی به‌عنوان «پدر شعر ریاضی ایران» نیز نام برده می‌شود. کیومرث منشی‌زاده در ۲۶ فروردین ۱۳۹۶ و در سن ۷۹ سالگی بر اثر سکته مغزی در بیمارستان فیروزگر تهران درگذشت. فعالیت ادبی منشی‌زاده را به دلیل به‌کاربردن اعداد و نشانه‌های ریاضی در شعرهایش به شاعر ریاضی می‌شناسند. کار شعر را با شعر قدیم آغاز کرد و پس از پایان غزل‌سرایی، از ریاضیات در شعر استفاده کرد. از او کتاب‌های سفرنامه‌مرد مالیخولیایی رنگ پریده، قرمزتر از سفید و گزیده اشعار، به چاپ رسیده است. در اینجا قطعه شعری از سروده‌های ایشان تحت عنوان «بعد پنجم، آزادی» تقدیم می‌شود:

بعد پنجم، آزادی

دایره در اثبات تساوی شعاع‌های خود؛

بر گرد مرکز خود؛

خَم مانده است.

تا کی می‌توان شعاع‌های دایره را؛

به پیروی از یکدیگر؛

محکوم کرد.

انعکاس صدای زنجیرها؛

تصویر سرود آزادی را؛

در آیین چشم‌های من می‌شکند.

انتظار آزادی چندان غم‌انگیز است؛

که حکاکی اعلامیه حقوق بشر؛

بر دیوار کوره‌های آدم‌سوزی؛

چرا که انسان؛

آزاد به دنیا نمی‌آید؛

که آزاد زندگی کند؛
که آزاد بمیرد.
انسان دایره غم‌انگیزی است؛
که تکرار می‌شود.

احمد یوسف‌زاده: داستان‌نویس، روزنامه‌نگار، شاعر و از مفاخر فرهنگی معاصر جنوب کرمان است. وی در ششم مرداد ۱۳۴۴ در فاریاب واقع در جنوب استان کرمان که از سال ۱۳۸۹ به شهرستان تبدیل شده است، متولد شد. تحصیلات مقاطع ابتدایی و راهنمایی را در زادگاهش به پایان برد و برای ادامه تحصیل در مقطع دبیرستان راهی جیرفت گردید. مدتی پس از شروع جنگ تحمیلی به همراه دو برادر دیگرش محسن و یوسف برای دفاع از انقلاب و اسلام و وطن به جبهه‌های نبرد شتافت و در حالی که نوجوان هفده‌ساله‌ای بیش نبود در عملیات بیت‌المقدس در سال ۱۳۶۱ به اسارت دشمن بعثی درآمد. مدت هشت سال و سه ماه از دوران نوجوانی و جوانی خود را در اسارتگاه‌های مخوف رژیم بعث عراق گذراند تا اینکه در سال ۱۳۶۹ به همراه دیگر آزادگان، به میهن اسلامی بازگشت. یوسف‌زاده پس از بازگشت از اسارت در مدت دو سال و تا سال ۱۳۷۱ مدرک تحصیلی دیپلم خود را در مجتمع رزمندگان کهنوج دریافت و از مهرماه همان سال، تحصیلات کارشناسی خود را در رشته ادبیات انگلیسی در دانشگاه شهید باهنر کرمان شروع کرد و در سال ۱۳۷۵ به پایان رساند و سپس درجه کارشناسی ارشد را در رشته ادبیات فارسی کسب کرد و هم‌اکنون دانشجوی مقطع دکترا در همین رشته است و مراحل پایانی آنرا پشت سر می‌گذارد. وی در مشاغل کارمندی فرمانداری کهنوج و استانداری کرمان و همچنین مدیریت حراست دانشگاه علوم پزشکی کرمان خدمت کرده و هم‌اکنون چندین سال است که مدیرکل امور فرهنگی دانشگاه شهید باهنر کرمان است.

با پایان تحصیلات مقطع کارشناسی در سال ۱۳۷۵ بیش از دو دهه است که به فعالیت‌های فرهنگی و ادبی روی آورده و توانایی‌ها و ظرفیت‌های فراوان خود را در این عرصه‌ها بروز داده است. از همان سال، نشریه استانی و پرمخاطب «رودبارزمین» را که بیشتر به مسائل و موضوعات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و آداب و سنن منطقه جنوب کرمان می‌پردازد، راه‌اندازی و مدیرمسئولی آنرا به عهده داشته و دارد. وی همچنین سه دوره عضویت هیئت‌منصفه مطبوعات استان کرمان را در کارنامه خود دارد.

یوسف‌زاده، نویسنده هشت جلد کتاب دفاع مقدس است که از مهم‌ترین آنها می‌توان کتاب‌های آن بیست‌وسه نفر و اردوگاه اطفال را نام برد. کتاب آن بیست‌وسه نفر که شرح

خاطرات هشت ماه اول اسارت وی و بیست و دو هم‌رزم نوجوان دیگرش است تاکنون بیش از شصت بار تجدید چاپ و در بیشتر از پانصد و پنجاه هزار نسخه منتشر گردیده است. کتاب اردوگاه اطفال در ادامه آن و شرح مدت دو سال اسارت است. خاطرات چند سال بعدی دوران اسارت ایشان نیز قرار است با موضوع «حضور اسرا در اردوگاه موصل» تکمیل شود و هم‌اکنون در حال نگارش آن است. یوسف‌زاده اصلی‌ترین انگیزه خود برای انتشار این کتاب‌ها را روشنگری برای نسل جوان دانسته و خاطرات نوجوانان و جوانان دهه شصت و انتقال این خاطرات و محتوای فرهنگی به نوجوانان و جوانان دهه حاضر و دهه‌های آینده و آشنایی آنان با مفاهیم صبر، ایمان و اخلاص را ضروری و مؤثر می‌شمارد. کتاب آن بیست و سه نفر آنقدر ارزشمند است که رهبر انقلاب بر آن تقریظ نوشت (پیوست ۴ قسمت اول) و سردار شهید قاسم سلیمانی با نامه‌ای سراسر عاطفه و احساس، لب به تحسین نگارنده گشود (پیوست ۴ قسمت دوم). بر اساس داستان این کتاب، فیلم سینمایی «بیست و سه نفر» نیز تهیه شد که مشاوره این فیلم را نویسنده کتاب، به عهده داشته است. احمد یوسف‌زاده علاوه بر نویسندگی و روزنامه‌نگاری و سایر فعالیت‌های فرهنگی، در سرودن شعر نیز استعداد و توانایی قابل توجهی دارد. اشعار وی در قالب‌های مختلف و با مضامین اجتماعی و سیاسی، سروده شده است.

بخش دوم: گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان

مقدمه

در بخش اول سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی، و فرهنگی منطقه جنوب کرمان در سه فصل بررسی شد. تاریخچه، وضعیت جغرافیایی، اقلیمی و اقتصادی، ویژگی‌های جمعیتی، ویژگی‌های قومیتی و جاذبه‌های گردشگری، اماکن زیارتی، قلعه‌ها و تُمب‌های تاریخی، برخی از رسوم سنتی ازدواج، باورهای عمومی غیرمتعارف، بازی‌های محلی، رقص‌های سنتی، ضرب‌المثل‌ها، وضعیت سواد و گزارشی اجمالی از مسائل و مشکلات اجتماعی منطقه ارائه شد. همچنین گروه‌ها و جریان‌های برجسته و شاخص فرهنگی و برخی از چهره‌های برجسته فرهنگی و هنرمندان معاصر منطقه به اختصار معرفی شدند. این بخش با عنوان گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان نیز مشتمل بر سه فصل خواهد بود که در فصل نخست، وضعیت و قابلیت سایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه و وضعیت فعلی و عملکرد این اداره کل و شهرستان‌های تابعه به لحاظ ساختمان و ظرفیت اداری و بودجه دریافت‌شده در چند سال گذشته، وضعیت نیروی انسانی در مرکز و شهرستان‌های تابعه، آمار و شاخص‌های کمی، شامل وضعیت تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه‌های مربوط به ارشاد شامل وضعیت و آمار ناشران، نشر، کتاب‌فروشان حرفه‌ای و نوشت‌افزارها، مطبوعات و رسانه‌های الکترونیکی، سالن‌ها و ظرفیت در سینما و تئاتر، سالن‌های موسیقی، آموزشگاه‌های تک و چند منظوره، تشکل‌ها و انجمن‌های فرهنگی و هنری حوزه‌های مختلف و... بازتاب خواهد یافت.

فصل دوم به گزارشی از مهم‌ترین اقدامات و برنامه‌های ویژه اداره کل و واحدهای تابعه و گزارش مهم‌ترین برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی و هنری سال ۱۳۹۸ و در حال اجرا در منطقه در راستای تحقق گسترش دسترسی همگانی به کالا و خدمات فرهنگی، اختصاص دارد و در فصل سوم، ظرفیت فضاها و عملکرد فرهنگی و هنری در دسترس مردم شامل ظرفیت موجود تولید و توزیع و مصرف کالا و خدمات فرهنگی در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر نهادها و سازمان‌ها بررسی می‌شود.

وضعیت فعلی

سایت اداره کل

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب استان کرمان که از سال ۱۳۸۹ و با توجه به شرایط خاص منطقه که شرح آن در بخش اول به تفصیل آمده است، ایجاد شد. محل استقرار این اداره کل در شهرستان جیرفت به‌عنوان مرکز و بزرگ‌ترین شهرستان منطقه بین شهرستان‌های هفت‌گانه موجود است. در جدول ۱۰ وضعیت موجود سایت اداره کل بازنمایی شده و قابل ملاحظه است.

جدول ۱۰: وضعیت سایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

آدرس	جیرفت، میدان انقلاب
نام ساختمان	شهید مداحی‌پور
مساحت عرصه	۱۰۶۰۰ مترمربع
مساحت اعیان	۱۶۵۰ مترمربع
متراژ اداری	۱۳۱۴ مترمربع
مساحت فضاهای وابسته	۶۵۰ مترمربع
مساحت فضای پارکینگ	۱۰۰ مترمربع
مساحت فضا برای ارباب‌رجوع	۷۰ مترمربع
ظرفیت سالن اجتماعات	۲۵۰ نفر
عمر ساختمان	۱۹ سال
وضع مالکیت	ملکی

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه جنوب استان کرمان در شهر جیرفت و در نزدیکی میدان انقلاب این شهر واقع است.

ساختمان محل استقرار به نام شهید مداحی پور مشهور است و عمری نزدیک بیست سال دارد. مالکیت ملک متعلق به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که عرصه آن مساحتی بیش از نیم هکتار و معادل ۱۰۶۰۰ متر مربع است. مساحت اعیان و بنا، ۱۶۵۰ متر مربع و بیشتر از ۱۳۰۰ متر مربع آن، اداری به حساب می‌آید. در این ساختمان سالن اجتماعاتی به ظرفیت ۲۵۰ نفر وجود دارد و همچنین مساحتی حدود ۷۰ متر مربع برای مراجعه‌کنندگان اختصاص یافته است. فضاهای وابسته ۶۵۰ متر مربع و پارکینگ ساختمان، ۱۰۰ متر مربع مساحت دارند.

وضعیت ساختمان‌های اداری و فرهنگی منطقه

منطقه جنوب استان کرمان هم‌اکنون هفت شهرستان دارد که پس از استقرار اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در این منطقه و به تدریج و به موازات استقلال شهرستان‌های مذکور، اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی در همه شهرستان‌ها ایجاد و به خدمت‌رسانی مشغول شده است. در جدول ۱۱ وضعیت و مشخصات ساختمان‌های اداری و فرهنگی در کل منطقه و هفت شهرستان تابعه قابل مشاهده است.

جدول ۱۱: وضعیت ساختمان‌های اداری و فرهنگی

شهرستان	آیتم	مساحت عرصه	مساحت اعیان	عمر ساختمان	وضع مالکیت	متراژ اداری
اداره کل و جیرفت		۱۰۶۰۰	۱۶۵۰	۱۹	ملکی	۱۳۱۴
رودبار جنوب		۳۵۰۰	۲۰۸۶	۵	ملکی	۸۵۰
عنبرآباد		۴۱۰۰	۲۰۸۵	۵	ملکی	۸۸۵
فاریاب		۳۰۰	۱۵۰	۲۲	استیجاری	۱۲۰
قلعه گنج		۵۰۰	۱۵۰	۲۲	استیجاری	۱۵۰
کهنوج		۵۲۰۰	۲۳۵۰	۵	ملکی	۱۲۰۰
منوجان		۳۵۰۰	۲۰۸۶	۵	ملکی	۸۲۶
کل منطقه		۲۷۷۰۰	۱۰۵۵۷	-	-	۵۳۴۵

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

همان‌گونه که جدول ۱۱ نشان می‌دهد، علاوه بر ساختمان شهید مداحی پور که به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه و اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان جیرفت

اختصاص یافته است و شرح مشخصات آن در قسمت سایت اداره کل ارائه شد، وضعیت ساختمان‌ها در شش شهرستان دیگر نیز منعکس شده است. در دو شهرستان فاریاب و قلعه گنج، ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی ساختمان ملکی و دولتی ندارند و در ساختمان استیجاری ۱۵۰ متر مربعی مستقر هستند و در این رابطه مشکلات خاص خود را دارند که باید مسئولان درباره آن توجه و چاره‌اندشی کنند. در چهار شهرستان دیگر شامل رودبار جنوب، عنبرآباد، کهنوج و منوجان، ساختمان‌های مورد استفاده ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی، دولتی و ملکی هستند. این ملک‌ها که در هر چهار شهرستان مذکور دارای متراژی تقریباً برابر هستند، در مجموع دارای ۱۶۳۰۰ متر مربع مساحت عرصه و ۸۶۰۷ متر مربع مساحت اعیان و تقریباً نوساز و طول عمر همگی آنها پنج سال است. در هر چهار شهرستان یادشده تقریباً کمتر از نیمی از مساحت اعیان دارای کاربری اداری است و بقیه آن به مجتمع‌های فرهنگی و هنری اختصاص دارد.

وضعیت اعتبارات و منابع مالی

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان در سال ۱۳۸۹ ایجاد شد، اما در عمل از سال ۱۳۹۱ اعتبار و منابع مالی مستقل برای این اداره کل اختصاص یافته است. در این سال، منابع مالی تخصیصی فقط مشتمل بر اعتبارات هزینه‌ای و در سال بعد فقط اعتبارات فرهنگی-ملی و در سال ۱۳۹۳ اعتبارات هزینه‌ای و همچنین فرهنگی-ملی بوده است. در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ علاوه بر دو مورد ذکر شده، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هم اضافه شد و از سال ۱۳۹۶ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای-ملی نیز، اختصاص یافته است (جدول ۱۲).

جدول ۱۲: وضعیت اعتبارات و منابع مالی در هفت سال اخیر^۱ (مبالغ به ریال است)

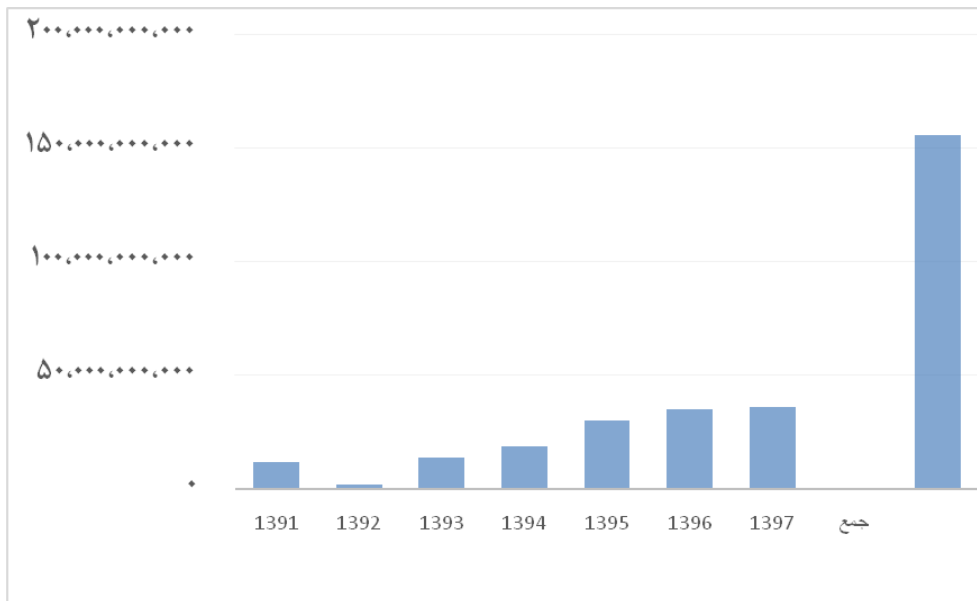
نوع اعتبار سال	اعتبارات هزینه‌ای	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	اعتبار فرهنگی (ملی)	اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (ملی)	جمع
۱۳۹۱	۱۲,۰۰۲,۸۵۳,۲۴۱	-	-	-	۱۲,۰۰۲,۸۵۳,۲۴۱
۱۳۹۲	-	-	۱,۷۴۲,۰۰۰,۰۰۰	-	۱,۷۴۲,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۳	۱۱,۰۶۵,۵۱۴,۴۳۹	-	۲,۵۹۱,۰۰۰,۰۰۰	-	۱۳,۶۵۶,۵۱۴,۴۳۹
۱۳۹۴	۱۴,۹۰۵,۹۵۵,۹۶۳	۱,۶۴۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۱۸,۷۵۳,۹۵۵,۹۶۳
۱۳۹۵	۲۰,۲۸۳,۵۰۵,۹۷۰	۶,۹۴۶,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۳۰,۲۲۹,۵۰۵,۹۷۰

۱. به این دلیل اعتبارات و منابع مالی مربوط به هفت سال اخیر محاسبه شده که از استقلال اداره کل جنوب و سپس اختصاص ردیف مالی مستقل، فقط هفت سال می‌گذرد.

نوع اعتبار سال	اعتبارات هزینه‌ای	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	اعتبار فرهنگی (ملی)	اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (ملی)	جمع
۱۳۹۶	۲۵,۷۲۵,۱۰۱,۸۲۶	۲,۲۳۲,۰۰۰,۰۰۰	۶,۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۴,۸۳۹,۱۰۱,۸۲۶
۱۳۹۷	۲۶,۰۲۷,۶۰۰,۲۰۶	۵,۰۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۳,۹۵۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۵,۹۸۸,۶۰۰,۲۰۶
جمع	۱۱۰,۰۱۰,۵۳۱,۶۴۵	۱۵,۸۳۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۹,۹۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱,۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰	جمع کل: ۱۵۵,۷۶۲,۵۳۱,۶۴۵

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

همان‌طور که مندرجات جدول بالا نشان می‌دهد، در اولین سال اختصاص اعتبار مستقل برای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان، تنها اعتبارات هزینه‌ای در حدود دوازده میلیارد ریال اختصاص یافته و در سال ۱۳۹۲ فقط اعتبار فرهنگی ملی و آن هم حدود یک میلیارد هفتصد میلیون ریال در نظر گرفته شده است. در سال ۱۳۹۳ اعتبارات هزینه‌ای با کاهشی حدود ۸ درصدی در مقایسه با سال قبل از آن مواجه بوده و از طرفی اعتبارات فرهنگی ملی، افزایشی حدود ۴۸ درصدی را تجربه کرده است. در سال ۱۳۹۴ اعتبارات هزینه‌ای حدود ۲۶ درصد اضافه شده است، اما اعتبارات فرهنگی ملی با کاهشی حدود ۱۵ درصدی روبه‌رو بوده و در همین سال برای اولین بار مبلغی حدود یک میلیارد و ششصد و پنجاه میلیون ریال اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تعلق گرفته است. در سال ۱۳۹۵ هر سه مورد اعتبارات مذکور روند صعودی یافته است؛ به‌طوری‌که در بخش‌های هزینه‌ای و فرهنگی ملی به ترتیب از رشد حدود ۳۶ و ۵۰ درصدی برخوردار و در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در جهشی قابل توجه، بیش از چهار برابر شده است. سال ۱۳۹۶ اولین سالی است که این اداره کل علاوه بر اعتبارات سه‌گانه یادشده از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی هر چند به میزان محدود، نیز برخوردار شده و اعتباری معادل هفتصد و پنجاه میلیون ریال دریافت کرده است. البته در همین سال اعتبارات فرهنگی ملی تقریباً دو برابر شده و اعتبارات هزینه‌ای نیز افزایشی حدود ۲۷ درصدی داشته، ولی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به حدود یک‌سوم سال قبل کاهش پیدا کرده است. در نهایت در سال ۱۳۹۷ اعتبارات فرهنگی ملی در مقایسه با سال ۱۳۹۶ کاهشی حدود ۳۵ درصدی و اعتبارات هزینه‌ای تنها رشد اندک حدود یک و دو دهم درصدی داشته است، اما اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بیش از دو برابر شده و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی نیز با افزایش بیش از ۳۰ درصد مواجه بوده است. نمودار شماره سه وضعیت مجموع اعتبارات در هر سال و همچنین مجموع و روند آن در سال‌های ۹۱ تا ۹۷ را نشان می‌دهد.

نمودار ۳: وضعیت مجموع اعتبارات و منابع مالی سالیانه (مبالغ به ریال است)

با ملاحظه نمودار شماره ۳ مشخص می‌شود که بعد از استقلال و استقرار اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه جنوب کرمان و اختصاص اعتبار و بودجه مستقل در سال ۱۳۹۱ به استثنای سال بعد از آن، یعنی سال ۱۳۹۲ که کاهش اعتبار بسیار قابل ملاحظه‌ای اتفاق افتاده، در سال‌های بعد روند افزایشی و تصاعدی یافته است، به گونه‌ای که در فاصله شش سال و تا سال ۱۳۹۷ تقریباً سه برابر شده است. هرچند در این افزایش باید روند تورم موجود در جامعه نیز مد نظر قرار گیرد.

وضعیت نیروی انسانی

درباره وضعیت نیروی انسانی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب استان کرمان و شهرستان‌های تابعه، نخست یادآوری این نکته ضرورت دارد که تعداد ۲۰ مورد (حدود ۲۷ درصد) از پست‌های اختصاص یافته، به دلایل مختلف متصدی ندارند (جدول ۱۳).

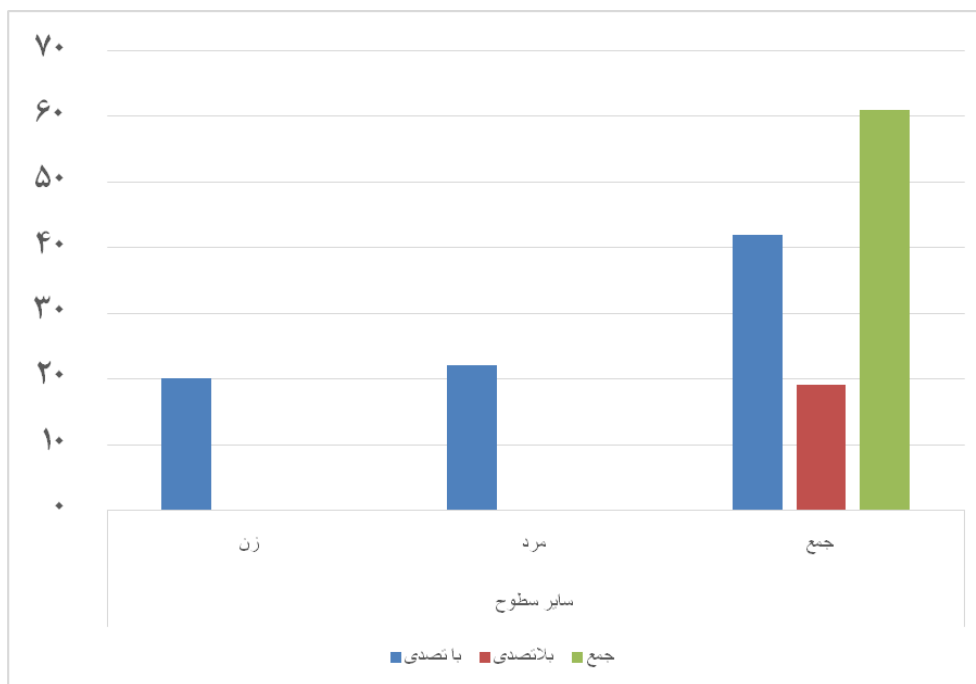
جدول ۱۳: وضعیت پست‌های سازمانی به تفکیک جنسیت، سطوح مدیریتی و سرپرستی و شاغلان آن

وضعیت تصدی	سرپرستی (رئیس اداره و گروه)			مدیریتی (مدیر کل و معاون مدیر کل)			سایر سطوح			جمع کل
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	
باتصدی	۸	۸	۰	۴	۴	۰	۴۲	۲۲	۲۰	۵۴
بی‌تصدی	۱			۰			۱۹			۲۰
جمع	۹			۴			۶۱			۷۴

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

همان‌طور که در جدول بالا قابل مشاهده است، در مجموع تعداد ۷۴ پست سازمانی اختصاص یافته است، اما به دلایلی تعداد ۲۰ پست متصدی ندارد و وظایف آنها را نیروهای شاغل در پست‌های دارای متصدی انجام می‌دهند. از پست‌های بی‌تصدی یک پست در سطح سرپرستی و ۱۹ پست دیگر مربوط به سایر سطوح است. همچنین از مجموع ۵۴ پست سازمانی باتصدی، ۸ مورد در سطح سرپرستی، ۴ مورد در سطح مدیریتی و ۴۲ مورد در سایر سطوح، مشغول به کار هستند. تعداد ۲۰ نفر از کارکنان (حدود ۳۷ درصد) زن و تعداد ۳۴ نفر (حدود ۶۳ درصد) مرد هستند.

وضعیت پست‌های سازمانی غیر از سطوح سرپرستی و مدیریتی، در سایر سطوح به لحاظ تصدی و جنسیت، در نمودار شماره ۴ نیز بازتاب یافته است. همان‌گونه که در نمودار مذکور ملاحظه می‌شود، در پست‌های غیر مدیریتی شمار زنان و مردان شاغل تقریباً برابر است و از طرفی، معادل حدود نیمی از این پست‌های باتصدی، سمت بدون متصدی وجود دارد که باید برای آن چاره‌اندیشی شود.

نمودار ۴: وضعیت پست‌های سازمانی غیر از مدیریت و سرپرستی به تفکیک جنس و تصدی

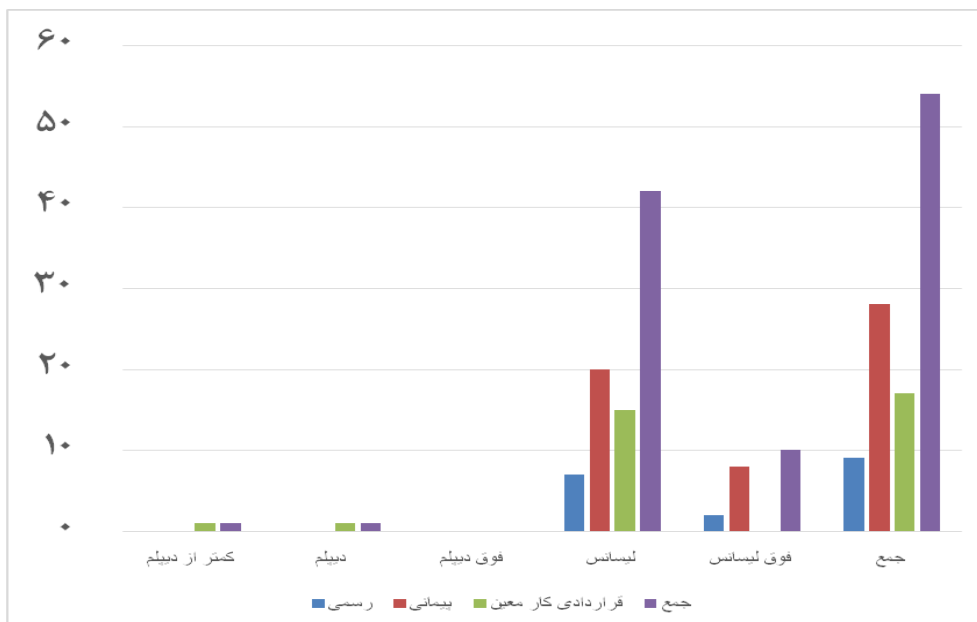
شرایط کارکنان به لحاظ نوع استخدام و مدرک تحصیلی در جدول ۱۲ و نمودار شماره ۵ نشان داده شده است. ملاحظه می‌شود که فقط تعداد ۹ نفر از استخدام رسمی برخوردار و سایر کارکنان پیمانی (۲۸ نفر) یا قراردادی کار معین (۱۷ نفر) هستند. همچنین از نظر مدرک تحصیلی، یک

نفر زیر دیپلم و یک نفر دیپلم وجود دارد که هر دو قراردادی کار معین هستند. بیشتر قابل توجهی معادل ۴۲ نفر از نیروها مدرک کارشناسی و ۱۰ نفر باقیمانده هم مدرک کارشناسی ارشد دارند.

جدول ۱۴: وضعیت نیروی انسانی شاغل به تفکیک نوع استخدام و مدرک تحصیلی

جمع	قراردادی کار معین	پیمانی	رسمی	نوع استخدام / مدرک تحصیلی
۱	۱	۰	۰	کمتر از دیپلم
۱	۱	۰	۰	دیپلم
۰	۰	۰	۰	فوق دیپلم
۴۲	۱۵	۲۰	۷	لیسانس
۱۰	۰	۸	۲	فوق لیسانس
۵۴	۱۷	۲۸	۹	جمع

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

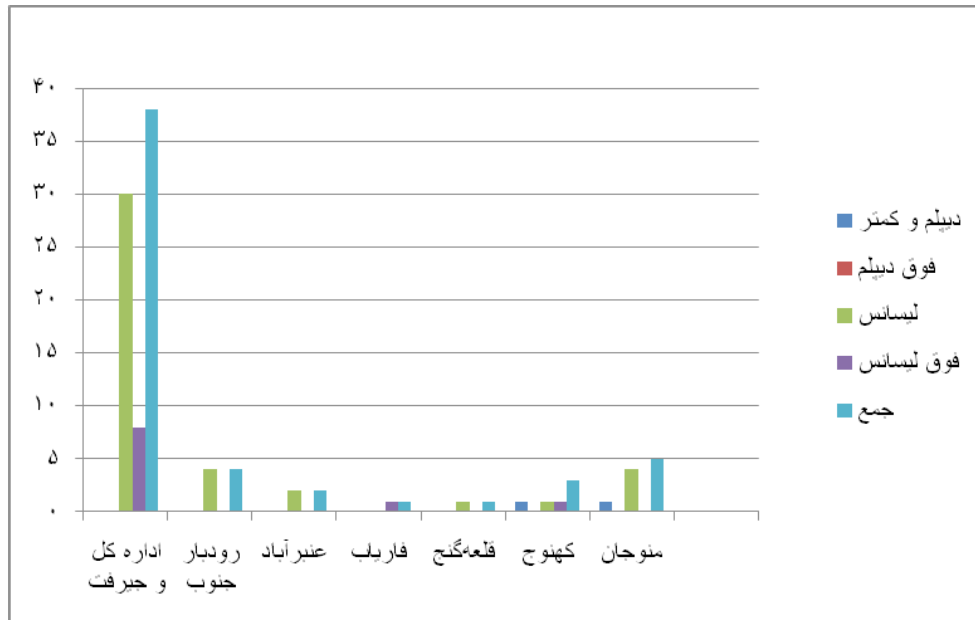
نمودار ۵: وضعیت نیروی انسانی شاغل به تفکیک نوع استخدام و مدرک تحصیلی

چگونگی توزیع نیروی انسانی در اداره کل و ادارات شهرستان‌های تابعه در جدول‌های ۱۵ و ۱۶ و نمودارهای ۶ و ۷ به نمایش درآمده است. همان‌گونه که جدول ۱۳ و نمودار شماره ۶ نشان می‌دهد، بخش عمده نیروها، یعنی حدود ۷۰ درصد (۳۸ نفر) در اداره کل و اداره شهرستان جیرفت به‌عنوان مرکز منطقه، مشغول به کار هستند. در هر یک از شهرستان‌های منوجان، رودبار جنوب، کهنوچ و عنبرآباد به ترتیب ۵، ۴، ۳ و ۲ نفر نیروی انسانی در ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام وظیفه می‌کنند و جالب توجه اینکه، ادارات مذکور در هر یک از دو شهرستان قلعه گنج و فاریاب تنها با یک نفر نیروی انسانی اداره می‌شوند.

جدول ۱۵: وضعیت نیروی انسانی به تفکیک شهرستان و مدرک تحصیلی

مدرک شهرستان	زیر دیپلم	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	جمع
اداره کل و جیرفت	-	-	-	۳۰	۸	۳۸
رودبار جنوب	-	-	-	۴	-	۴
عنبرآباد	-	-	-	۲	-	۲
فاریاب	-	-	-	-	۱	۱
قلعه گنج	-	-	-	۱	-	۱
کهنوچ	۱	-	-	۱	۱	۳
منوجان	-	۱	-	۴	-	۵
کل منطقه	۱	۱	۰	۴۲	۱۰	۵۴

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

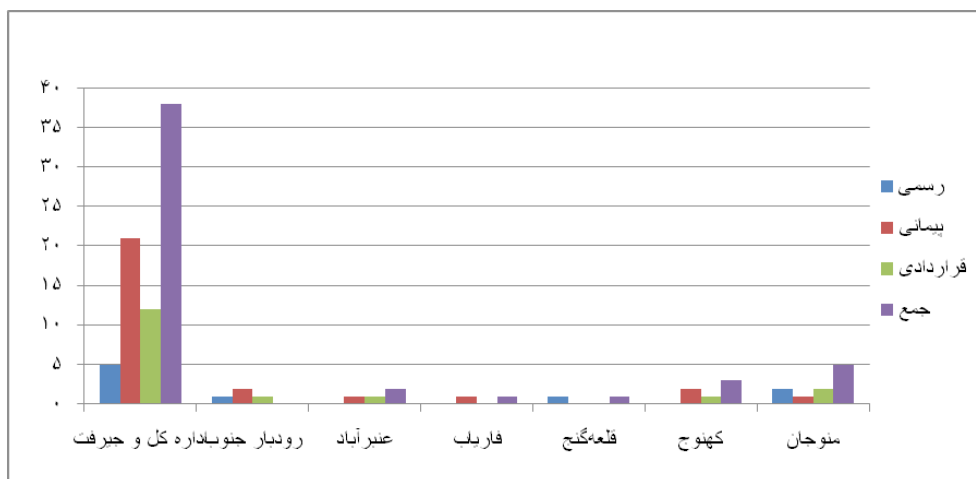
نمودار ۶: وضعیت نیروی انسانی به تفکیک شهرستان و مدرک تحصیلی

در جدول ۱۴ و نمودار شماره ۷ نیز ملاحظه می‌شود که بیش از نیمی از نیروهای رسمی (۵ نفر از ۹ نفر) در اداره کل و اداره شهرستان جیرفت مشغول به کار هستند که فقط یک نفر از آنها خانم است. ۴ نفر نیروی رسمی دیگر به ترتیب در ادارات شهرستان‌های منوجان ۲ نفر (یک مرد و یک زن)، رودبار جنوب یک نفر (زن) و قلعه گنج هم یک نفر (مرد) شاغل است و ادارات شهرستان‌های عنبرآباد، فاریاب و کهنوج، نیروی انسانی رسمی ندارند. توزیع نیروهای پیمانی که ۲۸ نفر (۱۴ مرد و ۱۴ زن) هستند، بدین گونه است که سه چهارم آنها شامل ۲۱ نفر (۸ مرد و ۱۳ زن) در اداره کل و اداره شهرستان جیرفت اشتغال دارند و یک چهارم دیگر (۷ نفر) به ترتیب در ادارات شهرستان‌های رودبار جنوب ۲ نفر (مرد)، کهنوج ۲ نفر (یک مرد و یک زن) و عنبرآباد، فاریاب و منوجان هر کدام یک نفر (مرد)، مشغول به کار هستند. از مجموع ۱۷ نفر نیروی انسانی قراردادی کار معین نیز ۱۲ نفر (۱۰ مرد و ۲ زن) در اداره کل و اداره شهرستان جیرفت، ۲ نفر (مرد) در اداره شهرستان منوجان، ۱ نفر (زن) در اداره شهرستان رودبار جنوب، ۱ نفر (مرد) در اداره شهرستان کهنوج و ۱ نفر (مرد) در اداره شهرستان عنبرآباد به کار و فعالیت اشتغال دارند.

جدول ۱۶: وضعیت نیروی انسانی شاغل به تفکیک شهرستان، نوع استخدام و جنسیت کارکنان

شهرستان	رسمی			پیمانی			قراردادی کارمین			جمع		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
اداره کل و مرکز استان (حیرفت)	۵	۴	۱	۲۱	۸	۱۳	۱۲	۱۰	۲	۳۸	۲۲	۱۶
رودبار جنوب	۱	۰	۱	۲	۲	۰	۱	۰	۱	۴	۲	۲
عنبرآباد	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۲	۲	-
فاریاب	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	-
قلعه گنج	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	-
کهنوج	۰	۰	۰	۲	۱	۱	۱	۱	۰	۳	۲	۱
منوجان	۲	۱	۱	۱	۱	۰	۲	۲	۰	۵	۴	۱
جمع	۹	۶	۳	۲۸	۱۴	۱۴	۱۷	۱۴	۳	۵۴	۳۴	۲۰

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

نمودار ۷: وضعیت نیروی انسانی به تفکیک شهرستان و نوع استخدام

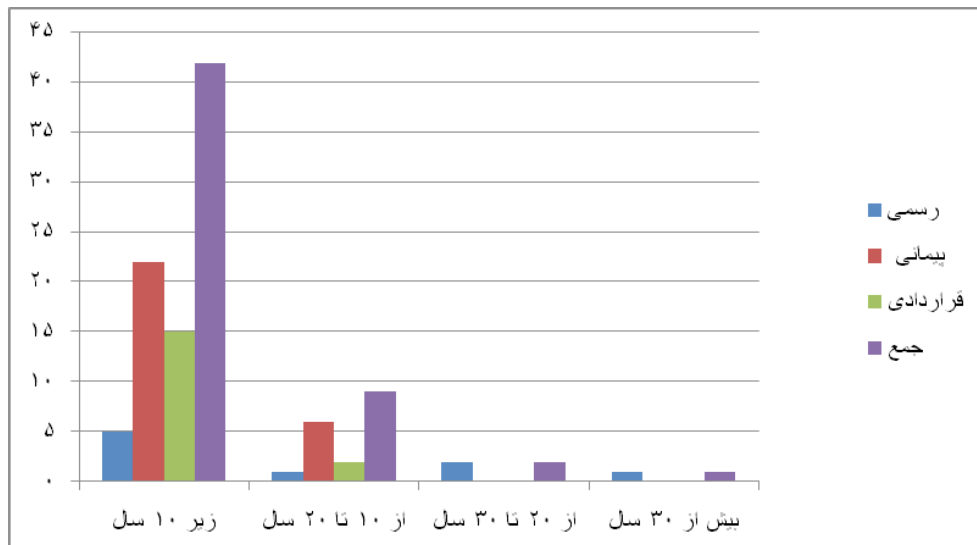
وضعیت کارکنان از نظر سابقه و سنوات خدمت نیز قابل بررسی است و مندرجات جدول ۱۷ و نمودار ۸ نشانگر شرایط و وضعیت در این رابطه است. همان گونه که ملاحظه

می‌شود، حدود ۷۸ درصد کارکنان (۴۲ نفر) سابقه کار کمتر از ده سال دارند و برای ادامه خدمت سالیان زیادی پیش‌رو دارند. ۵ نفر از کل ۹ نفر نیروی رسمی نیز در این گروه جای گرفته‌اند. حدود ۱۷ درصد (۹ نفر) سنوات خدمتی بین ۱۰ تا ۲۰ سال دارند و تنها ۳ نفر از مجموع کارکنان (کمتر از ۶ درصد) سابقه کار بیش از بیست سال دارند.

جدول ۱۷: وضعیت سنوات خدمت کارکنان به تفکیک نوع استخدام

سنوات خدمت	رسمی			پیمانی			قراردادی کار معین			جمع	
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد
۰-۱۰	۵	۳	۲	۲۲	۹	۱۳	۱۵	۱۲	۳	۴۲	۲۴
۱۰-۲۰	۱	۱	۰	۶	۵	۱	۲	۲	۰	۹	۸
۲۰-۲۵	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۵-۳۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
+۳۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
جمع	۹	۶	۳	۲۸	۱۴	۱۴	۱۷	۱۴	۳	۵۴	۳۴

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

نمودار ۸: وضعیت نیروی انسانی به تفکیک سنوات خدمت و نوع استخدام

درباره چگونگی خروج نیروها و منابع انسانی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان باید یادآور شد، همان‌طور که جدول ۱۸ نشان می‌دهد، در پنج سال اخیر در مجموع ۹ نفر نیروی انسانی از مجموعه خارج شده‌اند که از این تعداد، ۳ نفر (مرد) بازنشسته، ۳ نفر (۲ مرد و ۱ زن) انتقال به سایر دستگاه‌ها، ۲ نفر (زن) مأمور به سایر دستگاه‌ها و ۱ نفر (مرد) اخراج شده‌اند.

جدول ۱۸: وضعیت خروج نیروی انسانی در پنج سال اخیر

وضعیت	سال																	
	۹۳			۹۴			۹۵			۹۶			۹۷			جمع کل		
	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع
بازنشسته	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۳	۳
فوت	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بازخرید	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
انتقال (به)	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۲	۱	۲	۳
مأمور (به)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۲	۰	۲	۰	۲	۰	۲	۰	۲	۲
اخراج	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۱
جمع	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۲	۰	۲	۲	۲	۲	۰	۳	۲	۱	۶	۹

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

در مورد جذب نیروی انسانی در مدت پنج سال اخیر، اطلاعات ارائه شده از واحد آمار اداره کل نشان می‌دهد که در این مدت تعداد ۱۷ نفر (۱۲ زن و ۵ مرد) از طریق آزمون در سال ۱۳۹۴ جذب شده‌اند و در سال‌های بعد تنها ۵ نفر از سایر دستگاه‌ها مأمور به خدمت شده‌اند.

وضعیت تولید کالا و خدمات فرهنگی

تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه‌های مختلف از اصلی‌ترین مأموریت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و به تبع آن ادارات کل استانی و همچنین ادارات شهرستانی تحت پوشش این وزارتخانه محسوب می‌شود. در این قسمت وضعیت و شرایط این مأموریت در منطقه جنوب کرمان را مرور و بررسی می‌کنیم. بر همین اساس، به ترتیب داده‌های کمی

لازم در حوزه‌های هفت‌گانه امور فرهنگی، امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی، امور هنری، قرآن و عترت، سینمایی و سمعی و بصری، کتابخانه‌های عمومی و سرانجام کانون‌های فرهنگی مساجد در جدول‌های جداگانه (۱۹ تا ۲۵) بازنمایی شده و به شرح اجمالی آنها می‌پردازیم. ابتدا وضعیت کمی کالا و خدمات فرهنگی در حوزه نشر کتاب بررسی می‌شود (جدول‌های ۱۹ تا ۲۱).

جدول ۱۹: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه نشر کتاب ۹۸-۹۵)

نوع خدمت	تعداد	رتبه کشوری	توضیحات
ناشر	۸	-	
مؤلف	۱۳۰	-	
مترجم	۷	-	
عنوان کتاب	۱۵۰	-	
نمایشگاه کتاب	۴۰	-	استانی و شهرستانی
عناوین کتاب‌های نمایشگاه‌ها	۱۱۰۰۰۰	-	

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

همان‌گونه که در جدول بالا ملاحظه می‌شود و بر اساس اطلاعات دریافتی از اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب استان کرمان، در منطقه مذکور تعداد ۸ ناشر وجود دارد و تعداد ۱۳۰ مؤلف اقدام به تألیف و تدوین کتاب کرده‌اند. از ۸ ناشر موجود، ۷ مورد در شهرستان جیرفت، یک مورد در شهرستان کهنوج و یک مورد در شهرستان قلعه گنج هستند و ۴ شهرستان رودبار جنوب، عنبرآباد، فاریاب و منوجان، انتشارات ندارند. همچنین چهار مورد نمایشگاه کتاب استانی و شهرستانی در سطح منطقه برگزار شده که در این نمایشگاه‌ها حدود ۱۱۰ هزار عنوان کتاب در معرض دید و خرید علاقه‌مندان قرار گرفته است.

وضعیت نشر کتاب در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در منطقه و بر اساس اطلاعات دریافتی از مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران بدین‌گونه بوده است که در مجموع ۳۳ عنوان کتاب در هشت موضوع مختلف شامل ادبیات، تاریخ و جغرافیا، دین، علوم اجتماعی، علوم طبیعی و ریاضیات، علوم عملی، کمک‌درسی و کودک منتشر شده است و در سایر موضوعات از جمله هنر، فلسفه، زبان و... کتابی منتشر نشده است (جدول ۲۰ ملاحظه شود)

جدول ۲۰: وضعیت نشر کتاب (۱۳۹۸-۱۳۹۰) بر اساس موضوع به تفکیک شهرستان

موضوع شهرستان	کلیات	ادبیات	تاریخ و جغرافیا	دین	علوم اجتماعی	علوم طبیعی و ریاضیات	علوم عملی	کمک درسی	کودک	هنر	جمع
جیرفت	۱	۱۵	۱	۳	۱	۰	۱	۶	۴	۰	۳۲
رودبارجنوب		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عنبرآباد		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فاریاب		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
قلعه گنج		۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
کهنوج		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
منوجان		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کل منطقه	۱	۱۵	۱	۳	۱	۱	۱	۶	۴	۰	۳۳

مأخذ: مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران

مندرجات جدول فوق همچنین نشان می‌دهد که از ۳۳ عنوان کتاب منتشر شده به جز یک مورد همگی در شهرستان جیرفت منتشر شده‌اند (جدول ۲۱) و یک مورد باقیمانده در شهرستان قلعه گنج در ۱۰۶ صفحه و با شمارگان ۱۰۰۰ نسخه به دست چاپ سپرده شده است و در پنج شهرستان دیگر نشر کتابی وجود نداشته و در چهار شهرستان رودبارجنوب، عنبرآباد، فاریاب و منوجان ناشر کتاب وجود ندارد که باید در این رابطه تدبیر و چاره‌اندیشی شود.

جدول ۲۱: وضعیت آمار نشر کتاب شهرستان جیرفت (۱۳۹۸-۱۳۹۰)

ردیف	موضوع	تعداد عنوان	تألیف	ترجمه	تعداد چاپ اول	تجدید چاپ	میانگین شمارگان	میانگین صفحه
۱	کلیات	۱	۱	۰	۱	۰	۱۰۰۰	۶۲
۲	فلسفه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	دین	۳	۲	۱	۳	۰	۱۵۳۸	۱۱۶
۴	علوم اجتماعی	۱	۱	۰	۱	۰	۳۰۰۰	۲۱۶
۵	زبان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	موضوع	تعداد عنوان	تألیف	ترجمه	تعداد چاپ اول	تجدید چاپ	میانگین شمارگان	میانگین صفحه
۷	علوم عملی	۱	۱	۰	۱	۰	۱۰۰۰	۴۲۰
۸	هنر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	ادبیات	۱۵	۱۴	۱	۱۵	۰	۱۱۰۰	۱۲۶
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۱	۱	۰	۱	۰	۴۰۰	۹۱
۱۱	کمک‌درسی	۶	۶	۰	۶	۰	۱۶۶۷	۲۴۱
۱۲	کودک	۴	۴	۰	۴	۰	۲۰۰۰	۱۴۰
جمع‌بندی	-	۳۲	۳۰	۲	۳۲	۰	۳۶۵	۱۷۶

مأخذ: مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران

آن‌گونه که مندرجات جدول ۲۱ نشان می‌دهد، در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در شهرستان جیرفت به‌عنوان بزرگ‌ترین شهرستان و مرکز منطقه جنوب استان کرمان در مجموع ۳۲ عنوان کتاب در موضوعات مختلف چاپ شده است که بیشترین تعداد عنوان مربوط به موضوع ادبیات با ۱۵ عنوان اختصاص یافته است. در رده‌های دوم و سوم به ترتیب کمک‌درسی با ۶ و کودک با ۴ عنوان، قرار دارند. موضوع دین با ۳ عنوان در رده بعدی قرار دارد. چهار موضوع کلیات، علوم اجتماعی، علوم عملی و تاریخ و جغرافیا هر کدام یک عنوان را به خود اختصاص داده‌اند و در چهار موضوع فلسفه، زبان، علوم طبیعی و ریاضیات و هنر هیچ عنوانی منتشر نشده است. یک عنوان در موضوع دین و یک عنوان در موضوع ادبیات ترجمه و ۳۰ عنوان دیگر در موضوعات مختلف، تألیف بوده‌اند و هیچ موردی تجدید چاپ نشده است. همچنین میانگین شمارگان عدد نسبتاً پایین ۳۶۵ و میانگین تعداد صفحات، ۱۷۶ بوده است. وضعیت نشر کتاب به تفکیک نام انتشاراتی و شهرستان و همچنین تعداد عنوان کتاب منتشرشده در جدول ۲۰ آمده است.

جدول ۲۲: وضعیت نشر کتاب (۱۳۹۸-۱۳۹۰) به تفکیک انتشارات و شهرستان

انتشارات	شهر و تعداد	شهرستان	تعداد عنوان کتاب
کمنزیل	جیرفت	۱۵	
دانشگاه آزاد اسلامی	جیرفت	۷	
ناظرزاده کرمانی	جیرفت	۴	

تعداد عنوان کتاب	شهرستان	شهر و تعداد انتشارات
۳	جیرفت	مؤسسه یادمان ولایت
۳	جیرفت	دانشگاه جیرفت
۱	قلعه گنج	استاد مطهری
۳۳	-	جمع

مأخذ: مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران

همان گونه که در جدول ۲۲ مشاهده می شود، ۳۳ عنوان کتاب چاپ شده به وسیله ۶ انتشاراتی منتشر شده اند که ۳۲ عنوان در شهرستان جیرفت و به وسیله پنج انتشاراتی کمزیریل، دانشگاه آزاد اسلامی، ناظرزاده کرمانی، یادمان ولایت و دانشگاه جیرفت به دست چاپ سپرده شده و تنها یک عنوان به وسیله انتشاراتی استاد مطهری در شهرستان قلعه گنج چاپ گردیده است. در چهار شهرستان از پنج شهرستان دیگر منطقه که در سال ۹۸ کتابی در آنجا منتشر نشده، هیچ گونه ناشر و انتشاراتی وجود ندارد. در ادامه و بر اساس داده های جدول ۲۳ وضعیت در حوزه امور مطبوعاتی و اطلاع رسانی به اختصار مرور می شود.

جدول ۲۳: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه امور مطبوعاتی و اطلاع رسانی)

نوع خدمت	تعداد	رتبه کشوری	توضیحات
کانون تبلیغاتی	۳۷	۳۲	فاریاب ندارد
دکه فروش مطبوعات	۲۱	۲۹	
چاپخانه	۵۷	-	عنبرآباد و منوجان ندارند
روزنامه	۱	-	
هفته نامه	۲۲	-	
فصلنامه	۴	-	
عنوان رسانه چاپی	۶۶	-	
عنوان رسانه الکترونیک	۱	-	
مجوز رسانه چاپی	۶۶	-	
مجوز رسانه الکترونیک	۱	-	

مأخذ: سالنامه آماری فرهنگ و هنر ۱۳۹۷ و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

در جدول ۲۳ وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی نشان داده شده است. مشخص است که درباره تعداد کانون‌های تبلیغاتی و تعداد دکه فروش مطبوعات به ترتیب اعداد ۳۷ و ۲۱ وجود دارند که در اولی، رتبه آخر و در دومی، رتبه‌ای نزدیک به آخر بین استان‌ها به این منطقه اختصاص یافته است. در مورد سایر اطلاعات جدول، اطلاعات تطبیقی و رتبه استانی مربوط به منطقه در سالنامه آماری فرهنگ و هنر وجود ندارد و آمار ارائه شده از سوی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه وجود تعداد ۱ روزنامه، ۲۲ هفته‌نامه، ۴ فصلنامه، ۲ مجله، ۶۶ مجوز و عنوان رسانه چاپی و ۱ مجوز و رسانه الکترونیک را نشان می‌دهد. درباره وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی، اطلاعات موجود پیرامون هفت شهرستان در جدول ۲۴ منعکس شده است.

جدول ۲۴: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی) به تفکیک شهرستان

شهرستان							نوع خدمت
منوجان	کهنوج	قلعه گنج	فاریاب	عنبرآباد	رودبار جنوب	جیرفت	
۱	۴	۱	۰	۱	۱	۲۹	کانون تبلیغاتی
۲	۵	۱	۱	۳	۲	۷	دکه فروش مطبوعات
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	مجله
۰	۱۱	۳	۲	۰	۵	۳۶	چاپخانه

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

همان‌طور که مندرجات جدول ۲۴ نشان می‌دهد، از تعداد ۳۷ کانون تبلیغاتی موجود در منطقه، تعداد ۲۹ مورد (نزدیک ۸۰ درصد) در شهرستان جیرفت و ۴ مورد در شهرستان کهنوج قرار دارند. در هریک از چهار شهرستان رودبار جنوب، عنبرآباد، قلعه گنج و منوجان یک کانون تبلیغاتی وجود دارد و شهرستان فاریاب کانون تبلیغاتی ندارد. از تعداد ۵۷ چاپخانه منطقه، ۳۶ مورد آن مربوط به شهرستان جیرفت، ۱۱ مورد کهنوج، ۵ مورد رودبار جنوب، ۳ مورد قلعه گنج و ۲ مورد فاریاب است. شهرستان‌های عنبرآباد و منوجان این امکان را ندارند. البته لازم به ذکر است که حدود نیمی از جمعیت منطقه در شهرستان جیرفت به عنوان بزرگ‌ترین شهرستان و مرکز منطقه، زندگی می‌کنند و کهنوج نیز قریب

چهل سال است که به شهرستان تبدیل شده است، ولی پنج شهرستان دیگر به تدریج در سالیان اخیر تبدیل به شهرستان شده و هنوز فاقد بسیاری از امکانات از جمله در حوزه فرهنگ و هنر هستند و نگاه و توجه ویژه‌ای را می‌طلبند. اینک به سراغ جدول ۲۵ و حوزه امور هنری می‌رویم.

جدول ۲۵: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه امور هنری ۹۷-۸۹)

رتبه کشوری	تعداد	نوع خدمت
۲۴	۹۵	عنوان نمایش
۳۱	۳۴۰	اجرای نمایش
۲۷	۴۲۵۰۰	تماشاگران نمایش
۲۸	۵	جشنواره هنری
۱۶	۲۲۵	اجرای صحنه‌ای موسیقی
۳۱	۱۱	نمایشگاه هنرهای تجسمی
۳۱	۱۹	آموزشگاه آزاد هنری
-	-	هنرستان هنرهای زیبا

مأخذ: سالنامه آماری فرهنگ و هنر ۱۳۹۷ و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

در مورد وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه امور هنری، اطلاعات مندرج در جدول بالا نشان می‌دهند که تعداد عنوان نمایش در فاصله سال‌های ۸۹ (زمان استقلال اداره کل منطقه) تا سال ۹۷ به میزان ۹۵ مورد بوده است که حائز رتبه ۲۴ کشوری بین استان‌ها می‌شود. تعداد اجرای نمایش ۳۴۰ مورد با رتبه قبل از آخر، تعداد تماشاگران نمایش بیشتر از چهل و دو هزار نفر و رتبه ۲۷، تعداد جشنواره ۵ و رتبه ۲۸، تعداد اجرای صحنه‌ای موسیقی ۲۲۵ و رتبه ۱۶، تعداد نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی ۱۱ و رتبه قبل از آخر و تعداد آموزشگاه آزاد هنری ۱۹ و باز هم رتبه قبل از آخر بین استان‌ها بوده است. هنرستان هنرهای زیبا هم در منطقه وجود ندارد. لازم به یادآوری و قابل توجه است که به استناد مندرجات جدول، بین هشت نوع خدمت ذکر شده در این بخش، منطقه جنوب کرمان در شش مورد در رتبه‌های آخر کشوری در مقایسه با سایر استان‌ها قرار داشته است و در یک مورد، فاقد آن عنوان خدمتی و تنها در اجرای صحنه‌ای موسیقی جایگاهی در میانه جدول تطبیق استان‌ها دارد. درباره وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه امور هنری، اطلاعات موجود پیرامون هفت شهرستان در جدول ۲۶ منعکس شده است.

جدول ۲۶: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه امور هنری ۹۷-۸۹) به تفکیک شهرستان

شهرستان							نوع خدمت
منوجان	کهنوج	قلعه گنج	فاریاب	عنبرآباد	رودبار جنوب	جیرفت	
۸	۲۵	۰	۰	۲۰	۱۵	۲۷	عنوان نمایش
۳۰	۷۵	۰	۰	۵۵	۳۵	۱۴۵	اجرای نمایش
۴۰۰۰	۱۰۰۰۰	۰	۰	۶۰۰۰	۴۵۰۰	۱۸۰۰۰	تماشاگران نمایش
۱	۱	۰	۰	۱	۰	۱۶	آموزشگاه آزاد هنری

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

همان‌طور که مندرجات جدول فوق نشان می‌دهد از مجموع ۹۵ عنوان نمایش، شهرستان‌های جیرفت، کهنوج، عنبرآباد، رودبار جنوب و منوجان هر کدام به ترتیب دارای ۲۷، ۲۵، ۲۰، ۱۵ و ۸ عنوان نمایش برای اجرا بوده‌اند که این عناوین در شهرستان‌های مذکور به ترتیب ۱۴۵، ۷۵، ۵۵، ۳۵ و ۳۰ مورد اجرا شده و از تماشاگرانی به ترتیب با تعداد تقریبی ۱۸۰۰۰، ۱۰۰۰۰، ۶۰۰۰، ۴۵۰۰ و ۴۰۰۰ برخوردار بوده است. متأسفانه دو شهرستان فاریاب و قلعه گنج فاقد عنوان و اجرای نمایش به دلیل عدم برخورداری از سالن نمایش بوده‌اند. نکته قابل ذکر در این رابطه بیان این مطلب است که هم‌اکنون در هر یک از دو شهرستان مذکور، یک مجتمع فرهنگی و هنری در حال احداث است. تعداد آموزشگاه‌های آزاد هنری در منطقه، ۱۹ مورد است که بخش اعظم آنها یعنی ۱۶ مورد در شهرستان جیرفت بوده و سه شهرستان عنبرآباد، کهنوج و منوجان هر کدام یک آموزشگاه دارند. دو شهرستان فاریاب و قلعه گنج هم فاقد آموزشگاه آزاد هنری هستند. ادامه بحث را با مرور اجمالی حوزه قرآن و عترت پی می‌گیریم.

جدول ۲۷: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه قرآن و عترت)

نوع خدمت	تعداد	رتبه کشوری	توضیحات
مؤسسه فرهنگی قرآن و عترت	۳۲	۱۶	تعداد کنونی ۵۰
حافظ قرآن کریم (زن)	۴۷۰۵	۷	
حافظ قرآن کریم (مرد)	۱۰۳۳	۱۷	
نمایشگاه قرآنی برگزار شده	۵	۲۳	

مأخذ: سالنامه آماری فرهنگ و هنر ۱۳۹۷ و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

در حوزه قرآن و عترت که جدول ۲۷ به اطلاعات کمی این حوزه در منطقه جنوب کرمان اختصاص یافته است، تعداد ۳۲ مؤسسه فرهنگی قرآن و عترت تا پایان سال ۹۷ وجود داشته که در جایگاه شانزدهمی بین استان‌ها بوده است که این مؤسسات در سال ۹۸ به ۵۰ مورد افزایش یافته‌اند. تعداد ۴۷۰۵ نفر زن و ۱۰۳۳ نفر مرد حافظ قرآن کریم در منطقه وجود دارد که در این بخش‌ها به ترتیب رتبه ۷ و ۱۷ بین استان‌ها تعلق می‌گیرد. همچنین تعداد ۵ نمایشگاه قرآنی برگزار شده است که در این قسمت جایگاه ۲۳ بین استان‌ها، برای منطقه حاصل شده است. وضعیت کمی مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت به تفکیک هفت شهرستان منطقه بیانگر این است که از مجموع ۵۰ مؤسسه مذکور، ۳۱ مورد در شهرستان جیرفت قرار دارد و شهرستان‌های رودبار جنوب، عنبرآباد، کهنوج و قلعه گنج هر کدام دارای ۴ و شهرستان قلعه گنج دارای ۳ مؤسسه قرآنی هستند و شهرستان فاریاب فاقد این امکان فرهنگی مهم است (جدول ۲۸).

جدول ۲۸: وضعیت کمی مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت به تفکیک شهرستان

شهرستان							نوع خدمت
منوجان	کهنوج	قلعه گنج	فاریاب	عنبرآباد	رودبار جنوب	جیرفت	
۴	۴	۳	۰	۴	۴	۳۱	مؤسسه فرهنگی قرآن و عترت

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

حوزه سینمایی و هنری، حوزه بعدی مورد بررسی است که بر اساس مندرجات جدول ۲۹ مرور خواهد شد.

جدول ۲۹: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه سینمایی و امور سمعی و بصری)

توضیحات	رتبه کشوری	تعداد	نوع خدمت
فقط در جیرفت و کهنوج	۳۱	۲	سالن سینما
	۳۰	۷۲۶	صندلی سینما
	۲۸	۱	جشنواره سینمایی
فاریاب و قلعه گنج ندارند	-	۵	سالن تئاتر
	-	۱۳۳۰	صندلی تئاتر
فقط در جیرفت	-	۱	آموزشگاه آزاد سینمایی

مأخذ: سالنامه آماری فرهنگ و هنر ۱۳۹۷ و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

در حوزه سینمایی و امور سمعی و بصری، داده‌های جدول بالا حاکی از آن است که در هفت شهرستان منطقه تنها دو سالن سینما در شهرستان‌های جیرفت و کهنوج وجود دارد و پنج شهرستان دیگر سینما ندارند و به لحاظ برخورداری از این ابزار مهم فرهنگی و هنری رتبه نازل قبل از آخر بین استان‌ها، به منطقه تعلق می‌گیرد. تعداد صندلی‌های دو سالن سینمای ذکر شده ۷۲۶ عدد است که از این نظر هم رتبه‌ای بهتر از سی‌ام نصیب منطقه نشده است. تنها یک مورد هم آموزشگاه آزاد سینمایی در جیرفت وجود دارد. به غیر از دو شهرستان فاریاب و قلعه گنج، هر یک از پنج شهرستان دیگر نیز از یک سالن تئاتر برخوردارند و این سالن‌ها در مجموع ظرفیتی معادل ۱۳۳۰ صندلی دارند. اینک ادامه بحث را به حوزه کتابخانه‌های عمومی اختصاص می‌دهیم (جدول ۳۰).

جدول ۳۰: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه کتابخانه‌های عمومی)

نوع خدمت	تعداد	رتبه کشوری	توضیحات
کتابخانه	۱۴	۳۲	-
اعضاء	۲۷۳۵۰	۳۲	تقریبی
عناوین کتاب‌های موجود	۹۶۵۰۰	۳۲	-

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

وضعیت کمی کالا و خدمات فرهنگی در حوزه کتابخانه‌های عمومی مطابق داده‌های مندرج در جدول بالا بدین شرح است که در هفت شهرستان منطقه، تعداد ۱۴ کتابخانه عمومی با عضویت قریب ۲۴۰۰۰ نفر وجود دارد که این کتابخانه‌ها تعداد ۹۶۵۰۰ عنوان کتاب را به مراجعان و متقاضیان عرضه می‌کنند. نکته قابل تأمل، رتبه آخر منطقه در هر سه آیت‌م یادشده بین استان‌های کشور است. البته بر اساس آمار کنفرانس بین‌المللی کتابداری و اطلاع‌رسانی در هر جامعه مدنی به ازای هر سه تا پنج هزار نفر جمعیت لازم است یک کتابخانه عمومی وجود داشته باشد که در کشور ما این میزان معادل یک کتابخانه به ازای حدود ۴۷ هزار جمعیت و در منطقه جنوب کرمان به ازای قریب ۶۰ هزار جمعیت است. در جدول بعد (شماره ۳۱) وضعیت تعداد کتابخانه‌ها و تعداد اعضای آنها به تفکیک هفت شهرستان منطقه، منعکس شده است.

جدول ۳۱: تعداد کتابخانه‌های عمومی جنوب کرمان و اعضای آنها به تفکیک شهرستان

شهرستان	تعداد کتابخانه	تعداد تقریبی اعضای
جیرفت	۶	۸۰۰۰

شهرستان	تعداد کتابخانه	تعداد تقریبی اعضاء
رودبار جنوب	۲	۳۷۰۰
عنبرآباد	۲	۲۷۵۰
فاریاب	۱	۲۰۰۰
قلعه گنج	۱	۲۳۰۰
کهنوج	۱	۶۳۰۰
منوجان	۱	۲۳۰۰
جمع منطقه	۱۴	۲۷۳۵۰

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

داده‌های مندرج در جدول فوق نشان می‌دهد که از چهارده کتابخانه عمومی موجود در منطقه، شش مورد در شهرستان جیرفت و هشت مورد به شش شهرستان دیگر اختصاص دارد که در شهرستان‌های رودبار جنوب و عنبرآباد هر کدام دو و در چهار شهرستان فاریاب، قلعه گنج، کهنوج و منوجان هر کدام یک کتابخانه عمومی وجود دارد. البته یادآوری این نکته ضروری است که اندکی بیش از ۴۰ درصد جمعیت منطقه هم در شهرستان جیرفت زندگی می‌کنند. در آخرین قسمت این مبحث و با استناد به داده‌های مندرج در جدول ۳۲، وضعیت کمی کالا و خدمات فرهنگی در حوزه کانون‌های فرهنگی مساجد را به بحث اجمالی می‌گذاریم.

جدول ۳۲: وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی (حوزه کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد)

نوع خدمت	تعداد	رتبه کشوری	توضیحات
کانون فرهنگی و هنری مسجد	۴۵۶	۲۲	اکنون ۵۰۱ مورد
اعضا کانون‌های فرهنگی مساجد	۶۹۶۴۷	۱۰	
خانه نور	۳۵	-	
اعضای خانه‌های نور	۱۰۰۰	-	تقریبی
کتابخانه مسجد	۲۱۷	-	
اعضای کتابخانه‌های مساجد	۲۵۰۰	-	تقریبی
مساجد تحت پوشش طرح تلاوت نور	۵۰۰	-	

مأخذ: سالنامه آماری فرهنگ و هنر ۱۳۹۷ و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

همان گونه که در جدول بالا قابل مشاهده است تا سال ۹۷ تعداد کانون‌های فرهنگی مساجد در منطقه جنوب کرمان ۴۵۶ مورد و حائز رتبه ۲۲ کشوری بین استان‌ها بوده است. البته تعداد این کانون‌ها در منطقه تاکنون به ۴۹۱ مورد افزایش یافته است. اعضای کانون‌های ۴۵۶ گانه نزدیک به ۷۰ هزار نفر بوده‌اند که رتبه قابل قبول ۱۰ کشوری بین استان‌ها را برای منطقه در پی داشته است. هم‌اکنون تعداد ۳۵ خانه نور با اعضای تقریبی هزار نفر و همچنین تعداد ۲۱۷ کتابخانه مسجد با اعضای تقریبی ۲۵۰۰ نفر در منطقه مشغول فعالیت و ۵۰۰ مسجد تحت پوشش طرح تلاوت نور هستند.

لازم به توضیح است از مجموع ۵۰۱ کانون فرهنگی و هنری حال حاضر مساجد منطقه جنوب کرمان، به ترتیب ۱۰۱ مورد در شهرستان جیرفت، ۱۰۱ مورد در شهرستان قلعه گنج، ۸۴ مورد در شهرستان رودبار جنوب، ۸۳ مورد در شهرستان کهنوچ، ۶۱ مورد در شهرستان منوجان، ۳۷ مورد در شهرستان عنبرآباد و ۲۴ مورد در شهرستان فاریاب قرار دارند. موضوع بعدی مورد بررسی، وضعیت کمی مؤسسات فرهنگی و هنری، مجتمع‌های فرهنگی هنری و فروشگاه‌های عرضه محصولات فرهنگی در سطح منطقه جنوب کرمان و به تفکیک هفت شهرستان منطقه است (جدول ۳۳).

جدول ۳۳: وضعیت کمی مؤسسات و مجتمع‌های فرهنگی و هنری به تفکیک شهرستان

شهرستان							نوع خدمت
منوجان	کهنوچ	قلعه گنج	فاریاب	عنبرآباد	رودبار جنوب	جیرفت	
۲	۶	۱	۰	۲	۲	۲۲	مؤسسه فرهنگی و هنری
۱	۱	۰	۰	۱	۱	۱	مجتمع فرهنگی و هنری
۳	۵	۳	۲	۳	۴	۲۰	فروشگاه محصولات فرهنگی

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

بر اساس مندرجات جدول بالا، در مجموع تعداد ۳۵ مؤسسه فرهنگی و هنری در منطقه جنوب استان وجود دارد که به ترتیب شهرستان‌های جیرفت دارای ۲۲ مورد، کهنوچ ۶ مورد، رودبار جنوب، عنبرآباد و منوجان هر کدام ۲ مورد و قلعه گنج ۱ مورد بوده و شهرستان فاریاب فاقد مؤسسه فرهنگی و هنری است. به جز شهرستان‌های فاریاب و قلعه گنج هر کدام از پنج شهرستان دیگر یک مجتمع فرهنگی و هنری فعال دارند و در دو شهرستان یادشده نیز این مجتمع‌ها در حال احداث هستند و در آینده نزدیک به بهره‌برداری می‌رسند. همچنین ۴۰ مورد فروشگاه عرضه محصولات فرهنگی نیز در

این منطقه وجود دارد که ۵۰ درصد آنها متعلق به شهرستان جیرفت است. بیست مورد باقیمانده به ترتیب در شهرستان‌های کهنوج ۵، رودبار جنوب ۴، عنبرآباد، قلعه گنج و منوجان هر کدام ۳ و فاریاب ۲ مورد قرار دارند.

گزارش مهم‌ترین برنامه‌ها و اقدامات

همان‌طور که می‌دانیم گزارش، بیان اطلاعات، اخبار و داده‌های مرتبط با کار و وظایف یک فرد یا سازمان است که در صورت نیاز با طبقه‌بندی و دسته‌بندی و با کمک جدول، نمودار، شکل و تصویر می‌توان آنرا به بیان ساده‌تر و رساتر ارائه کرد. همچنین هدف از ارائه گزارش این است که فهم مطالب برای سایرین آسان‌تر و سرعت انتقال اطلاعات مهم بیشتر شود؛ بنابراین گزارش‌های هفتگی، ماهانه، سالانه یا انواع دیگر گزارش‌های مربوط به برنامه‌ها و عملکردها در سازمان‌ها و مؤسسات مختلف به نوعی ضروری و اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌شود و نتایج و کارکردهای ارزنده‌ای بر آن مترتب است. برای مثال از طریق گزارش‌ها می‌توان به اطلاعاتی نظیر نقاط ضعف و قوت و فراز و نشیب‌های موجود در مسیر دست یافت و زمینه را برای تطبیق و مقایسه با سنوات قبل یا سیستم‌های مشابه فراهم کرد.

مدیران و تصمیم‌گیران از طریق تهیه و تنظیم گزارش‌های صحیح و مستند، اطمینان بیشتری از اجرا و انجام صحیح وظایف و برداشتن گام در مسیر اهداف پیدا می‌کنند. همچنین با دسته‌بندی اطلاعات امکان استفاده از آنها در صورت نیاز در آینده میسر می‌شود. این گزارش‌ها هستند که به مدیران ارشد و میانی برای رفع مشکلات و چالش‌های احتمالی و ارائه برنامه‌های بهتر برای آینده مدد می‌رسانند و از طریق همین گزارش‌ها و بررسی و تحلیل دقیق آنها فاصله و شکاف‌های موجود بین عملکرد و برنامه‌ها مشخص می‌شوند. از این رو، بدون هیچ تردیدی باید اذعان کرد که سازمان‌ها به‌منظور بقا و ادامه حیات خود در محیط‌های پویا و متغیر امروزی، نیازمند اطلاعات و گزارش‌ها به‌منظور پایش و بهبود مداوم عملکرد و فرایندهای خود هستند. علاوه بر آن، گزارش عملکرد با دربرداشتن شاخص‌های کلیدی عملکرد موجب می‌شود با تحلیل نتایج و وضعیت سازمان، بستر مناسب برای توفیقات بیشتر و رفع معایب و ایرادها و جبران نقص‌ها فراهم شود. همچنین ارائه گزارش عملکرد به‌عنوان یک بازخورد از عملکرد سازمان و ارائه اطلاعات آن به جامعه و گروه‌های هدف و ذی‌نفع، نشانه اهمیت دادن به آنها و جلب نظر و مشارکت آنها در برنامه‌ها و اقدامات آینده است.

با توجه به نکات مهم پیش گفته، در اینجا گزارش برخی از مهم‌ترین برنامه‌ها و اقدامات

فرهنگی و هنری انجام شده و در حال انجام اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان و واحدهای تابعه ارائه و در ادامه نیز اقدامات فرهنگی و هنری انجام شده در سال ۱۳۹۸ و در راستای تحقق گسترش دسترسی همگانی مردم منطقه به کالاها و خدمات فرهنگی و هنری را مد نظر قرار خواهیم داد. در گزارش فعالیت‌ها نخست به جشنواره ملی قصه و داستان آیات در جنوب استان کرمان می‌پردازیم و سپس سایر موارد را از نظر می‌گذرانیم.

جشنواره ملی قصه و داستان آیات: در راستای ترویج و تقویت سیره عملی اهل بیت (ع) و شناساندن معارف و مفاهیم قرآن کریم، در سال ۱۳۹۶ اولین جشنواره ملی قصه و داستان آیات، با همکاری اداره کل تبلیغ و ترویج معاونت قرآن و عترت در جنوب کرمان برگزار شد. فراخوان جشنواره برای تمام استان‌های کشور ارسال و در مجموع ۳۷۴ اثر به دبیرخانه جشنواره رسید. در داوری اولیه ۳۰ نفر را انتخاب کردند و در پایان اعضای هیئت داوران نفرات برتر و قابل تقدیر را انتخاب کردند. لازم به توضیح است این جشنواره در سه بخش داستان کوتاه، داستان بلند و بخش ویژه سوره واقعه برگزار و در هر بخش، سه نفر از شرکت کنندگان قابل تقدیر انتخاب شدند. مراسم اختتامیه این جشنواره در تاریخ بیستم اسفند ۹۶ با حضور آقای سیدهادی حسینی، معاون محترم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در محل سالن شهید مداحی پور جیرفت برگزار و از نفرات برتر با اهدای لوح و جوایز نقدی تقدیر شد. این جشنواره با توجه به گستره ملی آن و تعداد شرکت کنندگان قابل توجه، توانست موجی از یک حرکت فرهنگی ایجاد کند و معنویت خاصی بین علاقه‌مندان رشته‌های هنری به وجود آورد.

حوزه سینما: بر اساس اظهارات مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان و معاون فرهنگی ایشان در آغاز فعالیت دولت تدبیر و امید در این حوزه آنچه در ابتدا به عنوان چالش اصلی نمود داشت، نبود زیرساخت‌های مناسب در منطقه برای گسترش فعالیت‌های سینمایی بود. به‌ویژه اکران فیلم‌های به روز و هم‌زمان با سراسر کشور که با بررسی سالن‌های مجتمع‌های فرهنگی و هنری در شهرهای جنوب کرمان زمینه برای ایجاد دو سینما در منطقه به وجود آمد که در برنامه بعدی در سال ۹۶ با بازگشایی سینما شوباد کهنوج تعداد ۴۷۰ صندلی به صندلی‌های سینما در جنوب کرمان اضافه شد و هم‌اکنون در مجموع ۷۲۰ صندلی سینما در جنوب کرمان فعال است. تماشاگران سینما از ۱۰۵۰ نفر در سال ۹۵ به بیش از ۶۰۰۰ نفر در سال ۹۷ افزایش پیدا کرده‌اند و فیلم‌های اکران شده از ۱۱ فیلم به ۳۴ فیلم ارتقا یافت و به همین نسبت تعداد مخاطبان نیز افزایش داشته است. با رویکرد سازمان سینمایی کشور به استان‌ها، در بهمن سال‌های ۹۶ و ۹۷

همزمان با جشنواره بین‌المللی فیلم فجر کشور فیلم‌های این جشنواره در جنوب کرمان نیز اکران شد و مورد استقبال بی‌نظیر مردم، هنرمندان و منتقدان فیلم قرار گرفت. از دیگر فعالیت‌های حوزه سینما می‌توان به پایلوت‌بودن سینمای سیار کشور در جنوب کرمان اشاره کرد. هم‌اکنون دو سینمای سیار در این منطقه فعال است. همچنین در زمینه آموزش و رشد کیفی ساخت فیلم از سوی علاقه‌مندان و هنرمندان حرفه سینما، در سه سال اخیر، کارگاه‌های آموزش فیلم‌سازی برگزار شده که در سنین مختلف ده‌ها هنرجو در این زمینه آموزش دیده‌اند. جنوب کرمان دارای دو مؤسسه تولید فیلم غیرسینمایی در شهرستان‌های جیرفت و کهنوج و یک آموزشگاه آزاد سینمایی در شهرستان جیرفت است که بخش خصوصی آن‌ها را اداره می‌کند. همچنین از سال گذشته اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان بر اساس تفاهم‌نامه‌ای با سازمان سینمایی کشور فعالیت‌های متعددی را آغاز کرده است که از جمله می‌توان به ساخت ۵ فیلم کوتاه، راه‌اندازی دفتر انجمن سینمای جوانان در جنوب کرمان، ساخت مستند نویسنده آزاده، احمد یوسف‌زاده، برگزاری هفته فیلم و عکس جنوب کرمان و برگزاری جشنواره پویانمایی به نام شهید محمد شمسواری اشاره کرد. در اولین جشنواره ملی پویانمایی شهید شمسواری که در اسفند ۹۷ در سینما شوباد کهنوج برگزار شد، ۷۶ اثر از سراسر کشور به دبیرخانه این جشنواره رسید که در نهایت ۲۵ اثر به بخش رقابت و ارزیابی راه یافتند. در پایان با حضور مسئولان منطقه از خانواده شهدا، به خصوص خانواده قهرمان ملی شهید و آزاده پیرآوازه، شهید محمد شمسواری و هنرمندان منتخبی که در این جشنواره شرکت کردند با اهدا لوح تقدیر همراه با جوایز نقدی تقدیر شد.

جشنواره بین‌المللی فیلم کودک و نوجوان: این جشنواره در شهریور ۱۳۹۷ در سالن سینمایی شهید مداحی پور جیرفت همزمان با سراسر کشور برگزار شد. در این رویداد هنری هفت فیلم سینمایی ایرانی و پنج فیلم سینمایی خارجی اکران شد. بدون تردید برگزاری این چنین جشنواره‌هایی سبب جذب کودکان و نوجوانان به همراه خانواده‌هایشان، در فعالیت‌های فرهنگی و هنری می‌شود و موجب استحکام بخشی خانواده و تقویت روابط خانوادگی و بین‌نسلی خواهد بود. در سال ۹۸ و در سی و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم کودک و نوجوان نیز فیلم «داستان‌های باغ جادویی» محصول فرانسه و فیلم‌های «بنیامین»، «جزیره گنج»، «قطار آن شب»، «جوانمردان»، «بیست و سه نفر»، «اینجا خانه من است»، «منطقه پرواز ممنوع» و «تورنادو» محصول ایران و همچنین فیلم «غر غرو وارد می‌شود» محصول کشور مکزیک در گروه‌های سنی کودک و کودک و نوجوان اکران شدند.

تئاتر و نمایش: بر اساس سیاست‌های آموزشی، ترویجی و حمایتی دولت تدبیر و امید، حوزه هنرهای نمایشی در سه سال گذشته شاهد رویکردهای متفاوتی بود که از جمله آن می‌توان به مواردی به‌طور دقیق اشاره کرد. جشن‌های اردیبهشت تئاتر ۹۵ و ۹۶ در این سال‌ها به روال گذشته با حضور فعالان تئاتری اما با شیوه‌ای جدید و دعوت از هنرمندان مطرح تئاتر کشور هنرمندانی همچون عزت‌الله مهرآوران و در یک حرکت ابتکاری این جشن به میزبانی شهرستان‌ها برگزار شد که در سال ۹۶ شهرستان عنبرآباد این میزبانی را بر عهده داشت، اما با ابلاغ مرکز هنرهای نمایشی در سال‌های بعد این جشن در روز هنرهای نمایشی هفتم فروردین ادغام شد.

بررسی‌ها نشان داد که ضرورت دارد آموزش تئاتر به‌طور جدی پیگیری شود و این موضوع با ارائه طرح جامع آموزش تئاتر اجرایی شد. برای شروع کار دو گروه تئاتری در شهرستان‌های رودبار جنوب و عنبرآباد انتخاب و کار با آموزش استادان بومی جنوب کرمان آغاز شد که حاصل این کارگاه‌های آموزشی تولید چند نمایش از جمله نمایش «گیس گل» از شهرستان رودبار جنوب بود که موفق به راهیابی به جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر در سال ۱۳۹۶ شد و کار دیگر نیز در سال ۱۳۹۷ نمایش «شیخ صنعان و دختر ترسا» از شهرستان عنبرآباد بود که توانست رضایت مخاطبان را در پی داشته باشد.

همچنین جشنواره‌های تئاتر استانی از سال ۹۵ تا کنون هر ساله اجرا شده است. در جشنواره هفتم پس از اطلاع‌رسانی و انتشار فراخوان، از سوی گروه‌های متقاضی ۱۳ نمایشنامه به دبیرخانه جشنواره ارسال شد که از بین آثار ارسالی شورای نظارت و انتخاب متون، ۴ متن را برای تمرین و حضور در مرحله بازیابی برگزیدند. سرانجام با اتفاق نظر هیئت داوران، نمایش «دو به دل» به کارگردانی سامان پهلوان درینی، به‌عنوان اثر برگزیده به جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر معرفی شد. این نمایشنامه در بخش نسل نو و مرور تئاتر ایران جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر ۱۳۹۵ پذیرفته شد. این گروه نمایشی قبل از اعزام به جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر در شهرهای انار، رفسنجان، سیرجان، کرمان و جیرفت به اجرای عمومی پرداختند. جشنواره هشتم در سال ۹۶ با انتشار فراخوان کار خود را آغاز کرد. از میان ۱۰ نمایشنامه رسیده به دبیرخانه، ۹ اثر نمایش در هیئت بازخوانی پذیرفته شد. با شکل‌گیری هیئت انتخاب، آثار بازیابی شدند و از میان آنها، ۴ اثر به‌صورت قطعی به مرحله نهایی راه پیدا کرد. نمایش‌های مذکور در شهرستان جیرفت با یگدیگر رقابت خود را آغاز کردند و در نهایت با رأی هیئت داوران نمایش «گیس گل» از شهرستان رودبار جنوب به کارگردانی ایمان سالمی به‌عنوان اثر برگزیده به دبیرخانه جشنواره

بین‌المللی تئاتر فجر معرفی شد. در حاشیه این جشنواره نیز چندین نشست تخصصی برای بهره‌گیری هنرمندان شکل گرفت که از آن جمله می‌توان نشست با موضوع «پیشینه و خاستگاه تعزیه در ایران» اشاره کرد که آنرا میهمان ویژه جشنواره، آقای پروفیسور حسین اسماعیلی، تعزیه‌پژوه نامی، رئیس پیشین گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه استراسبورگ فرانسه و استاد دانشگاه سوربن جدید پاریس برای هنرمندان عرضه کرد. از دیگر اتفاقات خوشایند این جشنواره اجرای دو نمایش خیابانی بود که توجه داوران و میهمانان جشنواره را جلب کرد.

نهمین جشنواره تئاتر استانی جنوب کرمان با انتشار فراخوان در آغازین روزهای سال ۱۳۹۷ کار خود را شروع کرد. در مرحلهٔ بازمینی چهار نمایش «تاریک ماه» به کارگردانی محسن سهرانی و مهدی مهاجری از شهرستان جیرفت، «عروس خون» به کارگردانی علی روهنده از شهرستان رودبار جنوب، «شیخ صنعان و دختر ترسا» به کارگردانی محمد الله‌توکللی از شهرستان عنبرآباد و «مرکه خدایی» به نویسندگی و کارگردانی مرتضی عبدالزاده از شهرستان کهنوج موفق به جلب نظر آرای هیئت بازمینی جشنواره شدند. جشنواره در تاریخ‌های ۱۶ و ۱۷ شهریور در شهرهای کهنوج، عنبرآباد و جیرفت به صورت غیرمتمرکز برگزار شد. در بخش جنبی جشنواره نیز نمایش «یاغی» به کارگردانی محسن پلاشی از شهرستان جیرفت روی صحنه رفت.

اختتامیه این رویداد هنری که با نکوداشت یک عمر فعالیت هنری پرفسور ناظرزاده کرمانی همراه بود، در مراسمی که با حضور شهرام کرمی، مدیرکل مرکز هنرهای نمایشی و اتابک نادری، مدیر هماهنگی تئاتر استان‌های مرکز هنرهای نمایشی برگزار شد، رنگ و بویی دیگر داشت. با آرای هیئت داوران، نمایش «تاریک ماه» به‌عنوان نمایش برگزیده این دوره به دبیرخانه جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر معرفی شد. این رویداد با مشارکت بیش از ۷۰ نفر از هنرمندان تئاتر جنوب کرمان برگزار گردید.

درباره برگزاری نخستین جشنواره ملی تئاتر خیابانی رضوی جنوب کرمان باید یادآور شد که در دوره‌های گذشته در جنوب کرمان به فراخوار شرایط و حسب مأموریت‌های بنیاد بین‌المللی امام رضا (ع) در مورد برگزاری جشنواره در رشته‌های گوناگون اقدام شده بود، اما همچنان خلاً و کمبود برگزاری برخی جشنواره‌های دیگر از جمله تئاتر خیابانی رضوی یا تئاتر کوتاه زائر و نظایر اینها احساس می‌شد؛ چراکه برگزاری این‌گونه رویدادها به‌ویژه در حوزه تئاتر، سبب رشد علمی و عملی هنرمندان می‌شود و همچنین به ترویج معارف رضوی و سیره اهل بیت (ع) کمک شایانی می‌کند. در همین راستا و

طبق برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته، جشنواره تئاتر خیابانی رضوی برای نخستین بار با پیگیرهای انجام شده در آذر ۱۳۹۷ در جنوب کرمان و در شهرستان جیرفت برگزار شد. این جشنواره با هدف ترویج معارف اهل بیت عصمت و طهارت و به‌ویژه معارف رضوی (ع) راه‌اندازی شد که در دوره نخست بیش از ۱۷۶ طرح به این جشنواره رسید و از این میان پس از بررسی، ۱۰۶ طرح برای ارسال فیلم برگزیده شدند که در نهایت ۱۴ اثر به‌عنوان نمایش‌های نهایی از ۱۰ استان کشور شامل استان‌های تهران، ایلام، لرستان، کرمانشاه، گیلان، مرکزی، سیستان و بلوچستان، قزوین، البرز و جنوب کرمان در جشنواره پذیرفته شدند که از ۲۵ تا ۲۸ آذر ۹۷ در شهر جیرفت و دیگر شهرهای جنوب کرمان به اجرا درآمدند و هیئت داوران کشوری، آنها را داوری کردند. در مجموع بیش از ۳۰ اجرای نمایشی در شهرستان‌های جیرفت، عنبرآباد، منوجان، قلعه گنج، رودبار جنوب و کهنوج به‌وسیله گروه‌های شرکت‌کننده انجام شد و شهرستان کهنوج نیز به‌عنوان میزبان اختتامیه این رویداد هنری انتخاب شد.

در حوزه نمایش علاوه بر فعالیت‌های پرشمار انجام شده، می‌توان به پیگیری برای ساخت و تجهیز پلاتو در شهرهای کهنوج و جیرفت اشاره کرد که با همکاری شهرداری‌ها و مرکز هنرهای نمایشی به‌زودی شاهد تحقق این امر خواهیم بود. همچنین تلاش شده است تا در شهرستان‌های تابعه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان در سند توسعه فرهنگی توجه جدی به هنر نمایش شود و با جذب نخبگان و کشف استعدادها شرایط بهتری پیش پای هنرمندان گذاشته شود. به‌طور مثال، در شهرستان قلعه گنج به‌عنوان شهر نمونه اقتصاد مقاومتی با کمک بنیاد مستضعفان که نقش معین اقتصادی شهرستان را برعهده دارد، زیرساخت مهمی همچون مجتمع فرهنگی و هنری، مراحل پایانی تکمیل خود را می‌گذارند و در این فعالیت‌ها، به تئاتر هم به‌مثابه یک هنر پیشرو توجه شده است.

هنرهای تجسمی: وجود دانش‌آموختگان فراوان در رشته‌های گوناگون هنرهای تجسمی، تعداد قابل توجه آموزشگاه‌های آزاد تجسمی و اقبال خانواده‌ها برای آموزش فرزندان خود در این آموزشگاه‌ها زمینه مناسبی برای رشد این حوزه در اختیار گذاشته است. همزمان با دهه کرامت، جلسه آغازین کتابت فرازهایی از نهج‌البلاغه و آئین نگارش نهج‌البلاغه از سوی ۱۰ نفر خوشنویس برتر جنوب کرمان در مرداد ۹۶ برگزار شد. در این آئین هر کدام از هنرمندان منتخب، بخشی از کتابت نهج‌البلاغه را برعهده گرفتند. در سه سال گذشته نمایشگاه‌های متعدد آثار هنرمندان تجسمی (گرافیک، خوشنویسی و نقاشی) برای بازدید

عموم، با همکاری و حمایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان برگزار شده است. همچنین برپایی نمایشگاه تصویری نماز و بصیرت از جمله برنامه‌هایی بوده است که هنر و دین را به هم پیوند می‌زند و هدف آن ترویج و گسترش فرهنگ نماز میان مردم به‌ویژه نسل جوان با زبان گویای تصویر است. در اردیبهشت ۹۶ نمایشگاه تصویری نماز و بصیرت با هشتاد اثر و محتوای نماز افتتاح به مدت یک هفته در هر یک از شهرستان‌های هفت‌گانه منطقه برگزار و مورد بازدید عموم مردم قرار گرفت. این نمایشگاه در سال ۹۷ با هدف فرهنگ‌سازی به‌منظور بصیرت‌افزایی و ترویج شاعر دینی چون اقامه نماز، با ۳۷ تابلو از نمادهای مذهبی و دفاع مقدس، به مدت یک هفته در هفت شهرستان منطقه جنوب استان کرمان، برگزار شد. از سویی در راستای تجلیل و تکریم از اصحاب فرهنگ و هنر و بزرگداشت یاد و خاطره شهدای خانواده فرهنگ و هنر و بزرگداشت و یادواره شهید مداحی‌پور، برگزاری اولین دوسالانه ملی خوشنویسی جنوب کرمان با نام شهید مداحی‌پور رقم خورد. در سال ۱۳۹۷ اولین جشنواره ملی خوشنویسی به نام این شهید بزرگوار، از شهدای عرصه فرهنگ و هنر، با همکاری استانداری کرمان، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان و انجمن خوشنویسی در جنوب کرمان برگزار شد. پس از اطلاع‌رسانی از طریق فراخوان، دبیرخانه این جشنواره تشکیل شد و از بین ۲۷۳ اثر رسیده از سراسر کشور، در سه رشته نستعلیق، شکسته نستعلیق و ثلث با موضوعات قرآنی، شهادت، احادیث و نهج‌البلاغه، تعداد ۱۳۰ اثر از سوی هیئت داوران بازبینی و انتخاب و در نهایت ۹ اثر در رشته‌های مختلف و ۱ اثر به‌عنوان اثر برگزیده انتخاب شد. مراسم اختتامیه این جشنواره در مهر ۹۷ در سالن شهید مداحی‌پور شهرستان جیرفت برگزار و از برگزیدگان با اهدای لوح و جوایز نقدی تقدیر به عمل آمد. همچنین آثار رسیده و انتخابی به مدت ۱۴ روز در نگارخانه موسسه یادمان ولایت شهرستان جیرفت در معرض دید عموم قرار گرفت. نمایشگاه نقاشی با عنوان «۴۰ نمایشگاه ۴۰ شهر» به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، همزمان با سایر شهرها در جنوب کرمان نیز برگزار شد. این نمایشگاه در بهمن ۹۷ در نگارخانه کانون فرهنگی-تربیتی دخترانه سبزواران شهرستان جیرفت برگزار و ۴۰ اثر از ۲۹ هنرمند برجسته کشوری برای بازدید عموم به نمایش گذاشته شد. در ادامه، این آثار در شش شهرستان دیگر جنوب استان کرمان هم به معرض دید عمومی قرار داده شدند.

ظرفیت‌های پیدا و پنهان حوزه هنرهای تجسمی، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه را برآن داشت تا برای نخستین بار آثار برخی هنرمندان نوگرای نقاشی منطقه را در

گالری برسام تهران به نمایش بگذارد که ضمن جلب توجه بازدیدکنندگان ایرانی و خارجی، موفق شد، مبلغ قابل توجهی بابت فروش آثار، برای هنرمندان درآمدزایی انجام دهد. از مشکلات پیش روی این حوزه می‌توان به نداشتن گالری مناسب نمایش آثار در شهر جیرفت به‌عنوان مرکز منطقه اشاره کرد. با این حال، گالری‌های مجتمع‌های فرهنگی و هنری سایر شهرستان‌های منطقه نیز به دلیل نداشتن امکانات تخصصی مناسب چندان مورد بهره‌برداری هنرمندان قرار نمی‌گیرند.

آموزشگاه‌های آزاد هنری: اصلاح امور آموزشگاه‌های آزاد هنری با نگاه بلندمدت، از جمله فعالیت‌هایی بود که در چند سال اخیر به آن توجه شد. در مرحله نخست متقاضیانی که مدت‌ها منتظر دریافت مجوز بودند، تعیین تکلیف شدند. همچنین نگاه ویژه به آموزشگاه‌های یک‌ساله و تبدیل مجوز آنها به پنج‌ساله اقدامی بود که این آموزشگاه‌ها را از سردرگمی خارج کرد. نظارت بیشتر بر آموزشگاه‌ها باعث ایجاد رقابت سازنده بین مدیران مسئول آنها و در نتیجه، موجب بهبود بخشی و ارتقای کیفی و کمی شد. یکی از نکات مهمی که در نحوه صدور مجوز آموزشگاه‌های آزاد هنری مورد توجه مسئولان امر قرار گرفت، سختگیری در مصاحبه متقاضیان بود که منجر به این نتیجه شد که مجوزها را متقاضیانی دریافت کنند که دانش، تخصص و تجربه مناسب برای مدیریت آموزشگاه‌ها را دارند. مجموعه اقدامات ذکر شده باعث شد، آموزشگاه‌ها در سال‌های اخیر رشد خوبی داشته باشند. همچنین در چند سال اخیر به برگزاری همایش‌های مختلف مرتبط با آموزشگاه‌های آزاد هنری توجه شد. به‌عنوان نمونه، برگزاری همایش هنرآموزان آموزشگاه موسیقی باران در سه سال گذشته بوده که استقبال پرشور هنرجویان و خانواده آنها و علاقه‌مندان موسیقی را در پی داشته است. برگزاری همایش هنرآموزان آموزشگاه موسیقی باربد و برگزاری همایش هنرآموزان آموزشگاه آزاد بازیگری تا هنر، موارد دیگری از این دست است.

موسیقی: با استقلال انجمن موسیقی جنوب کرمان، تعداد اجراهای صحنه‌ای موسیقی رشد خوبی را نشان می‌دهد و توجه جدی به مفاخر موسیقی مقامی و بومی با اجراهای متعدد در مناسبت‌های ملی و منطقه‌ای سبب اقبال هنرمندان به اجراهای با کیفیت شده است و در همین زمینه، منطقه جنوب استان کرمان با معرفی استادان موسیقی مقامی در جشنواره نواحی، افتخار دیگری را برای هنر منطقه کسب کرده است و از چهار نفر از استادان موسیقی مقامی منطقه که در جمع ۲۷ استاد برتر کشوری قرار دارند، در جشنواره نواحی کشور تقدیر ویژه شد. در دهمین جشنواره موسیقی نواحی کشور در سال ۹۶ و

در بخش جنبی این جشنواره گروه‌های موسیقی از استان‌های خراسان شمالی (گروه پیشکسوتان شیروان) و آذربایجان شرقی (گروه عاشیقلار) و یک گروه از کشور ترکیه در شهرستان جیرفت و بخش‌های تابعه به اجرای عمومی پرداختند. همچنین گروه‌های آئین جیرفت، آوای نخل، قمادین و مهرگان از جنوب کرمان از جمله گروه‌های راه‌یافته به بخش رقابتی این جشنواره بودند و در پایان از آقای هوشنگ کردستانی به‌عنوان برگزیده در بخش پیشکسوتان و همچنین در بخش گروه‌ها و هنرمندان برگزیده از علی‌شاه جوشن‌پور و غلامحسین نظری به‌عنوان نوازنده، تجلیل و تقدیر شد.

در سال ۱۳۹۷ نیز بخش جنبی یازدهمین جشنواره موسیقی نواحی کشور با حضور هنرمندان کشوری که شامل گروه‌هایی از خراسان شمالی، خراسان رضوی، بوشهر، کردستان و آذربایجان غربی بود و همچنین تعداد چهار کنسرت موسیقی در این منطقه برگزار شد که در یک نگاه کلی در بخش اجرای کنسرت، شاهد رشد نسبتاً فزاینده‌ای بوده‌ایم. همچنین در حوزه موسیقی در راستای اجرای اهداف فرهنگی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان و مصوبات شورای فرهنگ عمومی، پس از رایزنی و انعقاد تفاهم‌نامه با استانداری کرمان، اجرای برنامه‌های شاد به همراه آموزش برای افزایش نشاط اجتماعی و افزایش امید به زندگی به‌عنوان سرمایه مثبت اجتماعی، در هفت شهرستان منطقه پس از بررسی و شناسایی مناطق آسیب‌دیده و در معرض آسیب، تحت عنوان برگزاری شب‌های نشاط اجتماعی پیگیری و اجرایی شد که تأثیر سازنده و قابل توجهی به دنبال داشته است. برگزاری شب‌های موسیقی جنوب کرمان به همت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و انجمن موسیقی جنوب کرمان و با هدف رشد نشاط اجتماعی و ایجاد روحیه امید و سرزندگی بین عموم و در راستای سیاست‌های کلان فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی دولت تدبیر و امید در شهرستان جیرفت برگزار شد. در این شب‌ها، گروه‌های مختلف موسیقی از جمله گروه‌های مهرگان، باران، هلیل‌نوازان، باربد، شقایق، شب‌کوک، آوای منوجان، نوا و هزارستان، اجراهای صحنه‌ای داشتند. یادآوری نکاتی که مسئولان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه نیز بر آن‌ها تأکید دارند، شامل این موارد است: حمایت از اجرای کنسرت موسیقی سنتی به‌وسیله هنرمندان جوان بومی، برنامه‌ریزی برای راه‌اندازی ارکستر موسیقی بومی جنوب کرمان و تلاش برای برپایی جشنواره موسیقی لیکوها (شعر کوتاه محلی) در برنامه‌های آینده.

برگزاری نشست‌های هم‌اندیشی: این نشست‌ها در راستای اجرای گفت‌وگوهای فرهنگی که یکی از راهکارهای ارائه‌شده برای توسعه پایدار فرهنگی در دولت بوده است

با حضور هنرمندان و مسئولان فرهنگی شهرستان‌ها و به‌منظور تشریح اهداف فرهنگی و راهکارهای اعتلای آن و لزوم ایجاد گفتمان فرهنگی مبتنی بر چهار اصل عقلانیت فرهنگی، دیانت فرهنگی، عدالت فرهنگی و تدبیر در دستور کار قرار گرفت و به‌طور مرتب تشکیل شد و همچنان استمرار دارد. لازم به یادآوری است که نشست‌هایی با حضور مدیران و صاحب‌امتیازان چاپخانه‌های منطقه جنوب استان کرمان نیز برگزار و مشکلات چاپخانه‌داران مطرح و چگونگی ساماندهی صنعت چاپ در این منطقه بحث و بررسی شد. در همین رابطه، تشکیل جلسه با بانک‌های عامل و معین‌های اقتصادی منطقه و راه‌اندازی شرکت تعاونی چاپخانه‌داران هم پیگیری و اجرایی شده است.

در فعالیتی دیگر از این دست، برگزاری نشست و کارگاه آموزشی با دهیاران و اعضای شوراهای اسلامی شهر و روستا نیز با هدف ترویج کتاب‌خوانی و پیوند بین فرهنگ، اقتصاد، سیاست، تربیت و آموزش و هم‌افزایی بین سایر دستگاه‌ها در دستور کار گرفت. از جمله موضوعاتی که در این نشست‌ها به آنها پرداخته شد، کتابخانه‌ها، روستاهای فعال، شناسایی و معرفی افراد فعالی بوده است که این توانایی را دارند تا از طریق ظرفیت جشنواره‌های روستایی و عشایری دوستدار کتاب، رشد کنند و از این اتفاق فرهنگی با هم‌افزایی اهالی قلم، اندیشه اهالی سیاست و اقتصاد استفاده نمایند. یکی از این نشست‌ها نیز با حضور مدیرکل دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی و کتاب‌خوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مسئولان فرهنگ و ارشاد اسلامی و فرمانداران شهرستان‌های جنوب کرمان برگزار شد و در آن از دهیاران و فعالان حوزه فرهنگ و ترویج کتاب‌خوانی تقدیر به عمل آمد.

برگزاری نشست‌های ساماندهی مُد و لباس جنوب کرمان، فعالیت مهم دیگری در حوزه نشست‌های هم‌اندیشی و تخصصی محسوب می‌شود. به‌دلیل توجه و اهمیت مقوله مُد و لباس، کارگروه مستقلی در ساختار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ایجاد شده است. به‌راه‌اندازی این کارگروه به‌منظور حمایت از طراحان مُد و لباس در منطقه جنوب کرمان و تولید پوشش مناسب بر اساس فرهنگ بومی و نگاه ویژه به جامعه‌شناسی شهری و روستایی جنوب کرمان نیز به‌طور جدی توجه شده است. بر همین اساس، نشست کارگروه ساماندهی مُد و لباس جنوب کرمان در سال ۱۳۹۸ با حضور مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان، نمایندگان تشکل‌های صنفی، مراکز علمی و دانشگاهی، آموزش و پرورش و فنی و حرفه‌ای و در راستای اجرای سیاست‌های کلان دولت دوازدهم در این حوزه، در شهر جیرفت برگزار شد. در این نشست، شرکت‌کنندگان به بیان دیدگاه‌های

خود دربارهٔ مواردی همچون مد و لباس با مؤلفه‌های اسلامی-ایرانی، عوامل مؤثر بر مد و لباس در چرخهٔ مد شامل آموزش و پژوهش، طراحی، تولید، توزیع و مصرف با توجه به شرایط محیطی و اجتماعی با رویکرد اقتصادی موجود در جنوب کرمان پرداختند.

نشست اصحاب فرهنگ و هنر، رسانه و مدیران مسئول کانون‌های مساجد و مؤسسات فرهنگی در شهرستان منوجان هم از سلسله نشست‌های ضروری بود که در راستای آگاهی از مشکلات هنرمندان و اصحاب فرهنگ و هنر، رسانه، رفع مسائل مربوط به آنها، استفاده از ظرفیت هنرمندان و اصحاب فرهنگ و هنر و رسانه در پیشبرد فعالیت‌های فرهنگی و هنری و نیز رسیدگی به امورات آنها به منظور کمک به زیرساخت‌ها در حوزهٔ چاپ، انجمن‌های نمایش، هنرهای تجسمی و مؤسسات قرآنی برگزار شده است.

نشست مهم دیگری دربارهٔ شناسایی شاخص‌های فرهنگ و هنر شهرستان قلعه گنج برگزار شد که در آن موضوعاتی همچون شناسایی شاخص‌های فرهنگ و هنر شهرستان، استفاده از ظرفیت‌های کمی و کیفی فرهنگ و هنر در راستای تحقق اهداف عدالت فرهنگی و یک‌پارچگی فعالیت‌های فرهنگی و هنری در جنوب کرمان و توجه به مسائل و آسیب‌های منطقه از دغدغه‌هایی بودند که دربارهٔ آن‌ها بحث و تبادل نظر صورت گرفت. در حاشیهٔ این نشست، دیدار با هنرمندان روستای تُمگران و تجلیل از فعالیت‌های مستمر روستا به لحاظ کمک به توسعهٔ فرهنگ و هنر روستا و شهرستان انجام و جلسهٔ شورای فرهنگ عمومی با حضور رؤسای قبایل و طوایف نیز برگزار شد.

حوزهٔ کتاب و کتاب‌خوانی: در این حوزه، برگزاری چهار دورهٔ «هفتهٔ کتاب» از سال ۱۳۹۵ تا سال ۱۳۹۸ یکی از فعالیت‌های مهم بوده است. بیست و چهارمین دورهٔ هفتهٔ کتاب با شعار «ایران می‌خواند» در آبان ۱۳۹۵ اجرا شد. در نشست‌ها، محافل و مجالس تشکیل شده به مناسبت این هفته، به ضرورت پاسداشت زبان و ادبیات فارسی به‌عنوان زبان زندهٔ دنیا و نقش معلم، استادان و فرهنگیان در این امر، ضرورت کسب آرامش در زندگی با قناعت‌پیشگی، اصل توکل برای رسیدن به خوشبختی و محدودیت‌نداشتن توان انسان‌ها و ضرورت تبدیل دانش و ذوق به منابع مالی به‌عنوان یک اصل برای اجرای اقتصاد مقاومتی تأکید شد. همچنین در هفتهٔ کتاب بیست و چهارم با حضور آقای دکتر اسماعیل آذر برنامه‌های متنوعی در قالب گردهمایی، مسابقه، مشاعره، دیدار و رونمایی، اجرا شد. بیست و پنجمین و بیست و ششمین دورهٔ هفتهٔ کتاب و کتاب‌خوانی نیز در راستای اهداف و سیاست‌های فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با شعارهای «آیندهٔ روشن با خانواده کتاب‌خوان» و «ترویج کتاب و کتاب‌خوانی» با حضور آقای بیوک

ملکی با برنامه‌های متنوع، جلسات نقد و بررسی آثار هنرمندان در شهرستان‌های منطقه، رونمایی کتاب‌های تازه‌نشر، و پویش کتاب‌گردی در کتاب‌فروشی‌های منطقه همراه با نشست‌های متعدد هم‌افزایی در دانشگاه جیرفت و بسیاری از مدارس و مراکز آموزشی جنوب کرمان اجرا شد.

برگزاری چهار دوره نمایشگاه استانی کتاب از سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸ (دوره‌های چهارم تا هفتم) از دیگر فعالیت‌های مهم حوزه کتاب بوده است. نظر به اینکه بر اساس بررسی‌های انجام‌شده و اظهار نظر مسئولان فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه، چون برگزاری دوره‌های قبلی نمایشگاه مذکور به‌عنوان بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی در منطقه جنوب کرمان، به‌صورت مطلوب و ایده‌آل رضایت عمومی را در بر نداشته است؛ بنابراین لزوم آسیب‌شناسی و برنامه‌ریزی بهتر و علمی‌تر در این خصوص مشهود بود. بر این اساس، برای دسترسی عمومی به تازه‌های نشر در کشور، از سال ۱۳۹۵ با سیاست استفاده بهینه از فرصت برگزاری این نمایشگاه، تغییراتی کلی در روند اطلاع‌رسانی و کیفیت برگزاری برنامه‌ها، به‌ویژه در بخش جنبی و حضور ناشران برتر کشوری در این نمایشگاه انجام رفت و در نتیجه، دوره‌های چهارم تا هفتم نمایشگاه کتاب استانی جنوب کرمان به شکل بسیار متفاوت و تأثیرگذاری برگزار شد. در دی ۱۳۹۵ چهارمین نمایشگاه کتاب استانی جنوب کرمان با شکوه مثال‌زدنی برگزار و با حضور آقای دکتر عباس صالحی، وزیر محترم کنونی و معاون وقت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی افتتاح شد. تمامی شهرستان‌های منطقه با اجرای شب فرهنگی و هنری و اجرای نمایش‌های ویژه کودکان و نوجوانان در حاشیه نمایشگاه کتاب، این رویداد را به یکی از جذاب‌ترین رویدادهای فرهنگی و هنری سال بدل کردند و هم‌اندیشی اصحاب فرهنگ و هنر با حضور بزرگانی چون هوشنگ مرادی کرمانی سبب رونق‌افزایی و فروش بیشتر از پنج میلیارد ریالی نمایشگاه شد که رضایت نسبی غرفه‌داران برای نخستین بار یکی از ثمرات این شیوه برگزاری بود. در دی ۱۳۹۶ پنجمین نمایشگاه کتاب استانی جنوب کرمان با حضور آقای علی غیائی ندوشن مدیرکل محترم هماهنگی امور استان‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ۲۳۰ ناشر از سراسر کشور در ۱۱۹ غرفه افتتاح شد و به مدت یک هفته ادامه داشت. پنجمین نمایشگاه کتاب جنوب کرمان با برنامه‌ریزی متفاوت‌تر از سال‌های گذشته در محل حسینیه شهدای جیرفت کار خود را با بخش‌های مختلفی آغاز کرد و برنامه‌های متنوع فرهنگی و هنری در هر روز به یکی از شهرستان‌های جنوب کرمان اختصاص داشت. در بخش جنبی نمایشگاه با برپایی غرفه‌های اقتصاد مقاومتی، کودک و نوجوان، ایثار و شهادت، صنایع دستی و...

برگزاری تئاتر خیابانی، برگزاری نشست‌های تخصصی از جمله نشست ادبی همراه با برنامه مشاعره با حضور دکتر اسماعیل آذر، آسیب‌شناسی شعر طنز جنوب کرمان، فرهنگ شفاهی جنوب کرمان، جیرفت در بستر باستان‌شناسی، تریبون آزاد از سوی خانه مطبوعات و برگزاری محفل انس با قرآن کریم با حضور قاری بین‌المللی آقای شاکر نژاد باعث شد، این نمایشگاه با استقبال خوب مردم مواجه شود و میزان فروش با دوبرابر شدن در مقایسه با سال قبل، به میزان ۱۰ میلیارد ریال افزایش یابد.

ششمین نمایشگاه کتاب استانی منطقه در دی ۱۳۹۷ با حضور آقای قادر آشنا رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران و ۲۴۰ ناشر از سراسر کشور در ۱۵۰ غرفه به مدت یک هفته افتتاح شد. این نمایشگاه با برنامه‌ریزی و ایده‌های جدید در محل حسینیه شهدای جیرفت کار خود را با بخش‌های مختلفی آغاز کرد و برنامه‌های متنوع فرهنگی و هنری در هر روز به یکی از شهرستان‌های جنوب کرمان اختصاص داشت. در بخش جنبی نمایشگاه با برپایی غرفه‌های مختلف و فعالیت‌های فرهنگی و هنری متنوع، رونق و جذابیت قابل توجهی به نمایشگاه داده شد و با استقبال خوب مردم مواجه شد، طوری که میزان فروش کتاب با ۵۰ درصد افزایش در مقایسه با سال قبل به مبلغ ۱۵ میلیارد ریال رسید.

سرانجام هفتمین نمایشگاه در آذر ۱۳۹۸ با حضور آقای محسن جوادی معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اқشار مردم و مسئولان منطقه و با حضور ۱۷۲ ناشر از سراسر کشور در ۱۲۰ غرفه افتتاح شد و به مدت یک هفته ادامه داشت. این نمایشگاه نیز در محل حسینیه شهدای جیرفت کار خود را با بخش‌های مختلفی آغاز کرد و برنامه‌های متنوع فرهنگی و هنری در هر روز به یکی از شهرستان‌های جنوب کرمان اختصاص داشت. برنامه‌های بخش جنبی این نمایشگاه شامل موارد متعدد و متنوعی بود که می‌توان رونمایی کتاب زندگی از منظر سند و دلالت، شب‌های فرهنگی شهرستان‌های منطقه، نشست تخصصی باستان‌شناسی، حوزه هلیل و گردشگری پایدار، کمدی و استندآپ کتاب، تجلیل از خانواده‌های شهدای منتسب به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان، برگزاری نشست‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی، ایستگاه نذر کتاب، اجرای برنامه کودک و نوجوان، نشست تخصصی شاعران جنوب کرمان، اجرای تئاتر خیابانی بهادادن به کتاب، رونمایی از مجموعه داستان‌های باغ پنچ انگشت، اجرای گروه کودک خاله‌مژگان، اجرای تئاتر خیابانی «آن ۴۹۵ نفر»، نشست تخصصی سبک زندگی با موضوع غذای سالم، اجرای تئاتر خیابانی «کتاب، کتاب است»، رونمایی از تازه‌های نشر فرهنگ عامه،

اجرای تئاتر خیابانی «اگر نجمه نه می‌گفت»، نشست آسیب‌های اجتماعی از سوی پلیس فتا، همایش گفتمان کنترل خشم و اجراهای گروه سرود شهید پایدار کانون فرهنگی-هنری ولایت را برشمرد. به لحاظ فروش کتاب نیز نمایشگاه با افزایشی ۳۰ درصدی در مقایسه با سال قبل مواجه و به مبلغ فروش به حدود ۲۰ میلیارد ریال رسید.

در حوزه کتاب همچنین بر اساس سیاست‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در خصوص حمایت از نویسندگان، کمیته خرید کتاب بر اساس شعار «ایران فقط تهران نیست» در سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸ تشکیل شد و بر اساس شیوه‌نامه اجرایی از کتاب‌های چاپ اول که مربوط به منطقه یا نویسندگان آنها بومی بودند، هر سال به مبلغ ۱۰۰ میلیون تومان خریداری کرده است. از کتاب‌های خریداری شده برای توزیع و تجهیز کتابخانه‌های شهری و روستایی و راه‌اندازی ایستگاه مطالعه در اماکن عمومی استفاده شده است. برگزاری کارگاه‌های آموزشی ترویج کتاب‌خوانی نیز با هدف رونق کسب‌وکار و با حضور مسئولان مربوطه در حوزه برنامه‌ریزی و مطالعات و ترویج کتاب‌خوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بر اساس سیاست‌های ترویج کتاب‌خوانی و برای نهادینه کردن فرهنگ مطالعه بین کودکان و نوجوانان و خانواده‌ها و توجه به استان‌های کم‌برخوردار به منظور دستیابی به توسعه فرهنگی پایدار برگزار شده است. همچنین نشست‌های مکرر با علاقه‌مندان و فعالان حوزه کتاب‌خوانی جنوب کرمان، در راستای تبادل نظر و تجربه بین باشگاه‌های کتاب‌خوانی و دست‌اندرکاران حوزه کتاب، در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ همزمان با این کارگاه‌ها برگزار شد و در این نشست‌ها به ظرفیت‌ها و پیشینه منطقه و شهر تاریخی جیرفت و مجموعه فعالیت‌هایی که در حوزه ترویج کتاب‌خوانی در آن صورت گرفته، پرداخته شده است.

علاوه بر اینها در فعالیتی فرهنگی و درخور ذکر و در راستای حمایت از تولیدات فرهنگی و هنری که از دغدغه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و نیز اهمیت و توجه به مسئله فرهنگ دینی و ترویج سیره اهل بیت، یک دوره بیست‌جلدی کتاب در خصوص زندگی چهارده معصوم (ع) و سه شخصیت برجسته خاندان اهل بیت به همراه آثاری در خصوص حجاب و عفاف، زیارت سیدالشهداء و واقعه غدیر خم، به صورت کاربردی، قابل درک و جذاب برای رده‌های سنی نوجوانان و جوانان بر اساس تفاهم‌نامه‌ای که بین اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان و یکی از نویسندگان منطقه منعقد شد، تألیف شده است.

همایش علمی-پژوهشی گفتمان خانواده در فرهنگ رضوی: این همایش از سری

برنامه‌های موضوعی چهاردهمین دوره جشنواره بین‌المللی امام رضا (ع) و با محورهای خانواده مطلوب در سیره رضوی، تربیت خانواده در فرهنگ و سیره رضوی، رعایت بهداشت خانواده در فرهنگ رضوی و حمایت از خانواده در نظام اسلامی با تأکید بر آموزه‌ها و سیره امام رضا (ع) در شهرستان جیرفت برگزار شد. در این همایش مقاله‌های منتخب از سوی شش نفر برگزیده در دو بخش اصلی و ویژه همایش ارائه شد. در بخش ویژه با ارائه مقاله، همایش علمی-پژوهشی گفتمان خانواده در فرهنگ رضوی جنوب کرمان، جایگاه خانواده در اجرائی کردن اقتصاد مقاومتی از منظر فرهنگ رضوی بررسی شد. در این بخش به مباحثی همچون اهتمام بر اقتصاد سالم و پویا در سیره رضوی، نقش انفاق و روزی حلال در توسعه اقتصادی خانواده با تکیه بر سیره رضوی، نقش خانواده در اقتصاد مقاومتی با الهام از آموزه‌های رضوی، و خانواده مطلوب در فرهنگ رضوی در مقایسه با فرهنگ غربی، پرداخته شد. همچنین برگزاری همایش ملی «خانواده و سبک زندگی در فرهنگ رضوی جنوب کرمان» از دیگر فعالیت‌های مهم فرهنگی به حساب می‌آید. این همایش از سری برنامه‌های موضوعی پانزدهمین دوره جشنواره بین‌المللی امام رضا (ع) و با هدف اشاعه و ترویج فرهنگ منور رضوی، گسترش فعالیت‌های پژوهشی مرتبط با سیره امام رضا (ع)، گرامی‌داشت تولیدکنندگان و پدیدآورندگان برتر آثار پژوهشی در زمینه سیره شخصیت و معارف امام رضا (ع)، کمک به انتشار گسترده‌تر این آثار و تحکیم بنیان خانواده با الهام از سبک زندگی رضوی برگزار شد. محورهای این همایش شامل تکریم سالمندان در خانواده، مبارزه با تجمل‌گرایی در خانواده و نقش مصرف و درآمد در پایداری خانواده بر اساس آموزه‌های رضوی و نیز و خانواده و سرمایه اجتماعی در فرهنگ رضوی بوده است.

جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی: برگزاری سه دوره جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی و دوشنبه‌های کتاب‌خوانی در قالب رویدادهای ترویج کتاب‌خوانی در کشور در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ فعالیت فرهنگی مهم دیگری به‌شمار می‌رود که در منطقه جنوب استان کرمان اجرا شده است. افزایش سرانه مطالعه، ارتباط بین اهل قلم و کودکان و نوجوانان، عادت‌دادن دانش‌آموزان برای مراجعه به کتابخانه و کتاب‌فروشی، گسترش فرهنگ همکاری و مشارکت در انجام کار گروهی، کمک به تأسیس کتابخانه‌های کوچک کلاسی، مهدکودکی، کانونی، آپارتمانی، محله‌ای و مسجدی، تقویت فرهنگ گفت‌وگو و مهارت بحث و قدرت تحلیل و تفکر انتقادی از اهداف برگزاری این جام بوده است. این فعالیت فرهنگی برای توسعه و ترویج کتاب‌خوانی با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد

ترویج کتاب‌خوانی، شبکه‌های شهرهای دوستدار کتاب، وزرات آموزش و پرورش، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار می‌شود. ایجاد جام باشگاه‌های کتاب و کتاب‌خوانی کودک و نوجوان در راستای سیاست‌های تمرکززدایی است. در همین راستا، جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی در همه شهرها و همچنین روستاهایی که جمعیت بالای هزار نفر دارند، در جنوب کرمان اجرا شده است. در همین رابطه چندین کارگاه آموزشی دوازده‌روزه با مشارکت مهدکودک‌ها، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، بهزیستی، کتابخانه‌های عمومی، ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان‌های منطقه و دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی و با حضور خانم شکوفه صمدی و آقای احمد شهدادی از استادان جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی ایران در شهرستان جیرفت برگزار شد که در این کارگاه‌ها بیش از ۱۰۰ نفر از مریبان منتخب از ۴۰ مهد کودک منطقه شرکت کردند.

همایش داستان‌نویسان: همایش دوازده‌روزه داستان‌نویسان استان کرمان در شهرستان جیرفت یکی دیگر از فعالیت‌های مهم قابل ذکر اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب استان کرمان است. داستان و قصه به‌عنوان یکی از عناصر مهم فرهنگی در زندگی بشر، عمری هم‌پای شکل‌گیری زبان و گفت‌وگو دارد. امروزه این هنر متعالی بازتاب‌دهنده جغرافیای فکری، فرهنگی و طبیعی مردم هر اقلیم و سرزمینی است و داستان، پل ارتباطی شناخت فرهنگ‌هاست. از جمله سیاست‌های دوران مدیریت جدید فرهنگ و ارشاد اسلامی در جنوب کرمان استفاده از همه ظرفیت‌ها برای ارتقا و ارتباط فرهنگی بوده و همایش داستان‌نویسان استان کرمان در راستای اجرای همین سیاست و برنامه اجرا شده است. در این همایش بیش از ۷۰ نفر از نویسندگان و صاحب‌نظران حوزه ادبیات داستانی حضور داشتند و این حضور پررنگ در منطقه بی‌شک علاوه بر بحث‌های تخصصی، فواید فرهنگی خاص خود را نیز در پی داشته است؛ زیرا یک نویسنده، سفیر فرهنگ و هنر است و تجربه‌های سفر خود و مراوده با هم‌تایان فرهنگی خود را به اثری ماندگار تبدیل می‌کند که بازخوردهای آن در جامعه موجب رونق مباحث فرهنگی است. در حاشیه این همایش میزگرد و کارگاهی تخصصی پیرامون ادبیات اقلیمی با تأکید بر زیست‌بوم جنوب کرمان و با حضور رئیس انجمن داستان استان کرمان و جمعی از نویسندگان و اهل فرهنگ و قلم جنوب کرمان برگزار شد.

مجمع‌های فرهنگی دیجیتال: به‌طور کلی هدف از راه‌اندازی مراکز دیجیتال، ترویج فرهنگ استفاده صحیح از رسانه‌های دیجیتال، گسترش سواد الکترونیک، استفاده

از تجربیات مراکز دانشگاهی و بخش خصوصی و زمینه‌سازی برای فراگیر شدن رشد فناوری‌های نوین است. در منطقه جنوب استان کرمان از سال ۱۳۹۲ تا نیمه سال ۱۳۹۶ تجهیزات هفت مرکز فرهنگی دیجیتال شامل سه خانه دیجیتال، سه مجتمع فرهنگی دیجیتال شهری و یک مجتمع استانی تحویل داده شده و از این تعداد حدود ۴۰ درصد مراکز به بخش خصوصی واگذار گردیده است. در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۶، در راستای اجرای قوانین، مقررات و سیاست‌های دولت تدبیر و امید در زمینه واگذاری امور تصدی‌گری از جمله مراکز فرهنگی و هنری (ماده ۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری) با همکاری شبکه ملی فرهنگ و با مجوز مرکز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با هدف استفاده بهینه از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی به منظور تحقق اهداف فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مورد واگذاری مدیریت مراکز فرهنگی دیجیتال خود در شهرستان‌های جیرفت، کهنوج، منوجان، عنبرآباد و رودبار جنوب به صورت واگذاری مدیریت به افراد واجد شرایط اقدام کرد. همچنین مجتمع فرهنگی دیجیتال استانی آرمین در اردیبهشت ۱۳۹۶ افتتاح شد. این مجتمع دیجیتال به عنوان رکن استانی شبکه ملی فرهنگ، راه‌اندازی واحدهای تولید نرم‌افزار را برعهده دارد. این مجتمع در پنج بخش شامل: کافی‌نت، گیم‌نت، طراحی وب‌سایت، نرم‌افزارنویسی و آموزش ساخت پویانمایی خدمات ارائه می‌کند. با حمایت و همکاری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان، مجتمع فرهنگی دیجیتال مذکور به نمایندگی از مراکز دیجیتال جنوب کرمان و به منظور معرفی توانمندی‌های منطقه، در نمایشگاه بین‌المللی رسانه‌های دیجیتال در تهران که با هدف آشنایی هر چه بیشتر فعالان حوزه دیجیتال و شرکت‌های فعال با آخرین تحولات صورت گرفته در حوزه رسانه‌های دیجیتال برگزار می‌شود، حضور پیدا کرد. این مجتمع فرهنگی دیجیتال با حضوری شایسته و موفق و با به‌نمایش گذاشتن توانمندی‌های جنوب استان کرمان در این عرصه توانست، تندیس طلایی و لوح برترین غرفه شبکه ملی فرهنگ کشور در این نمایشگاه را به این منطقه اختصاص دهد.

شورای فرهنگ عمومی: یکی از افتخارات شورای فرهنگ عمومی جنوب کرمان این است که دو سال متوالی حائز رتبه برتر بین شوراهای فرهنگ عمومی کشور شده و از آن تقدیر کرده‌اند. در مبحث برگزاری جلسه‌های شورای فرهنگ عمومی، منطقه جنوب کرمان رتبه دوم را کسب کرده و در همایش ملی سبک زندگی و اجلاس شورای فرهنگ عمومی کشور که با حضور رئیس مجلس شورای اسلامی، وزیران فرهنگ و ارشاد اسلامی کشور، ورزش و جوانان، اعضای شورای فرهنگ عمومی کشور، رئیس فرهنگستان زبان و ادب

فارسی، مدیران کل، کارشناسان شوراهای فرهنگ عمومی و پژوهشگران سبک زندگی در تهران برگزار گردید، از شورای فرهنگ عمومی جنوب کرمان به عنوان یکی از چهار شورای برگزیده این اجلاس، تقدیر شد. فعالیت بسیار مهم دیگر در این حوزه، همایش بررسی راهکارهای ارتقای فرهنگ عمومی جنوب استان کرمان با حضور دبیر شورای فرهنگ عمومی کشور، ائمه جمعه شهرستان‌های جنوب کرمان، معاون سیاسی و امنیتی استانداری کرمان و اعضای شوراهای فرهنگ عمومی جنوب کرمان، نمایندگان هفت شهرستان جنوب کرمان و معاون توسعه مدیریت و منابع معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در جیرفت برگزار شد. در این همایش ظرفیت‌های فرهنگی و سایر ظرفیت‌های جنوب کرمان در حوزه‌های مختلف بررسی شد و تشکیل جلسه شورای فرهنگ عمومی مستقل در این منطقه، زمینه مناسبی برای ارتقای فرهنگ عمومی در جامعه و کمک به برنامه‌ریزی‌های بهتر برای اجرای برنامه‌های فرهنگی و بررسی چالش‌های فرهنگی و استفاده از تجربه و نظر صاحبان قلم و فرهنگ در پیشبرد برنامه‌های فرهنگی منطقه دانسته شد. از دستاوردهای این همایش می‌توان به نشست هم‌افزایی رؤسای طوایف و قبایل با دبیر شورای فرهنگ عمومی کشور و تصمیم بر عضویت آنان در شورای فرهنگ عمومی اشاره کرد که بنا بر بررسی‌های صورت گرفته در معاونت امنیتی و انتظامی استانداری، یکی از مهم‌ترین عوامل کاهش آسیب‌های منطقه‌ای همین مورد عنوان شد.

کارگاه آموزشی شبکه شهرهای خلاق فرهنگ و هنر: در راستای اجرای سیاست‌های فرهنگی کلان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دولت دوازدهم، کارگاه آموزشی شبکه شهرهای خلاق فرهنگ و هنر با حضور مدیرکل دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مسئولان فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان، رؤسای انجمن‌های فرهنگی و هنری، مدیران مسئول کانون‌های فرهنگی مساجد و سرپرستان گروه‌های هنری، نمایشی و موسیقی جنوب کرمان در سالن شهید مداحی پور جیرفت برگزار شد. در این کارگاه به ایده شهر خلاق فرهنگ و هنر که از برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در راستای منویات رهبری مبنی بر اقتصاد درون‌زا و فعال کردن ظرفیت‌های بومی و محلی در حوزه هنر و فرهنگ طراحی شده است، پرداخته شد. در حاشیه کارگاه نیز مدیرکل دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشست‌هایی با اهالی فرهنگ و هنر، رؤسای انجمن‌های فرهنگی-هنری و مدیران کانون‌های فرهنگی-هنری مساجد در راستای هم‌افزایی، هم‌فکری و تبادل نظر و تجربه در خصوص فعال کردن ظرفیت‌های بومی و محلی جنوب کرمان داشتند.

قرآن و عترت، جشن‌های رمضان، تعزیه: در راستای تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی و اجرای برنامه‌های فرهنگی و دینی دولت و تحقق اهداف، سیاست‌ها و راهبردهای منشور توسعه فرهنگ قرآنی در داخل و خارج کشور و تحقق عزم ملی برای توسعه، تبلیغ، ترویج و تعمیق فرهنگ قرآن و عترت و با هدف کشف استعدادها و خلاق در زمینه‌های مختلف فرهنگی و هنری و ایجاد ارتباط سازنده و تبادل تجربه، دانش و اطلاعات میان هنرمندان فعال در حوزه قرآن و عترت، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان با همکاری اداره کل تبلیغ و ترویج معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اقدام به برگزاری دومین هفته قرآن و عترت در سه ماهه اول سال ۱۳۹۸ کرد. این برنامه در رشته‌های مختلف فرهنگی و هنری شامل هنرهای نمایشی صحنه‌ای و خیابانی، مقاله و پایان‌نامه، آواها و نغمات، فیلم کوتاه و فیلم‌نامه‌نویسی، عکس و پوستر، هنرهای تجسمی و صنایع دستی، تعزیه، مسابقات تلاوت و حفظ قرآن کریم، کارگاه‌های عملی، یادواره شهدا، تجلیل از پیشکسوتان قرآن، به مدت یک هفته برگزار شد. در این حوزه و در رابطه با برگزاری آزمون‌های سراسری قرآن و عترت جنوب استان کرمان، پانزدهمین آزمون سراسری قرآن و عترت جنوب کرمان در آبان ۱۳۹۵ در رشته‌های حفظ (۸ رشته) و ترجمه و مفاهیم قرآن کریم شامل تدبیر در قرآن کریم، ترجمه و مفاهیم نهج البلاغه، ترجمه و مفاهیم قرآن کریم و تفسیر سوره صف در مؤسسه یادمان ولایت برگزار شد. تعداد شرکت‌کنندگان در بخش حفظ ۲۵۳ نفر و در بخش ترجمه و مفاهیم ۱۸۵ نفر بود. همچنین آزمون شفاهی زیر ۱۲ سال با ۱۹۴ شرکت‌کننده برگزار شد.

شانزدهمین آزمون در بهمن ۱۳۹۶ در بخش‌های مختلف حفظ با ۲۳۳۰ نفر شرکت‌کننده در نوبت اول و نیز در نوبت دوم و بخش ترجمه و مفاهیم قرآن کریم با ۸۳۴ نفر شرکت‌کننده و در بخش آموزش‌های الکترونیکی ۱۰ شرکت‌کننده در محل تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان جیرفت و شش شهرستان دیگر جنوب کرمان در ۳ موضوع «حفظ قرآن کریم»، «ترجمه و مفاهیم قرآن کریم»، «معارف اهل بیت (ع)» و در ۲۱ رشته شامل رشته‌های حفظ، ترجمه و مفاهیم قرآن کریم و معارف اهل بیت (ع) (مفاهیم نهج البلاغه و مفاهیم صحیفه سجاده) به صورت کتبی و شفاهی برگزار شد. آزمون شفاهی قرآن و عترت نیز در بهمن و اسفند در مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت ام‌اینها، محمد رسول‌الله و صاحب‌الزمان با حضور ۴۶۶ نفر شرکت‌کننده در مقطع سنی زیر ۱۲ سال برگزار شد. هفدهمین آزمون در سال ۱۳۹۷، در سه بخش و ۱۸ رشته شامل حفظ (۸ رشته)، مفاهیم و معارف قرآن و اهل بیت (۷ رشته) و آموزش‌های الکترونیکی

(۳ رشته) برگزار شد. در مجموع تعداد ۱۸۰۳ نفر در این آزمون شرکت کردند که از این تعداد ۳۸۸ نفر در بخش مفاهیم و معارف قرآن و اهل بیت (ع)، ۱۴۰۲ نفر در بخش حفظ و ۱۳ نفر در بخش آموزش‌های الکترونیکی با هم به رقابت پرداختند. سرانجام هجدهمین آزمون سراسری قرآن و عترت جنوب کرمان در سال ۱۳۹۸، در چهار بخش و ۱۵ رشته شامل ترجمه و مفاهیم قرآن کریم در ۲ رشته، معارف اهل بیت (ع) در ۲ رشته، حفظ قرآن کریم در ۹ رشته و آموزش‌های الکترونیک نیز در ۲ رشته برگزار شد. در مجموع تعداد ۲۲۰۰ نفر در این آزمون شرکت کردند. ستاد اجرایی این آزمون‌ها، شورایی متشکل از مدیر دفتر قرآن و عترت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس اداره قرآنی اداره کل اوقاف و امور خیریه، رئیس اداره قرآن، عترت و نماز اداره کل آموزش و پرورش شهرستان و مدیرعامل اتحادیه مؤسسات قرآنی استان بود. ستاد اجرایی این آزمون‌ها را بر اساس برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته پس از اطلاع‌رسانی و برگزاری جلسات توجیهی و کلاس‌های آموزشی و تهیه کتاب‌ها و منابع آزمون برای داوطلبان، با نظارت مدیر کل، کارشناسان قرآنی و حراست اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار کرده است. هر سال در پایان و در مراسمی به صد نفر از برندگان در آزمون سراسری به قید قرعه جوایزی اهداء و از فعالان قرآنی تجلیل می‌شود. با تدابیر اندیشیده‌شده و برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته، به‌صورت کاملاً محسوسی این آزمون‌ها در سال‌های اخیر هم به لحاظ کمی و هم از نظر کیفی در مقایسه با آزمون‌های قبل در درجه بالاتری قرار داشت. همچنین سه دوره فعالیت‌های قرآنی ویژه ماه مبارک رمضان موسوم به جشن رمضان جنوب کرمان در انعقاد تفاهم‌نامه‌هایی بین معاونت قرآن و عترت و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان برای برگزاری برنامه‌های فاخر قرآنی در ۷ شهرستان جنوبی استان کرمان با هدف ایجاد شور و نشاط توأم با معنویت در سال‌های ۹۵ تا ۹۷ برگزار شده است.

شورای سیاست‌گذاری این جشن‌ها با حضور امام جمعه شهرستان جیرفت، مدیرکل، معاونان، رؤسای ادارات فرهنگ و ارشاد شهرستانی و جمعی از مدیران مؤسسات قرآنی جنوب کرمان و کمیته‌های مختلف تشکیل شد و با انجام دقیق تصمیمات، این شورا را اجرا کردند. با نگاهی به عملکرد این جشن‌ها در سال‌های اخیر به نظر می‌رسد، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان، ارتقای قابل ملاحظه‌ای در برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های تدوین شده، داشته است. از جمله برنامه‌های اجراشده در این جشنواره‌ها می‌توان مواردی همچون برگزاری جلسات هم‌اندیشی، رونمایی از بوستر، اجرای تئاترهای خیابانی با همکاری گروه‌های تئاتر بومی، اجرای شب شعر با موضوعات مرتبط با اهداف

جشنواره در شهرستان‌های منطقه، برگزاری دوره‌های تربیت مربی قرآن کریم، برگزاری نشست‌های تخصصی سبک زندگی قرآنی در سالن شهید مداحی پور، برگزاری کارگاه‌های هنری شامل آموزش معرق و مشبک قرآنی، آموزش خوش‌نویسی و نقاشی قرآنی، برگزاری محافل انس با قرآن کریم در شهرستان‌های منطقه با حضور قاریان برجسته استانی، برپایی نمایشگاه کتاب قرآن و عترت در شهرستان‌های جیرفت و عنبرآباد، برگزاری مسابقات قرآنی در شهرستان‌ها، تجلیل از فعالان و پیشکسوتان قرآنی و برگزیدگان آزمون سراسری قرآن و عترت، برگزاری جشنواره نقاشی و برگزاری مراسم اختتامیه در سالن شهید مداحی پور همراه با برنامه‌های متنوع و تجلیل از برگزیدگان را برشمرد.

در مورد تعزیه هم باید یادآور شد که با توجه به ارادت مردم جنوب کرمان به اهل بیت عصمت و طهارت (ع) به‌ویژه سید و سالار شهیدان، حضرت ابا عبدالله الحسین (ع) انجمن تعزیه جنوب کرمان در سال ۱۳۹۵ به‌طور رسمی کار خود را آغاز کرد. این انجمن، نخستین سوگواره تعزیه جنوب کرمان را در شهرستان فاریاب برگزار کرد. در کنار نخستین سوگواره، کارگاه آموزشی تعزیه با حضور استادان برجسته و هنرمندان این حوزه برگزار شد. با ساماندهی اجرای تعزیه از سوی انجمن مذکور، در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ تعداد اجراهای تعزیه در جنوب استان کرمان به میزان قابل ملاحظه‌ای افزایش داشته است. ساماندهی انجمن‌های ادبی: بعد از شکل‌گیری کارگروه انجمن‌های ادبی کشور در سال ۱۳۹۵ از سوی بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان برای ساماندهی و توانمندسازی انجمن‌ها، در سال ۱۳۹۷ انجمن‌های ادبی جنوب کرمان که از چند دهه قبل بدون شناسه فعالیت می‌کردند، ثبت نام نمودند و شناسه دریافت کردند و تا کنون ده انجمن در منطقه جنوب استان کرمان موفق به ثبت و دریافت شناسه شده است. با توجه به ظرفیت‌های خاص جنوب کرمان از نظر فرهنگ، گویش و نیز خلاقیت انجمن‌های ادبی جنوب کرمان، در آینده نزدیک شاهد رشد قابل توجهی در این حوزه خواهیم بود. در همه شهرستان‌های جنوب کرمان و برخی شهرها و روستاهای تابعه، انجمن‌های شعر، قصه و داستان، اهل قلم، قرآن و عترت، موسیقی، هنرهای نمایشی، تعزیه و انجمن هنرهای تجسمی دایر و فعال هستند و بر اساس سیاست‌های فرهنگی و حمایتی دولت تدبیر و امید در سال‌های اخیر مبنی بر تمرکززدایی فعالیت‌های فرهنگی، بسیاری از فعالیت‌های شاخص فرهنگی و هنری منطقه‌ای، به همت این انجمن‌ها برگزار می‌شود.

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب استان کرمان و ادارات تابعه آن در سال ۱۳۹۸ نیز فعالیت‌ها و اقدامات پرشمار و درخور توجهی داشته‌اند که رئوس این برنامه‌ها و

اقدامات و برخی اطلاعات ضروری مربوط به آنها در پیوست شماره ۵ که مشتمل بر ۲۸ صفحه است، بازنمایی شده تا دامنه وسیع این اقدامات نشان داده شود. خلاصه مهم‌ترین این فعالیت‌ها و اقدامات در جدول ۳۴ دسته‌بندی، ترکیب و محدود و در ادامه، به شرح اجمالی آنها نیز اقدام شده است (جدول ۳۴ و پیوست شماره ۵ مشاهده شوند).

همان‌گونه که در پیوست شماره ۵ منعکس است در طول سال ۱۳۹۸ اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان و ادارات تابعه بیشتر از ۳۲۰ فعالیت و برنامه مختلف و متنوع فرهنگی و هنری را در گستره هفت شهرستان منطقه انجام داده‌اند که البته پاره‌ای از این برنامه‌ها با مشارکت برخی دستگاه‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی دیگر به اجرا درآمده است. ملاحظه می‌شود که برخی از این برنامه‌ها و اقدامات به اقتضای ماهیت برنامه و ضرورت، در دفعات بسیار و مکرر انجام شده است. برای تسهیل فهم و درک برنامه‌های فراوان انجام‌شده، به تلفیق و ترکیب عناوین مشابه و موازی پرداختیم که در نتیجه، ۲۵ عنوان اصلی مشخص و یک عنوان هم با نام «سایر فعالیت‌های تک‌موردی»، اضافه و رتبه فعالیت‌ها از ۱ تا ۱۳ نیز تعیین شد که در نتیجه، جدولی خلاصه با عنوان «توزیع فراوانی فعالیت‌های ارشاد جنوب کرمان در سال ۱۳۹۸ به تفکیک نوع فعالیت»، شکل گرفت که عناوین اصلی و اطلاعات مرتبط با هر یک از این عناوین در آن مندرج و ترتیب عناوین (به استثنای عنوان آخر) از لحاظ فراوانی به صورت متنازل است (جدول ۳۴).

جدول ۳۴: توزیع فراوانی فعالیت‌های ارشاد جنوب کرمان در سال ۱۳۹۸ به تفکیک نوع فعالیت

ردیف	نوع فعالیت	فراوانی	رتبه	تعداد تقریبی شرکت‌کننده
۱	برگزاری جلسات انجمن‌های استانی و شهرستانی	۲۹۵	۱	۸۰۰۰
۲	بازدید و نظارت بر مراکز و فعالیت‌های فرهنگی و هنری	۳۹	۲	۴۰۰
۳	اجرای تئاتر و نمایش	۳۲	۳	۷۶۰۰
۴	برگزاری جشن‌های مختلف	۲۵	۴	۴۳۷۵۰
۵	مشارکت و همکاری در برگزاری جشن‌های مختلف	۱۷	۵	۶۷۵۰
۶	برگزاری جلسات کارگروه‌های مختلف	۱۲	۶	۲۲۰
۷	برگزاری محفل انس با قرآن	۹	۷	۳۲۰۰
۸	برگزاری نمایشگاه کتاب استانی و شهرستانی	۹	۷	۱۷۶۰۰

ردیف	نوع فعالیت	فراوانی	رتبه	تعداد تقریبی شرکت کننده
۹	اجرای شب موسیقی استانی و شهرستانی	۷	۸	۲۹۵۰
۱۰	برگزاری شب شعر	۷	۸	۱۱۰۰
۱۱	برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی	۷	۸	۴۰۰
۱۲	اجرای تعزیه	۷	۸	۱۸۲۰
۱۳	برگزاری افتتاحیه‌های مختلف	۷	۸	۹۰۰
۱۴	برگزاری نمایشگاه عکس	۶	۹	۱۷۵۰
۱۵	برگزاری نمایشگاه و کارگاه هنرهای تجسمی	۶	۹	۳۸۰
۱۶	برگزاری جلسات هم‌اندیشی	۶	۹	۳۵۰
۱۷	برگزاری جلسات شورای فرهنگ عمومی	۵	۱۰	۲۵۰
۱۸	اجرای جشنواره‌های مختلف	۵	۱۰	۲۸۰۰
۱۹	برگزاری جلسات شوراهای مختلف سیاست‌گذاری	۵	۱۰	۹۵
۲۰	برگزاری شب فرهنگی	۳	۱۱	۱۴۰۰
۲۱	مراسم رونمایی از کتاب	۳	۱۱	۵۸۰
۲۲	مراسم رونمایی از پوستر جشنواره‌ها	۳	۱۱	۱۰۰
۲۳	برگزاری نمایشگاه و کارگاه نقاشی	۲	۱۲	۹۰
۲۴	برگزاری مسابقات حفظ و تلاوت قرآن	۲	۱۲	۳۰۰
۲۵	برگزاری یادواره شهدا	۲	۱۲	۱۲۰۰
۲۶	سایر فعالیت‌های یک موردی	۲۰	۱۳	۱۵۰۰

مأخذ: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان

داده‌های ثبت شده در جدول بالا نشان می‌دهد که در طول سال ۱۳۹۸ بیشترین فراوانی به «برگزاری جلسات استانی و شهرستانی انجمن‌های مختلف» تعلق داشته که قریب ۳۰۰ بار و با تعداد تقریبی ۸۰۰۰ شرکت کننده تشکیل شده است. در رتبه دوم «بازدید و نظارت بر مراکز و فعالیت‌های فرهنگی و هنری منطقه» قرار دارد که قریب ۴۰ بار و با تعداد حدود ۴۰۰ نفر مشارکت کننده انجام شده است. همچنین رتبه سوم به «اجرای تئاتر و نمایش» اختصاص دارد که ۳۲ بار و با مشارکت حدود ۷۶۰۰ نفر، اجرایی

شده است. در رتبه‌های چهارم، پنجم و ششم به ترتیب «برگزاری جشن‌های مختلف» با فراوانی ۲۵ و تعداد شرکت‌کننده ۴۲۷۵۰، «مشارکت با سایر دستگاه‌ها در برگزاری جشن‌های مختلف» با فراوانی ۱۷ و تعداد شرکت‌کننده ۶۷۵۰ و سرانجام «برگزاری جلسات کارگروه‌های مختلف» با فراوانی ۱۲ و تعداد شرکت‌کننده ۲۲۰ نفر، قرار دارند. فعالیت‌های «برگزاری محفل انس با قرآن» و «برگزاری نمایشگاه کتاب» هر دو با فراوانی ۹ و با تعداد شرکت‌کننده ۳۲۰۰ و ۱۷۶۰۰ نفر در رتبه مشترک هفتم و پنجم، فعالیت «اجرای شب موسیقی»، «برگزاری شب شعر»، «برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی»، «اجرای تعزیه» و «برگزاری افتتاحیه‌های مختلف» با فراوانی ۷ و با شرکت‌کنندگانی به ترتیب ۲۹۵۰، ۱۱۰۰، ۴۰۰، ۱۸۲۰ و ۹۰۰ نفره در رتبه مشترک هشتم قرار می‌گیرند. رتبه مشترک نهم با فراوانی ۶ به فعالیت‌های سه‌گانه «برگزاری نمایشگاه عکس» با ۱۷۵۰، «برگزاری نمایشگاه و کارگاه هنرهای تجسمی» با ۳۸۰ و «برگزاری جلسات هم‌اندیشی» با ۳۵۰ نفر شرکت‌کننده، اختصاص یافته است. رتبه دهم نیز مشترک است و با فراوانی ۵، دربرگیرنده سه فعالیت «برگزاری جلسات شورای فرهنگ عمومی»، «اجرای جشنواره‌های مختلف» و «برگزاری جلسات شوراهای مختلف سیاست‌گذاری» است که هر کدام به ترتیب ۲۵۰، ۲۸۰۰ و ۹۰ شرکت‌کننده داشته‌اند. «برگزاری شب فرهنگی»، «مراسم رونمایی از کتاب» و «مراسم رونمایی از پوستر جشنواره‌ها» سه فعالیتی بوده‌اند که با فراوانی ۳ رتبه یازدهم را حائز شده و شرکت‌کنندگانی به ترتیب ۵۸۰، ۱۰۰ و ۹۰ نفره داشته‌اند و در نهایت، بین فعالیت‌های دارای فراوانی بیش از یک، رتبه آخر یا دوازدهم به سه فعالیت دو موردی تعلق گرفته که عبارت از «برگزاری نمایشگاه و کارگاه نقاشی»، «برگزاری مسابقات حفظ و تلاوت قرآن» و «برگزاری یادواره شهدا» بوده است و به ترتیب ۹۰، ۳۰۰ و ۱۲۰۰ شرکت‌کننده داشته‌اند. فعالیت‌های دارای فراوانی یک، ۲۰ مورد بوده‌اند (رجوع شود به جدول ۲۴). این فعالیت‌های بیست‌گانه در مجموع حدود ۱۵۰۰ نفر مشارکت‌کننده را به خود جلب کرده‌اند.

برای حل مسائل اجتماعی، همیشه نیاز به جلساتی برای گفت‌وگو و تعامل میان ذی‌نفعان، کارشناسان و صاحب‌نظران رشته‌های مختلف وجود دارد. تشکیل جلسات کارشناسی کارآمد و مفید همواره یک ضرورت جدی و اجتناب‌ناپذیر است. گفت‌وگو یک مهارت کلیدی است و در یک گفت‌وگو و جلسه خوب، افراد برای فهم دقیق دیدگاه‌های یکدیگر و روشن‌شدن نقاط و پیش‌فرض‌های اختلافی و برنامه‌ریزی دقیق در راستای اهداف مورد نظر، تلاش و به ارتقای فهم جمعی کمک می‌کنند. بدون تردید،

برگزاری جلسات استانی و شهرستانی انجمن‌های مختلف فرهنگی و هنری و ادبی که با فراوانی نزدیک به ۳۰۰، بیشترین تعداد فعالیت را به خود اختصاص داده‌اند، کارکردهای مؤثر و غیرقابل انکاری داشته است. برگزاری منظم این جلسات و هم‌فکری و هم‌اندیشی درباره موضوعات و مباحث فرهنگی و هنری حوزه‌های مختلف بروندهای ارزشمند و پیامدهای مفیدی داشته و به‌عنوان عامل محرکه بخش عمده‌ای از فعالیت‌های فرهنگی و هنری منطقه بوده است. برای مثال، تشکیل منظم جلسات کارشناسی و تخصصی انجمن هنرهای تجسمی منجر به تصمیمات و اقدامات درخور توجهی در این بخش شده است که برخی از مهم‌ترین آنها را می‌توان بدین شرح نام برد:

برگزاری کلاس‌های آموزشی در رشته‌های نقاشی، مجسمه‌سازی، طراحی، تذهیب، مینیاتور و...، همکاری با شهرداری‌ها به منظور زیباسازی شهر و نقاشی دیواری، ساخت مجسمه و نمادهای شهری در میادین، برگزاری جشنواره‌های هنرهای تجسمی، شرکت در نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های داخلی و خارج از کشور، برگزاری کارگاه‌های تخصصی هنر، برگزاری اکسپوهای هنری و خرید و فروش آثار هنرهای تجسمی، برقراری ارتباط با ادارات و نهادها به منظور طراحی معماری داخلی، اهدای آثار هنرهای تجسمی به نهادهای مردمی و دولتی، برگزاری نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی و دعوت از هنرمندان و پیشکسوتان عرصه هنر. یا در مثالی دیگر تشکیل جلسات مکرر و منظم انجمن شعر جنوب کرمان، منجر به نتایج و خروجی‌های مفید و مؤثری همچون برپایی شب شعرهای متعدد در سطح شهرها و بسیاری از روستاهای پرجمعیت منطقه، برگزاری جلسات شعر و شعرخوانی، برگزاری اردوهای شعری در سطح منطقه و کشور، همکاری و مشارکت و پیگیری در چاپ آثار شاعران عضو انجمن و برگزاری کلاس‌های آموزش شعر برای افراد علاقه‌مند و همچنین شاعران مبتدی شده است. علاوه بر انجمن‌های استانی، انجمن‌های شهرستانی نیز با تشکیل جلسات و بحث‌های کارشناسی و مصوبات اثرگذار در بهبود فرایند تولید و توزیع خدمات و محصولات فرهنگی و هنری به سهم خود ایفای نقش کرده‌اند. به‌عنوان نمونه، می‌توان به انجمن شعر شهرستان کهنوج اشاره کرد که نتایج شکل‌گیری و تشکیل جلسات آن مواردی مانند برگزاری جشنواره‌های شعر رضوی، طنز، محلی و بسیج، برگزاری کنگره شهید شهسواری، برگزاری شب شعرهای دفاع مقدس، دهه فجر، آتش نشانان، بومی و محلی و طنز، حضور اعضاء در جشنواره‌های مختلف استانی و کشوری، مشارکت در کارگاه‌های مختلف و مساعدت و مشارکت در چاپ و نشر آثار فرهنگی و هنری و ادبی را در بر می‌گیرد.

بعد از تشکیل جلسات انجمن‌ها، بیشترین فراوانی که حدود ۴۰ مورد بوده به بازدید، نظارت و کنترل مدیران و کارشناسان مربوطه از فعالیت‌ها و اقدامات فرهنگی و هنری اختصاص یافته است. کنترل، فرایندی مستمر برای اطمینان از انطباق نتایج واقعی با برنامه‌های پیش‌بینی شده و ابزاری برای ارزیابی اثربخشی و کارآیی سایر فعالیت‌ها همچون برنامه‌ریزی، سازماندهی، تأمین نیروی انسانی و رهبری و مستلزم حضور و بازدید و تعامل با عوامل است. در فرایند کنترل، فعالیت‌ها به‌منظور حصول اطمینان از اینکه طبق برنامه‌ریزی انجام می‌پذیرند، تحت نظر قرار می‌گیرند. این فرایند میزان پیشرفت هدف‌ها را بررسی و اندازه‌گیری می‌کند و مدیران را قادر می‌سازد که انحراف از برنامه‌ها را به موقع تشخیص دهند و اقدامات اصلاحی یا تغییرات لازم را انجام دهند. می‌توان گفت کنترل در چهار مرحله تعیین معیار یا ضابطه، سنجش عملکرد در برابر معیارها، تشخیص انحرافات و تحلیل علل آنها و سرانجام انجام اقدامات اصلاحی انجام می‌پذیرد. نظارت، فراگردی است که از طریق آن عملیات انجام‌شده با فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده تطبیق داده می‌شوند. به عبارت دیگر، نظارت تلاشی است سنجیده برای رسیدن به اهداف تعیین‌شده و مقایسه اجزای واقعی با معیارهای از پیش تعیین‌شده و تعیین انحرافات احتمالی و سنجش ارزش آنها بر روند اجرایی که دربرگیرنده بیشترین بهره‌وری است. این امر برای تصحیح مستمر عملکردها به‌منظور دستیابی به اهداف سازمانی به کار گرفته می‌شود و میزان پیشرفت در مسیر تحقق اهداف را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر، نظارت، به مقایسه بایدها و هست‌ها می‌پردازد و فاصله وضع موجود تا وضع نامطلوب را اندازه می‌گیرد. در نظارت، ارزیابی تصمیم‌ها و برنامه‌ها از زمان اجرای آنها و اقدامات لازم برای جلوگیری از انحراف عملیات در مورد هدف‌های برنامه و تصحیح انحرافات احتمالی به‌وجودآمده صورت می‌پذیرد. دو اصطلاح کنترل و نظارت اغلب به‌طور مترادف به کار گرفته می‌شوند. این دو اصطلاح گرچه معانی متفاوتی دارند، ولی به‌طور کامل به هم مربوط و وابسته‌اند. نظارت و کنترل، یعنی بازدید و مراقبت از طرز پیشرفت اجرای عملیات با مقایسه وضع مطلوب و تغییر عملیات به‌منظور جلوگیری از انحراف از تحقق اهداف سازمان. نظارت، یک امر مشاهده‌ای و مستلزم حضور و بازدید است. با نظارت درست، دقیق و مستمر، چنانچه انحرافات مشاهده شد کنترل لازم صورت می‌گیرد. البته در بازدید و نظارت و کنترل، شناخت، هم‌افزایی، ایجاد انگیزه، تعامل و بهبود روندها نیز مد نظر است. با توجه به این نکات، روشن می‌شود که بازدیدها و نظارت‌های انجام‌شده ضروری و جزء وظایف اصلی و ذاتی مدیران و بازدیدکنندگان بوده است. از

بازدیدها و نظارت‌های سی‌ونه‌گانه سال ۱۳۹۸ می‌توان مواردی همچون بازدید دوره‌ای از ادارات و واحدهای تابعه، بازدید مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی به همراه معاونت فرهنگی و رسانه‌ای اداره کل و اعضای هیئت‌مدیره خانه مطبوعات جنوب کرمان از دفاتر نشریات و همچنین خبرگزاری جمهوری اسلامی، بازدید مدیرکل به همراه نماینده مجلس و فرماندار از روند ساخت مجتمع فرهنگی و هنری شهرستان قلعه گنج، بازدید اعضای ستاد هفته کتاب از کانون‌های پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهرستان‌ها و کتابخانه‌های عمومی، بازدید از فروشگاه‌های عرضه محصولات فرهنگی شهرستان‌ها، مؤسسات قرآنی، آموزشگاه‌های هنری، کانون‌های فرهنگی مساجد، کارگاه‌های آموزشی، جلسات انجمن‌ها و نمایشگاه‌های کتاب را ذکر کرد.

اجرای تئاتر و نمایش با عناوین و موضوعات و تم‌های مختلف در رتبه سوم فعالیت‌ها با فراوانی ۳۲ و مشارکت حدود ۷۶۰۰ نفر بوده است. همان‌طور که می‌دانیم، تئاتر یکی از شاخه‌های هنری بسیار مؤثر در جامعه است که به دلایل گوناگون و برخلاف برخی شعارها با کم‌توجهی مسئولان مواجه شده است. در جوامع توسعه‌یافته یا در حال توسعه، تئاتر از ارکان اصلی و تحول‌آفرین نهاد اجتماعی محسوب می‌شود و در راستای رفع نیازهای انسانی و اجتماعی، ضمن تعامل با ساختارها و هنجارهای جمعی، با هنرآفرینی و خلق آثار نمایشی به تجلی زیبایی‌های حقایق و بیان جذاب انگیزه‌ها و احساسات مردم می‌پردازد و کارکرد عمیق و گسترده خود را هم به‌عنوان آینه حیات جمعی و هم به‌عنوان الگوی زندگی اجتماعی بروز می‌دهد. آنچه که فرایند ارتباطی در تئاتر را یگانه و منحصر به فرد کرده، حضور زنده مخاطب در هنگام اجراست. شواهد و تجارب هنرهای نمایشی در تاریخ گذشته و کنونی حاکی از آن است که مسئولان و جامعه از تئاتر به‌عنوان وسیله‌ای مؤثر و کارآمد برای تقویت تلاش‌های معیشتی و دفاعی یا تحکیم مبانی حقوقی، اجتماعی شدن، قانون‌پذیری و نظم و انضباط اجتماعی در قالب نمایش‌های متنوع، جذاب و آگاهی‌بخش استفاده کرده‌اند.

تئاتر باید با فرهنگ، ادب، تعالی افکار و احساسات انسان‌ها و روحیات و وجدان جمعی جامعه سروکار داشته باشد و رویکرد آن به گونه‌ای باشد که به معنای حقیقی خود، یعنی تجلی حقیقی ویژگی‌های ضروری مردم و روشنگری و تحول‌آفرینی آن نزدیک شود. در آن صورت، امکان ایجاد جامعه‌ای فرهنگی و آرمانی انتظار می‌رود و در چنین شرایطی تئاتر منزلتی فراخور رسالت خود پیدا می‌کند و نقش و جایگاه والایی در میان توده‌های مردم به‌ویژه نخبگان خواهد داشت. تئاتر و نمایش رسانه‌ای است که می‌تواند تنها با

شناخت صحیح قابلیت‌ها و استعدادها و نهفته‌اش از طرف گروه تولیدکننده یک نمایش، رسانه‌ای تأثیرگذار برای انتقال پیام‌های ملی، قومی و ارزشی یک جامعه باشد. از سوی دیگر، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر اولیه در دریافت دقیق یک اجرای تئاتری به وسیله مخاطب، مکان مناسب است که منطقه جنوب استان کرمان از این نظر با چالش و کمبود جدی روبه‌روست. استقبال مخاطبان از هنرهای مختلف به رفاه مردم جامعه بستگی دارد؛ به گونه‌ای که رفاه نسبی موجب استقبال از فرهنگ و هنر می‌شود. وضعیت اقتصادی جامعه به‌طور حتم در استقبال مخاطبان از هنرهای مختلف و به‌ویژه تئاتر مؤثر است. شرایط کم‌وبیش نامناسب اقتصادی مردم در این منطقه بی‌شک در جذب مخاطب تأثیرگذار است. هر چند برخی از کارشناسان معتقدند، تئاتر بحران مخاطب ندارد، بلکه با بحران مدیریت دست و پنجه نرم می‌کند و به‌کارگیری نیروهای متخصص و کارآمد در این حوزه ضروری است. از طرفی، فعالیت مداوم یک سالن نمایش در هر شهر با اجراهای متفاوت می‌تواند همه یا حداقل بخشی از مردم را در طول سال به دیدن تئاتر عادت دهد. شاید یکی دیگر از آسیب‌های تئاتر امروز، دورشدن برخی از هنرمندان نمایش از مرکز تحولات اجتماعی و دغدغه‌های مردم باشد که موجب شده تا مخاطب انگیزه‌ای برای حضور در سالن و تماشای تئاتر نداشته باشد. برای همین هنرمندان باید با شناخت نیازهای جامعه، برای اجرای یک تئاتر خوب و با کیفیت مطلوب تلاش کنند که دل‌مشغولی‌های مردم در آن انعکاس یابد تا مخاطب نیز به تماشای آن ترغیب شود.

تئاتر هنری است که همواره به کمک‌های دولتی برای بقای خود نیاز دارد. دولت‌ها برای تئاتر هزینه می‌کنند تا مردمشان را با فرهنگ آشنا نمایند. آنها سرمایه‌گذاری می‌کنند تا مردمشان فرهیخته شوند و همه این‌ها به بهترشدن روحیه جامعه و نشاط اجتماعی کمک می‌کند و می‌تواند عامل پیشگیری از بسیاری ناهنجاری‌های اجتماعی در جامعه باشد. در میان فعالیت‌های انجام‌شده و گزارش‌شده رتبه‌های چهارم و پنجم به «برگزاری جشن‌های مختلف» با فراوانی ۲۵ و تعداد شرکت‌کننده ۴۲۷۵۰ و همچنین «مشارکت با سایر دستگاه‌ها در برگزاری جشن‌های مختلف» با فراوانی ۱۷ و تعداد شرکت‌کننده ۶۷۵۰ نفر، تعلق گرفته است. زمانی که به تاریخ و زندگی پیشینیان نگاه می‌کنیم به یک موضوع مشخص می‌رسیم و آن هم ایجاد فرصت‌هایی برای شادی، با هم بودن و نشاط گروهی است. به همین دلیل، در طول زمان، جشن‌ها و مناسبت‌های مختلفی ایجاد شده تا مردم بتوانند در این فرصت‌ها، شادی گروهی و با هم بودن را تجربه کنند. در ایران باستان و بعد از ورود اسلام به ایران نیز جشن‌های ملی و قومیتی در کنار جشن‌های مذهبی این

ویژگی و زمینه را برای شادی‌های گروهی داشته‌اند. از مهم‌ترین این جشن‌ها می‌توان به جشن‌هایی همچون اعیاد مذهبی و ولادت ائمه اطهار و همچنین جشن‌های ملی مانند دهه فجر، عید نوروز، شب یلدا و چهارشنبه‌سوری اشاره کرد.

همان‌طور که در جدول ۲۴ منعکس شده و در سطور پیشین نیز اشاره شد، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان در راستای وظایف و اهداف خود در سال ۱۳۹۸ بیشتر از ۴۰ جشن مختلف را در مناسبت‌های مختلف برگزار کرده یا در برگزاری آنها مشارکت داشته و بستر را برای حضور نزدیک به ۵۰ هزار نفر از شهروندان منطقه برای حضور و بهره‌مندی از این جشن‌ها و شادی‌ها فراهم کرده است. این جشن‌ها مشتمل بر جشن‌های مذهبی همچون سالروز ولادت پیامبر اسلام، ولادت امام علی، عید مبعث و جشن‌های شعبانیه و همچنین جشن‌های ملی مانند عید نوروز، شب یلدا و دهه فجر بوده است. بدیهی است که چهارشنبه‌سوری نیز فرصت و زمینه مناسبی است که با مدیریت و اطلاع‌رسانی و آموزش صحیح و جلب مشارکت سازنده مردم می‌تواند از حساسیت‌های غیرضروری، حاشیه‌ها و مخاطرات ایجادشده در سال‌های اخیر فاصله بگیرد و تأثیرات مثبت و سازنده خود را در نشاط و هم‌گرایی اجتماعی بروز دهد.

رتبه بعدی در بررسی کمی فعالیت‌ها به «برگزاری جلسات کارگروه‌های مختلف» با فراوانی ۱۲ و تعداد شرکت‌کننده ۲۲۰ نفر، اختصاص دارد. درباره اهمیت تشکیل جلسات کارشناسی و تخصصی در قسمت مربوط به برگزاری جلسات انجمن‌های مختلف نکاتی مطرح و تأکید شد که برای حل مسائل اجتماعی، همیشه نیاز به جلساتی برای گفت‌وگو و تعامل میان کارشناسان و صاحب‌نظران رشته‌های مختلف وجود دارد و تشکیل جلسات کارشناسی کارآمد و مفید، همواره یک ضرورت جدی و اجتناب‌ناپذیر برای سازمان‌ها و مؤسسات مختلف است. بدیهی است تصمیمات اتخاذشده در جلسات و نشست‌های تخصصی کارگروه‌های متفاوتی همچون امر به معروف و نهی از منکر، سیاست‌گذاری شعر، نمایشگاه کتاب، جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی و مانند آن، می‌تواند در بهبود فرایندها و اجرای صحیح‌تر آنها مؤثر و راه‌گشا باشد.

فعالیت‌های «برگزاری محفل انس با قرآن» و «برگزاری نمایشگاه کتاب» هر دو با فراوانی ۹ در رتبه مشترک هفتم قرار گرفته‌اند. چون قرآن کتابی برای تمام اعصار و قرن‌هاست و در تمام زمینه‌های زندگی بشری اعم از فرهنگی، اجتماعی، تربیتی و معنوی راهکار و برنامه مدون دارد و با عنایت به آیات الهی می‌توان به سوی سعادت فردی و اجتماعی حرکت کرد، از این رو برگزاری محافل انس با قرآن ضروری و اثرگذار است. این

محافل باعث ترویج سبک زندگی اسلامی می‌شود و برگزاری آنها برکات و اهداف زیادی دارد که ترویج فرهنگ قرآنی و تدبر در آیات الهی مهم‌ترین آنها هستند. با ترویج قرآن بین اقشار مختلف جامعه به‌خصوص نسل جوان می‌توان تهدیدها و آسیب‌های اجتماعی را کاهش داد و ایستادگی در مقابل آنها را تقویت کرد. برگزاری محافل قرآنی موجب رشد معنوی در انسان می‌شود و سپری در برابر دسیسه‌های شیطان خواهد بود و فضای جامعه را نورانی و روحانی خواهد کرد و می‌تواند آثار معنوی کلام نور و ترویج فرهنگ قرآنی را به‌ویژه بین نسل جوان به دنبال داشته باشد. با این اوصاف، برگزاری محافل انس با قرآن کارکرد مؤثر فرهنگی دارد و جزء وظایف تعریف‌شده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ادارات تابعه آن است. برگزاری ۹ مورد محفل انس با قرآن در منطقه و با تعداد شرکت‌کننده حدود ۳۲۰۰ نفر در یک سال، در راستای ایفای همین مأموریت و رسالت بوده است.

برگزاری نمایشگاه کتاب در منطقه نیز به تعداد محافل انس با قرآن، یعنی ۹ مورد بوده است. توانایی خواندن و مطالعه یکی از اصلی‌ترین و مهم‌ترین مهارت‌های اساسی مورد نیاز و از ضروریات بسیار جدی دنیای امروز است. خواندن و مطالعه علاوه بر بسط و گسترش دانایی و آگاهی در افراد و جامعه، کمک می‌کند تا افراد تخیل فعال‌تری داشته باشند و این تخیل باعث ایجاد سطح بالاتری از خلاقیت در جامعه می‌شود. خواندن، حافظه و تمرکز را بهبود می‌بخشد، افق فکری را وسیع‌تر می‌سازد، مهارت‌های تفکر انتقادی را توسعه می‌دهد و همچنین باعث کاهش استرس می‌شود؛ طوری که پژوهش‌ها نشان داده‌اند که مطالعه در مقایسه با موسیقی، پیاده‌روی و حتی نوشیدن قهوه، بهترین روش برای غلبه بر استرس است و ثابت شده که مطالعه یکی از مؤثرترین راه‌ها برای آرامش و آمادگی برای خواب است. خواندن و مطالعه کردن تأثیر باورنکردنی روی ذهن و عملکرد انسان در زندگی فردی و اجتماعی می‌گذارد.

این فعالیت موجب اجتماعی شدن و جامعه‌پذیری اشخاص می‌شود و این زمینه را فراهم می‌کند تا این فرایند اساسی در حیات اجتماعی بشر، روال منطقی‌تر و صحیح‌تری پیدا کند و در مسیر متناسب‌تری تداوم یابد و شاهد حضور انسان‌هایی لطیف‌تر، مهربان‌تر و مسئولیت‌پذیرتر در جامعه باشیم. می‌توان ادعا کرد که دلیل بسیاری از فکرهای ناآرام و بیماری‌های روحی و تعصبات بی‌جا، ناشی از عدم مطالعه است.

بهبود در کارکرد مغز به دلیل ارتباطات شدید در مغز و تغییرات عصبی، از دیگر

کارکردهای مطالعه است و از طرفی، بزرگسالان و سالمندانی که وقت خود را با خواندن می‌گذرانند، نشانه‌های کاهش شناختی کمتری دارند و در فعالیتهای ذهنی بیشتر شرکت می‌کنند. به عبارت دیگر، خواندن و مطالعه، موجب تحریک روحی و روانی مثبت و کاهش دهنده خطر ابتلا به بیماری فراموشی و پیرذهنی خواهد بود. علاوه بر اینها، مطالعه، پیشرفت مهارت‌های فکری و اندیشه‌ای، ساخت و پردازش و به‌کارگیری متناسب و صحیح کلمات و گسترش دایره لغات، بهبود مهارت‌های نگارشی و نوشتاری، شنیداری، سخنوری و گسترش و بهبود مهارت‌های ارتباطی را در پی دارد.

در این میان و با وجود بسط و توسعه حیرت‌انگیز انواع رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی و ارتباطی در عصر حاضر، به نظر می‌رسد، کتاب همچنان نقش بی‌بدیلی بین تمامی خواندنی‌ها دارد. کتاب همواره در تمامی ادوار و زمان‌ها کمک‌حال بشر بوده است تا آدمی با اندیشه‌های سالم در مسیر درست زندگی گام بر دارد. کتاب از ارزشمندترین کالاهای فرهنگی به شمار می‌رود و کلید ورود به دنیای خرد و دانایی است و همچون چراغی، مسیر حرکت انسان را روشن می‌کند. کتاب وسیله‌ای است که دانش بشری به مدد آن از تباه شدن مصون می‌ماند.

کتاب محصول تجربه‌های بشری و خلاقیت‌های ذهنی و آموخته‌های درازمدت انسان است و سهم آن در انتقال دانش و تجربیات به مراتب بیشتر و فراتر از دیگر ابزارهای آموزشی است. کتاب، مایه آرامش روحی انسان است و می‌توان مدعی شد که هیچ ذخیره و میراثی، سودمندتر و با ارزش‌تر از کتاب نیست (رئیس، ۱۳۹۸)؛ بنابراین ضرورتی اساسی است که فرهنگ کتاب‌خوانی در جامعه گسترش بیش از پیش پیدا کند.

بدون تردید، انس و الفت شهروندان جامعه با کتاب و مطالعه و گسترش و توسعه فراخور و مناسب فرهنگ کتاب‌خوانی، پیامدها و نتایج ارزشمند پرشماری دارد و سبب تقویت هم‌بستگی اجتماعی و حفظ ارزش‌های عمومی و فردی می‌شود و در نهایت، شکوفایی و بالندگی جامعه را به ارمغان می‌آورد.

با توجه به اهمیت مبحث کتاب و کتاب‌خوانی و با توجه به اینکه این حوزه، یکی از اصلی‌ترین مأموریت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ادارات استانی و شهرستانی تابعه این وزارت‌خانه است، انتظار می‌رود فعالیتهای چشمگیری در این حوزه اتفاق بیفتد.

برپایه ۹ مورد نمایشگاه کتاب استانی و شهرستانی با مشارکت حدود ۱۸ هزار نفر و همچنین برگزاری ۷ مورد جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی با مشارکت حدود ۴۰۰ نفر در

منطقه جنوب استان کرمان در سال ۱۳۹۸ در راستای ایفای همین وظیفه خطیر بوده است. برای ترویج بیشتر فرهنگ کتابخوانی در جامعه گروه هدف کودک و نوجوان، «جام باشگاه‌های کتابخوانی» پیش‌بینی و اجرا شده است. افزایش سرانه مطالعه، ارتباط بین اهل قلم و کودکان نوجوانان، عادت‌دادن دانش‌آموزان برای مراجعه به کتابخانه و کتاب‌فروشی، گسترش فرهنگ همکاری و مشارکت در انجام کار گروهی، کمک به تأسیس کتابخانه‌های کوچک کلاسی، مدرسه‌ای، کانونی، آپارتمانی، محله‌ای و مسجدی، تقویت فرهنگ گفت‌وگو و مهارت بحث و قدرت تحلیل و تفکر انتقادی از اهداف برگزاری این جام بوده است.

این فعالیت فرهنگی برای توسعه و ترویج کتابخوانی با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد ترویج کتابخوانی، شبکه‌های شهرهای دوستدار کتاب، وزرات آموزش و پرورش، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار می‌شود. جام باشگاه‌های کتابخوانی در همه روستاها و شهرهای بالای ۱۰۰۰ نفر جمعیت در جنوب کرمان اجرا شده است.

در کنار فعالیت «برگزاری جام باشگاه‌های کتابخوانی»، چهار فعالیت «اجرای شب موسیقی استانی و شهرستانی»، «برگزاری شب شعر»، «اجرای تعزیه» و «برگزاری افتتاحیه‌های مختلف» نیز با فراوانی ۷ در رتبه مشترک هشتم فعالیت‌های سالانه قرار گرفته‌اند. موسیقی در حالی که یکی از مناقشه‌انگیزترین پدیده‌های فرهنگی و هنری به‌ویژه در جهان اسلام و جمهوری اسلامی ایران بوده و تشخیص حد و مرز مجاز و غیرمجاز و حلال و حرام آن دشوار است، گریزناپذیر و در متن زندگی روزمره مردم قرار دارد.

بخش‌های مجاز و قابل قبول اگرچه در قیاس با کل آن محدود است، با این حال، به نوبه خود دنیای وسیعی محسوب می‌شود. موسیقی عالی‌ترین ساخته بشر است که روح را لمس و به انسان کمک می‌کند تا آرزوهای ناگفته و احساسات نهفته درون را دلسوزانه بیان کند و تأثیر متفاوت آن بر انسان، او را از دیگر موجودات جدا می‌کند. این هنر با تغییر زندگی نوع بشر، ظرفیت شکستن مرزها و یکپارچه کردن افرادی با پیشینه، نژاد و فرهنگ‌های مختلف را دارد و با قابلیت‌های بسیار زیاد دیگر به یکی از مهم‌ترین عوامل در زندگی انسان با تمام نژادها و مذاهب تبدیل شده است.

توصیف بهتر برای موسیقی آن است که به‌عنوان نیرویی شگفت‌انگیز به اتحاد مردم با یکدیگر و ایجاد خویشاوندی بین‌المللی و همین‌طور عشق و صلح منجر می‌شود. در واقع،

با توجه به اینکه قدرت موسیقی در قلب و مغز انسان تنیده شده به عنوان ابزاری برای اتحاد مردم در نقاط مختلف دنیا محسوب می‌شود و آن‌ها را از نظر احساسی به یکدیگر پیوند می‌دهد و غنی می‌کند. موسیقی بهترین و ساده‌ترین راه برای بیان خشم، عشق، لذت، غم و دیگر احساسات است. علاوه بر اینها، موسیقی در زندگی انسان تأثیر درمانی دارد و روشی عالی برای ارتباط با دنیای عشق‌ورزیدن و دوست داشتن است.

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان برخلاف برخورداری منطقه از ظرفیت بسیار قابل توجه موسیقی محلی و بومی، در قیاس با بسیاری از استان‌ها با مضایق و چالش‌های بیشتری برای انجام رسالت خود در این حوزه مواجه بوده که اغلب آنها مبنای شرعی و قانونی مشخصی ندارند. با این حال، درباره موسیقی که نیازی کم‌و‌بیش همگانی و عمومی است، کارنامه این اداره کل، برگزاری ۷ مورد شب موسیقی استانی و شهرستانی در یک سال با حدود ۳ هزار مشارکت‌کننده (که کمتر از چهار دهم درصد جمعیت منطقه است) را نشان می‌دهد. ۷ مورد اجرای شب شعر با حدود ۱۱۰۷ مورد اجرای تعزیه با حدود یک ۱۸۰۰ مشارکت‌کننده گوشه دیگری از عملکرد این اداره در سال ۱۳۹۸ است. درباره اهمیت شعر و شاعری باید یادآور شویم که نام ایران و ایرانی پیوسته با شعر و ادب و فرهنگ همراه بوده و در طول تاریخ، مردم این مرز و بوم همواره شعر و ادب انس داشته‌اند و شعر در متن زندگی مردم بوده است. ایران، سرزمین خیزش شاعران نامدار و بزرگ است که اغلب آنها با بهره‌گیری از قرآن کریم و سخنان معصومین، عالی‌ترین و لطیف‌ترین معانی و مضامین ارزشمند و آموزنده را در قالب‌های گوناگون شعری به جامعه بشری ارزانی کرده‌اند و در ارتقای فرهنگ و اخلاق مردم نقش بسزایی داشته‌اند. با این وصف و با توجه به وجود ۳۰۰ شاعر عضو انجمن شعر جنوب استان، این حوزه مهم نیز همچنان اقتضای فعالیت وسیع‌تر و افزون‌تر را دارد.

فعالیت دیگری که در رتبه هشتم فعالیت‌ها با فراوانی ۷ مورد وجود داشت، برگزاری مراسم افتتاحیه برای رخدادهای مختلف فرهنگی و هنری با شرکت حدود ۹۰۰ نفر بوده و این مراسم به افتتاح مواردی همچون نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های مختلف، اختصاص داشته است. رتبه مشترک نهم با فراوانی ۶ به فعالیت‌های سه‌گانه «برگزاری نمایشگاه عکس» با ۱۷۵۰، «برگزاری نمایشگاه و کارگاه هنرهای تجسمی» با ۳۸۰ و «برگزاری جلسات هم‌اندیشی» با ۳۵۰ نفر شرکت‌کننده، اختصاص یافته است. برپایی نمایشگاه‌های عکس نقش قابل توجهی در معرفی و ترویج پدیده‌های فرهنگی و هنری و آشنایی اقشار مختلف مردم با این پدیده‌ها دارد. این نمایشگاه‌ها می‌توانند با

موضوعات و محورهای مختلف و در مناسبت‌های متفاوت در دستور کار باشند. شش نمایشگاه عکس برگزار شده در منطقه جنوب کرمان در سال ۱۳۹۸ درباره سه موضوع مهم پیشگیری از مصرف مواد مخدر، عفاف و حجاب و هفته دفاع مقدس برگزار شده‌اند.

فعالیت مهم دیگری که به لحاظ کمی با فراوانی ۵، در رده دهم فعالیت‌های سالانه قرار گرفته، تشکیل جلسات شورای فرهنگ عمومی بوده است. بدیهی است که در عصر حاضر با توجه به اینکه نقش و نیروی اجتماعی فرهنگ در مقایسه با گذشته به مراتب افزون‌تر شده است، ضرورت هماهنگی و هم‌سویی صاحب‌نظران، کارشناسان و برنامه‌ریزان فرهنگی کشور با نیازهای فرهنگی جامعه نیز بیشتر احساس می‌شود. بر این اساس، شورای فرهنگ عمومی استان در مرکز هر استان با هدف شناخت و اطلاع از وضع فرهنگ عمومی و اصلاح و ارتقای آن و نظارت و پیگیری مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای فرهنگ عمومی زیر نظر شورای فرهنگ عمومی کشور تشکیل می‌شود. جلسات شورای فرهنگ عمومی منطقه جنوب کرمان نیز با تعقیب و پیگیری همین اهداف تشکیل شده است. با این حال، به نظر می‌رسد، این جلسات می‌توانستند با فراوانی بیشتری در یک سال شکل بگیرند؛ ضمن اینکه در کنار تعدد و کمیت، کیفیت و کارایی و اثربخشی این جلسات اهمیت بیشتری دارد. در کنار این فعالیت و از نظر کمی هم‌تعداد با آن، دو فعالیت «اجرای جشنواره‌های مختلف» و «برگزاری جلسات شوراهای مختلف سیاست‌گذاری» نیز وجود داشته‌اند که جشنواره‌ها به تئاتر رضوی، موسیقی نواحی، آواها و نغمات، چاپ و فیلم کودک و نوجوان اختصاص داشته و جلسات شوراهای سیاست‌گذاری امور مهم فرهنگی منطقه را تمشیت و تعیین تکلیف کرده‌اند. همچنین «برگزاری شب فرهنگی»، «مراسم رونمایی از کتاب» و «مراسم رونمایی از پوستر جشنواره‌ها» سه فعالیتی بوده‌اند که با فراوانی ۳ رتبه یازدهم را حائز شده و از شرکت‌کنندگانی به ترتیب ۵۸۰، ۱۰۰ و ۹۰ نفر برخوردار بوده‌اند و البته چه بسا این امکان و ظرفیت و ضرورت وجود داشته است که با فراوانی و دفعات بیشتری برنامه‌ریزی و اجرا شوند. سرانجام بین فعالیت‌های با فراوانی بیش از یک مورد، سه فعالیت «برگزاری نمایشگاه و کارگاه نقاشی»، «برگزاری مسابقات حفظ و تلاوت قرآن» و «برگزاری یادواره شهدا» قرار گرفته که اقدامات مهم و اثرگذاری محسوب می‌شوند و هر کدام دو نوبت اجرا داشته‌اند.

ظرفیت موجود فرهنگی و هنری

بدیهی است که تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه‌های مختلف از اصلی‌ترین مأموریت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و به تبع آن ادارات کل استانی و همچنین ادارات شهرستانی تحت پوشش این وزارتخانه محسوب می‌شود. همچنین سازمان‌ها، نهادها و مؤسسات دیگری نیز هستند که در کنار انجام مأموریت‌ها و وظایف محوله و به اقتضای شرح وظایف و اهدافشان در حوزه فرهنگ و هنر و تولید و توزیع محصولات و خدمات فرهنگی و هنری فعالیت‌هایی دارند که هم‌راستا با اهداف و برنامه‌های تشکیلات فرهنگ و ارشاد اسلامی کشور است و در صورت برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح می‌تواند منجر به هم‌افزایی و مساعدت در تحقق اهداف فرهنگی و هنری کشور شود و البته در صورت ناهماهنگی حتی ممکن است باعث چالش و آسیب شود. در این قسمت وضعیت و شرایط و ظرفیت فضاها و عملکرد فرهنگی و هنری در دسترس مردم شامل ظرفیت موجود تولید و توزیع و مصرف کالا و خدمات فرهنگی، نخست در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و سپس در سایر نهادها و سازمان‌ها، در منطقه جنوب استان کرمان به اجمال بررسی می‌شود.

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب استان کرمان که از سال ۱۳۸۹ و با توجه به شرایط خاص منطقه ایجاد شده است. این منطقه با مساحتی بیشتر از ۵۰ هزار کیلومتر مربع و جمعیتی نزدیک به یک میلیون نفر، هفت شهرستان دارد. ساختمان شهید مداحی پور در شهر جیرفت که علاوه بر فضاهای اداری، یک سالن اجتماعات و آمفی‌تئاتر با ظرفیت حدود ۳۰۰ نفر نیز دارد به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه و اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان جیرفت اختصاص یافته است. در چهار شهرستان رودبار جنوب، عنبرآباد، کهنوج و منوجان، ساختمان‌های مورد استفاده ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی، دولتی و ملکی هستند. این ملک‌ها که در هر چهار شهرستان مذکور مترازی تقریباً برابر دارند در مجموع، ۱۶۳۰۰ متر مربع مساحت عرصه و ۸۶۰۷ متر مربع مساحت اعیان آن است و تقریباً نوساز و طول عمر همگی آنها پنج سال است. در هر چهار شهرستان یادشده تقریباً کمتر از نیمی از مساحت اعیان کاربری اداری دارد و مابقی به مجتمع‌های فرهنگی و هنری اختصاص یافته است. در دو شهرستان فاریاب و قلعه گنج، ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی ساختمان ملکی و دولتی ندارند و در ساختمان استیجاری ۱۵۰ متر مربعی مستقر هستند. در مجموع، تعداد ۷۴ پست سازمانی به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه و

هفت اداره تابعه آن اختصاص یافته است که به دلایلی تعداد ۲۰ پست بدون متصدی است و وظایف آنها به همت نیروهای شاغل در پست‌های دارای متصدی انجام می‌شود. از شاغلان یادشده تعداد ۹ نفر استخدام رسمی و سایر کارکنان پیمانی (۲۸ نفر) یا قراردادی کار معین (۱۷ نفر) هستند. همچنین از نظر مدرک تحصیلی، یک نفر زیر دیپلم و یک نفر دیپلم وجود دارد و اکثریت قابل توجهی معادل ۴۲ نفر از نیروها دارای مدرک کارشناسی و ۱۰ نفر باقیمانده هم دارای مدرک کارشناسی ارشد هستند.

وضعیت امکانات و ظرفیت تولید و توزیع و مصرف کالاها و خدمات فرهنگی و هنری در منطقه جنوب استان کرمان و فعالیت‌ها و اقدامات پر دامنه و مؤثر انجام‌شده توسط اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه و ادارات شهرستانی تابعه به‌طور مفصل در فصل دوم همین بخش گزارش شد. در اینجا و در مروری دوباره و به نوعی آسیب‌شناسانه توجه بیشتر به کمبودها و مشکلات این وضعیت را بررسی می‌کنیم.

نخست از حوزه نشر شروع می‌کنیم و یادآور می‌شویم که تعداد هشت ناشر در منطقه وجود دارد و تعداد ۱۳۰ مؤلف اقدام به تألیف و تدوین کتاب کرده‌اند. همچنین ۴۰ مورد نمایشگاه کتاب استانی و شهرستانی در سطح منطقه برگزار شده که در این نمایشگاه‌ها حدود ۱۱۰ هزار عنوان کتاب در معرض دید و خرید علاقه‌مندان قرار گرفته است. نمایشگاه‌های کتاب استانی با تلاش اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه در چهار سال گذشته روندی صعودی و قابل تحسین را پشت سر نهاده و با ایجاد شرایط و بستر مناسب تعداد ناشران، غرفه‌ها، بازدیدکنندگان و فعالیت‌های فرهنگی و هنری جانبی افزایش چشمگیر داشته است و به لحاظ میزان فروش کتاب رشدی چهاربرابری را در سال ۱۳۹۸ در مقایسه با سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد. با این حال، توسعه کمی و کیفی این ظرفیت مهم همچنان باید در اولویت‌های اساسی باشد. درباره تعداد کانون‌های تبلیغاتی و تعداد دکه فروش مطبوعات به ترتیب اعداد ۳۲ و ۱۲ وجود دارند که در اولی، رتبه آخر و در دومی، رتبه نزدیک به آخر بین استان‌ها به این منطقه اختصاص یافته است. آمار ارائه‌شده از سوی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه وجود تعداد ۱ روزنامه، ۲۲ هفته‌نامه، ۴ فصلنامه، ۶۶ مجوز و عنوان رسانه چاپی و ۱ مجوز و رسانه الکترونیک را نشان می‌دهد. تعداد عنوان نمایش در فاصله سال‌های ۱۳۸۹ (زمان استقلال اداره کل منطقه) تا سال ۱۳۹۷ به میزان ۸۳ مورد بوده که حائز رتبه ۲۴ کشوری بین استان‌ها شده است. تعداد اجرای نمایش ۳۴۰ مورد با رتبه قبل از آخر، تعداد تماشاگران نمایش بیشتر از ۴۲ هزار نفر و رتبه ۲۷، تعداد جشنواره ۵ و رتبه ۲۸، تعداد اجرای صحنه‌ای موسیقی ۲۲۵ و رتبه ۱۶،

تعداد نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی ۱۱ و رتبه قبل از آخر و تعداد آموزشگاه آزاد هنری ۱۵ و باز هم رتبه قبل از آخر بین استان‌ها بوده است.

در حوزه قرآن و عترت، منطقه جنوب کرمان وضعیت و ظرفیت نسبتاً قابل قبولی دارد و تعداد ۳۲ مؤسسه فرهنگی قرآن و عترت تا پایان سال ۱۳۹۷ وجود داشته است که در جایگاه شانزدهمی بین استان‌ها قرار گرفته و این مؤسسات در سال ۱۳۹۸ به ۴۷ مورد افزایش یافته‌اند. تعداد ۴۷۰۵ نفر زن و ۱۰۳۳ نفر مرد حافظ قرآن کریم در منطقه وجود دارد که در این بخش‌ها به ترتیب رتبه ۷ و ۱۷ بین استان‌هاست. همچنین تعداد ۵ نمایشگاه قرآنی برگزار شده که در این قسمت جایگاه ۲۳ بین استان‌ها، برای منطقه حاصل شده است.

وضعیت حوزه سینمایی و امور سمعی و بصری بدین گونه است که در هفت شهرستان منطقه تنها دو سالن سینما در شهرستان‌های جیرفت و کهنوج وجود دارد که در چند سال اخیر و با پیگیری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی راه‌اندازی مجدد شده‌اند و پنج شهرستان دیگر فاقد سینما هستند؛ از این رو، به لحاظ برخورداری از این ابزار مهم فرهنگی و هنری رتبه نازل قبل از آخر به منطقه تعلق می‌گیرد. تعداد صندلی‌های دو سالن سینمای ذکر شده ۷۲۶ عدد است که از این نظر هم رتبه‌ای بهتر از سی‌ام نصیب منطقه نشده است. تنها یک مورد هم آموزشگاه آزاد سینمایی در جیرفت وجود دارد. دو سینما سیار نیز در حال فعالیت در منطقه هستند. تولید دو فیلم بلند سینمایی و ده فیلم کوتاه به شکل رسمی و غیررسمی در حوزه داستانی و مستند از موفقیت‌های هنرمندان این منطقه است، اما با وجود یک آموزشگاه سینمایی و دو دفتر تولید در منطقه، فعالیت جدی انجمن سینمای جوان نیازی مبرم به نظر می‌رسد. همچنین لازم به توضیح است که به غیر از دو شهرستان فاریاب و قلعه گنج، هر یک از پنج شهرستان دیگر یک سالن تئاتر و این سالن‌ها در مجموع ظرفیتی معادل ۱۳۳۰ صندلی دارند.

موسیقی یکی از ظرفیت‌های قابل توجه منطقه است و وجود چندین گروه موسیقی در قالب موسیقی نواحی، موسیقی سنتی و گروه‌های پاپ و جوان و چند آموزشگاه آزاد هنری موسیقی مشغول ارائه خدمت به شهروندان این منطقه هستند و بیشتر از ۲۰ گروه موسیقی فعال وجود دارد. البته حوزه موسیقی در بخش نواحی نیازمند حمایت است و با توجه به فرهنگ و هنر بومی منطقه منحصربه‌فرد بودن آن و وجود سازهای هم‌خانواده با اقوام دیگر ایرانی و اشعار و تران‌ها و ملودی‌های غنی می‌تواند با رفع نیازهای خود به رفع نیازهای فرهنگی منطقه نیز کمک کند. این امر مستلزم راه‌اندازی مؤسسات و آموزشگاه‌ها و ساماندهی اوقات فراغت و بالابردن سطح کیفی هنر و تولیدات هنری و تربیت هنرمند

به شکل اصولی و بنیادین است.

در حوزه تئاتر، انجمن نمایش زیر نظر مرکز هنرهای نمایشی با ثبت تعداد ۱۰ گروه نمایشی فعال به انجام فعالیت مشغول است. این حوزه در بخش آموزش بلندمدت و کوتاه‌مدت و تولید سالانه حداقل یک نمایش صحنه‌ای و چند نمایش خیابانی از سوی گروه‌ها، اهتمام ورزیده است. انجمن نمایش نیز هر ساله با استفاده از این ظرفیت به برگزاری جشنواره تئاتر استانی اقدام کرده که تا کنون ۱۰ جشنواره اجرایی شده است. به نظر می‌رسد، حوزه تئاتر با ظرفیت گروه‌های رسمی و غیررسمی نیاز مبرمی به ایجاد سالن‌های نمایشی تخصصی دارد. ساخت حداقل سه پلاتو در جنوب کرمان و تجهیز سالن‌های نمایش پنج‌گانه موجود در مجتمع‌های فرهنگی و هنری تحت نظارت ارشاد ضروری است. تا کنون شناسایی بیش از ۶۰۰ هنرمند فعال در زمینه تئاتر در این منطقه انجام شده است.

در بخش انجمن‌های ادبی تا کنون ده انجمن ادبی در منطقه جنوب استان کرمان موفق به ثبت و دریافت شناسه شده است. با توجه به قابلیت خاص جنوب کرمان از نظر فرهنگ، گویش و نیز خلاقیت انجمن‌های ادبی جنوب کرمان، در آینده نزدیک شاهد رشد قابل توجهی در این حوزه خواهیم بود. در همه شهرستان‌های جنوب کرمان و برخی شهرها و روستاهای تابعه، انجمن‌های شعر، قصه و داستان، اهل قلم، قرآن و عترت، موسیقی، هنرهای نمایشی، تعزیه و انجمن هنرهای تجسمی دایر و فعال هستند و بسیاری از فعالیت‌های شاخص فرهنگی و هنری منطقه‌ای، به همت این انجمن‌ها برگزار می‌شود. بدون تردید تقویت این انجمن‌ها و کیفیت بخشی به فعالیت‌های آنها ضرورتی غیرقابل انکار است.

درباره ظرفیت‌های فرهنگی و هنری جنوب کرمان همچنین می‌توان به انجمن هنرهای تجسمی منطقه اشاره کرد که با پنج زیرمجموعه شهرستانی و چند آموزشگاه آزاد هنری وجود بیشتر از ۴۰۰ نفر هنرمند و هنرجو در این حوزه به فعالیت مشغول است. تا کنون بیش از ۳۰ نمایشگاه در این حوزه برگزار شده است. همچنین از نیازهای این حوزه می‌توان ضرورت افزایش گالری‌های نقاشی و برگزاری اکسپوها و نمایشگاه‌های جمعی و انفرادی را برشمرد.

در حوزه کتابخانه‌های عمومی در هفت شهرستان منطقه، تعداد ۱۴ کتابخانه عمومی با عضویت حدود ۲۴۰۰۰ نفر وجود دارد که این کتابخانه‌ها تعداد ۹۶۵۰۰ عنوان کتاب را به مراجعان و متقاضیان عرضه می‌کنند. نکته قابل تأمل، رتبه آخر منطقه در هر سه مورد یادشده بین استان‌های کشور است. البته بر اساس آمار همایش بین‌المللی کتابداری و اطلاع‌رسانی در هر جامعه مدنی به‌ازای هر سه تا پنج هزار نفر جمعیت، لازم است یک کتابخانه عمومی وجود داشته باشد که در

کشور ما این میزان معادل یک کتابخانه به ازای حدود ۴۷ هزار نفر جمعیت و در منطقه جنوب کرمان به ازای ۶۰۰ هزار نفر جمعیت است.

تا سال ۱۳۹۷ تعداد کانون‌های فرهنگی مساجد در منطقه جنوب کرمان ۴۵۶ مورد و حائز رتبه ۲۲ کشوری بین استان‌ها بوده است. البته تعداد این کانون‌ها در منطقه تا کنون به ۴۹۱ مورد افزایش یافته است. اعضای کانون‌های ۴۵۶ گانه نزدیک به ۷۰ هزار نفر بوده‌اند که رتبه قابل قبول ۱۰ کشوری بین استان‌ها را برای منطقه در پی داشته است. هم‌اکنون تعداد ۳۵ خانه نور با اعضای تقریبی ۱۰۰۰ نفر و همچنین تعداد ۲۱۷ کتابخانه مسجد با اعضای تقریبی ۲۵۰۰ نفر و ۵۰۰ مسجد تحت پوشش طرح تلاوت نور در منطقه مشغول فعالیت هستند.

در سال ۱۳۹۸ جلسات استانی و شهرستانی انجمن‌های مختلف، نزدیک به ۳۰۰ بار و با تعداد تقریبی ۸۰۰۰ شرکت‌کننده تشکیل شده که نتایج و دستاوردهای قابل توجهی در پی داشته است. تئاتر و نمایش ۳۲ بار و با مشارکت حدود ۷۶۰۰ نفر، اجرایی شده است. برگزاری جشن‌های مختلف ۲۵ مورد و با تعداد شرکت‌کننده حدود ۴۳۰۰۰ نفر، بوده است. تعداد ۹ مورد برگزاری محفل انس با قرآن با تعداد شرکت‌کننده ۳۲۰۰ و همچنین ۹ مورد برگزاری نمایشگاه کتاب با مشارکت ۱۷۶۰۰ نفر، وجود داشته است. اجرای شب موسیقی، برگزاری شب شعر، برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی و اجرای تعزیه از دیگر ظرفیت‌ها و اقدامات فرهنگی و هنری مؤثری بوده که هر کدام هفت نوبت و با شرکت‌کنندگانی به ترتیب ۲۹۵۰، ۱۱۰۰، ۴۰۰ و ۱۸۲۰ نفره اجرا شده‌اند و قابلیت بهره‌وری بیشتری توسط ارشاد اسلامی دارند. برگزاری نمایشگاه عکس در شش نوبت و با ۱۷۵۰ شرکت‌کننده و برگزاری نمایشگاه و کارگاه هنرهای تجسمی نیز با شش نوبت و با ۳۸۰ شرکت‌کننده و اجرای پنج جشنواره مختلف با حدود ۲۸۰۰ نفر مشارکت‌کننده ظرفیت‌های مناسبی بوده‌اند که به کار گرفته شده و قابلیت گسترش و بهره‌وری بیشتری را نیز دارند. علاوه بر اینها، برگزاری سه نوبت شب فرهنگی و همین تعداد مراسم رونمایی از کتاب نیز فعالیت‌ها و ظرفیت‌های قابل استفاده‌ای هستند. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان همچنین از بسترها و قابلیت‌های دیگری همچون برگزاری نمایشگاه و کارگاه نقاشی، برگزاری مسابقات حفظ و تلاوت قرآن و برگزاری یادواره شهدا نیز غفلت نرزیده و هر کدام از این موارد را در یک سال حداقل دو نوبت اجرا کرده است.

بخش چهارم: گزارش تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان

مقدمه

در بخش اول این گزارش پژوهشی، سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی منطقه جنوب کرمان در سه فصل بررسی شد. بخش دوم با عنوان گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان نیز مشتمل بر سه فصل بود که در فصل نخست وضعیت و قابلیت سایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه و وضعیت فعلی و عملکرد این اداره کل و شهرستان‌های تابعه، وضعیت نیروی انسانی در مرکز و شهرستان‌های تابعه و همچنین آمار و شاخص‌های کمی شامل وضعیت تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه‌های مختلف، توضیح داده شد. فصل دوم به گزارشی از مهم‌ترین اقدامات و برنامه‌های ویژه اداره کل و واحدهای تابعه و گزارش مهم‌ترین برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی و هنری اختصاص پیدا کرد و در فصل سوم ظرفیت‌ها فضاها و عملکرد فرهنگی و هنری در دسترس مردم در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر نهادها و سازمان‌ها بررسی شد.

اینک در بخش چهارم گزارش و با نگاهی تحلیلی، به بررسی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان می‌پردازیم. یافته‌های ارائه‌شده، حاصل انجام مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای و همچنین نتیجه مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته با تعداد ۲۰ نفر از صاحب‌نظران و نخبگان فرهنگ و هنر منطقه اعم از استادان، فرهیختگان، هنرمندان، نویسندگان، مدیران و کارشناسان مرتبط با حوزه فرهنگ و هنر است. مباحث این بخش

مشمول بر پنج فصل خواهد بود که در فصل اول به «نقاط ضعف فرهنگی و هنری» و «تهدیدهای فرهنگی و هنری» منطقه پرداخته می‌شود. در فصل دوم «نقاط قوت فرهنگی و هنری» و «فرصت‌های فرهنگی و هنری» منطقه بررسی و دسته‌بندی شده است. در فصل‌های سوم و چهارم نیز به ترتیب، «خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری» و «ظرفیت‌های فرهنگی و هنری بومی» منطقه به‌اجمال مرور و بررسی شده و فصل پنجم و پایانی هم به جمع‌بندی و خلاصه‌مهم‌ترین و اصلی‌ترین نتایج حاصل از مصاحبه‌ها اختصاص یافته است.

نقاط ضعف و تهدیدهای فرهنگی و هنری

این فصل در دو قسمت جداگانه ارائه می‌شود که در قسمت نخست، نقاط ضعف فرهنگی و هنری به‌عنوان عوامل درونی و در قسمت دوم، تهدیدهای فرهنگی و هنری به‌عنوان عوامل بیرونی مرور و بررسی خواهند شد.

نقاط ضعف

نقش فرهنگ در زندگی انسانی و مدنی به اندازه‌ای است که به‌سادگی نمی‌توان حدی برای آن در نظر گرفت. فرهنگ چنان در زندگی فردی و اجتماعی بشر امروز نفوذ کرده که سنجش میزان آن مشکل شده است. فرهنگ، به حیث عنصر پیونده‌دهنده جوامع بشری با تاریخ انسان هم‌خوانی دارد. فرهنگ است که پیوندهای بشری را افزایش می‌دهد و به‌وسیله آن، زمینه‌های تعاون و تقارن میان افراد جوامع بشری مهیا می‌شود. به تعبیر یک نویسنده، می‌توان نقش فرهنگ در میان جوامع بشری را به حیث عنصر پیونددهنده، به‌مثابه سیمانی دانست که اجزای متشکله یک بنای عظیم را به هم پیوند می‌دهد؛ به هر اندازه که سیمان کیفیت بهتری داشته باشد، استحکام ساختمان بیشتر می‌شود و زمینه‌های ارتقای آن را تضمین و تسهیل می‌کند (فخری، ۱۳۸۵: ۷۵). چون فرهنگ و مؤلفه‌های فرهنگی، نقشی اساسی در حیات اجتماعی و تعادل و تداوم یک جامعه دارند، بنابراین صیانت و حفاظت از فرهنگ ضروری و بسیار حائز اهمیت است. در همین راستا، شناسایی عواملی که فرهنگ را با تهدید و چالش مواجه می‌سازند و به نوعی نقطه‌ضعف فرهنگی یا هنری محسوب می‌شوند و ارائه راهکارهایی به‌منظور برون‌رفت از این چالش‌ها و برطرف کردن نقاط ضعف، امری مهم و درخور توجه است. در این قسمت از گزارش، نقاط ضعف فرهنگی و هنری موجود در منطقه جنوب استان کرمان را تا حد امکان بررسی می‌کنیم.

یکی از اولین چالش‌های موجود بر سر راه تشکیلات فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمبود منابع مالی و اعتبارات تخصیص‌یافته است که مانع بزرگی بر سر راه انجام وظایف

و مأموریت‌های محوله ایجاد می‌کند. نگاهی به وضعیت اعتبارات اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان (جدول ۱۰ و نمودار شماره ۱)، نشان می‌دهد که علاوه بر پایین بودن نسبی اعداد و ارقام تخصیصی، روند افزایشی آن نیز متناسب با نرخ رشد تورم و کاهش ارزش پول ملی نبوده است. برای مثال، منابع مالی سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال قبل آن فقط اندکی بیش از ۳ درصد رشد یا منابع مالی سال ۱۳۹۶ در مقایسه با سال پیش از آن، حدود ۱۳ درصد افزایش داشته است. در مصداق و نمونه‌ای دیگر از این آسیب، جدول مذکور نشان می‌دهد که اعتبارات فرهنگی ملی در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ نه تنها با رشد و افزایشی مواجه نبوده، بلکه با کاهشی حدود ۳۶ درصدی روبه‌رو شده است. کمبود منابع مالی و اعتبارات، هم مورد تأکید مدیران و مسئولان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه جنوب کرمان بوده و هم در مصاحبه با تعداد قابل توجهی از مصاحبه‌شوندگان به آن اشاره شده است که در جای خود به آن پرداخته خواهد شد.

مشکل و نقطه ضعف دیگر، وضعیت ساختمان‌های اداری، فرهنگی و هنری در منطقه است. با نگاهی به جدول ۹ ملاحظه می‌شود که دو شهرستان از هفت شهرستان منطقه (فاریاب و قلعه گنج) ساختمان اداری ملکی ندارند و در ساختمان‌های کوچک استیجاری مستقر هستند. همچنین اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان جیرفت به عنوان مرکز استان نیز ساختمان مستقلی ندارد و در ساختمان اداره کل مستقر است که این ساختمان خود عمری دو دهه‌ای دارد و نیازمند بازسازی است. وضعیت فضاهای فرهنگی و هنری موجود در منطقه به مراتب از وضعیت فضاهای اداری نامناسب‌تر است؛ طوری که در برخی از شهرستان‌ها هیچ فضای فرهنگی و هنری وجود ندارد. در منطقه‌ای به این گستردگی و با جمعیت نزدیک به یک میلیون نفر، خبری حتی از یک فرهنگ‌سرا، نگارخانه یا هنرستان هنرهای زیبا نیست. کمبود سالن سینما، سالن نمایش و تئاتر، گالری نقاشی، آموزشگاه سینمایی و سایر فضاهای فرهنگی و هنری مورد نیاز در بخش‌های آموزشی و کارگاهی و نمایشگاهی نیز به شدت احساس می‌شود. در بخش کتابخانه هم همان‌طور که در بخش دوم اشاره شد، در حالی که بر اساس استانداردهای بین‌المللی باید به ازای هر سه تا پنج هزار نفر جمعیت، یک کتابخانه عمومی وجود داشته باشد، در کشور ما این میزان معادل یک کتابخانه به ازای حدود ۴۷ هزار نفر جمعیت و در منطقه جنوب کرمان متأسفانه به ازای قریب ۶۰ هزار نفر جمعیت است.

با نگاهی به جدول ۱۳ و نمودار شماره ۴ در بخش دوم متوجه می‌شویم که چالش و نقطه ضعف دیگر، درباره وضعیت نیروی انسانی شاغل در اداره کل فرهنگ و ارشاد

اسلامی و ادارات شهرستانی زیرمجموعه آن است. تعداد ۷۴ پست سازمانی برای اداره کردن اداره کل و هفت اداره شهرستانی پیش‌بینی شده که به نظر می‌رسد کافی نیست. نکته قابل توجه این است که از همین تعداد پست سازمانی اختصاص یافته، به دلایل مختلف ۲۰ پست آن بدون متصدی باقی مانده است و از سال ۱۳۹۴ به این سو، هیچ نیرویی جذب نشده و فقط بخش کمی از نیاز، از طریق مأمورشدن پنج نفر از سایر دستگاه‌ها برطرف شده است. همچنین نگاهی مجدد به جدول‌های ۱۳ و ۱۴ ما را متوجه این نکته می‌کند که ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی در دو شهرستان فاریاب و قلعه گنج فقط و فقط با یک نیرو اداره می‌شوند که بدان معنی است آن فرد باید دامنه‌ای از شرح وظایف مربوط به رئیس یک اداره و شرکت در شورای اداری شهرستان تا مسئولیت آبدارخانه و رانندگی و... را به عهده داشته باشد. در شهرستان‌های عنبرآباد، کهنوج، رودبار جنوب و منوجان نیز وضعیت نیروی انسانی چندان مناسب نیست و این ادارات به ترتیب با ۲، ۳، ۴ و ۵ نیروی انسانی مشغول فعالیت هستند. نکته قابل توجه دیگر در بخش نیروی انسانی این است که از میان ۵۴ نفر، فقط ۹ نفر استخدام رسمی و بقیه پیمانی (۲۸ نفر) و قراردادی کار معین (۱۷ نفر) هستند. وضعیت مدارک تحصیلی کارکنان مناسب است و بخش اعظم آنان مدارک تحصیلی لیسانس و فوق لیسانس دارند، اما بررسی رشته تحصیلی و تخصص آنان در حوزه‌های فرهنگی و هنری شرایط چندان مناسبی را نشان نمی‌دهد.

وضعیت نه‌چندان مناسب کمی و کیفی تولید کالا و خدمات فرهنگی نیز می‌تواند به‌عنوان نقطه ضعف و آسیب دیگری مد نظر قرار گیرد که بدون تردید، تحت‌تأثیر و ناشی از وضعیت اعتبارات، فضاهای موجود و نیروی انسانی است. در منطقه‌ای با این گستردگی و وجود ۷ شهرستان و ۱۵ شهر و صدها روستای پرجمعیت، تنها ۱۲ دکه فروش مطبوعات و فقط یک روزنامه محلی و ۳۲ کانون تبلیغاتی وجود دارد که در این موارد، منطقه را در جایگاه آخر بین استان‌ها قرار داده است. در اجرا تعداد نمایش و برگزاری نمایشگاه هنرهای تجسمی نیز بین استان‌های کشور، رتبه منطقه در رده قبل از آخر است. برای برشمردن دقیق‌تر نقطه‌ضعف‌های فرهنگی و هنری در منطقه این موضوع به‌عنوان یکی از سؤال‌های مصاحبه با مصاحبه‌شوندگان مطرح شد و پاسخ‌های آنها در این رابطه که در جدول ۳۵ آمده است، می‌تواند تا حد زیادی در این زمینه راهگشا باشد. همان‌طور که در جدول یادشده ملاحظه می‌شود، مصاحبه‌شوندگان در مجموع ۳۲ مورد را به‌عنوان نقاط ضعف فرهنگی و هنری منطقه برشمرده‌اند. دو مورد از مهم‌ترین مشکلات، «کمبود منابع مالی» و «نبود فرهنگ‌سرا» در منطقه بوده است که هر کدام

با تواتر ۱۰، مد نظر ۵۰ درصد مصاحبه‌شوندگان بوده‌اند. «بی‌توجهی به آموزش در حوزه فرهنگ و هنر» و همچنین «کمبود سالن‌های سینما و تئاتر»، دو مورد مهم بعدی از نگاه مشارکت‌کنندگان در پژوهش بوده که با تواتر ۷، نظر ۳۵ درصد آنان را به خود معطوف کرده است. «پایین بودن سرانه دسترسی به کتاب و کتاب‌خوانی» و «عدم توجه به ظرفیت‌های فرهنگی منطقه» نیز با تواتر ۶ و جلب نظر ۳۰ درصدی در رتبه بعدی قرار گرفته‌اند. سپس، «ضعف تخصص و کمبود منابع انسانی» موردی بود که تواتر ۵ را داشت و از سوی ۲۵ درصد مصاحبه‌شوندگان، ابراز شد. همچنین موارد «کم‌رنگ و منسوخ‌شدن سنن فرهنگی منطقه»، «ضعف در حوزه کتاب و کتاب‌خوانی»، «خطر زوال موسیقی محلی»، «سیاست‌زدگی نهادهای فرهنگی»، «نبود نگارخانه» و «کم‌توجهی به هنرهای تجسمی»، به عنوان نقطه‌ضعف‌هایی تلقی شده‌اند که هر کدام از سوی ۴ نفر (۲۰ درصد) از مشارکت‌کنندگان ابراز شده‌اند. نقطه‌ضعف‌های «بی‌توجهی به مؤسسات فرهنگی و هنری مجوزدار»، «بی‌عدالتی در اختصاص امکانات فرهنگی در مقایسه با سایر استان‌ها» و «نبود حمایت‌های لازم مادی و معنوی از هنرمندان» نیز هر کدام از سوی سه نفر از مصاحبه‌شوندگان مطرح شده‌اند. علاوه بر این‌ها، دو مورد هر کدام با فراوانی دو و پانزده مورد هر کدام با فراوانی یک، سایر نقطه‌ضعف‌هایی هستند که مطرح و در نیمه دوم جدول ۳۵ قابل ملاحظه هستند.

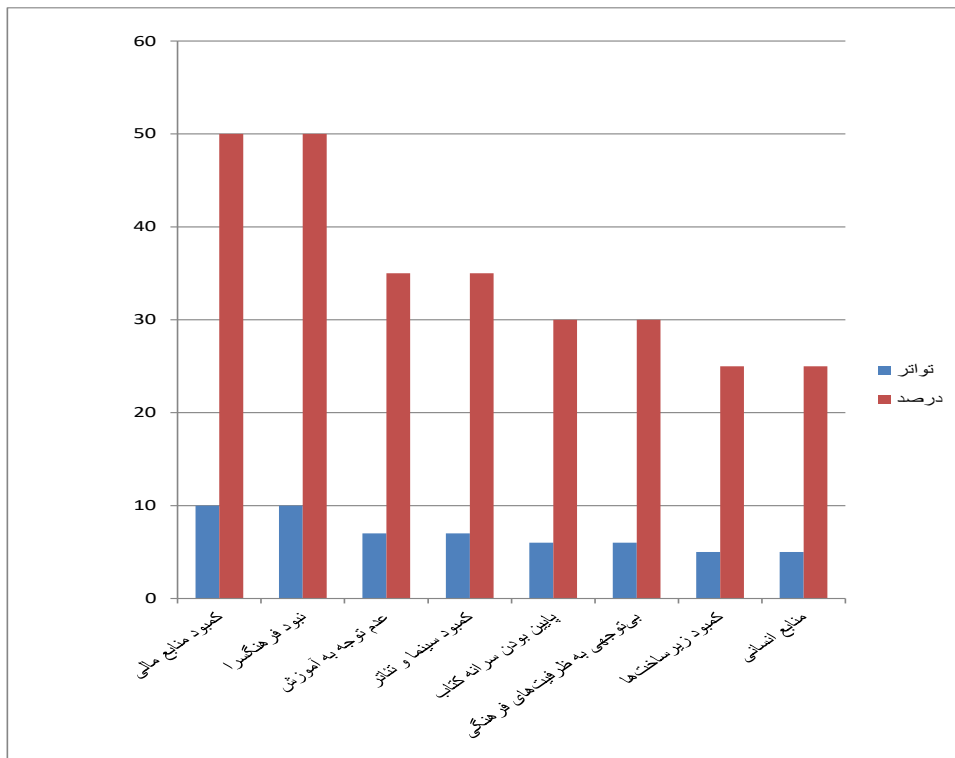
جدول ۳۵: وضعیت پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان (۲۰ نفر) به نقاط ضعف فرهنگی و هنری منطقه

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱	کمبود منابع مالی	۱۰	۵۰
۲	نبود فرهنگ‌سرا	۱۰	۵۰
۳	بی‌توجهی به آموزش در حوزه فرهنگ و هنر	۷	۳۵
۴	کمبود سالن‌های سینما و تئاتر	۷	۳۵
۵	پایین بودن سرانه دسترسی به کتاب و کتاب‌خوانی	۶	۳۰
۶	بی‌توجهی به ظرفیت‌های فرهنگی منطقه	۶	۳۰
۷	ضعف تخصص و کمبود منابع انسانی	۵	۲۵
۸	کم‌رنگ و منسوخ‌شدن سنن فرهنگی منطقه	۴	۲۰
۹	ضعف در حوزه کتاب و کتاب‌خوانی	۴	۲۰

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱۰	خطر زوال موسیقی محلی	۴	۲۰
۱۱	نبود نگارخانه	۴	۲۰
۱۲	کم توجهی به هنرهای تجسمی	۴	۲۰
۱۳	کم توجهی به مؤسسات فرهنگی و هنری مجوزدار	۳	۱۵
۱۴	بی عدالتی در اختصاص امکانات فرهنگی در مقایسه با سایر استان‌ها	۳	۱۵
۱۵	نبود حمایت‌های لازم مادی و معنوی از هنرمندان	۳	۱۵
۱۶	نگاه صرف مادی و اداری به فرهنگ	۲	۱۰
۱۷	رواج سطحی‌نگری در شعر، نمایش و موسیقی‌های محلی	۲	۱۰
۱۸	هدف‌گذاری اشتباه مؤسسات فرهنگی و هنری	۱	۵
۱۹	پویانبودن فرهنگی و هنری مؤسسات	۱	۵
۲۰	منفعت‌طلبی و سودجویی برخی مؤسسات فرهنگی و هنری	۱	۵
۲۱	تمرکز مؤسسات فرهنگی و هنری بر فعالیت‌های پردرآمد	۱	۵
۲۲	توانمند نبودن در تغییر ذائقه فرهنگی اقشار مختلف مردم	۱	۵
۲۳	نداشتن درک صحیح از تحولات محیطی و آینده‌نگری	۱	۵
۲۴	ناتوانی مؤسسات در سرمایه‌گذاری در طرح‌های بلندمدت	۱	۵
۲۵	اختصاص بودجه‌ها به کارهای تکراری و کم‌اثر	۱	۵
۲۶	ضعف تخصص در مدیران فرهنگی	۱	۵
۲۷	ناآشنایی مردم با هنرمندان و فرهیختگان فرهنگی	۱	۵
۲۸	نفروختن آنلاین بلیط سینما و تئاتر	۱	۵
۲۹	محدود بودن فعالیت‌های فرهنگی و هنری در ایام خاص	۱	۵
۳۰	جذاب نبودن فعالیت‌های فرهنگی مؤسسات و کانون‌ها	۱	۵
۳۱	حمایت نکردن از کتاب‌فروشی‌ها	۱	۵
۳۲	برگزار نشدن رویدادهای مهم فرهنگی و هنری	۱	۵

جهت تسهیل شناخت آنی از مهم‌ترین و شاخص‌ترین نقاط ضعف فرهنگی و هنری منطقه از دید مشارکت‌کنندگان، در نمودار شماره ۹ (صفحه بعد) هشت مورد از مهم‌ترین آنها که تواتر و فراوانی بیشتری در اظهار نظر مصاحبه‌شوندگان داشته‌اند، نشان داده شده است. در صدر این هشت مورد مهم، «کمبود منابع مالی» و «نبود فرهنگ‌سرا» با بیشترین تواتر (۱۰ نفر معادل ۵۰ درصد مصاحبه‌شوندگان) به چشم می‌خورند. همپنین مورد «ضعف تخصص و کمبود منابع انسانی» با کمترین تواتر (۵ نفر معادل ۲۵ درصد مصاحبه‌شوندگان)، بین هشت مورد نخستین و مهم تهدیدها و نقاط ضعف فرهنگی قرار دارد (جدول ۳۵ و نمودار شماره ۹ ملاحظه شوند).

نمودار شماره ۹: نقطه‌ضعف‌های فرهنگی و هنری از دید مصاحبه‌شوندگان

در مورد دسته‌بندی نقاط ضعف فرهنگی و هنری مذکور به تفکیک سرفصل‌های اصلی مطرح‌شده نیز اقدام شد که نتایج حاصله در جدول ۳۶ منعکس شده است:

جدول ۳۶: نقاط ضعف فرهنگی و هنری به تفکیک سرفصل

ردیف	سرفصل	نقاط ضعف
۱	کتاب	پایین بودن سرانه دسترسی به کتاب و کتابخوانی ضعف در برنامه‌ریزی حوزه کتاب و کتابخوانی حمایت نکردن از کتاب‌فروشی‌ها
۲	سینما و تئاتر	کمبود سالن‌های سینما و تئاتر نفروختن آنلاین بلیط سینما و تئاتر
۳	منابع انسانی	کمبود نیروی انسانی ضعف تخصص در نیروها بی‌توجهی به آموزش نبود حمایت‌های لازم مادی و معنوی از هنرمندان ضعف تخصص در مدیران فرهنگی
۴	منابع مالی	کمبود اعتبار و منابع مالی بی‌عدالتی در اختصاص امکانات و منابع مالی در مقایسه با سایر استان‌ها اختصاص بودجه‌ها به کارهای تکراری و کم‌اثر
۵	اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری	نبود فرهنگ‌سرا نبود نگارخانه کم‌توجهی به هنرهای تجسمی کم‌توجهی به مؤسسات فرهنگی و هنری مجوزدار هدف‌گذاری اشتباه مؤسسات فرهنگی و هنری پویانودن مؤسسات فرهنگی و هنری منفعت‌طلبی و سودجویی برخی مؤسسات فرهنگی و هنری تمرکز مؤسسات فرهنگی و هنری بر فعالیت‌های پردرآمد ناتوانی مؤسسات در سرمایه‌گذاری در طرح‌های بلندمدت جذاب نبودن فعالیت‌های فرهنگی مؤسسات و کانون‌ها
۶	مدیریت فرهنگی	بی‌توجهی به ظرفیت‌های فرهنگی منطقه کم‌رنگ و منسوخ‌شدن سنن فرهنگی منطقه نگاه صرف مادی و اداری به فرهنگ ناتوانی در تغییر ذات‌فرد فرهنگی اقشار مختلف مردم نداشتن درک صحیح از تحولات محیطی و آینده‌نگری برگزارنشدن رویدادهای مهم فرهنگی و هنری محدودبودن فعالیت‌های فرهنگی و هنری در ایام خاص ناآشنایی مردم با هنرمندان و فرهیختگان فرهنگی
۷	موسیقی	خطر زوال موسیقی محلی رواج سطحی‌نگری در موسیقی دشواری‌های برگزاری کنسرت

همان‌طور که مندرجات جدول ۳۶ نشان می‌دهد، نقاط ضعف فرهنگی و هنری منطقه در هفت سرفصل اصلی تفکیک و دسته‌بندی شده است. بر این اساس به ترتیب در حوزه کتاب ۳، سینما و تئاتر ۲، منابع انسانی ۵، منابع مالی ۳، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری ۱۰، مدیریت فرهنگی ۸ و در نهایت، در حوزه موسیقی ۳ نقطه ضعف اصلی مطرح شده است. همچنین مهم‌ترین نقطه ضعف در حوزه کتاب «پایین بودن سرانه دسترسی به کتاب و کتاب‌خوانی»، سینما و تئاتر «کمبود شدید سالن‌های سینما و تئاتر»، منابع انسانی «کمبود نیروی انسانی»، منابع مالی «کمبود اعتبار و منابع مالی»، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری «نبود فرهنگ‌سرا»، مدیریت فرهنگی «بی‌توجهی به ظرفیت‌های فرهنگی و هنری منطقه» و سرانجام در حوزه موسیقی «خطر زوال موسیقی غنی بومی و محلی» است. توجه به همه نقاط ضعف ذکر شده و سایر نقاط ضعف احتمالی ذکر نشده و تلاش و تدبیر برای برطرف کردن یا حداقل کاهش آنها ضروری و الزامی به نظر می‌رسد و گام بلند و مهمی در مسیر ارتقای وضعیت فرهنگی و هنری منطقه است.

تهدیدها

به‌منظور مشخص شدن تهدیدهای فرهنگی و هنری در منطقه نیز این موضوع به‌عنوان یکی از سؤال‌های مصاحبه با مصاحبه‌شوندگان مطرح شد و پاسخ‌های آنها در این رابطه که در جدول ۳۷ قابل مشاهده است، می‌تواند تا حد زیادی منعکس‌کننده واقعیات این مبحث باشد. همان‌طور که در جدول یادشده ملاحظه می‌شود، مصاحبه‌شوندگان در مجموع ۳۱ مورد را به‌عنوان تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه برشمرده‌اند. «کمبود زیرساخت‌های ضروری حوزه فرهنگ» با فراوانی ۶ به‌عنوان مهم‌ترین تهدید فرهنگ و هنری مطرح شده است. سپس موارد چهارگانه «سیاست‌زدگی نهادهای فرهنگی»، «وجود روحیات انتقام‌جویی»، «عدم وجود وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری» و «محرومیت منطقه از امکانات آموزشی و فرهنگی مناسب» تهدیدهایی تلقی شده‌اند که هر کدام از سوی ۴ نفر (۲۰ درصد) از مشارکت‌کنندگان ابراز شده‌اند. در رتبه بعدی موارد «کمبود سازمان‌های مردم‌نهاد»، «سیاست‌زدگی مدیران»، «تعصبات قومی و قبیله‌ای»، «شیوع مصرف و قاچاق مواد مخدر»، «بالابودن هزینه‌های چاپ و نشر» و «نرخ بالای بیکاری» قرار دارند که هر کدام از سوی سه نفر از مصاحبه‌شوندگان مطرح شده‌اند. دیگر تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه، شامل یازده موردی می‌شود که هر کدام از سوی ۲ نفر از مشارکت‌کنندگان ابراز شده و عبارت‌اند از: «توسعه‌نیافتن مراکز آموزش عالی در بعضی شهرستان‌ها»، «بی‌توجهی به ثبت و ضبط آثار و هویت فرهنگی منطقه»، «مهاجرت

سرمایه‌های فرهنگی و هنرمندان»، «نداشتن درک یکسان مدیران دولتی و غیردولتی از نیازها و آسیب‌های فرهنگی»، «وجود سلاح‌های غیرمجاز در دست مردم»، «بالابودن نرخ جرائم»، «زوال تدریجی آثار تاریخی»، «مخاطرات فضای مجازی»، «تشریفات زائد مراسم مرگ و میر» و «تبلیغ و ترویج مذاهب جعلی در منطقه». ۹ مورد دیگر از تهدیدها، هر کدام تنها از سوی یک نفر از مصاحبه‌شوندگان مطرح شد که در قسمت انتهایی جدول، فهرست تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه (جدول ۳۷ در صفحه بعد) قابل مشاهده هستند. همچنین در مورد دسته‌بندی تهدیدهای فرهنگی و هنری مذکور، به تفکیک سرفصل‌های اصلی مطرح‌شده نیز اقدام شد که نتایج حاصل از آن در جدول ۳۸ آمده است.

جدول ۳۷: وضعیت پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان (۲۰ نفر) به تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱	کمبود زیرساخت‌های ضروری حوزه فرهنگ	۶	۳۰
۲	سیاست‌زدگی نهادهای فرهنگی	۴	۲۰
۳	وجود روحیات انتقام‌جویی	۴	۲۰
۴	عدم وجود وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری	۴	۲۰
۵	محرومیت منطقه از امکانات آموزشی و فرهنگی مناسب	۴	۲۰
۶	کمبود سازمان‌های مردم‌نهاد	۳	۱۵
۷	سیاست‌زدگی مدیران	۳	۱۵
۸	تعصبات قومی و قبیله‌ای	۳	۱۵
۹	شیوع مصرف و قاچاق مواد مخدر	۳	۱۵
۱۰	بالابودن هزینه‌های چاپ و نشر	۳	۱۵
۱۱	نرخ بالای بیکاری	۳	۱۵
۱۲	اسراف در مراسم جشن و عزا	۲	۱۰

بخش چهارم: گزارش تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان | ۱۴۱

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱۳	توسع نیافتن مراکز آموزش عالی در بعضی شهرستانها	۲	۱۰
۱۴	بی توجهی به ثبت و ضبط آثار و هویت فرهنگی منطقه	۲	۱۰
۱۵	مهاجرت سرمایه های فرهنگی و هنرمندان	۲	۱۰
۱۶	نداشتن درک یکسان مدیران دولتی و غیردولتی از نیازها و آسیب های فرهنگی	۲	۱۰
۱۷	وجود سلاح های غیرمجاز در دست مردم	۲	۱۰
۱۸	بالا بودن نرخ جرائم	۲	۱۰
۱۹	زوال تدریجی آثار تاریخی	۲	۱۰
۲۰	مخاطرات فضای مجازی	۲	۱۰
۲۱	تشریفات زائد مراسم مرگ و میر	۲	۱۰
۲۲	تبلیغ و ترویج مذاهب جعلی در منطقه	۲	۱۰
۲۳	قانونمند نبودن مردم	۱	۵
۲۴	مقررات اداری دست و پاگیر	۱	۵
۲۵	عملکرد فراقانونی برخی نهادها و شخصیت های مذهبی و مقابله با فرهنگ	۱	۵
۲۶	قیمت بالای کتاب	۱	۵
۲۷	تحولات فراوان و سریع اجتماعی، سیاسی و فرهنگی	۱	۵
۲۸	بالا بودن نرخ طلاق	۱	۵
۲۹	خشک سالی و تخلیه روستاها	۱	۵
۳۰	شیوع هجونیویسی	۱	۵
۳۱	بالارفتن سن ازدواج	۱	۵

جدول ۳۸: تهدیدهای فرهنگی و هنری به تفکیک سرفصل

ردیف	سرفصل	تهدیدها
۱	کتاب	قیمت بالای کتاب بالابودن هزینه‌های چاپ و نشر مقررات اداری دست و پاگیر
۲	سینما و تئاتر	محرومیت منطقه از امکانات مناسب عملکرد فراقانونی و تعصبات برخی نهادها و شخصیت‌های مذهبی
۳	منابع انسانی	مهاجرت سرمایه‌های فرهنگی و هنرمندان سیاست‌زدگی نهادهای فرهنگی
۴	منابع مالی	نبود منابع درآمدی و کمک‌های مردمی بی‌عدالتی در اختصاص امکانات و منابع مالی در مقایسه با سایر استان‌ها اختصاص بودجه‌ها به کارهای تکراری و کم‌اثر
۵	اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری	کمبود زیرساخت‌های ضروری حوزه فرهنگ و هنر کمبود سازمان‌های مردم‌نهاد توسعه‌نیافتن مراکز آموزش عالی در بعضی شهرستان‌ها زوال تدریجی آثار تاریخی
۶	مدیریت فرهنگی	نداشتن وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری سیاست‌زدگی مدیران بی‌توجهی به ثبت و ضبط آثار و هویت فرهنگی منطقه عدم درک یکسان مدیران دولتی و غیردولتی از نیازها و آسیب‌های فرهنگی تحولات فراوان و سریع اجتماعی، سیاسی و فرهنگی
۷	موسیقی	عملکرد فراقانونی برخی نهادها و شخصیت‌های مذهبی سنگ‌اندازی در مسیر رواج موسیقی و برگزاری کنسرت رواج موسیقی‌های سبک و سطحی
۸	فرهنگ عمومی	وجود تعصبات قومی و قبیله‌ای روحیات انتقام‌جویی شیوع مصرف و قاچاق مواد مخدر نرخ بالای بیکاری اسراف در مراسم جشن و عزا مخاطرات فضای مجازی تبلیغ و ترویج مذاهب جعلی در منطقه شیوع هجوتنویسی بالارفتن سن ازدواج بالابودن نرخ طلاق قانونمند نبودن بسیاری از مردم

همچنان که در جدول ۳۸ ملاحظه می‌شود، تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه در هشت سرفصل اصلی تفکیک و دسته‌بندی شده است. بر این اساس، به ترتیب در حوزه کتاب ۳، سینما و تئاتر ۲، منابع انسانی ۲، منابع مالی ۳، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری ۴، مدیریت فرهنگی ۵، موسیقی ۳ و در نهایت در حوزه فرهنگ عمومی ۱۱ تهدید اصلی، مطرح شده است. همچنین مهم‌ترین تهدید در حوزه کتاب «قیمت بالا»، سینما و تئاتر «محرومیت منطقه از امکانات مناسب»، منابع انسانی «مهاجرت سرمایه‌های فرهنگی و هنرمندان»، منابع مالی «نبود منابع درآمدی و کمک‌های مردمی»، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری «کمیبود زیرساخت‌های حوزه فرهنگ و هنر»، مدیریت فرهنگی «وجودداشتن وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری منطقه»، و سرانجام در حوزه فرهنگ عمومی «وجود تعصبات قومی و قبیله‌ای در منطقه» است. بدون تردید مسئولان و متولیان فرهنگ و هنر منطقه باید به مجموعه تهدیدهای مندرج در جدول بالا و سایر تهدیدهای احتمالی مغفول، توجه کنند و برای رفع و کاهش آنها اهتمام ورزند.

نقاط قوت و فرصت‌های فرهنگی و هنری

بعد از بررسی و مرور نقاط ضعف و تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان در فصل دوم بخش حاضر و به مصداق سخن حافظ که «عیب می‌جمله‌چو گفتمی، هنرش نیز بگو»، در این فصل نقاط قوت به‌عنوان عوامل درونی و همچنین فرصت‌های فرهنگی و هنری به‌عنوان عوامل بیرونی در منطقه را مورد بررسی و کنکاش قرار داده و با استفاده از داده‌ها و شواهد موجود و همچنین نتایج مصاحبه با مصاحبه‌شوندگان، به تجزیه و تحلیل می‌نشینیم. بنابراین فصل حاضر نیز همچون فصل دوم مشتمل بر دو قسمت مجزا خواهد بود که نخست نقاط قوت فرهنگی و هنری منطقه مرور خواهند شد و در ادامه و در قسمت دوم این فصل به فرصت‌های فرهنگی و هنری خواهیم پرداخت.

نقاط قوت

استقرار اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مستقل در دهه اخیر را می‌توان مزیت و نقطه قوت و فرصت مناسبی تلقی کرد که در چند سال اخیر باعث سروسامان یافتن نسبی مسائل فرهنگی و هنری منطقه و روند رو به رشد شاخص‌های مرتبط شده است. برخلاف کمبودها، ایجاد و احداث پنج مجتمع فرهنگی و هنری در سال‌های اخیر و فعالیت آنها از دیگر نقاط قوت فرهنگی و هنری منطقه است.

همان‌طور که در بخش قبل مطرح شد در حوزه قرآن و عترت، منطقه جنوب کرمان

وضعیت و ظرفیت نسبتاً قابل قبولی دارد و تعداد ۳۲ مؤسسه فرهنگی قرآن و عترت تا پایان سال ۱۳۹۷ وجود داشته که در جایگاه مناسب شانزدهمی بین استان‌ها بوده است و این مؤسسات در سال ۱۳۹۸ به ۴۷ مورد افزایش یافته‌اند. تا سال ۱۳۹۷ تعداد کانون‌های فرهنگی مساجد در منطقه، ۴۵۶ مورد و حائز رتبه ۲۲ کشوری بین استان‌ها بوده است. تعداد این کانون‌ها تا کنون به ۴۹۱ مورد افزایش یافته است. اعضای این کانون‌ها نزدیک به هفتاد هزار نفر بوده‌اند که رتبه قابل قبول ۱۰ کشوری بین استان‌ها را برای منطقه در پی داشته است. چگونگی وضعیت نقاط قوت فرهنگی و هنری منطقه از دیگر سؤال‌هایی بود که مصاحبه‌شوندگان درباره آن به اظهار نظر پرداخته‌اند و در جدول ۳۹ قابل مشاهده است.

جدول ۳۹: وضعیت پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان (۲۰ نفر) به: نقاط قوت فرهنگی و هنری منطقه

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱	وجود اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مستقل در منطقه	۶	۳۰
۲	افزایش توجه به مسائل فرهنگی بعد از ایجاد اداره کل ارشاد	۵	۲۵
۳	وجود زیرساخت‌های فرهنگی و هنری مناسب	۳	۱۵
۴	توسعه پژوهش‌های فرهنگی در سال‌های اخیر	۱	۵
۵	مدیران توانمند فرهنگی در اداره کل ارشاد	۱	۵
۶	برگزاری نمایشگاه کتاب استانی و فعالیت‌های فرهنگی جانبی آن	۱	۵
۷	برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی	۱	۵
۸	وجود و فعالیت خانه مطبوعات در منطقه	۱	۵
۹	برگزاری جشنواره‌های متعدد فرهنگی و هنری	۱	۵
۱۰	اجرای تئاترهای خیابانی	۱	۵
۱۱	وجود پر تعداد کانون‌های فرهنگی مساجد	۱	۵

آن‌گونه که جدول بالا نشان می‌دهد، مشارکت کنندگان در پژوهش، تعداد ۱۱ مورد را به عنوان نقاط قوت فرهنگی و هنری منطقه، برشمرده‌اند که البته تعداد ۸ مورد آنها، موضوعاتی هستند که تنها از سوی یک نفر از مصاحبه‌شوندگان مطرح شده‌اند و به سهم خود درخور توجه هستند.

دو مورد «وجود اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مستقل در منطقه» و «افزایش توجه به مسائل فرهنگی بعد از ایجاد اداره کل ارشاد» به ترتیب با تواتر ۶ و ۵ به عنوان مهم ترین نقاط قوتی هستند که از سوی مصاحبه‌شوندگان ابراز شده‌اند. مقایسه دو دهه قبل و بعد از استقلال اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در جنوب کرمان، نشان می‌دهد که این تصمیم و اقدام، حساب‌گرانه و شایسته بوده و فرصت و زمینه مناسبی برای جبران خلأها و کمبودهای فرهنگی و هنری منطقه فراهم کرده است و حتی ضرورت داشته که زودتر از این محقق شود. با توجه به گستردگی و پراکندگی منطقه و جمعیت و رشد جمعیت بالای آن ضرورت دارد این اتفاق در مورد سایر دستگاه‌ها و به‌ویژه دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با حوزه فرهنگ، هنر و آموزش نیز اجرایی و عملیاتی شود.

«وجود زیرساخت‌های فرهنگی و هنری مناسب» مورد دیگری است که از جانب ۳ نفر از پاسخگویان به عنوان نقطه قوت در حوزه فرهنگ و هنر منطقه عنوان شده است. اشاره به زیرساخت‌های فرهنگی و هنری مناسب، متوجه احداث مجتمع‌های فرهنگی و هنری در سال‌های اخیر است که بدون تردید به نسبت جمعیت کافی نیست و هنوز دو شهرستان از آن بی‌بهره‌اند. همچنین این مطلب متضمن وجود آثار باستانی و میراث فرهنگی غنی منطقه است. هشت مورد دیگر ذکر شده در جدول هر کدام تنها از سوی یک نفر از مشارکت‌کنندگان در پژوهش عنوان شده است که البته باز هم باید یادآوری و تأکید کرد که هر کدام از این موارد، برخلاف طرح از جانب یک صاحب‌نظر، در جای خود قابل توجه و تأمل هستند. به عنوان نمونه، مواردی مانند «توسعه پژوهش‌های فرهنگی»، «برگزاری نمایشگاه کتاب استانی و فعالیت‌های فرهنگی جانبی آن»، «برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی»، «وجود و فعالیت خانه مطبوعات در منطقه»، «برگزاری جشنواره‌های متعدد فرهنگی و هنری» و «اجرای تئاترهای خیابانی» به عنوان نقاط قوت مناسب فرهنگی و هنری، به سادگی قابل چشم‌پوشی و کم‌توجهی نیستند. چنان‌که برای مثال ۹ مورد برگزاری نمایشگاه کتاب با مشارکت حدود ۱۸۰۰۰ نفر و اجرای جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی در هفت نوبت با مشارکت صدها نفر در یک سال در منطقه، در ارتقای فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی و افزایش دانش و آگاهی‌ها بین اقشار مختلف و به‌ویژه بین کودکان، نوجوانان و جوانان نقش ارزنده‌ای ایفا کرده‌اند و باید به تداوم این اقدامات به عنوان فرصت‌ها و بسترهای مناسب برای تولید و توزیع شایسته محصولات و خدمات فرهنگی نگریست. همچنین در مورد دسته‌بندی نقاط قوت فرهنگی و هنری مذکور به تفکیک سرفصل‌های اصلی مذکور نیز اقدام شد که نتایج حاصل از آن در جدول ۴۰ (صفحه بعد) آمده

است. همچنان که جدول یادشده نشان می‌دهد، نقاط قوت فرهنگی و هنری منطقه در پنج سرفصل اصلی تفکیک و دسته‌بندی شده است. بر این اساس به ترتیب در حوزه کتاب و رسانه ۳، سینما و تئاتر ۱، منابع انسانی ۱، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری ۴ و در نهایت در حوزه مدیریت فرهنگی ۴ نقطه قوت اصلی، مطرح شده است. همچنین مهم‌ترین نقطه قوت در حوزه کتاب و رسانه «برگزاری نمایشگاه‌های کتاب و فعالیت‌های فرهنگی جانبی آن»، سینما و تئاتر «اجرای تئاترهای خیابانی متعدد و متنوع»، منابع انسانی «مدیران توانمند فرهنگی در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی»، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری «وجود پرتعداد کانون‌های فرهنگی مساجد» و سرانجام در حوزه مدیریت فرهنگی «وجود اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مستقل در منطقه» است. بی‌شک باید از این نقاط قوت و سایر نقاط قوت احتمالی موجود، استفاده بهینه و برای تقویت آنها تلاش شود.

جدول ۴۰: نقاط قوت فرهنگی و هنری به تفکیک سرفصل

ردیف	سرفصل	نقاط قوت
۱	کتاب و رسانه	برگزاری نمایشگاه‌های کتاب و فعالیت‌های فرهنگی جانبی آن برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی وجود و فعالیت خانه مطبوعات در منطقه
۲	سینما و تئاتر	اجرای تئاترهای خیابانی متعدد و متنوع
۳	منابع انسانی	مدیران توانمند فرهنگی در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی
۴	اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری	وجود پرتعداد کانون‌های فرهنگی مساجد وجود زیرساخت‌های فرهنگی و هنری مناسب
۵	مدیریت فرهنگی	وجود اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مستقل در منطقه افزایش توجه به مسائل فرهنگی بعد از ایجاد اداره کل ارشاد برگزاری جشنواره‌های متعدد فرهنگی و هنری توسعه پژوهش‌های فرهنگی در سال‌های اخیر

فرصت‌ها

چگونگی وضعیت فرصت‌های فرهنگی و هنری منطقه هم از جمله سؤال‌های طرح‌شده در مصاحبه بود که مصاحبه‌شوندگان در این رابطه نیز به اظهار نظر پرداخته‌اند و نتایج آن در جدول ۴۱، قابل مشاهده است.

بخش چهارم: گزارش تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان | ۱۴۷

جدول ۴۱: وضعیت پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان (۲۰ نفر) به فرصت‌های فرهنگی و هنری منطقه

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱	هنرمندان با استعداد و توانمند فراوان	۱۴	۷۰
۲	هویت فرهنگی غنی	۱۳	۶۵
۳	میراث و آثار فرهنگی و هنری	۱۳	۶۵
۴	موسیقی بومی و محلی	۹	۴۵
۵	وجود حافظان قرآن فراوان	۳	۱۵
۶	بکرماندن منطقه به لحاظ فرهنگی	۳	۱۵
۷	وجود مراکز آموزش عالی و دانشگاهی متعدد در منطقه	۲	۱۰
۸	وجود حوزه‌های علمی متعدد در منطقه	۲	۱۰
۹	گرایش غالب مردم به حجاب برتر	۱	۵
۱۰	حب اهل بیت بین مردم منطقه	۱	۵
۱۱	علاقه‌مندی وافر به کتاب‌خوانی	۱	۵
۱۲	صداقت و صفای مردمان منطقه	۱	۵

همان‌گونه که در جدول بالا مشخص است، موارد چهارگانه «هنرمندان بااستعداد»، «هویت فرهنگی غنی»، «میراث فرهنگی و هنری» و «موسیقی بومی و محلی» به ترتیب با تواتر ۱۴، ۱۳، ۱۳ و ۹ به‌عنوان مهم‌ترین موارد از فرصت‌های فرهنگی و هنری منطقه، تلقی و به ترتیب از جانب ۷۰، ۶۵، ۶۵ و ۴۵ درصد از پاسخ‌دهندگان ابراز شده‌اند. «وجود حافظان قرآن فراوان» و «بکرماندن منطقه به لحاظ فرهنگی» دو مورد دیگری هستند که هر کدام از جانب ۳ نفر از پاسخ‌گویان به‌عنوان فرصت در حوزه فرهنگ و هنر منطقه عنوان شده‌اند. مطرح کردن وجود حافظان قرآن فراوان در منطقه نیز بی‌دلیل نیست و همان‌طور که در بخش قبل توضیح داده شد از این نظر، منطقه با قرارگرفتن در رتبه ۷ در قسمت خانم‌ها و رتبه ۱۷ در قسمت آقایان بین استان‌های کشور وضعیت قابل قبولی دارد. دو مورد «وجود مراکز آموزش عالی و دانشگاهی متعدد» و «وجود حوزه‌های علمی متعدد» در منطقه، هر کدام از سوی دو نفر از پاسخ‌گویان ابراز و سرانجام چهار مورد انتهایی ذکرشده در جدول هر کدام تنها از سوی یک نفر از مشارکت‌کنندگان در پژوهش عنوان شده است که البته باز هم باید یادآوری و تأکید کرد که هر کدام از این موارد، برخلاف طرح از جانب یک صاحب‌نظر، در جای خود قابل توجه و بررسی هستند. از

طرفی، در مورد دسته‌بندی فرصت‌های فرهنگی و هنری مذکور به تفکیک سرفصل‌های اصلی مطرح‌شده نیز اقدام شد که نتایج حاصل از آن در جدول ۴۲ ذکر شده است. همچنان که جدول یادشده نشان می‌دهد، فرصت‌های فرهنگی و هنری منطقه در پنج سرفصل اصلی تفکیک و دسته‌بندی شده‌اند. بر این اساس، به ترتیب در حوزه کتاب و رسانه ۲، منابع انسانی ۲، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری ۳، فرهنگ عمومی ۵ و در حوزه موسیقی ۳ فرصت اصلی، مطرح شده است.

جدول ۴۲: فرصت‌های فرهنگی و هنری به تفکیک سرفصل

ردیف	سرفصل	فرصت‌ها
۱	کتاب و رسانه	علاقه‌مندی فراوان به کتاب‌خوانی و سایر منابع خواندنی آمار بالای دانشجوی
۲	منابع انسانی	هنرمندان با استعداد و توانمند فراوان وجود حافظان قرآن فراوان
۳	اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری	وجود مراکز آموزش عالی و دانشگاهی متعدد در منطقه وجود حوزه‌های علمی متعدد در منطقه میراث و آثار فرهنگی و هنری متعدد و متنوع
۴	فرهنگ عمومی	هویت فرهنگی غنی بکرماندن منطقه به لحاظ فرهنگی حب اهل بیت بین مردم منطقه صداقت و صفای مردمان منطقه گرایش عمومی به حجاب برتر
۵	موسیقی	موسیقی غنی بومی و محلی اقبال عمومی به موسیقی اصیل هنرمندان مستعد و پرشمار حوزه موسیقی

مهم‌ترین فرصت فرهنگی و هنری در حوزه کتاب و رسانه «علاقه‌مندی فراوان به کتاب‌خوانی و سایر منابع خواندنی»، منابع انسانی «هنرمندان با استعداد و توانمند فراوان»، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری «وجود مراکز آموزش عالی و دانشگاهی متعدد در منطقه» و سرانجام در حوزه موسیقی «موسیقی غنی بومی و محلی» است. واضح است که از این فرصت‌های فرهنگی و هنری و سایر فرصت‌های احتمالی موجود، باید به نحو شایسته بهره‌برداری و استفاده شود.

خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری

نیاز یک مفهوم عمومی است و تعاریف مختلفی از آن شده است. این تعاریف گرچه یک مفهوم یا احساس مشترک را انتقال می‌دهد، اما ناظر بر رویکردها و معانی متفاوتی است. در یک تعریف، نیاز به عنوان فاصله بین وضع موجود و وضع مطلوب و در تعریفی دیگر به معنای خواست و ترجیح فردی و گروهی تلقی شده است. همچنین از نیاز به معنای یک عیب یا کاستی و فقدان یا کمبود دانش، مهارت و توانایی یا نگرش یا ابزار و وسایلی که منجر به ایجاد اشکال در عملکردها و فرایندهای بهینه می‌شود، نام برده شده است. علاوه بر اینها، می‌توان گفت آنچه که فقدانش بر عملکردهای مطلوب اثر منفی می‌گذارد، نیاز محسوب می‌شود (رفیعی بهابادی و دیگران، ۱۳۹۱: ۶۰-۵۹). نیاز در جامعه انسانی بستر و مفهومی گسترده و چندوجهی دارد. از یک سو، بیشتر ابعادی مادی، عینی و انضمامی مانند نیاز به غذا، مسکن، سلامت و بهداشت را در بر می‌گیرد و از سویی دیگر، بیشتر ناظر بر وجوهی نمادین، کیفی و معنایی مانند نیاز به آموزش، تربیت، تعلق، هنر، مطالعه و فراغت است. نیازهای فرهنگی و هنری در حوزه نیازهای نمادین و معنایی جای دارند. این نیازها در پرتو تحولات اقتصادی و اجتماعی دگرگون می‌شوند و از حالت ساده و محدود به پیچیده و متعدد تحول می‌یابند.

این مطلب و نکته مهم نیز باید مد نظر باشد که شهر، منطقه و جامعه مطلوب علاوه بر اینکه توانایی برآوردن نیازهای پایه‌ای شهروندان مانند غذا، پوشاک، خانه، امنیت، مراقبت‌های اجتماعی و سلامت را دارد، باید قادر باشد به نیازهای عملکردی، فرهنگی و هنری زندگی اجتماعی نیز پاسخ دهد. از این منظر، لازم است شهر قابلیت تحقق عرصه‌هایی برای تولید، رشد، آموزش، کار و تفریح را برای شهروندان داشته باشد؛ عرصه‌هایی که بتوان در آنها زندگی کرد، مکان‌هایی که بتوان در آن بود و گذران اوقات سالم داشت و فعالیت‌هایی که شهروندان در عرصه‌های تجربیات زیبایی، فرهنگی، هنری و ورزشی حضور و مشارکتی فعال داشته باشند (رزاقی، ۱۳۹۱: ۷۲ به نقل از دوهی، ۱۹۸۷). از این روست که مطالعه و بررسی نیازهای فرهنگی و هنری یک جامعه و محیط اجتماعی، نقش بنیادینی در تحقق جامعه سالم دارد.

بررسی نیازها یا به تعبیری نیازسنجی به معنای فرایند سنجش نیاز است و زمانی انجام می‌شود که یک سازمان یا نهاد بخواهد از وضعیت موجود در مورد زمینه خاصی، شناختی اساسی کسب کند تا با توجه به ضرورت‌ها، اولویت‌ها و ظرفیت‌ها بتواند سیاست‌ها و برنامه‌های خود را به‌سازی کند و به اجرا درآورد؛ بنابراین نیازسنجی از پیش شرط‌ها و

ابزارهای طراحی و تدوین برنامه‌ها و سیاست‌هاست و در تعیین سمت‌وسوی برنامه‌ریزی نقش کلیدی بازی می‌کند.

منظور از نیازسنجی عبارت است از کاربرد فونونی که بتوان به کمک آنها اطلاعات مناسبی درباره نیازها گردآوری کرد و به الگوی نیازها و خواسته‌های فرد، گروه و جامعه دست یافت (بابایی ۱۳۷۸: ۱۱). به نظر «بورتن و مریل» نیازسنجی فرایندی نظام‌دار برای تعیین اهداف، شناسایی فاصله بین وضع موجود و هدف‌ها و در نهایت، تعیین اولویت‌هاست (فتحی، ۱۳۸۱: ۲۵). به عبارتی، نیازسنجی یک شکل از تحقیق کاربردی است و تنها روش برای گردآوری داده‌ها و تحلیل آنها نیست، بلکه استفاده و بهره‌برداری از یافته‌ها را نیز شامل می‌شود (غفاری ۱۳۸۳، ۹-۱۲۸).

با توجه به این توضیحات و در راستای توصیف مناسب‌تر و مستدل‌تر وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب استان کرمان ضرورت داشت که نیازهای فرهنگی و هنری منطقه تا حد امکان احصاء و اولویت‌بندی شوند تا برنامه‌ریزان و متولیان این بخش را در اتخاذ تصمیمات و تدابیر مؤثرتر یاریگر باشند. در همین رابطه و بر اساس مطالعات اسنادی و شواهد موجود و همچنین نتایج مصاحبه و نظرخواهی از ۲۰ نفر از نخبگان و صاحب‌نظران فرهنگی و هنری منطقه، این نیازها مشخص و فهرست و اولویت‌بندی شده‌اند (جدول ۴۳ و نمودار ۱۰).

جدول ۴۳: وضعیت پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان (۲۰ نفر) به نیازهای فرهنگی و هنری منطقه

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱	احداث فرهنگ‌سرا	۱۳	۶۵
۲	توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر	۱۱	۵۵
۳	توجه به زیرساخت‌ها و فضاهای فیزیکی هنری و فرهنگی	۱۱	۵۵
۴	توجه به اقتصاد هنر و معیشت و امنیت شغلی هنرمندان	۱۱	۵۵
۵	ضرورت بهبود منابع مالی و بودجه	۱۰	۵۰
۶	تجهیز مراکز فرهنگی و هنری به امکانات لازم	۹	۴۵
۷	ترویج و توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی	۹	۴۵
۸	احداث سالن سینما و تئاتر	۹	۴۵
۹	ضرورت توجه به مسائل فرهنگی روستاها	۷	۳۵

بخش چهارم: گزارش تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان | ۱۵۱

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱۰	توجه به مسائل فرهنگی و اوقات فراغت نوجوانان و جوانان	۷	۳۵
۱۱	اختصاص منابع مالی برای احیای هنرهای بومی	۷	۳۵
۱۲	گسترش امکانات چاپ و نشر	۷	۳۵
۱۳	برگزاری کنسرت موسیقی و ایجاد نشاط	۷	۳۵
۱۴	توسعه برگزاری جشنواره‌های ملی در منطقه	۶	۳۰
۱۵	ضرورت تقویت منابع انسانی مراکز و نهادهای فرهنگی	۶	۲۵
۱۶	توجه به نقش فرهنگ در امنیت	۴	۲۰
۱۷	توجه متولیان فرهنگ به فرهنگ عامه و فرهنگ شفاهی منطقه	۴	۲۰
۱۸	ضرورت ایجاد صدا و سیما استان مستقل در منطقه	۴	۲۰
۱۹	افزایش مشوق‌های دولتی اختصاص یافته به مؤسسات فرهنگی	۴	۲۰
۲۰	برنامه‌ریزی راهبردی برای مسائل فرهنگی	۴	۲۰
۲۱	وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری نهادهای فرهنگی	۴	۲۰
۲۲	توسعه کمی و کیفی انجمن‌های فرهنگی و هنری	۴	۲۰
۲۳	گسترش کانون‌های فرهنگی مساجد	۴	۲۰
۲۴	ضرورت همراهی و هم‌افزایی نهادهای فرهنگی	۳	۱۵
۲۵	تقویت مراکز دینی و مذهبی همچون حوزه‌های علمیه و مصلی‌ها	۳	۱۵
۲۶	طرح ظرفیت‌های فرهنگی و هنری منطقه در مجامع فرهنگی و علمی	۳	۱۵
۲۷	توسعه دسترسی مردم به اینترنت	۲	۱۰
۲۸	شناسایی نقاط ضعف و قوت مؤسسات فرهنگی و هنری	۲	۱۰
۲۹	ایجاد تالارهای گفت‌وگو	۲	۱۰
۳۰	کیفیت بخشی به نشریات محلی	۲	۱۰
۳۱	گسترش کتابخانه‌ها در ادارات و سازمان‌ها	۲	۱۰
۳۲	جلب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه فرهنگ و هنر	۲	۱۰
۳۳	ایجاد رشته‌های موسیقی و فیلم‌سازی در دانشگاه‌های منطقه	۱	۵

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۳۴	ضرورت پیگیری ثبت ملی و جهانی پدیده‌های فرهنگی منطقه	۱	۵
۳۵	گسترش خدمات مشاوره‌ای	۱	۵
۳۶	شناساندن هنرمندان و فرهیختگان فرهنگی به مردم	۱	۵
۳۷	راه‌اندازی و گسترش مسابقات کتاب‌خوانی	۱	۵
۳۸	اختصاص مکانی به کتاب و کتاب‌خوانی در پارک‌ها	۱	۵
۳۹	راه‌اندازی سایت اختصاصی سینماهای منطقه و فروش اینترنتی بلیط	۱	۵
۴۰	به‌کارگیری هنر در جلب مشارکت همگانی برای اصلاح الگوی مصرف	۱	۵
۴۱	فقرزدایی مادی و فرهنگی	۱	۵
۴۲	آموزش‌های هنری در فضای مجازی از طریق وزارت ارشاد	۱	۵
۴۳	توسعه و ترویج هنرهای جدید دارای بازار کار	۱	۵
۴۴	راه‌اندازی دانشگاه فرهنگ و هنر در منطقه	۱	۵
۴۵	ایجاد انجمن سینمای جوان	۱	۵
۴۶	افزایش فضاهای آموزشی مختص ترویج هنرهای فاخر	۱	۵
۴۷	توجه به موضوع و کارکرد استعدادیابی	۱	۵
۴۸	ضرورت افزایش تعداد روحانیون	۱	۵

مندرجات جدول بالا نشان می‌دهد بین فهرست طولانی ۴۸ موردی نیازهای فرهنگی و هنری منطقه، «احداث فرهنگ‌سرا» که مورد تأکید دست‌اندرکاران فرهنگ و ارشاد و بی‌شک مورد نظر شهروندان است، از جانب مصاحبه‌شوندگان نیز به‌عنوان اولویت اول نیازهای فرهنگی و هنری منطقه با فراوانی ۱۳ و درصد ۶۵ قرار گرفته است. البته در آخرین جلسه شورای فرهنگ عمومی جنوب کرمان (خرداد ۱۳۹۹) مدیرکل راه و شهرسازی منطقه اعلام کرد که چندین فرهنگ‌سرا در جنوب کرمان و از جمله در جیرفت سه فرهنگ‌سرای محله‌ای در حال ساخت هستند. بر همین اساس اعلام شده است، فرهنگ‌سراهای یادشده برای سامان‌دهی و کیفیت‌بخشی به اوقات فراغت شهروندان و به‌ویژه نوجوانان و جوانان با همکاری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان در حال ساخت هستند. این مقام مسئول ساخت یک فرهنگ‌سرای بزرگ در جنوب کرمان در آینده نزدیک را نیز وعده

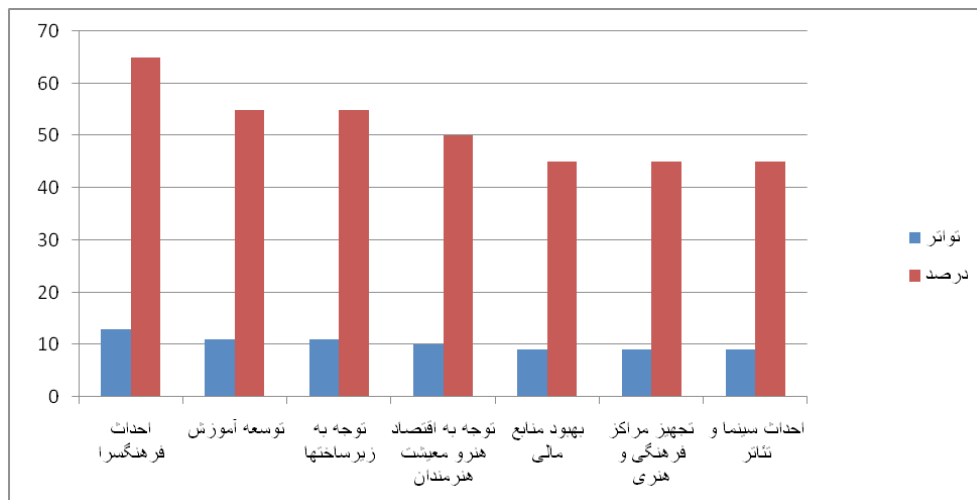
داده است. بدون تردید، تحقق این وعده‌ها می‌تواند تأثیرات مثبت و سازنده‌ای در ارتقاء و بهبود شرایط فرهنگی منطقه بر جای بگذارد. بعد از آن، «توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر»، «توجه به زیرساخت‌ها و فضاهاى فیزیکی هنری و فرهنگی» و «توجه به اقتصاد هنر و معیشت و امنیت شغلی هنرمندان» سه نیاز مهم دیگری بوده‌اند که با فراوانی و درصد مساوی ۱۱ و ۵۵، در رتبه دوم قرار گرفته‌اند.

آموزش به معنای انتقال معلومات و مهارت‌ها به دیگران است، طوری که این معلومات و مهارت‌ها به کار آیند و موجب تحول و دگرگونی در رفتار شوند. در مجموعه دگرگونی‌های اجتماعی قرن اخیر، گرایش شدید به آموزش و توجه به اهمیت آن جالب توجه است. گرایشی که تقریباً فراگیر و جهانی بوده است. در جامعه امروز همه ملت‌ها با هر نظام سیاسی و اجتماعی، ناگزیر از توجه به آموزش هستند و این امر در مقایسه با دیگر فعالیت‌های اجتماعی در مقیاس جهانی، اولویت خاصی دارد. این توجه شدید بی‌دلیل نیست و بر منطقی قوی بنیاد شده است. بدون تردید در حوزه فرهنگ و هنر هم آموزش و توسعه صحیح آن از طریق دوره‌ها و کارگاه‌های حضوری و غیرحضوری و همراه با برنامه‌ریزی صحیح و استفاده مناسب از منابع مفید بسیار اثرگذار و کارگشا خواهد بود و باید به‌عنوان اولیتی مهم و اساسی مد نظر قرار گیرد.

رتبه و اولویت سوم به «ضرورت بهبود منابع مالی و بودجه» با تواتر ۱۰ و درصد ۵۰ اختصاص یافته است. منابع مالی و بودجه در توسعه کلیه فعالیت‌ها نقشی اساسی و بی‌بدیل دارند. هر چقدر هم که به اهمیت منابع انسانی و نقش اساسی درایت و تخصص و خلاقیت آنها تأکید ورزیده شود باز هم اعتبار و منابع مالی جایگاه و اهمیت خود را دارند. بدون شک در مورد منابع مالی، هم بودجه‌بندی صحیح و اختصاص دقیق و مناسب منابع محدود به نیازهای نامحدود و اجتناب از هدررفتن این منابع اهمیت بسیاری دارد و هم توزیع عادلانه این منابع با نگاه عدالت‌خواهانه و توجه به مناطق کمتر توسعه‌یافته و روستایی، باید جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌ها و تصمیم‌گیری‌ها متولیان امر داشته باشد. سه نیاز «تجهیز مراکز فرهنگی و هنری به امکانات لازم»، «ترویج و توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی»، و «احداث سالن سینما و تئاتر» با تواتر ۹ و درصد ۴۵ به‌طور مشترک در رتبه چهارم قرار گرفته‌اند. همچنین نیازهای پنج‌گانه «ضرورت، توجه به مسائل فرهنگی روستاها»، «توجه به مسائل فرهنگی و اوقات فراغت نوجوانان و جوانان»، «اختصاص منابع مالی برای احیای هنرهای بومی»، «گسترش امکانات چاپ و نشر» و «برگزاری کنسرت موسیقی و ایجاد نشاط» در مکان پنجم با فراوانی ۷ و جلب نظر ۳۵ درصدی

پاسخگویان جای دارند. دو مورد «توسعه برگزاری جشنواره‌های ملی در منطقه» و «ضرورت تقویت منابع انسانی مراکز و نهادهای فرهنگی» با فراوانی ۶ در جایگاه ششم هستند و هشت نیاز «توجه به نقش فرهنگ در امنیت»، «توجه متولیان فرهنگ به فرهنگ عامه و فرهنگ شفاهی منطقه»، «ضرورت ایجاد صدا و سیما استانی مستقل در منطقه»، «افزایش مشوق‌های دولتی اختصاص یافته به مؤسسات فرهنگی»، «برنامه‌ریزی راهبردی برای مسائل فرهنگی»، «وحدت رویه در فعالیتهای فرهنگی و هنری نهادهای فرهنگی»، «توسعه کمی و کیفی انجمن‌های فرهنگی و هنری» و «گسترش کانون‌های فرهنگی مساجد» هر کدام با فراوانی ۴ به‌طور مشترک در رتبه هفتم جای دارند.

نیمه دوم جدول از ردیف ۲۴ به بعد مشتمل بر نیازهایی می‌شود که دو مورد آنها از سوی ۳، شش مورد از سوی ۲ و شانزده مورد باقی‌مانده هر کدام از سوی یک نفر از مصاحبه‌شوندگان عنوان شده‌اند. نیازهایی که حتی از سوی دو یا یک نفر از پاسخ‌دهندگان ابراز شده‌اند نیز شایسته توجه و بررسی و قابل پیگیری و اقدام هستند. نمودار شماره ۱۱ مهم‌ترین خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری مطرح‌شده را که شامل هفت مورد اصلی و اساسی‌تر هستند، بازنمایی کرده است.

نمودار شماره ۱۰: مهم‌ترین نیازهای فرهنگی و هنری منطقه از دید مصاحبه‌شوندگان

در مورد دسته‌بندی نیازهای فرهنگی و هنری مذکور به تفکیک سرفصل‌های اصلی مطرح‌شده نیز اقدام شد که نتایج حاصل از آن در جدول ۴۴ آمده است. همچنان‌که جدول یادشده نشان می‌دهد، نیازهای فرهنگی و هنری منطقه در ۸ سرفصل اصلی تفکیک و دسته‌بندی شده است. بر این اساس به ترتیب در حوزه کتاب و رسانه ۸، سینما و

تئاتر ۵، منابع انسانی ۴، منابع مالی ۴، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری ۱۰، موسیقی ۴، مدیریت فرهنگی ۱۱ و در حوزه فرهنگ عمومی ۶ نیاز اصلی، مطرح شده است. همچنین مهم‌ترین نیاز فرهنگی و هنری در حوزه کتاب و رسانه «ترویج و توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی»، سینما و تئاتر «احداث سالن‌های سینما و تئاتر»، منابع انسانی «ضرورت تقویت منابع انسانی مراکز و نهادهای فرهنگی»، منابع مالی «ضرورت بهبود منابع مالی و بودجه»، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری «توجه به زیرساختها و فضاهاى فیزیکی هنری و فرهنگی»، موسیقی «برگزاری کنسرت موسیقی و ایجاد نشاط»، مدیریت فرهنگی «توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر» و سرانجام در حوزه فرهنگ عمومی «توجه به نقش فرهنگ در امنیت» است. بدیهی است که برآورده شدن این نیازهای فرهنگی و هنری یا حتی بخشی از آنها می‌تواند تأثیر بسزایی در توسعه و ارتقای فرهنگی و هنری این منطقه کمتر برخوردار داشته باشد و منجر به بهبود وضعیت بسیاری از مسائل اجتماعی شود.

جدول ۴۴: نیازهای فرهنگی و هنری به تفکیک سرفصل

ردیف	سرفصل	نیازها
۱	کتاب و رسانه	ترویج و توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی راه‌اندازی و گسترش مسابقات کتاب‌خوانی گسترش امکانات چاپ و نشر کیفیت بخشی به نشریات محلی گسترش کتابخانه‌ها در ادارات و سازمان‌ها اختصاص مکانی به کتاب و کتاب‌خوانی در پارک‌ها توسعه دسترسی مردم به اینترنت آموزش‌های هنری در فضای مجازی از طریق وزارت ارشاد
۲	سینما و تئاتر	احداث سالن‌های سینما و تئاتر راه‌اندازی سایت اختصاصی سینماهای منطقه و فروش اینترنتی بلیط توجه به زیرساختها و فضاهاى فیزیکی ایجاد انجمن سینمای جوان توجه به هنرمندان حوزه سینما و تئاتر
۳	منابع انسانی	ضرورت تقویت منابع انسانی مراکز و نهادهای فرهنگی شناساندن هنرمندان و فرهیختگان فرهنگی به مردم ضرورت افزایش تعداد روحانیون توجه به موضوع و کارکرد استعدادیابی
۴	منابع مالی	ضرورت بهبود منابع مالی و بودجه اختصاص منابع مالی برای احیای هنرهای بومی جلب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه فرهنگ و هنر توسعه و ترویج هنرهای جدید دارای بازار کار

ردیف	سرفصل	نیازها
۵	اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری	توجه به زیرساخت‌ها و فضاهای فیزیکی هنری و فرهنگی احداث فرهنگ‌سرا تجهیز مراکز فرهنگی و هنری به امکانات لازم ضرورت ایجاد صدا و سیما استان مستقل در منطقه تقویت مراکز دینی و مذهبی همچون حوزه‌های علمیه و مصلی‌ها گسترش کانون‌های فرهنگی مساجد شناسایی نقاط ضعف و قوت مؤسسات فرهنگی و هنری ضرورت پیگیری ثبت ملی و جهانی پدیده‌های فرهنگی منطقه راه‌اندازی دانشگاه فرهنگ و هنر در منطقه افزایش فضاهای آموزشی مختص ترویج هنرهای فاخر
۶	موسیقی	برگزاری کنسرت موسیقی و ایجاد نشاط ایجاد رشته‌های موسیقی در دانشگاه‌های منطقه ثبت و ضبط و حفظ موسیقی بومی و محلی منطقه توجه به هنرمندان حوزه موسیقی
۷	مدیریت فرهنگی	توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر توجه به اقتصاد هنر و معیشت و امنیت شغلی هنرمندان ضرورت توجه به مسائل فرهنگی روستاها توجه به مسائل فرهنگی و اوقات فراغت نوجوانان و جوانان توسعه برگزاری جشنواره‌های ملی در منطقه افزایش مشوق‌های دولتی اختصاص یافته به مؤسسات فرهنگی برنامه‌ریزی راهبردی برای مسائل فرهنگی وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری نهادهای فرهنگی توسعه کمی و کیفی انجمن‌های فرهنگی و هنری ضرورت همراهی و هم‌افزایی نهادهای فرهنگی طرح ظرفیت‌های فرهنگی و هنری منطقه در مجامع فرهنگی و علمی
۸	فرهنگ عمومی	توجه به نقش فرهنگ در امنیت توجه متولیان فرهنگ به فرهنگ عامه و فرهنگ شفاهی منطقه ایجاد تالارهای گفت‌وگو گسترش خدمات مشاوره‌ای به‌کارگیری هنر در جلب مشارکت همگانی برای اصلاح الگوی مصرف فقرزدایی مادی و فرهنگی

ظرفیت‌های فرهنگی و هنری بومی

انجام مناسب و شایسته فعالیت‌ها و اقدامات فرهنگی و هنری در هر منطقه، بدون تردید تا حد زیادی علاوه بر سایر الزامات، به ظرفیت‌های فرهنگی و هنری بومی و محلی آن منطقه نیز متکی است. هر میزان این ظرفیت غنی‌تر و پر بارتر باشد، گام‌های مفید و اثرگذار در حوزه فرهنگ و هنر نیز با سهولت و اطمینان بیشتری برداشته می‌شود. به نظر می‌رسد، منطقه جنوب کرمان برخلاف همه تنگناها، محرومیت‌ها و چالش‌های پیش‌گفته، ظرفیت‌ها و داشته‌های ارزشمندی در حوزه فرهنگ و هنر دارد که در برخی ابعاد باید

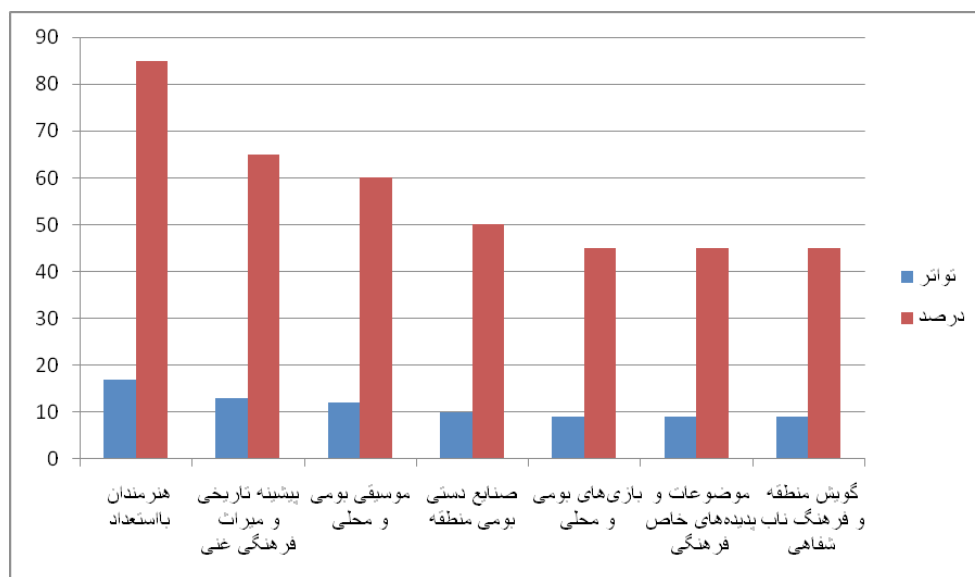
بخش چهارم: گزارش تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان | ۱۵۷

تلاش‌ها معطوف به اجرایی شدن ظرفیت‌های بالقوه باشد. در ادامه، بر اساس شواهد موجود و همچنین نتایج حاصل از مصاحبه با صاحب‌نظران فرهنگی و هنری منطقه، به برخی از مهم‌ترین این ظرفیت‌ها اشاره می‌کنیم (جدول ۴۵ و نمودار ۱۱ ملاحظه شوند).

جدول ۴۵: وضعیت پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان (۲۰ نفر) به ظرفیت‌های بومی فرهنگی و هنری منطقه

ردیف	موضوع	تواتر	درصد
۱	هنرمندان با استعداد و توانمند فراوان	۱۷	۸۵
۲	پیشینه تاریخی و میراث فرهنگی غنی	۱۳	۶۵
۳	موسیقی بومی و محلی	۱۲	۶۰
۴	صنایع دستی بومی منطقه	۱۰	۵۰
۵	بازی‌های بومی و محلی	۹	۴۵
۶	وجود موضوعات و پدیده‌های خاص فرهنگی برای مستندسازی	۹	۴۵
۷	گویش منطقه و فرهنگ ناب شفاهی آن	۹	۴۵
۸	مطبوعات و رسانه‌های چاپی متنوع بومی و منطقه‌ای	۷	۳۵
۹	لباس و پوشش بومی و محلی	۷	۳۵
۱۰	تنوع قومی و مردم‌شناختی	۶	۳۰
۱۱	ظرفیت بالای بوم‌گردی	۶	۳۰
۱۲	برگزاری و اجرای جشنواره‌های رقابتی گوناگون	۴	۲۰
۱۳	وجود انجمن‌های فرهنگی و هنری و آموزشگاه‌های آزاد هنری متعدد	۴	۲۰
۱۴	مردمان علاقه‌مند به هنر و فرهنگ	۳	۱۵
۱۵	وجود روحیه سلحشوری در مردم	۲	۱۰
۱۶	شیوه زندگی خاص برخی طوایف همچون جت‌ها و بلوچ‌ها	۲	۱۰
۱۷	مدیرکل جوان و خلاق اداره کل ارشاد	۱	۵
۱۸	وجود دبیرخانه‌های دائمی فعال جشنواره‌ها	۱	۵
۱۹	شهدا و سرداران شهید منطقه	۱	۵
۲۰	رواج فرهنگ کار و تلاش	۱	۵
۲۱	سبک روضه‌خوانی و قرآن‌خوانی خاص منطقه	۱	۵

همان‌طور که جدول ۴۵ نشان می‌دهد، «هنرمندان بااستعداد و توانمند فراوان» به‌عنوان اولین و مهم‌ترین ظرفیت فرهنگی و هنری بومی منطقه با تواتر ۱۷ و درصد ۸۵ مورد تأکید مصاحبه‌شوندگان بوده است. در بخش اول نیز به این ظرفیت توجه کرده و به معرفی تعدادی از این نخبگان فرهنگی و هنری پرداخته‌ایم. همچنین وجود بیشتر از ۳۰۰ نفر شاعر و ادیب فعال عضو انجمن شعر منطقه، دلیل روشن دیگری بر این مدعاست. «پیشینه تاریخی و میراث فرهنگی غنی»، دومین ظرفیت اظهارشده از سوی مشارکت‌کنندگان در پژوهش با فراوانی ۱۳ و درصد ۶۵ بوده است. شرح مفصل‌تر این موضوع در بخش‌های اول و دوم ارائه و به آثار باستانی و میراث فرهنگی غنی منطقه و پیشینه چندهزار ساله آن اشاره شده است؛ بنابراین در طرح این ظرفیت و قابلیت نیز سخنی به‌گزاف نگفته‌ایم. رتبه سوم به ظرفیت «موسیقی بومی و محلی» اختصاص یافته است که از تواتر ۱۲ برخوردار بوده و ۶۰ درصد پاسخگویان به آن توجه کرده‌اند. پیش‌تر به وضعیت قابل توجه این بخش و وجود انواع سازها، نغمه‌ها و آهنگ‌ها و برخورداری منطقه از موسیقی خاص بومی و محلی نیز تأکید شده است. در رتبه چهارم «صنایع دستی بومی» منطقه جای دارد که از جانب ۵۰ درصد پاسخگویان به‌عنوان ظرفیتی بومی تصریح شده است. صنایع دستی‌ای مانند بافت گلیم، قالی، حصیر و جاجیم، سوزن‌دوزی و همچنین مصنوعات تولیدشده از شاخ و برگ درخت خرما همچون سَوساس، قندان، جالیوانی، سبد و... در منطقه اهمیت زیادی در بخش فرهنگ و هنر و علاوه بر آن اقتصاد و معیشت دارد.

نمودار شماره ۱۱: مهم‌ترین ظرفیت‌های بومی فرهنگی و هنری منطقه از دید مصاحبه‌شوندگان

در میان ظرفیت‌های یادشده توسط مصاحبه‌شوندگان، «بازی‌های بومی و محلی» که شرح مختصری از برخی انواع، مصادیق و کارکرد آن در بخش اول ارائه شد، با تواتر ۹ و درصد ۴۵ در رتبه پنجم جای گرفته و دو مورد «وجود موضوعات و پدیده‌های خاص فرهنگی برای مستندسازی» و «گویش منطقه و فرهنگ ناب شفاهی آن» در رتبه یادشده با آن مشترک هستند. در جایگاه‌های بعدی دو مورد «مطبوعات و رسانه‌های چاپی متنوع بومی و منطقه‌ای» و «لباس و پوشش بومی و محلی» با تواتر ۷ و سپس دو مورد «تنوع قومی و مردم‌شناختی» و «ظرفیت بالای بوم‌گردی» با تواتر ۶ قرار دارند. یادآوری این نکته درباره‌ی مطبوعات و رسانه‌های چاپی ضرورت دارد که به لحاظ کمی قابل توجه هستند، ولی اغلب آنها در قالب هفته‌نامه و گاه‌نامه منتشر می‌شوند و باید به کیفیت و همچنین تعداد مخاطب آنها نیز دقت شود که به نظر می‌رسد، وضعیت چندان مناسبی ندارند. ظرفیت بالای بوم‌گردی منطقه نیز با توجه به اقلیم جغرافیایی و تنوع آب‌وهوایی خاص که به نوعی چهارفصل را می‌توان در فواصل نه‌چندان زیاد در یک زمان مشاهده کرد و همچنین آثار ارزشمند باستانی و اماکن سیاحتی و زیارتی و طبیعت زیبا، هرگز قابل کتمان نیست و نیازمند برنامه‌ریزی صحیح و اصولی متولیان این حوزه است.

موارد دوگانه «برگزاری و اجرای جشنواره‌های رقابتی گوناگون» و «وجود انجمن‌های فرهنگی و هنری و آموزشگاه‌های آزاد هنری متعدد» با فراوانی ۴ در رتبه مشترک هشتم و «مردمان علاقه‌مند به هنر و فرهنگ» با فراوانی ۳ در جایگاه نهم قرار دارند. یک‌سوم انتهای جدول، دربرگیرنده هفت مورد است که از این هفت مورد، دو مورد آن مد نظر دو و پنج مورد دیگر مد نظر یک نفر از پاسخگویان قرار گرفت که به نوبه خود اهمیت دارند.

در مورد دسته‌بندی ظرفیت‌های فرهنگی و هنری مذکور به تفکیک سرفصل‌های اصلی مطرح‌شده نیز اقدام شد که نتایج حاصل از آن در جدول ۴۶ آمده است. همچنان که جدول یادشده نشان می‌دهد، ظرفیت‌های فرهنگی و هنری منطقه در پنج سرفصل اصلی تفکیک و دسته‌بندی شده است. بر این اساس، به ترتیب در حوز، کتاب و رسانه ۲، منابع انسانی ۳، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری ۶، موسیقی ۲ و در حوزه فرهنگ عمومی ۱۱ ظرفیت اصلی مطرح شده است. همچنین مهم‌ترین ظرفیت فرهنگی و هنری در حوزه کتاب و رسانه «مطبوعات و رسانه‌های چاپی متنوع بومی و منطقه‌ای»، منابع انسانی «هنرمندان با استعداد و توانمند فراوان»، اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری «پیشینه تاریخی و میراث فرهنگی غنی»، موسیقی «موسیقی غنی بومی و محلی» و در نهایت، در حوزه

فرهنگ عمومی «وجود موضوعات و پدیده‌های خاص فرهنگی» است. بدون تردید باید با تدبیر و درایت از این ظرفیت‌های فرهنگی و هنری بهره‌برداری مناسبی کرد و شایسته است که بسیاری از آنها به فعلیت درآیند تا بتوانند اثرگذاری لازم را در مسیر توسعه فرهنگی، هنری و اجتماعی منطقه به جای بگذارند.

جدول ۴۶: ظرفیت‌های فرهنگی و هنری به تفکیک سرفصل

ردیف	سرفصل	ظرفیت‌ها
۱	کتاب و رسانه	مطبوعات و رسانه‌های چاپی متنوع بومی و منطقه‌ای جمعیت بالای جوانان و دانشجویان
۲	منابع انسانی	هنرمندان بااستعداد و توانمند فراوان مدیرکل جوان و خلاق اداره کل ارشاد شهدا و سرداران شهید منطقه به‌عنوان الگو
۳	اماکن و مؤسسات فرهنگی و هنری	پیشینه تاریخی و میراث فرهنگی غنی وجود دبیرخانه‌های دائمی فعال جشنواره‌ها وجود انجمن‌های فرهنگی و هنری و آموزشگاه‌های آزاد هنری متعدد برگزاری و اجرای جشنواره‌های رقابتی گوناگون ظرفیت بالای بوم‌گردی
۴	موسیقی	موسیقی غنی بومی و محلی هنرمندان بااستعداد و توانمند فراوان
۵	فرهنگ عمومی	وجود موضوعات و پدیده‌های خاص فرهنگی صنایع دستی بومی منطقه بازی‌های بومی و محلی گویش منطقه و فرهنگ ناب شفاهی آن لباس و پوشش بومی و محلی تنوع قومی و مردم‌شناختی مردمان علاقه‌مند به هنر و فرهنگ وجود روحیه سلحشوری در مردم شیوه زندگی خاص برخی طوایف همچون جت‌ها و بلوچ‌ها رواج فرهنگ کار و تلاش سبک روضه‌خوانی و قرآن‌خوانی خاص منطقه

خلاصه نتایج مصاحبه‌ها

در این قسمت جمع‌بندی نظرهای مصاحبه‌شوندگان درباره شش مورد «نقاط ضعف فرهنگی و هنری»، «تهدیدهای فرهنگی و هنری»، «نقاط قوت فرهنگی و هنری»، «فرصت‌های فرهنگی و هنری»، «نیازهای فرهنگی و هنری» و «ظرفیت‌های بومی فرهنگی و هنری» را مدنظر داشته‌ایم و در هریک از موارد شش‌گانه، مهم‌ترین موضوعات عنوان‌شده را بازخوانی خواهیم کرد. نگاهی دوباره به نتایج به‌دست‌آمده و جدول‌های استخراجی، بیانگر آن است که مشارکت‌کنندگان در مجموع، ۳۲ مورد را به‌عنوان نقاط ضعف فرهنگی و هنری منطقه برشمردند. دو مورد از مهم‌ترین مشکلات، «کمبود منابع مالی» و «نبود فرهنگ‌سرا» در منطقه بوده است که هر کدام با تواتر ۱۰، مد نظر ۵۰ درصد مصاحبه‌شوندگان بوده‌اند. «بی‌توجهی به آموزش در حوزه فرهنگ و هنر» و همچنین «کمبود سالن‌های سینما و تئاتر»، دو مورد مهم بعدی از نگاه مشارکت‌کنندگان در پژوهش بوده که با تواتر ۷ نظر ۳۵ درصد آنان را به خود معطوف کرده است. «پایین‌بودن سرانه دسترسی به کتاب و کتاب‌خوانی» و «بی‌توجهی به ظرفیت‌های فرهنگی منطقه» نیز با تواتر ۶ و جلب نظر ۳۰ درصدی در رتبه بعدی قرار گرفته‌اند.

مصاحبه‌شوندگان در مجموع، ۳۱ مورد را به‌عنوان تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه برشمردند. «کمبود زیرساخت‌های ضروری حوزه فرهنگ» با فراوانی ۶ به‌عنوان مهم‌ترین تهدید فرهنگی و هنری مطرح شده است. سپس موارد چهارگانه «سیاست‌زدگی نهادهای فرهنگی»، «وجود روحیات انتقام‌جویی»، «نبود وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری» و «محرومیت منطقه از امکانات آموزشی و فرهنگی مناسب» تهدیدهایی هستند که هر کدام از سوی ۴ نفر (۲۰ درصد) از مشارکت‌کنندگان ابراز شده‌اند. در رتبه بعدی موارد «کمبود سازمان‌های مردم‌نهاد»، «سیاست‌زدگی مدیران»، «تعصبات قومی و قبیله‌ای»، «شیوع مصرف و قاچاق مواد مخدر»، «بالابودن هزینه‌های چاپ و نشر» و «نرخ بالای بیکاری» قرار دارند که هر کدام از سوی سه نفر از مصاحبه‌شوندگان مطرح شده‌اند. دیگر تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه شامل یازده موردی می‌شود که هر کدام از سوی ۲ نفر از مشارکت‌کنندگان ابراز شده و عبارت‌اند از: «عدم توسعه مراکز آموزش عالی در بعضی از شهرستان‌ها»، «بی‌توجهی به ثبت و ضبط آثار و هویت فرهنگی منطقه»، «مهاجرت سرمایه‌های فرهنگی و هنرمندان»، «عدم درک یکسان مدیران دولتی و غیردولتی از نیازها و آسیب‌های فرهنگی»، «وجود سلاح‌های غیرمجاز در دست مردم»، «بالابودن نرخ جرائم»، «زوال تدریجی آثار تاریخی»، «مخاطرات فضای مجازی»، «تشریفات زائد مراسم مرگ و

میر» و «تبلیغ و ترویج مذاهب جعلی در منطقه».

همچنین مشارکت کنندگان در پژوهش، به تعداد ۱۱ مورد به عنوان نقاط قوت فرهنگی و هنری منطقه، اشاره کرده‌اند که البته تعداد ۸ مورد آنها، موضوعاتی هستند که تنها از سوی یک نفر از مصاحبه‌شوندگان مطرح شده‌اند و البته به سهم خود درخور توجه هستند. دو مورد «وجود اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مستقل در منطقه» و «افزایش توجه به مسائل فرهنگی بعد از ایجاد اداره کل ارشاد» به ترتیب با تواتر ۶ و ۵ به عنوان مهم‌ترین نقاط قوتی هستند که از سوی مصاحبه‌شوندگان ابراز شده‌اند. «وجود زیرساخت‌های فرهنگی و هنری مناسب» مورد دیگری است که از سوی ۳ نفر از پاسخگویان به عنوان نقطه قوت در حوزه فرهنگ و هنر منطقه عنوان شده است. ۸ مورد دیگر ذکر شده در جدول هر کدام تنها از سوی یک نفر از مشارکت کنندگان در پژوهش عنوان شده است که البته باز هم باید یادآوری و تأکید کرد که هر کدام از این موارد برخلاف طرح از جانب یک صاحب نظر، در جای خود قابل توجه و بررسی هستند. به عنوان نمونه، مواردی مانند «توسعه پژوهش‌های فرهنگی»، «برگزاری نمایشگاه کتاب استانی و فعالیت‌های فرهنگی جانبی آن»، «برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی»، «وجود و فعالیت خانه مطبوعات در منطقه»، «برگزاری جشنواره‌های متعدد فرهنگی و هنری» و «اجرای تئاترهای خیابانی» به عنوان نقاط قوت مناسب فرهنگی و هنری، به سادگی قابل چشم‌پوشی و کم‌توجهی نیستند.

از فهرست دوازده‌گانه فرصت‌های فرهنگی و هنری، موارد چهارگانه «هنرمندان با استعداد»، «هویت فرهنگی غنی»، «میراث فرهنگی و هنری» و «موسیقی بومی و محلی» به ترتیب با تواتر ۱۴، ۱۳، ۱۳ و ۹ به عنوان مهم‌ترین موارد از فرصت‌های فرهنگی و هنری منطقه، تلقی و به ترتیب از جانب ۷۰، ۶۵، ۶۵ و ۴۵ درصد از پاسخ‌دهندگان ابراز شده است.

«وجود حافظان قرآن فراوان» و «بکرماندن منطقه به لحاظ فرهنگی» دو مورد دیگری هستند که هر کدام از جانب ۳ نفر از پاسخگویان به عنوان فرصت در حوزه فرهنگ و هنر منطقه عنوان شده‌اند. دو مورد «وجود مراکز آموزش عالی و دانشگاهی متعدد» و «وجود حوزه‌های علمی متعدد» در منطقه، هر کدام از سوی دو نفر از پاسخگویان ابراز و سرانجام چهار مورد انتهایی ذکر شده در جدول هر کدام تنها از سوی یک نفر از مشارکت کنندگان در پژوهش بیان شده است.

در بین فهرست ۴۸ موردی نیازهای فرهنگی و هنری منطقه، «احداث فرهنگ‌سرا» از جانب مصاحبه‌شوندگان به عنوان اولویت اول نیازهای فرهنگی و هنری منطقه با فراوانی ۱۳ و درصد ۶۵ قرار گرفته است. بعد از آن، «توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر»، «توجه

به زیرساخت‌ها و فضاها فیزیکی هنری و فرهنگی» و «توجه به اقتصاد هنر و معیشت و امنیت شغلی هنرمندان» سه نیاز مهم دیگری بوده‌اند که با فراوانی و درصد مساوی ۱۱ و ۵۵، در رتبه دوم قرار گرفته‌اند. رتبه و اولویت سوم به «ضرورت بهبود منابع مالی و بودجه» با تواتر ۱۰ و درصد ۵۰ اختصاص یافته است. سه نیاز «تجهیز مراکز فرهنگی و هنری به امکانات لازم»، «ترویج و توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی» و «احداث سالن سینما و تئاتر» با تواتر ۹ و درصد ۴۵ به‌طور مشترک در رتبه چهارم قرار گرفته‌اند. نیازهای پنج‌گانه «ضرورت، توجه به مسائل فرهنگی روستاها»، «توجه به مسائل فرهنگی و اوقات فراغت نوجوانان و جوانان»، «اختصاص منابع مالی برای احیای هنرهای بومی»، «گسترش امکانات چاپ و نشر» و «برگزاری کنسرت موسیقی و ایجاد نشاط» در مکان پنجم با فراوانی ۷ و جلب نظر ۳۵ درصدی پاسخگویان جای دارند. دو مورد «توسعه برگزاری جشنواره‌های ملی در منطقه» و «ضرورت تقویت منابع انسانی مراکز و نهادهای فرهنگی» با فراوانی ۶ در جایگاه ششم هستند و هشت نیاز «توجه به نقش فرهنگ در امنیت»، «توجه متولیان فرهنگ به فرهنگ عامه و فرهنگ شفاهی منطقه»، «ضرورت ایجاد صدا و سیمای استانی مستقل در منطقه»، «افزایش مشوق‌های دولتی اختصاص یافته به مؤسسات فرهنگی»، «برنامه‌ریزی راهبردی برای مسائل فرهنگی»، «وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری نهادهای فرهنگی»، «توسعه کمی و کیفی انجمن‌های فرهنگی و هنری» و «گسترش کانون‌های فرهنگی مساجد» هر کدام با فراوانی ۴ به‌طور مشترک در رتبه هفتم جای دارند.

نتیجه مصاحبه با جمعی از نخبگان فرهنگی و هنری نیز منجر به استخراج فهرستی ۲۱ موردی از ظرفیت‌های فرهنگی و هنری منطقه شده است. در این فهرست، مصاحبه‌شوندگان به موضوع «هنرمندان بااستعداد و توانمند فراوان» به‌عنوان اولین و مهم‌ترین ظرفیت فرهنگی و هنری بومی منطقه با تواتر ۱۷ و درصد ۸۵ تأکید کرده‌اند. «پیشینه تاریخی و میراث فرهنگی غنی» دومین ظرفیت اظهارشده از سوی مشارکت‌کنندگان در پژوهش با فراوانی ۱۳ و درصد ۶۵، بوده است. رتبه سوم به ظرفیت «موسیقی بومی و محلی» اختصاص یافته که تواتر ۱۲ را داشته و توجه ۶۰ درصد پاسخگویان را به خود جلب کرده است. در رتبه چهارم «صنایع دستی بومی» منطقه جای دارد که از جانب ۵۰ درصد پاسخگویان به‌عنوان ظرفیت بومی به آن تصریح شده است. در میان ظرفیت‌های ذکرشده از سوی مصاحبه‌شوندگان، «بازی‌های بومی و محلی» با تواتر ۹ و درصد ۴۵ در رتبه پنجم جای گرفته و دو مورد «وجود موضوعات و پدیده‌های خاص فرهنگی برای مستندسازی» و «گوش منطقه و فرهنگ ناب شفاهی آن» در رتبه یادشده، با آن مشترک هستند.

بخش پنجم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادهای با تمرکز بر بحث گسترش عدالت فرهنگی

مقدمه

چنان‌که گذشت، گزارش این پژوهش، مشتمل بر سه بخش اصلی بود که در بخش اول، سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی منطقه جنوب کرمان در سه فصل بررسی شد و در مباحث فصل‌های مذکور، تاریخچه، وضعیت جغرافیایی، اقلیمی و اقتصادی، ویژگی‌های جمعیتی، ویژگی‌های قومیتی و جاذبه‌های گردشگری، اماکن زیارتی، قلعه‌ها و تُمب‌های تاریخی، برخی از رسوم سنتی ازدواج، باورهای عمومی غیرمتعارف، بازی‌های محلی، رقص‌های سنتی، ضرب‌المثل‌ها، وضعیت سواد و گزارشی اجمالی از مسائل و مشکلات اجتماعی منطقه ارائه شد. همچنین گروه‌ها و جریان‌های برجسته و شاخص فرهنگی و برخی از چهره‌های برجسته فرهنگ و هنرمندان معاصر منطقه به‌اختصار معرفی شدند.

بخش دوم با عنوان گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان نیز مشتمل بر سه فصل بود که در فصل نخست، وضعیت و ظرفیت سایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه و وضعیت فعلی و عملکرد این اداره کل و شهرستان‌های تابعه به لحاظ ساختمان و ظرفیت اداری و بودجه دریافت‌شده در چند سال گذشته، وضعیت نیروی انسانی در مرکز و شهرستان‌های تابعه، آمار و شاخص‌های کمی شامل وضعیت تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه‌های مربوط به ارشاد شامل وضعیت و آمار ناشران، نشر، کتاب‌فروشان حرفه‌ای و نوشت‌افزارها، مطبوعات و رسانه‌های الکترونیکی، سالن‌ها و

ظرفیت در سینما و تئاتر، سالن‌های موسیقی، آموزشگاه‌های تک و چندمنظوره، تشکل‌ها و انجمن‌های فرهنگی و هنری حوزه‌های مختلف و... بازتاب یافت. فصل دوم به گزارشی از مهم‌ترین اقدامات و برنامه‌های ویژه اداره کل و واحدهای تابعه و گزارش مهم‌ترین برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی و هنری در حال اجرا در منطقه در راستای تحقق گسترش دسترسی همگانی به کالا و خدمات فرهنگی اختصاص داشت و در فصل سوم، ظرفیت فضاها و عملکرد فرهنگی و هنری در دسترس مردم، شامل ظرفیت موجود تولید و توزیع و مصرف کالا و خدمات فرهنگی در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و همچنین سایر نهادها و سازمان‌های دولتی بررسی شد.

در بخش سوم گزارش و با نگاهی تحلیلی، به بررسی وضعیت فرهنگی و هنری منطقه جنوب کرمان پرداخته شد. یافته‌های ارائه شده، حاصل انجام مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای و همچنین حاصل مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته با تعداد ۲۰ نفر از صاحب‌نظران و اهالی فرهنگ و هنر منطقه اعم از استادان، فرهیختگان، هنرمندان، نویسندگان، مدیران و کارشناسان مرتبط با حوزه فرهنگ و هنر بوده است. همچنین مباحث بخش یادشده مشتمل بر شش فصل بود که در فصل اول مشارکت‌کنندگان در پژوهش و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آنان به لحاظ سن، جنس، میزان تحصیلات و نوع تخصص بررسی شد. در فصل دوم به «نقاط ضعف فرهنگی و هنری» و «تهدیدهای فرهنگی و هنری» در منطقه پرداخته شد و فصل سوم به «نقاط قوت فرهنگی و هنری» و «فرصت‌های فرهنگی و هنری» منطقه و بررسی و دسته‌بندی آنها اختصاص یافت. در فصل‌های چهارم و پنجم نیز به ترتیب، «خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری» و «ظرفیت‌های فرهنگی و هنری بومی» منطقه به اجمال مرور و بررسی شد و فصل ششم و پایانی هم به جمع‌بندی و خلاصه مهم‌ترین و اصلی‌ترین نتایج حاصل از مصاحبه‌ها اختصاص یافت.

اینک و در بخش پایانی، نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها با تمرکز بر بحث گسترش عدالت فرهنگی در شش محور «بزرگ‌ترین نقاط ضعف حوزه فرهنگ و هنر در منطقه»، «بزرگ‌ترین تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر در منطقه»، «بزرگ‌ترین نقاط قوت حوزه فرهنگ و هنر در منطقه»، «بزرگ‌ترین فرصت‌های حوزه فرهنگ و هنر در منطقه»، «پیشنهادها و اولویت‌های فرهنگی و هنری کوتاه‌مدت» و «پیشنهادها و اولویت‌های فرهنگی و هنری بلندمدت»، صورت خواهد پذیرفت. پایان‌بخش مباحث این قسمت، طرح اجمالی محدودیت‌های تحقیق حاضر و همچنین ارائه چند پیشنهاد پژوهشی خواهد بود.

بزرگ‌ترین نقاط ضعف حوزه فرهنگ و هنر در منطقه

به‌منظور مشخص کردن مهم‌ترین و بزرگ‌ترین نقاط ضعف حوزه فرهنگ و هنر منطقه باید نگاه دوباره‌ای به مباحث بخش دوم و گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری بیندازیم و همچنین نتایج مصاحبه با نخبگان فرهنگی را مد نظر قرار دهیم.

در موضوع ساختمان‌های اداری، مشخص شد که ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی دو شهرستان فاریاب و قلعه‌گنج ساختمان ملکی و دولتی ندارند و در ساختمان استیجاری ۱۵۰ مترمربعی مستقر هستند و در این رابطه مشکلات خاص خود را دارند و مسئولان باید به این آسیب توجه و برای حل آن چاره‌اندیشی کنند.

درباره اعتبارات تخصیصی گفته شد که کمبود منابع مالی، مشکل و نقطه ضعف جدی و مورد تأکیدی است که مکرر مطرح می‌شود. برای مثال، بر اساس اطلاعات موجود در سال ۱۳۹۶ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به حدود یک‌سوم سال قبل کاهش پیدا کرده است. در سال ۱۳۹۷ نیز اعتبارات فرهنگی ملی در مقایسه با سال قبل کاهشی حدود ۳۵ درصدی داشته و اعتبارات هزینه‌ای تنها رشد اندک و حدود ۱/۲ درصدی را به خود دیده است.

در مبحث نیروی انسانی باید به کمبود جدی نیروی انسانی در ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان‌ها اشاره کرد. به دلایلی، تعداد ۲۰ پست بی‌تصدی است و وظایف آنها توسط نیروهای شاغل در پست‌های که متصدی دارند، انجام می‌شود. از طرفی، از بین نیروهای انسانی شاغل فقط تعداد ۹ نفر استخدام رسمی و سایر کارکنان پیمانی یا قراردادی کار معین هستند. در هر یک از شهرستان‌های منوجان، رودبار جنوب، کهنوج و عنبرآباد به ترتیب ۵، ۴، ۳ و ۲ نفر نیروی انسانی در ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام وظیفه می‌کنند و جالب توجه اینکه ادارات مذکور در هر یک از دو شهرستان قلعه‌گنج و فاریاب تنها با یک نفر نیروی انسانی اداره می‌شوند.

در حوزه امور هنری، اطلاعات موجود نشان می‌دهند که نقطه ضعف‌های این حوزه نیز قابل توجه هستند. تعداد عنوان نمایش در فاصله سال‌های ۱۳۸۹ (زمان استقلال اداره کل منطقه) تا سال ۱۳۹۷ به میزان ۹۵ مورد بوده است که حائز رتبه ۲۴ کشوری بین استان‌ها می‌شود. تعداد اجرای نمایش ۳۴۰ مورد با رتبه قبل از آخر، تعداد نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی ۱۱ و رتبه قبل از آخر و تعداد آموزشگاه آزاد هنری ۱۹ و باز هم رتبه قبل از آخر بین استان‌ها بوده است. هنرستان هنرهای زیبا هم در منطقه وجود ندارد. بین هشت نوع خدمت مربوط به این بخش، منطقه جنوب کرمان در شش مورد در رتبه‌های آخر

کشوری در مقایسه با سایر استان‌ها قرار داشت و در یک مورد، فاقد آن عنوان خدمتی و تنها در اجرای صحنه‌ای موسیقی جایگاهی در میانه جدول تطبیق استان‌ها دارد. متأسفانه در دو شهرستان فاریاب و قلعه گنج به دلیل نداشتن سالن نمایش، عنوان و اجرای نمایش وجود نداشت.

در مجموع و بر اساس بررسی‌های اسنادی و مدارک و شواهد موجود و همچنین با اتکا به نتایج حاصل از مصاحبه با ۲۰ نفر از نخبگان و صاحب‌نظران حوزه فرهنگ و هنر منطقه، در مجموع بیش از ۳۰ مورد، به عنوان نقاط ضعف فرهنگی و هنری منطقه مطرح شده است. برای مشخص کردن مهم‌ترین و بزرگ‌ترین این نقاط ضعف فرهنگی و هنری منطقه باید یادآور شویم که دو مورد مهم‌تر و اصلی، «کمبود منابع مالی» و «نبود فرهنگ‌سرا» در منطقه بوده که تأکید بیشتری بر این دو مورد شده است. «عدم توجه به آموزش در حوزه فرهنگ و هنر» و همچنین «کمبود سالن‌های سینما و تئاتر»، دو مورد مهم بعدی بود که توجه مشارکت‌کنندگان در پژوهش را به خود جلب کردند. «پایین بودن سرانه دسترسی به کتاب و کتاب‌خوانی» و «بی‌توجهی به ظرفیت‌های فرهنگی منطقه» نیز در رتبه بعدی قرار می‌گیرند و سپس، «کمبود زیرساخت‌های ضروری حوزه فرهنگ» و «ضعف تخصص و کمبود منابع انسانی» قرار دارند. موارد «کم‌رنگ و منسوخ شدن سنن فرهنگی منطقه»، «خطر زوال موسیقی محلی»، «نبود نگارخانه» و «کم‌توجهی به هنرهای تجسمی»، به عنوان نقطه ضعف‌ها و تهدیدهای مهم بعدی تلقی شده‌اند؛ بنابراین فهرست ۱۰ نقطه ضعف اصلی و مهم منطقه جنوب کرمان در حوزه فرهنگ و هنر شامل موارد زیر می‌شود:

۱. کمبود منابع مالی؛
۲. نبود فرهنگ‌سرا؛
۳. بی‌توجهی به آموزش در حوزه فرهنگ و هنر؛
۴. کمبود سالن‌های سینما و تئاتر؛
۵. پایین بودن سرانه دسترسی به کتاب و کتاب‌خوانی؛
۶. بی‌توجهی به ظرفیت‌های فرهنگی منطقه؛
۷. ضعف تخصص و کمبود منابع انسانی؛
۸. کم‌رنگ و منسوخ شدن سنن فرهنگی منطقه؛
۹. ضعف در حوزه کتاب و کتاب‌خوانی؛
۱۰. خطر زوال موسیقی محلی.

بزرگ‌ترین تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر در منطقه

تعیین و برشمردن مهم‌ترین و بزرگ‌ترین تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر منطقه نیز نیازمند نگاه دوباره‌ای به مباحث بخش دوم و گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری و همچنین نتایج حاصل از مصاحبه با نخبگان فرهنگی منطقه است.

یکی از تهدیدها، کمبود برخی زیرساخت‌ها و امکاناتی است که باید علاقه‌مندان و بخش خصوصی آنرا ایجاد کنند. برای مثال، در حوزه نشر در منطقه مذکور، تنها تعداد ۸ ناشر وجود دارد. که از ۸ ناشر موجود، ۶ مورد در شهرستان جیرفت، یک مورد در شهرستان کهنوج و یک مورد در شهرستان قلعه گنج بوده و ۴ شهرستان رودبارجنوب، عنبرآباد، فاریاب و منوجان، انتشارات ندارند.

وضعیت نشر کتاب در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در منطقه و بر اساس اطلاعات دریافتی از مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران بدین گونه بوده است که در مجموع، ۳۳ عنوان کتاب در ۸ موضوع مختلف شامل ادبیات، تاریخ و جغرافیا، دین، علوم اجتماعی، علوم طبیعی و ریاضیات، علوم عملی، کمک‌درسی و کودک منتشر شده و در سایر موضوعات از جمله هنر، فلسفه، زبان و... کتابی چاپ نشده است. از ۳۳ عنوان کتاب منتشر شده به جز یک مورد همگی در شهرستان جیرفت منتشر شده‌اند و یک مورد باقیمانده در شهرستان قلعه گنج در ۱۰۶ صفحه و با شمارگان ۱۰۰۰ به دست چاپ سپرده شده است و در پنج شهرستان دیگر نشر کتابی وجود ندارد و اصولاً چهار شهرستان رودبارجنوب، عنبرآباد، فاریاب و منوجان از داشتن ناشر کتاب محروم‌اند که باید در این رابطه تدبیر و چاره‌اندیشی شود.

وضعیت کمی تولید کالا و خدمات فرهنگی در حوزه امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی نشان می‌دهد که در مورد تعداد کانون‌های تبلیغاتی و تعداد دکه فروش مطبوعات به ترتیب اعداد ۳۷ و ۲۱ وجود دارند که در اولی رتبه آخر و در دومی رتبه‌ای نزدیک به آخر بین استان‌ها به این منطقه اختصاص یافته است. همچنین در هر یک از چهار شهرستان رودبارجنوب، عنبرآباد، قلعه گنج و منوجان تنها یک کانون تبلیغاتی وجود دارد و شهرستان فاریاب کانون تبلیغاتی ندارد. از طرفی، در شهرستان‌های عنبرآباد و منوجان چاپخانه‌ای وجود ندارد.

در حوزه سینمایی و امور سمعی و بصری، داده‌ها حاکی از آن است که در ۷ شهرستان منطقه تنها دو سالن سینما در شهرستان‌های جیرفت و کهنوج وجود دارد و پنج شهرستان دیگر سینما ندارند و به لحاظ برخورداری از این ابزار مهم فرهنگی و هنری رتبه نازل

قبل از آخر بین استان‌ها به منطقه تعلق می‌گیرد. تعداد صندلی‌های دو سالن سینمای ذکرشده ۷۲۶ عدد است که از این نظر هم رتبه‌ای بهتر از سی‌ام نصیب منطقه نشده است. تنها یک مورد هم آموزشگاه آزاد سینمایی در جیرفت وجود دارد. دو شهرستان فاریاب و قلعه‌گنج هم سالن تئاتر ندارند.

وضعیت کتاب و کتابخانه نیز چندان مناسب نیست. در ۷ شهرستان منطقه، تعداد ۱۴ کتابخانه عمومی با عضویت نزدیک به ۲۴۰۰۰ نفر وجود دارد که این کتابخانه‌ها تعداد ۹۶۵۰۰ عنوان کتاب را به مراجعان و متقاضیان عرضه می‌کنند. نکته قابل تأمل، رتبه آخر منطقه در هر سه مورد یادشده بین استان‌های کشور است. البته بر اساس آمار همایش بین‌المللی کتابداری و اطلاع‌رسانی در هر جامعه مدنی به ازای هر سه تا پنج هزار نفر جمعیت لازم است یک کتابخانه عمومی وجود داشته باشد که در کشور ما این میزان معادل یک کتابخانه به ازای حدود ۴۷ هزار جمعیت و در منطقه جنوب کرمان به ازای قریب ۶۰ هزار جمعیت است. از چهارده کتابخانه عمومی موجود در منطقه، شش مورد در شهرستان جیرفت و هشت مورد به شش شهرستان دیگر اختصاص دارد که در شهرستان‌های رودبار جنوب و عنبرآباد هر کدام دو و در چهار شهرستان فاریاب، قلعه‌گنج، کهنوج و منوجان هر کدام یک کتابخانه عمومی وجود دارد.

وضعیت مؤسسات و مجتمع‌های فرهنگی و هنری نیز در بیشتر شهرستان‌های منطقه مطلوب نیست. در مجموع، تعداد ۳۵ مؤسسه فرهنگی و هنری در منطقه جنوب استان وجود دارد که به ترتیب شهرستان‌های جیرفت ۲۲ مورد، کهنوج ۶ مورد، رودبار جنوب، عنبرآباد و منوجان هر کدام ۲ مورد و قلعه‌گنج ۱ مورد داشته‌اند و شهرستان فاریاب مؤسسه فرهنگی و هنری ندارد. همچنین شهرستان‌های فاریاب و قلعه‌گنج هم مجتمع فرهنگی و هنری ندارند.

در مجموع، فقط ۴۰ مورد فروشگاه عرضه محصولات فرهنگی نیز در این منطقه وجود دارد که ۵۰ درصد آنها متعلق به شهرستان جیرفت است. ۲۰ مورد باقیمانده به ترتیب در شهرستان‌های کهنوج ۵، رودبار جنوب ۴، عنبرآباد، قلعه‌گنج و منوجان هر کدام ۳ و فاریاب ۲ مورد قرار دارند.

بر اساس بررسی‌های اسنادی و مدارک و شواهد موجود و همچنین با اتکا به نتایج حاصل از مصاحبه با ۲۰ نفر از نخبگان و صاحب‌نظران حوزه فرهنگ و هنر منطقه، بیش از ۳۰ مورد به‌عنوان تهدیدهای فرهنگی و هنری منطقه مطرح شده است. برای مشخص کردن مهم‌ترین و بزرگ‌ترین این نقاط ضعف فرهنگی و هنری منطقه باید یادآور

شویم که دو مورد مهم‌تر و اصلی، «کمبود زیرساخت‌های ضروری» و «سیاست‌زدگی نهادهای فرهنگی» در منطقه بوده است. فهرست ۱۰ مورد مهم‌تر تهدیدهای فرهنگی و هنری که فراوانی بیشتری در پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان داشته‌اند به شرح زیر است:

۱. کمبود زیرساخت‌های ضروری؛

۲. سیاست‌زدگی نهادهای فرهنگی؛

۳. وجود روحیات انتقام‌جویی؛

۴. عدم وجود وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری؛

۵. محرومیت منطقه از امکانات آموزشی و فرهنگی مناسب؛

۶. کمبود سازمان‌های مردم‌نهاد؛

۷. سیاست‌زدگی مدیران؛

۸. تعصبات قومی و قبیله‌ای؛

۹. شیوع مصرف و قاچاق مواد مخدر؛

۱۰. بالا بودن هزینه‌های چاپ و نشر.

بزرگ‌ترین نقاط قوت حوزه فرهنگ و هنر در منطقه

درباره مشخص کردن مهم‌ترین و بزرگ‌ترین نقاط قوت حوزه فرهنگ و هنر منطقه هم نگاه دوباره‌ای به مباحث بخش دوم و گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری و همچنین نتایج حاصل از مصاحبه با نخبگان فرهنگی داشته‌ایم و آنها را به‌اختصار بررسی می‌کنیم.

با اینکه کمبود اعتبار و منابع مالی یکی از چالش‌ها و نقاط ضعف سیستم بوده است و در قسمت نقاط ضعف نیز به آن اشاره شد، اما در دو سال اخیر یکی از نقاط قوت فرهنگی و هنری منطقه، مربوط به اختصاص اعتباراتی خاص بوده است. در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بیش از دو برابر شده و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی نیز با افزایش بیش از ۳۵ درصد مواجه بوده است.

نقطه قوت دیگر را می‌توان مربوط به حوزه قرآن و عترت برشمرد. تعداد ۳۲ مؤسسه فرهنگی قرآن و عترت تا پایان سال ۱۳۹۷ در منطقه وجود داشته است که جایگاه شانزدهمی را بین استان‌ها به ارمغان آورده و این مؤسسات در سال ۱۳۹۸ به ۵۰ مورد افزایش یافته‌اند. تعداد ۴۷۰۵ نفر زن و ۱۰۳۳ نفر مرد حافظ قرآن کریم در منطقه وجود دارد که در این بخش‌ها به ترتیب رتبه ۷ و ۱۷ بین استان‌ها به این منطقه تعلق می‌گیرد.

همچنین تعداد ۵ نمایشگاه قرآنی برگزار شده که در این قسمت جایگاه ۲۳ بین استان‌ها برای منطقه به دست آمده است.

اگر با دیده انصاف نگریسته شود، برخلاف وجود مشکلات و چالش‌های موجود موضوع کتاب و کتاب‌خوانی در سال‌های اخیر یکی از نقاط قوت مهم مربوط به این حوزه است. «برگزاری نمایشگاه کتاب استانی و فعالیت‌های فرهنگی جانبی آن»، «برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی»، «وجود و فعالیت خانه مطبوعات در منطقه»، «برگزاری جشنواره‌های متعدد فرهنگی و هنری» و «اجرای تئاترهای خیابانی» به عنوان نقاط قوت مناسب فرهنگی و هنری، به سادگی قابل چشم‌پوشی و کم‌توجهی نیستند. برای مثال ۹ مورد برگزاری نمایشگاه کتاب با مشارکت حدود ۱۸۰۰۰ نفر و اجرای جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی در هفت نوبت با مشارکت صدها نفر در یک سال در منطقه، در ارتقای فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی و افزایش دانش و آگاهی‌ها بین اقشار مختلف و به ویژه بین کودکان، نوجوانان و جوانان نقش ارزنده‌ای داشته‌اند و باید به تداوم این اقدامات به عنوان بسترهای مناسبی برای تولید و توزیع مناسب و شایسته محصولات و خدمات فرهنگی نگریست.

فعالیت‌های پر دامنه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی منطقه و ادارات شهرستانی زیرمجموعه آن در سال ۱۳۹۸ را می‌توان نقطه عطف و نقطه قوت دیگری در نظر گرفت. بین این فعالیت‌ها که مشروح آنها در بخش دوم مطرح شده، بیشترین فراوانی به «برگزاری جلسات استانی و شهرستانی انجمن‌های مختلف» تعلق داشته است. در رتبه دوم «بازدید و نظارت بر مراکز و فعالیت‌های فرهنگی و هنری منطقه» قرار دارد و رتبه سوم به «اجرای تئاتر و نمایش» اختصاص یافته است. در رتبه‌های چهارم، پنجم و ششم به ترتیب «برگزاری جشن‌های مختلف»، «مشارکت با سایر دستگاه‌ها در برگزاری جشن‌های مختلف» و «مشارکت با قرآن» و «برگزاری نمایشگاه کتاب» در رتبه مشترک هفتم و ۵ فعالیت «اجرای شب موسیقی»، «برگزاری شب شعر»، «برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی»، «اجرای تعزیه» و «برگزاری افتتاحیه‌های مختلف» در رتبه بعد جای می‌گیرند. «برگزاری نمایشگاه عکس»، «برگزاری نمایشگاه و کارگاه هنرهای تجسمی»، «برگزاری جلسات هم‌اندیشی» «برگزاری جلسات شورای فرهنگ عمومی»، «اجرای جشنواره‌های مختلف» و «برگزاری جلسات شوراها و شوراهای مختلف سیاست‌گذاری» نیز از دیگر فعالیت‌های مهم و پرشمار بوده‌اند. در مجموع در این رابطه بررسی‌ها و همچنین نظرهای مشارکت‌کنندگان در پژوهش،

لیستی را در پی داشت که در صدر موارد مذکور، «وجود اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مستقل در منطقه» و «افزایش توجه به مسائل فرهنگی بعد از ایجاد اداره کل ارشاد» به چشم می‌خورد. در مجموع، فهرست ده‌گانه بزرگ‌ترین و مهم‌ترین نقاط قوت و فرصت‌های حوزه فرهنگ و هنر در منطقه جنوب استان کرمان بدین شرح است:

۱. وجود اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی مستقل در منطقه؛
۲. افزایش توجه به مسائل فرهنگی بعد از ایجاد اداره کل ارشاد؛
۳. وجود زیرساخت‌های فرهنگی و هنری مناسب؛
۴. توسعه پژوهش‌های فرهنگی در سال‌های اخیر؛
۵. مدیران توانمند فرهنگی در اداره کل ارشاد؛
۶. برگزاری نمایشگاه کتاب استانی و فعالیت‌های فرهنگی جانبی آن؛
۷. برگزاری جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی؛
۸. وجود و فعالیت خانه مطبوعات در منطقه؛
۹. برگزاری جشنواره‌های متعدد فرهنگی و هنری؛
۱۰. اجرای تئاترهای خیابانی.

بزرگ‌ترین فرصت‌های حوزه فرهنگ و هنر در منطقه

فرصت‌های فرهنگی و هنری در منطقه، موضوع دیگری بود که بررسی شد. مواردی مانند هنرمندان بااستعداد و توانمند فراوان، هویت فرهنگی غنی، میراث و آثار فرهنگی و هنری و موسیقی بومی و محلی بیشتر مورد توجه و تأکید بوده‌اند. با این حال، نباید از برخی فرصت‌ها و ظرفیت‌های فرهنگی و هنری دیگر منطقه غافل بود. برای مثال، تا سال ۱۳۹۷ تعداد کانون‌های فرهنگی مساجد در منطقه جنوب کرمان ۴۵۶ مورد و حائز رتبه ۲۲ کشوری بین استان‌ها بوده که نسبتاً رتبه مناسبی است و البته تعداد این کانون‌ها در منطقه تاکنون به ۴۹۱ مورد افزایش یافته است. از طرفی، اعضای کانون‌های ۴۵۶ گانه نزدیک به ۷۰ هزار نفر بوده‌اند که رتبه قابل قبول ۱۰ کشوری را بین استان‌ها برای منطقه در پی داشته است.

هم‌اکنون تعداد ۳۵ خانه نور با اعضای تقریبی ۱۰۰۰ نفر و همچنین تعداد ۲۱۷ کتابخانه مسجد با اعضای تقریبی ۲۵۰۰ نفر در منطقه مشغول فعالیت و ۵۰۰ مسجد تحت پوشش طرح تلاوت نور هستند. بررسی بزرگ‌ترین و مهم‌ترین فرصت‌های حوزه فرهنگ و هنر منطقه، تحلیل‌ها و همچنین نظرهای مشارکت‌کنندگان در پژوهش، جمع‌بندی و به‌دست‌آوردن فهرستی ۱۲ موردی را در پی داشت. در صدر موارد مذکور، «هنرمندان

بااستعداد فراوان» و «هویت فرهنگی غنی» وجود دارد. فهرست ده‌گانه بزرگ‌ترین و مهم‌ترین فرصت‌های حوزه فرهنگ و هنر در منطقه جنوب استان کرمان، موارد زیر را در بر می‌گیرد:

۱. هنرمندان بااستعداد و توانمند فراوان؛
۲. هویت فرهنگی غنی؛
۳. میراث و آثار فرهنگی و هنری؛
۴. موسیقی بومی و محلی؛
۵. وجود حافظان قرآن فراوان؛
۶. بکرماندن منطقه به لحاظ فرهنگی؛
۷. وجود مراکز آموزش عالی و دانشگاهی متعدد در منطقه؛
۸. وجود حوزه‌های علمی متعدد در منطقه؛
۹. گرایش غالب مردم به حجاب برتر؛
۱۰. حب اهل بیت بین مردم منطقه.

پیشنهادها و اولویت‌های فرهنگی و هنری کوتاه‌مدت

در بررسی و نیازسنجی پیشنهادها، نیازها و اولویت‌های فرهنگی و هنری منطقه، حدود ۵۰ مورد شناسایی شد. بی‌شک همه این موارد مهم است و اجرایی شدن آنها در کوتاه‌ترین زمان ممکن ضرورت دارد. با این حال، به نظر می‌رسد برخی از این موارد با امکان و احتمال بیشتری در کوتاه‌مدت قابل اجرا نیستند و برخی دیگر برای عملیاتی شدن نیازمند زمان بیشتری هستند. با این توضیح، موارد متعددی را می‌توان در بخش کوتاه‌مدت برشمرد که اقدام لازم و سریع درباره آنها ضرورت دارد؛ از جمله «ضرورت بهبود منابع مالی و بودجه»، «توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر» و «توجه به اقتصاد هنر و معیشت و امنیت شغلی هنرمندان» به‌عنوان سه نیاز و اولویت مهم مطرح شده‌اند که به نظر می‌رسد، اقدام لازم درباره تحقق آنها در کوتاه‌مدت میسر است. «تجهیز مراکز فرهنگی و هنری به امکانات لازم»، «ضرورت تقویت منابع انسانی مراکز و نهادهای فرهنگی»، «ضرورت توجه به مسائل فرهنگی روستاها» و «برگزاری کنسرت موسیقی و ایجاد نشاط» نیز موارد مهم دیگری هستند که بر آنها تأکید شده است و در اولویت‌های کوتاه‌مدت قابل دسته‌بندی هستند. علاوه بر موارد مذکور، «افزایش مشوق‌های دولتی اختصاص‌یافته به مؤسسات فرهنگی»، «توسعه دسترسی مردم به اینترنت»، «ایجاد تالارهای گفت‌وگو»، «گسترش کتابخانه‌ها در ادارات و سازمان‌ها»،

«گسترش خدمات مشاوره‌ای»، «گسترش مسابقات کتاب‌خوانی» و «اختصاص مکانی به کتاب و کتاب‌خوانی در پارک‌ها» نیز در زمره نیازها و اولویت‌های فرهنگی و هنری کوتاه‌مدت هستند. در مجموع می‌توان فهرست ۱۵ پیشنهاد و اولویت فرهنگی و هنری مهم‌تر کوتاه‌مدت منطقه را براساس شواهد موجود و اعلام نظر مدیران و متخصصان مربوطه، شامل این موارد دانست:

۱. ضرورت بهبود منابع مالی و بودجه؛
۲. توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر؛
۳. توجه به اقتصاد هنر و معیشت و امنیت شغلی هنرمندان؛
۴. تجهیز مراکز فرهنگی و هنری به امکانات لازم؛
۵. ضرورت تقویت منابع انسانی مراکز و نهادهای فرهنگی؛
۶. ضرورت توجه به مسائل فرهنگی روستاها؛
۷. برگزاری کنسرت موسیقی و ایجاد نشاط؛
۸. افزایش مشوق‌های دولتی اختصاص یافته به مؤسسات فرهنگی؛
۹. توسعه دسترسی مردم به اینترنت؛
۱۰. ایجاد تالارهای گفت‌وگو؛
۱۱. اختصاص مکانی به کتاب و کتاب‌خوانی در پارک‌ها؛
۱۲. راه‌اندازی سایت اختصاصی سینماهای منطقه و فروش اینترنتی بلیط؛
۱۳. آموزش‌های هنری در فضای مجازی از طریق وزارت ارشاد؛
۱۴. توسعه و ترویج هنرهای جدید دارای بازار کار؛
۱۵. ایجاد انجمن سینمای جوان.

پیشنهادها و اولویت‌های فرهنگی و هنری بلندمدت

مرور خواسته‌ها، پیشنهادها و اولویت‌های فرهنگی و هنری حدود پنجاه‌گانه عنوان شده برای منطقه جنوب استان کرمان، نشان می‌دهد که با وجود ضرورت و اهمیت، به دلایل مختلف تعداد قابل توجهی از آنها برای تحقق، نیازمند زمان و وقت بیشتری هستند؛ بنابراین در دسته «پیشنهادها و اولویت‌های فرهنگی و هنری بلندمدت» قرار می‌گیرند. از مهم‌ترین اولویت‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری بلندمدت منطقه به ترتیب می‌توان «احداث فرهنگ‌سرا»، «توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر»، «توجه به زیرساخت‌ها و فضاها و فیزیکی هنری و فرهنگی» و «احداث سالن سینما و تئاتر» را ذکر کرد. همچنین نیازهای پنج‌گانه «توجه به مسائل فرهنگی و اوقات فراغت

نوجوانان و جوانان»، «اختصاص منابع مالی برای احیای هنرهای بومی»، «گسترش امکانات چاپ و نشر»، «توسعه برگزاری جشنواره‌های ملی در منطقه» و «توجه به نقش فرهنگ در امنیت» نیز اهمیت قابل توجهی دارند. در رتبه بعد مواردی شامل «توجه متولیان فرهنگ به فرهنگ عامه و فرهنگ شفاهی منطقه»، «ضرورت ایجاد صدا و سیما استان مستقل در منطقه»، «برنامه‌ریزی راهبردی برای مسائل فرهنگی»، «ایجاد وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری نهادهای فرهنگی»، «توسعه کمی و کیفی انجمن‌های فرهنگی و هنری» و «گسترش کانون‌های فرهنگی مساجد» قرار می‌گیرند.

مواردی شامل «ضرورت همراهی و هم‌افزایی نهادهای فرهنگی»، «تقویت مراکز دینی و مذهبی همچون حوزه‌های علمیه و مصلی‌ها»، «طرح ظرفیت‌های فرهنگی و هنری منطقه در مجامع فرهنگی و علمی»، «شناسایی نقاط ضعف و قوت مؤسسات فرهنگی و هنری»، «کیفیت بخشی به نشریات محلی»، «گسترش کتابخانه‌ها در ادارات و سازمان‌ها»، «جلب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه فرهنگ و هنر» نیز به‌عنوان اولویت و نیاز فرهنگی و هنری عنوان شده‌اند.

سرانجام می‌توان از مواردی همچون «ایجاد رشته‌های موسیقی و فیلم‌سازی در دانشگاه‌های منطقه»، «ضرورت پیگیری ثبت ملی و جهانی پدیده‌های فرهنگی منطقه»، «شناساندن هنرمندان و فرهیختگان فرهنگی به مردم»، «به‌کارگیری هنر در جلب مشارکت همگانی برای اصلاح الگوی مصرف»، «فقرزدایی مادی و فرهنگی»، «توسعه و ترویج هنرهای جدید دارای بازار کار»، «راه‌اندازی دانشگاه فرهنگ و هنر در منطقه»، «ایجاد انجمن سینمای جوان»، «افزایش فضاهای آموزشی مختص ترویج هنرهای فاخر»، «توجه به موضوع و کارکرد استعدادیابی» و «ضرورت افزایش تعداد روحانیون» در منطقه به‌عنوان خواسته‌ها و اولویت‌های دیگر نام برد که در گروه بلندمدت‌ها قرار می‌گیرند.

در بخش پیشنهادها و اولویت‌های فرهنگی و هنری بلندمدت، می‌توان موارد پانزده‌گانه زیر را بر اساس مستندات و همچنین دیدگاه مصاحبه‌شوندگان به‌عنوان مهم‌ترین آنها برشمرد:

۱. احداث فرهنگ‌سرا؛
۲. توسعه آموزش و کارگاه‌های آموزشی در حوزه فرهنگ و هنر؛
۳. توجه به زیرساخت‌ها و فضاهای فیزیکی هنری و فرهنگی؛
۴. احداث سالن سینما و تئاتر؛
۵. توجه به مسائل فرهنگی و اوقات فراغت نوجوانان و جوانان؛

۶. اختصاص منابع مالی برای احیای هنرهای بومی؛
۷. گسترش امکانات چاپ و نشر؛
۸. توسعه برگزاری جشنواره‌های ملی در منطقه؛
۹. توجه به نقش فرهنگ در امنیت؛
۱۰. توجه متولیان فرهنگ به فرهنگ عامه و فرهنگ شفاهی منطقه؛
۱۱. ضرورت ایجاد صدا و سیما استانی مستقل در منطقه؛
۱۲. برنامه‌ریزی راهبردی برای مسائل فرهنگی؛
۱۳. ایجاد وحدت رویه در فعالیت‌های فرهنگی و هنری نهادهای فرهنگی؛
۱۴. توسعه کمی و کیفی انجمن‌های فرهنگی و هنری؛
۱۵. گسترش کانون‌های فرهنگی مساجد.

محدودیت‌های تحقیق

انجام هر پژوهش و تحقیق علمی خواه‌ناخواه، تنگناها و محدودیت‌هایی دارد. علاوه بر برخی محدودیت‌های اجرایی متداول که اغلب حاصل فرایند دیوان‌سالاری ناکارآمد در برخی موارد است و بازنگری در بسیاری از رویه‌ها را ضروری می‌کند، مواجهه با برخی کاستی‌های نظری و عملی، روند این پژوهش را تا حدودی تحت تأثیر قرار داده است که لازم است در پژوهش‌های آتی مد نظر قرار گیرند.

در پیش‌بینی محورهای پژوهشی و تخصیص بودجه‌های مربوطه، چنان عمل شده است که امکان انجام پژوهش‌های نیازمند مطالعه موردی، دقیق و ژرف‌نگر برای علاقه‌مندان و ایجاد انگیزه لازم در مشارکت‌کنندگان در پژوهش، فراهم نیست یا حداقل شرایط انجام آن بسیار دشوارتر از سایر گونه‌های پژوهش است. فشارهای ناشی از گذر زمان و کمبود وقت که خود متأثر از عواملی مختلف همچون همراهی و همکاری نکردن برخی از مسئولان یا مشارکت‌کنندگان، در بسیاری از موارد ناخواسته منجر به عدول از استانداردهای کیفی در پژوهش‌ها می‌شود. بازبینی و تحلیل فرایند ارائه طرح‌های پژوهشی تا زمان رسیدن به نتایج نهایی می‌تواند موضوع پژوهشی مستقل و حائز اهمیت باشد.

به‌طور کلی انجام کار پژوهشی در حوزه فرهنگ به همان نسبت پیچیدگی و گستردگی مفهوم فرهنگ، از نظر جمع‌آوری اطلاعات واقعی و دقیق، دشوار، پیچیده و گسترده است. نداشتن درک کامل برخی از مشارکت‌کنندگان از اهمیت و جایگاه پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر و نداشتن همکاری دقیق و دلسوزانه در جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات، استنتاج و تعمیم یافته‌ها را در این حوزه با ملاحظات متعددی مواجه می‌سازد. از طرفی، شرایط

و محدودیت‌ها و مضایق پیش‌آمده پس از شیوع بیماری کرونا که هم‌زمان با مجال و فرصت پیش‌بینی‌شده برای اجرای این پژوهش بود، تنگناهای ناخواسته و غیرمترقبه‌ای را بر روند کار تحمیل و اجرای آن را با قدری تأخیر مواجه ساخت.

یکی از محدودیت‌هایی که بر دشواری‌های پیش‌گفته می‌افزاید، تعدد دستگاه‌های متولی حوزه فرهنگ و تفرق اطلاعات و آمار و داده‌های مربوط به این حوزه است. جالب توجه اینکه برخی از متولیان نامحسوسی که از اعتبارات و اختیارات بیشتری در این رابطه برخوردارند، به وقت ضرورت، همراهی و پاسخگویی کمتری دارند. فقدان ابزارهایی که بتوان در عین سرعت، سادگی و سهولت اجرا، در چنان جامعه‌ای حساس به جمع‌آوری اطلاعات مبادرت ورزید، محدودیت و چالش دیگری است که به سهم خود بر فرایند پژوهش اثرگذار بوده است. تهیه و تدوین ابزارهای سنجش ابعاد و مختصات پدیده‌های فرهنگی و هنری امری است که همت متولیان دلسوز، پژوهشگران کاردان و فداکار را طلب می‌کند تا خلأهای علمی و عملی موجود را برطرف کنند و بدنه دانش موجود در این زمینه را غنا بخشند. باید در آینده، امیدوار به رفع و کاهش این تنگناها بود.

پیشنهاد‌های پژوهشی

برخی از مواردی که نیازمند کنکاش و پژوهش بیشتر بوده است، در مباحثی که برای تبیین یافته‌ها مطرح شده، از نظر گذشته‌اند. در این قسمت، با نگاهی دوباره و بیان برخی ناگفته‌ها در این زمینه، به ضرورت انجام پژوهش‌های عالمانه و دقیق در برخی حوزه‌های مربوط که در انجام مراحل مختلف این پژوهش به نظر رسیده است، تأکید می‌شود.

– یکی از مواردی که لازم است بررسی دقیق شود، کندوکاو دقیق‌تر و جامع‌تر وضعیت فرهنگی و هنری منطقه و تأثیر آن بر وضعیت حیات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و آرامش و نشاط شهروندان است. اینکه تأثیر فرهنگ و هنر و پدیده‌های فرهنگی و هنری بر نشاط اجتماعی و سلامت روحی و جسمی شهروندان چگونه است و این مهم چقدر مورد توجه یا برعکس، مورد غفلت بوده است؟ از جمله زمینه‌هایی هستند که نیازمند عطف توجه پژوهشی از جانب پژوهشگران علاقه‌مند و فراهم کردن شرایط و بستر مناسب برای پژوهش‌های بنیادی و کاربردی از سوی مسئولان مربوطه است.

– انجام پژوهش‌های عمل‌نگر برای ارزیابی اثر اقدامات فرهنگی و هنری انجام‌شده در دهه اخیر و بعد از استقلال و استقرار اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در منطقه گسترده و مهم جنوب استان کرمان ضروری است. در چنین پژوهش‌هایی می‌توان علاوه بر هدایت و جهت‌دهی برنامه‌های آموزشی و هدفمند، به مقایسه زمینه‌های مختلف و تأثیر هر کدام

از برنامه‌ها بر توسعه فرهنگ و هنر و ارتقای وضعیت فرهنگی و هنری منطقه پرداخت.

– اطلاعات و داده‌های این پژوهش فقط متکی بر اطلاعات و شواهد اسنادی و مصاحبه محدود بود. پیشنهاد می‌شود که در تحقیقات آتی، از فنون دیگر نظیر مشاهده، پرسشنامه و همچنین از مصاحبه در مقیاسی وسیع‌تر استفاده شود.

– قابل توجه است که در این تحقیق، مصاحبه محدود به ۲۰ نفر از نخبگان فرهنگی و هنری منطقه شد. به نظر می‌رسد، به منظور متقن شدن بیشتر یافته‌ها و استنتاج‌ها، امکان مصاحبه با نمونه‌ای آماری از شهروندان و به عبارتی دریافت‌کنندگان محصولات و خدمات فرهنگی و هنری یا جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه از آنان در دستور کار قرار گیرد که می‌تواند بسیار مفید و مؤثر باشد.

منابع

۱. آداب و رسوم ازدواج در جنوب کرمان. برگرفته از: <https://www.dana.ir> در تاریخ ۹۸/۱۰/۲۱.
۲. ایمان، محمدتقی. (۱۳۹۰). مبانی پارادایمی روش‌های کمی و کیفی تحقیق در علوم انسانی. چاپ دوم. قم: انتشارات حوزه و دانشگاه.
۳. بلیکی، نورمن. (۱۳۹۳). طراحی پژوهش‌های اجتماعی. ترجمه حسن چاوشیان. چاپ نهم. تهران: نشر نی.
۴. بیرو، آلن. (۱۳۶۶). فرهنگ علوم اجتماعی. ترجمه دکتر باقر ساروخانی. چاپ اول. تهران: انتشارات کیهان.
۵. تقوی، سیدرضا. (۱۳۸۵). تأملات فرهنگی. چاپ سوم. تهران: انتشارات نخیل.
۶. جاذبه‌های گردشگری شهرستان‌های جنوب کرمان. برگرفته از: <https://jazebeha.com> در تاریخ ۹۸/۱۰/۲۰.
۷. چمنی، وحید. (۱۳۹۸). رسومات، فرهنگ و آداب مردم در جنوب کرمان. برگرفته از وبلاگ نویسنده به آدرس: <http://www.vahid2k.blogfa.com> در تاریخ ۹۸/۱۰/۱۹.
۸. حافظ‌نیا، محمدرضا. (۱۳۷۷). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: انتشارات سمت.
۹. خضرنجات، حمید. (۱۳۶۹). مفاهیم جامعه‌شناسی. چاپ اول. شیراز: انتشارات شیراز.
۱۰. دلاور، علی. (۱۳۸۳). مبانی نظری و عملی پژوهش. تهران: انتشارات رشد.
۱۱. رضویه، اصغر. (۱۳۹۰). روش‌های پژوهش در علوم رفتاری و تربیتی. شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز.
۱۲. رفیع‌پور، فرامرز. (۱۳۸۲). تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: شرکت سهامی انتشار.
۱۳. رئیس، عنایت‌الله. (۱۳۹۸). کتاب مایه آرامش روحی انسان. نشریه استانی روشنفکری. شماره ۷۰. بیست‌وپنجم آبان ۱۳۹۸.
۱۴. ساروخانی، باقر. (۱۳۷۳). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی. جلد نخست. اصول و مبانی. تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۱۵. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی. (۱۳۹۶). نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵. سایت سازمان جهاد کشاورزی جنوب کرمان به آدرس: <http://www.sjkj.ir>.
۱۶. صفا، عزیزالله. (۱۳۹۰). تاریخ جیرفت و کهنوج. کرمان: انتشارات مرکز کرمان‌شناسی.
۱۷. ضیاءشهابی، شهریار. (۱۳۸۱). اعلام جغرافیایی کرمان. کرمان: انتشارات مرکز کرمان‌شناسی.
۱۸. عبدالله‌نژاد، شیرین. (۱۳۹۸). سه سال بر مدار فرهنگ و هنر. گزارش عملکرد اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان. جیرفت: انتشارات اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی جنوب کرمان.
۱۹. فخری، خلیل. (۱۳۸۵). جهانی‌شدن و گفتمان فرهنگی. کابل: نشر سعید.
۲۰. فرهنگستان هنر. (۱۳۸۷). چکیده مقالات همایش تمدن جیرفت. تهران: انتشارات فرهنگستان هنر.
۲۱. کریمی، صدیقه و احمدرضا نصر. (۱۳۹۲). روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه. نشریه پژوهش. سال چهارم. شماره اول. پیاپی ۷. صص: ۹۱-۷۴.

منابع | ۱۸۱

۲۲. گیدنز، آنتونی. (۱۳۷۳). جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری. چاپ اول. تهران: نشر نی.
۲۳. نرسیسیانس، امیلیا؛ ساجده میراحمدی‌پور و پویا شهریاری راد. (۱۳۹۵). بررسی تطبیقی شمال و جنوب استان کرمان: مطالعه موردی فرهنگ زبانی. مجله پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران. دوره ۶ شماره ۱ بهار و تابستان ۱۳۹۵. صص: ۱۳۳-۱۱۹.
۲۴. نقش تئاتر بر فرد و جامعه. برگرفته از: <http://art-media.blogfa.com/post/35> در تاریخ ۹۹/۳/۳.
۲۵. وزیری، احمدعلی‌خان. (۱۳۸۵). جغرافیای کرمان. تصحیح و تحشیه محمدابراهیم باستانی پاریزی. چاپ پنجم. تهران: نشر علم.

ارزیابی اسناد و مدارک موجود در مجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ادارات تابعه در استان‌ها و شهرستان‌ها نشان می‌دهد که اطلاعات و آمار دقیقی از وضعیت تولید، توزیع و مصرف حوزه فرهنگ و هنر وجود ندارد و اگر هم گزارشی وجود داشته باشد، کمتر بر واقعیات و نیازهای فرهنگی و هنری استان‌ها متکی است. این در حالی است که برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مطلوب، توصیف و تحلیل وضعیت فرهنگی و هنری استان‌ها ضروری است. بدین منظور، این مجموعه با هدف شناسایی وضعیت فرهنگی و هنری استان‌ها؛ شناسایی اقدامات و برنامه‌های انجام‌شده و در حال انجام فرهنگی و هنری؛ شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر؛ شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری؛ و سرانجام، شناسایی ظرفیت‌های بومی حوزه فرهنگ و هنر استان‌های کشور انجام شده است.

